

„Să unim, deci, toate forțele poporului, să concentrăm toate mijloacele de care dispunem pentru a duce mai departe procesul revoluționar al dezvoltării societății noastre, pentru a ridica pe o treaptă nouă opera istorică pe care eroicul nostru popor o îndeplinește în România, sub conducerea gloriosului partid comunist”

NICOLAE CEAUȘESCU

Grăitoare, o concluzie se impune cu prisosință: cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R. s-a achitat în modul cel mai strălucit de mandatul de excepțională răspundere încredințat de partid. Realegându-l în funcția supremă de secretar general al partidului pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, Congresul n-a făcut altceva decât să dea expresie, conținut, voinței unanime, vrierii neștrămutate a întregii suflări românești de a-l avea în continuare în frunte, far călăuzitor, erou între eroi, pe revoluționarul înflăcărat, pe patriotul fără cusur de a cărui gândire și acțiune se leagă, indestructibil, uriașul salt realizat, într-un interval istoric scurt, de poporul nostru, făurirea României moderne. Opțiunea Congresului al XIII-lea semnifică un act de adincă recunoștință la adresa bărbatului care, de peste o jumătate de veac, își consacra energiile, capacitățile și resursele îndeplinirii luminoaselor aspirații ale românilor, cit și, deopotrivă, o cheazășie, cea mai sigură dintre toate, că ambițioasele planuri și direcții de dezvoltare asumate de recentul forum al comuniștilor, în deplină consonanță cu interesele oamenilor muncii, ale societății, vor deveni curind realități, vor prinde viață, spre binele și mai binele întregului popor.

În fața noastră, a tuturor, Congresul al XIII-lea a așezat un vast program, științific elaborat, gândit cu minuție și luciditate, de obiective mărețe, România anului 2000 avind să însemne o țară industrial-agrară multilateral dezvoltată, atât din punctul de vedere al industriei, agriculturii, învățămîntului, științei și culturii, cit și al nivelului general de viață și civilizație. Un astfel de proiect nu numai că poate părea temerar, dar și este. El are însă la temelie adevărul că poporul român, mai devotat ca oricînd în jurul partidului, centrul vital și forța lui dinamizatoare, a înregistrat în cei 40 de ani de la Eliberare, cu precădere în ultimii 20, intrați în istorie sub tulburătoarea emblemă „Epoca Ceaușescu“, realizări fără precedent, altădată de neimaginat, ca de pildă: creșterea producției industriale de peste 100 de ori, a celei agricole de 7 ori, a venitului național de 39 de ori etc. Comparațiile mai proaspete sînt, și ele, semnificative: față de 1980, producția de energie electrică a sporit cu circa 14 la sută, iar cea de cărbune s-a dublat. Producția industriei chimice a crescut cu 39 la sută, a celei metalurgice cu peste 32, a construcției de mașini cu 37 la sută etc., etc., un șir nesfîrșit de dovezi, culesse din oricare domeniu de activitate, demonstrînd fără putință de tăgadă faptul că partidul comunist, cel dintîi din istoria patriei ale cărui idealuri coincid cu ale poporului, își îndeplinește cu cinste înalta misiune de a conduce națiunea pe calea socialismului și comunismului, a bunăstării și fericirii, a independenței și suveranității naționale. Un șir întreg de neîntrerupte victorii, însoțind un drum care dacă n-a fost lung, n-a fost nici ușor, ne îndreptățește să privim cu justificată mîndrie înapoi și, totodată, cu încredere și nădejde înainte, cu deplin temelie. Nu la vorbe recurgem noi cînd afirmăm că ultimii 20 de ani din viața României, purtînd pecetea spiritului creator, pasiunii revoluționare și clarviziunii tovarășului Nicolae Ceaușescu, sînt cei mai prodigioși, cei mai bogați în realizări, ci la fapte. Iar acestea, ca să zicem așa, se pot vedea cu ochiul liber. Dacă România, la data revoluției de eliberare socială și națională o țară înapoiată, cu o industrie ca și inexistentă și o agricultură amorțită, a ajuns să dea în folosință, în acest an, o lucrare de amploare și anvergura Canalului Dunăre-Marea Neagră, care a presupus o desfășurare de forțe grandioasă și o dotare tehnologică de vîrf, atunci e limpede, pentru oricine că drumul parcurs a fost mereu ascendent, unul al marilor proiecte îndeplinite. N-am construit și nu construim numai de dragul de a o face, ci tot ce am ridicat în acești ani, de regulă de la zero, a folosit și folosește poporului, cetățenilor, servind ridicării neconținute a nivelului de trai și de civilizație al patriei. Sintetizînd acest mod de a gândi și acționa, singurul cu șanse de izbîndă, secretarul general al partidului sublinia, în Raportul prezentat Congresului al XIII-lea, că dacă nu am fi realizat o puternică bază materială, societatea noastră socialistă nu ar fi putut depăși greutățile și influențele crizei economice mondiale, nu s-ar fi dezvoltat în continuare.

Ne găsim acum în fața unei noi perioade de muncă și de creație, care corespunde trecerii la cea de-a treia etapă a punerii în practică a Pro-

gramului partidului. Avem o strategie clară și, totodată, cu bătaie lungă, marele forum al comuniștilor aprobînd în unanimitate Directivele cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cîincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000, elaborate sub îndrumarea directă, decisivă, a tovarășului Nicolae Ceaușescu. În dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, operație de dimensiuni și de însemnătate națională, ponderea va reveni factorilor intensivi, asigurîndu-se un echilibru mai bun între diferitele sectoare, înlăturîndu-se unele contradicții apărute la un moment dat. În industrie, ca și în agricultură, care va fi în continuare a doua ramură de bază a economiei naționale, se preconizează o adevărată revoluționare a proceselor tehnologice. Bătălia pentru calitate va antrena toate energiile, iar una dintre pirghiile obținerii de rezultate superioare va fi, într-o măsură și mai mare, productivitatea muncii. Nu se va mai pune accentul pe dezvoltarea extensivă a capacităților, ci pe modernizarea și ridicarea nivelului tehnic al capacităților existente. Va trebui, cu alte cuvinte, să acordăm calității, eficienței o atenție sporită, introducînd continuu și generalizînd rapid tehnologiile avansate, mecanizarea, automatizarea, robotizarea. Un rol tot mai important va reveni, în acest context, științei, a cărei contribuție nemijlocită, ca forță de producție, urmează să crească. Din perspectiva gândirii secretarului general al partidului,

cel care a conferit științei, intîia dată în istoria patriei, statutul ferm și responsabil al unei întreprinderi naționale, omul nou trebuie să posede nu doar alese virtuți politice și morale, dar și să fie stăpîn pe cele mai înaintate cuceriri ale științei, ale cunoașterii umane. Prin refuzul șablonului și al rutinei, înfruntînd inerția, noul va pătrunde mai adînc și mai repede, ajutînd

la soluționarea optimă a problemelor proprii unei economii aflate în plină detentă. Mai mult ca oricînd, obiectivele economiei constituie obiective prioritare ale științei. Potrivit prevederilor Programului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic pe perioada 1986—1990, alcătuit sub conducerea directă a tovarășei academiciene doctor inginer Elena Ceaușescu, activitatea de cercetare va trebui să-și aducă o contribuție deosebită la dezvoltarea bazei energetice și de materii prime a țării, să asigure creșterea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al produselor, îmbunătățirea structurii producției, sporirea gradului de competitivitate a produselor românești. Urmind să se dezvolte forțele de producție, se vor perfecționa, ca o consecință logică, relațiile de producție. Vor dispărea, în mod firesc, o serie de deosebiri dintre munca fizică și cea intelectuală, condițiile de lucru, la nivelul economiei, apropiindu-se între un sector și altul. Valorificîndu-și forța sa creatoare cunoscută, exercitîndu-și vocația de constructor, poporul român nu va înceta să-și îmbogățească neconținut patrimoniul de valori prin recordarea la direcțiile și tendințele tehnologiilor și industriilor moderne, țînd pasul cu progresele ce se înregistrează pe plan mondial. El își va făuri astfel, prin muncă și seriozitate, prin deschiderea față de nou, o civilizație materială și spirituală superioară, menită să slujească, pe toate căile, împlinirii multilaterale a omului, afirmării lui inaripate în toate domeniile vieții.

Drumul pe care ne găsim angajați, după Congres, e de fapt o continuare. El obligă însă, datorită semeției sale, la mai multă răspundere, la mai multă exigență, la mai multă disciplină. Reușita lui, garantată de temeinicia și rigoarea politicii partidului, de clarviziunea și neodihna tovarășului Nicolae Ceaușescu, depinde într-un fel sau altul de fiecare dintre noi. Orice atitudine va conta, orice gest de muncă. Că drumul nu va fi ușor, o știm. Pe el, nimic nu va veni de la sine și nici de la alții! Eroicul popor român, călît în atîtea și atîtea bătălii, are azi, mai mult ca oricînd, capacitatea de a duce la bun sfîrșit misiunile asumate, fiind ferm decis să-și alătore forțele, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, pe drumul glorios al socialismului și comunismului. După cum e atestă și relațiile care urmează, sosite de pe întreaga geografie a patriei, e vremea faptelor, a muncii entuziaste, a marilor izbîndi.

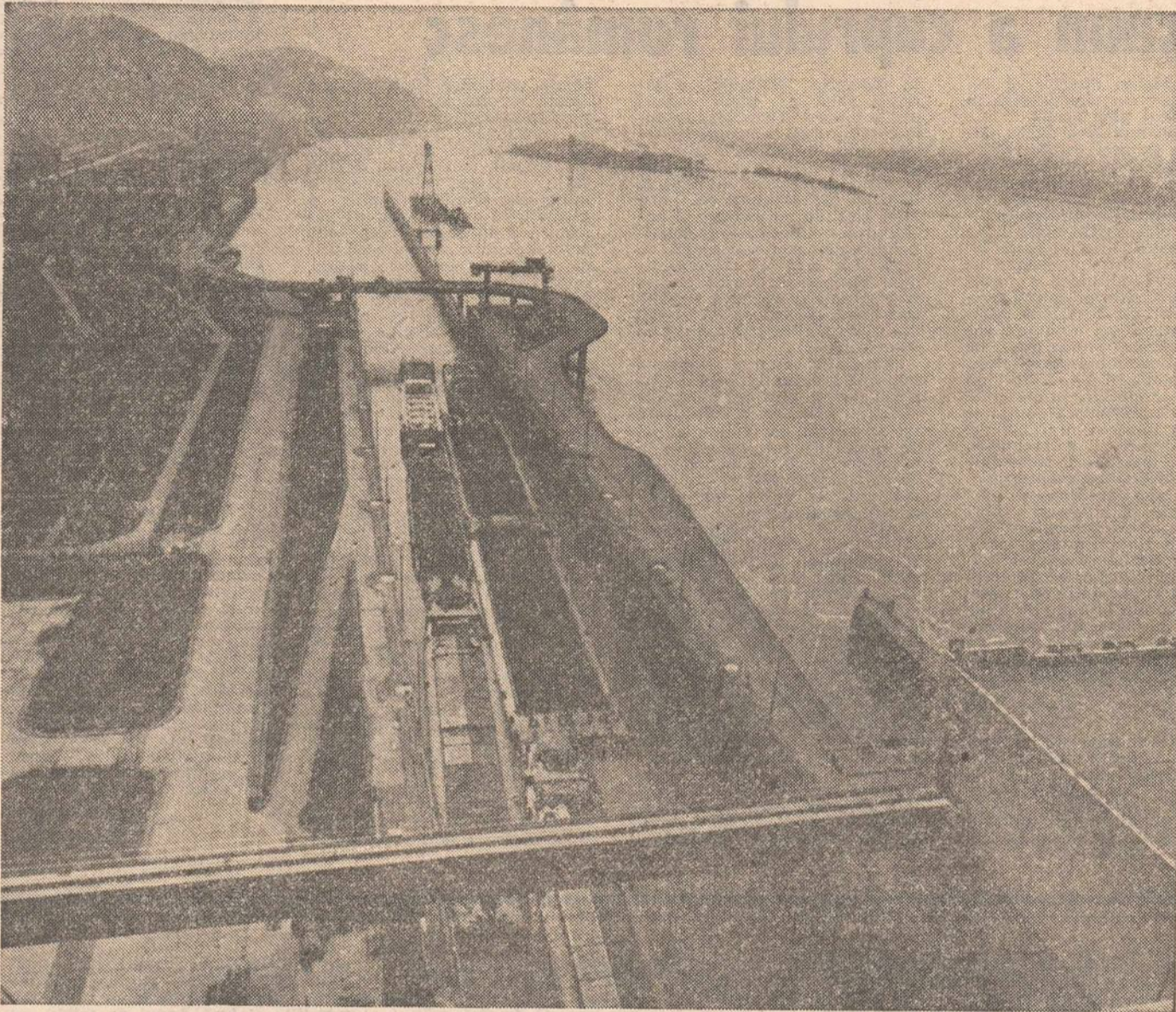
OSVIDIU IOANIȚOIA ■

Vremea faptelor

Trecem la o muncă ce va cere în continuare eforturi susținute din partea întregului nostru popor

Tara după Congres

● Constructorii și montorii pot zice : „Ne-am făcut datoria !” ●

Hotărârile Congresului al XIII-lea prind viață

Porțile de Fier II — uvertura luminii

Hotărârile marelui forum al comuniștilor români încep să devină viață. Politica energetică a partidului, promovată cu realism, cu pasiune și consecvență de secretarul general, își revelează din nou, în aceste zile, amploarea și dinamismul, vitale pentru expansiunea noastră în viitor : hidrocentrala de la Porțile de Fier II, grandios monument al Epocii Ceaușescu, se pregătește să producă primii kilowați !

Cînd, cu cîteva zile în urmă, am fost pe Ostrovul Mare, insula-șantier din mijlocul Dunării, sediul Porților de Fier II, încă nu ninsese. Iarna încă părea o abstracțiune, o amenințare îndepărtată, scrisă în calendare de niște sumbri profeți, puși să incurce bugetul unor entuziasme și proiectul unor foarte presante și arzătoare treburi. Acum, Ostrovul Mare e, poate, sub zăpadă. Așa anunțau niște prezicători de-al locului. Sau, poate, nu e, fiindcă peste marele și nu tocmai marele ostrov (17 km lungime, circa 3 lățimea medie) vîntul fluviului aleargă cu 80—100 de kilometri pe oră, smulgînd zăpada și spulberînd-o. O mai spulberă și uriașele autobasculante care, disperate sau în convoaie compacte, preiau fuga aerului, o întesc, pîrînd trase incolte și ncoace cu drumuri cu tot, în viteze amețitoare, ca pe o bandă scăpată din chingi. Cînd vine iarna, insula-șantier intră în vrilă. Respirația grea, lutoasă a Podișului Mehedinților răbufnește la acest cot de ape asemenea unui viitor. E un unghi de surdă interferență între năvala de aer cald, cu dulceața de Mediterană, ce vine din miazăzi, și zidul podișului. Al podișului și al mării construcții.

S-au împlinit, în Iarna asta, 7 ani de la începerea marii construcții, operă a prieteniei româno-iugoslave, înăunțurată la 3 decembrie 1977, în prezența tovarășilor Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito. O placă memorială montată aici, pe Ostrov, o alta fixată dincolo, pe malul sîrbesc, în dreptul localității Prahovo, marchează, pentru memoria viitorului, acea clipă a începutului, a unui început care, în fapt, continuă, amplifică și îmbogățește o gigantică operă de îmblînzire a Dunării, concepută și săvîrșită de două popoare ce, dîndu-și mina peste marele fluviu al continentului, înalță un prodigios monument al tehnicii și, deopotrivă, un monument al prieteniei și al colaborării. După marea hidrocentrală a Porților de Fier I, cea mai mare din Europa de mijloc și de apus, noua cetate hidroelectrică de pe Ostrovul

Mare-Prahovo, amplasată la 80 de kilometri în aval, unde nu mai sînt munți, nu mai sînt „Porți de Fier”, păstrează același nume, ca pe un simbol. Cele două construcții se leagă de fapt nu numai simbolic, ele se pot citi pe firul Dunării în suită, ca inseparabile părți ale unei unice opere. Coadă lacului de acumulare al barajelor deversoare (două la număr) ale Porților de Fier II va atinge barajul Porților de Fier I, noua oglindă fluidă întîlnindu-se astfel cu cealaltă, cu uriașul lac al primelor Porți, într-o Dunăre ce devine mare. O mare care ținește din vrana Cazanelor, umplînd plinia de țărîna și cer a cîmpiei româno-sirbe. Cele două centrale ale Porților II, dotate cu cîte 8 turbine, cu o putere instalată finală de 432 MW, vor prelua o parte din sarcinile primelor Porți, obținîndu-se o mai strînsă gospodărire a energiilor incuiate în apele fluviului. Cele două „Porți” își unesc astfel destinul, supunîndu-și forțele unei simple și unice apăsări pe buton. Extinzînd ecuatiia, introducînd în ea și alți termeni — Lotrul, Oltul, Someșul, Rîul Mare etc. — obținem, sub denumirea de sistem hidroenergetic național, un adevărat sistem de gospodărire și de fructificare a apelor țării, suprapus sistemului hidrografic și răspunzînd, ca și un sistem nervos, unei singure comenzi. Insistența cu care, în istoricul Raport prezentat Congresului al XIII-lea, secretarul general al partidului s-a oprit asupra imperioasei necesități a dezvoltării bazei naționale energetice și de materii prime, ca sursă vitală a bogăției și forței noastre, capătă, iată, încoronarea unei realități vaste cit țara. 70 de mări și moderne hidrocentrale produc deja în România, 46 sint în construcție. Directivele marelui forum al comuniștilor aprinzînd pe harta viitorului României noi stele energetice de primă mărime.

Iar dintre toate, la ceasul de față, bate amplu, răsunător, deșteptînd reverberații în toate țările, ora Porților de Fier II.

Va începe aici, în curînd, un ciudat seceriș pe gheață, asemănător într-un fel cu cel din deltă. În deltă secerișul va porni de cum or să înghețe apele, de cum pădurile de stuf, dese ca peria, n-or să mai cînte; o să vibreze metalic sub ferăstraiele reci ale vîntului. Atunci oamenii satelor de pe grinduri vor deveni, din pescari, secerători. Lotcile vor fi scoase din șoproane și potrivite pe tălpi de sânie; pînzele vor fi întinse pe catarge improvizate, ca la ambarcațiunile polare, lîngă mari utilaje moderne, ivite din hangarele de beton și oțel care, de mai mulți ani, ocupă delta. Bărbații își vor lega la încălțări schiuri

ușoare și vor porni, cu sutele, să recolteze, pe gheață, stuful.

Aici, pe Ostrovul Mare, secerișul se va face altfel, suprapunîndu-se cu celălalt, cel de la isprăvirea Dunării în mare, doar prin amploarea și calitatea eroismului.

Ca și cîndva culegătorii de stuf din Maliucul deltei, cei dintîi oameni descinși aici, pe insula-șantier a marii cetăți hidroenergetice, într-un rece aprilie de acum șapte ani, nu dispuneau de nimic în afara unor condiții de bivouac vinătoare. Ei se confundau cu pescarii-culegători care, la capătul celălalt al fluviului, purtau în bărbi Crivățul deltei, iar cînd, după zile și nopți de muncă, plecau la Drobeta-Turnu Severin, unde-și aveau familiile, lepădau pe dușumelele frizeriilor, sub foarfece, tot stuful singurătății, crescut în plele năvalnice. Ei dețin și azi, deși trăind în cu totul alte condiții (într-un oraș-colonie cu alură de stațiune turistică, un oraș de cabane-vile, toate frumoase, mari, cu etaj, cu încălzire centrală și apă curentă, asemănător modernului Maliuc al deltei), un depozit de amintiri eroice, improspătat cu fiecare nouă etapă din viața construcției, coincinzînd în sensul cel mai bun, prin bărbăție și încordare, cu zilele și nopțile începuturilor.

Comandamentul șantierului, instalat într-una din cabanele-vile ale insulei (foarte frumoase, repetăm, aceste clădiri, cu acoperișurile lor fuguigate, ca de „chalet”-uri elvețiene, și cu surpriza scăriilor exterioare, ușoare, aeriene, contrastînd frumos cu masivitatea construcțiilor hidroenergetice), e ca o Arcă a lui Noe ancorată la țărîmul Dunării. Atmosferă de comandament de front, du-te-vino de oameni teribili de ocupații, stații de radio în funcțiune, rapoarte și ordine care se încruciează în aer, toate problemele și toate profesiile insulei trimițîndu-și aici mesagerii (de aceea comandamentul a fost poreclit „Arca”). Ne aflăm într-un moment de vîrf al victiei construcției, cel al închiderii pentru a doua — și ultima — oară a Dunării, printr-un dig lung de 570 metri. Evenimentul, consumat în ziua de 26 noiembrie, prefațează momentul în care primele două turbine ale hidrocentralei vor fi racordate sistemului energetic național. Apropierea acestei etape exercită, ni se pare, o putere magnetică, vădită pe fețele oamenilor, în mișcările lor febrile, în ochii în care vibrează o mîndrie aparte. După ce au arat cu excavatoarele și buldozerile; după ce au semănat cu gigantice macarale-turn fructul de aur și de lumină, sub feluritele sale înfățișări; după ce au zidit centrala electrică, barajul și eclu-

zele; după ce s-au bătut cu fluviul, cu solul de marnă și loess, cu pămîntul moale ce refuza temelile de beton și oțel, cu vitregiile vremii, cu exigențele unei creații de vîrf, în care nu e admisă decît rigoarea maximă; după ce au împins pămîntul în Dunăre, prefăcînd insula în peninsulă, iar Dunărea au silit-o să dea pămînt, spre înălțare de diguri care s-o ingenuche; după ce au operat cu elementele naturale metamorfoze și transmutații cu totul șocante prin îndrăzneală și inedit — oamenii, acum, se pregătesc pentru seceriș, se pregătesc să culeagă, pe gheață, cei dintîi kilowați ai Dunării.

Care a fost cel mai greu moment din istoria construcției? — îl întrebăm pe inginerul Gheorghe Sălăgeanu, comandantul operației de închidere a Dunării. Interlocutorul stă pe gînduri, nu se decide pe care să-l aleagă. Nouă ni se pare că toate au fost grele. În sfîrșit, se hotărăște pentru ultimul, cel al închiderii Dunării, cel mai proaspăt memoriei și, poate, cel mai impunător prin anvergură, prin larga desfășurare de forțe materiale, tehnice și umane puse-n mișcare. Operațiile de stăvilire a fluviului au durat două luni, angrenînd mii de oameni și sute de autobasculante-mamut. S-a trudit zi și noapte, fără pauze sau cu pauze sumare, fără reprize, adică dintr-o repriză într-alta, fără duminici, ca într-un epuizant campionat de lupte, avînd ca ring digul cel lung de 570 de metri, în corpul căruia au trebuit turnate peste 600 000 mc de blocuri de beton, balast și piatră. Nici inginerul Gheorghe Sălăgeanu, nici inginerul Paul Misaros, nici Mihai Tolescu, secretarul Comitetului de partid, n-au mai știut cînd e zi, cînd e noapte, iar un Duță M. Ion, răspunzător de unul din punctele-cheie ale construcției, a doborît, s-ar părea, un record de rezistență fizică, nepărăsîndu-și frontul de lucru 26 de ore. Maistrul Nicolae M. Nicolae, șeful de formații de dulgheri Nicolae Ciortan și Gheorghe Petraru, betonistii lui Gheorghe Neagoe și Vasile Dumbrovă, ca să nu mai vorbim de zecile de șoferi de pe basculante, prea mulți pentru a-i putea cita pe toți sînt alte nume care se propun pe ordinele de zi ale acestei aspre și mari băătăii cîștigate. Din păcate, zice inginerul Gheorghe Sălăgeanu, n-a prea fost și nu prea e timp de ordine de zi, nu e timp de numit eroismul, cînd totul se sprijină pe eroism. Practic, oamenii s-au angajat într-o bătaie cu fluviul de o unică anvergură, turnarea colosului de beton și balast efectuîndu-se sub presiunea veșnic dezlăntită a apelor, ceea ce face ca digul să-ți sugereze, la ceasul de față, imaginea unui mușchi sau a unui sistem muscular în condiții de efort extrem. Un mușchi sau un sistem muscular care a devenit rigid, inexpugnabil la asaltul apelor, prin sutele de mii de tone de piatră și mai ales prin mii de oameni care l-au ținut mereu încordat. Șiruri succesive de trepte de piatră, balast, beton și sudoare, mai cu seamă sudoare, liantul suprem al tuturor celorlalte materiale, s-au ridicat către cerul fluviului, ca treptele unui ziggurat chaldeean sau babilonian. Dacă s-ar putea refula Dunărea cu ajutorul unor pompe de o capacitate fantastică, dacă s-ar putea seca apa largă și tulbure ca un estuar marin pînă la bazamentul albiei, s-ar obține, poate, chiar forma unui ziggurat, acel turn, piramidă sau templu cu care s-au mîndrit popoarele mesopotamice în urmă cu cinci mii de ani. Un Babilon sau o Ninive aruncate în albia Dunării. Nu e nici o exagerare. Poate că totuși un rețuș ar fi necesar: faptul că operația edilă s-a săvîrșit nu în secole, ci în luni, la o suprafață de zăgăturare ce stă în cumpănă cu cea a monumentului antic, dacă socotim dimensiunea subacvatică a lucrării.

Apele Dunării, care izbesesc acum în zidul plantat de om, sînt tulburi, dar calme, calme ca și cerul, placide ca apele unui imens lac. Deja marele lac al Porților II se formează, iată, sub ochii noștri, ca o inedită formă de relief a geografiei românilor, impresiionantă însă ca și o capodoperă naturală. Odată cu închiderea „Dunării Marii”, pentru mutarea pe uscat a amplasamentului ecluzei sîrbesti, lacul, practic, există. În clipa asta, apele curg la o cotă nouă, sporită, resimțită pînă în apropierea Severinului, unde arterele rutiere și feroviare au și fost mutate mai sus.

Noul monument al României socialiste, hidrocentrala Porțile de Fier II, se pregătește să intre în funcțiune. Peste 10 000 de constructori și de montori pot spune, în aceste zile, „Ne-am făcut datoria !”, eroica lor datorie către țară, în marelui urcuș spre orizonturile înscrise cu slove de aur în Directivele Congresului al XIII-lea al partidului. Cunoscîndu-i pe astfel de oameni, satisfacția pe care o ai nu e mai mică decît aceea de a-i fi răscolit, încă și încă o dată, pe bătrînii ctitori de civilizație din capul vremii, la statuile cărora ne închinăm la anumite date calendaristice. Nasc mai departe, în România, oameni, ducînd fenomenul creației și al sporirii în strălucire a țării la cote mereu ascendente. O fierbinte răspundere patriotică și comunistă pentru destinul și reușita patriei în civilizație le iriază fețele și inimile, iar nouă, celor care-i privim, ne umplu sufletele de mîndrie, de înviorătoare mîndrie de a le fi contemporani.

Pe primul plan — dezvoltarea bazei energetice și de materii prime

● Sirmele de Zalău ar înconjura de sute de ori Pământul! ●

Cetatea de scaun a cuprului românesc

Pe un loc pustiu, plin de bălării și mlaștini, în urmă cu mai bine de un deceniu s-a adunat un grup entuziast de constructori. Mulți veneau de la plug, cu valize lustruite din lemn de brad, mirosind încă a rășină, cu cămași de pinză schimbate mai apoi în saloșete albastre-albastre, cu pantaloni din pânură bătută la piua. Au privit o clipă autobasculantele și buldozerele, apoi le-au ghicit și învățat tainele și uite așa a început crinca bălăie cu pământul și cu apa. Prin ploii sau prin geruri, sub soarele doborât și totuși înotând prin noroaie, trecind prin nenumărate stringeri de inimă, prin clipe de cumpănă în momentele mai dificile ale muncii, ei, constructorii, s-au pornit viguros pentru ridicarea primei unități a industriei electrotehnice din Sălaj.

Peste doi ani constructorii au plecat pe alte șantiere, în alte părți pentru a lăsa peste alți ani noi urme de cutezătoare constructivă.

A venit apoi beneficiarul, o numeroasă familie care a crescut sute de tineri în nobilul spirit al muncii. La 26 august 1973, cu 35 de zile mai devreme față de plan, întreprinderea de conductori electrici emailați din Zalău intră în funcțiune cu capacitatea de 5000 de tone de sirmă trefilată anual. Încă de atunci un nume trecea din gură în gură, creându-și faimă de mare entuziasm și aprig susținător al dezvoltării activității de prelucrare a cuprului pe aceste meleaguri. Este vorba de

Nicolae Maier, director al întreprinderii din anul intrării în funcțiune și până acum.

A trecut mai bine de un deceniu de la acel eveniment ce pulsa încă de pe atunci întreprinderea de conductori electrici emailați ca pe o stea de primă mărime în constelația tinereții și viguroasei industriei sălăjene, industrie ce-și trage izvorul din politica înțeleaptă de repartizare judicioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, de dezvoltare rapidă și armonioasă a tuturor zonelor patriei, promovată de partidul nostru indeosebi după Congresul al IX-lea. A fost un deceniu de eforturi în care alte succese de prestigiu s-au succedat prin punerea în funcțiune a altor capacități de producție. În urma dezvoltării întreprinderii, a diversificării producției și a integrării ei, la ora actuală se livrează la intern și export sirme de cupru laminate și decapitate în flux continuu, sirme de cupru trefilate, sirme de cupru simplu și dublu cositorite, conductori emailați de cupru. Lungimea lor ar înconjura de sute de ori Pământul, lungimea lor ar ajunge de câteva ori până la Soare, ele însele uneori subțiri cât o jumătate de fir de păr par tomnatice răze de soare jucind domol pe chipurile celor ce le nasc.

Timpul a cedat sub puterea forței și tenacității minții tinărului colectiv care încă de la începuturi s-a dovedit încheșnat, unit, preocupat de munca de fiecare zi, dar și vizionat, cu gândul la un loc de frunte

în industria Sălajului, a țării și chiar a lumii. Nu-i nici o mirare că am spus „a lumii” pentru că instalația de topire-turnare-laminare-decapare în flux continuu a cuprului electrolitic cu o productivitate de 12 tone pe oră prezintă cel mai înalt grad de mecanizare și automatizare dintre toate instalațiile de acest gen cunoscute în lume și este la ora actuală utilajul conducător pentru întreaga industrie electronică și electrotehnică, pentru că tot cuprul din cablurile din țară trece prin acest laminor.

„Emailații”, cum e cunoscută întreprinderea printre cei ce durează pe aceste plaiuri, datorită aleilor, parcurilor, florilor pare un microoraș sau mai bine zis un orașel în uzină, înconjurat în afară de liniște, fiind înăuntrul de ritmul trepidant al muncii. Maistrul Ioan Cuda, iubit și stimat de oameni datorită priceperii și omeniei lui, secretarul comitetului de partid, intuind valoarea unității prin prisma materiei prime pe care o folosește, spunea cu ani în urmă că „doar aurul este mai prețios decât cuprul...”. Și visul de aur al cuprarilor Sălăuani a prins viață. Cu legitima mândrie ei pot afirma că orașul în care a poposit cu aproape patru secole în urmă Domnul Mihai, a devenit astăzi prin întreprinderea de conductori electrici emailați cetatea de scaun a țării în prelucrarea cuprului.

El am în față pe directorul întreprinderii, inginerul Nicolae Maier, un om trecut nu de mult de prima tinerețe dar în trupul

căruia vitalitatea își bate încă apăsat și uniform ritmul. Ar vrea să înceapă cu lucrurile bune, însă uneori fruntea i se încrețește, lumina feței coboară în adâncuri, aducându-și aminte că în cei 11 ani de directorat a întâmpinat și mai întâmpină și greutăți, că aprovizionarea neritmică și în același timp sub nivelul planificat cu materii prime de bază: cupru electrolitic, catod și lacuri electroizolante, duce de cele mai multe ori la stagnarea producției și implicit la diminuarea realizării sarcinilor de plan. Dar aceeași lumină îi inundă din nou pomeții obrajiilor pentru că prin punerea în funcțiune în anul 1980 a laminorului, prin noile procedee aplicate s-a ajuns la reducerea consumului specific de cupru cu 60 la sută, pentru că noile rețete de șarjare duc la economisirea anuală a 600 de tone, tone care nu înseamnă altceva decât catod de cupru electrolitic din import economisit, pentru că trefilarea și laminarea metalului roșcat executate numai cu compuși chimici indigeni aduc anual însemnate economii de valută și nu în ultimul rând pentru că tinărul colectiv de muncitori, maistri, ingineri, al întreprinderii este poate cel mai priceput și mai entuziast nucleu de muncă de pe platforma industrială a Zalăului. Despre el, despre acest minunat colectiv, economistul Ioan Cioran, directorul adjunct al întreprinderii, spunea că s-a format prin osmoza între o mână de absolvenți ai învățământului nostru superior și un ex-

perimentat nucleu de muncitori și maistri veniți din alte unități industriale ale țării în jurul cărora s-au adunat oameni ai locurilor care nu credeau că vreodată în vocabularul lor vor vehicula cuvintele laminor, trefilare, bobinaj și s-au înfrățit sub aceeași măreață emblemă a muncii. O îmbinare de feluri și dorințe este izvorul încheșnării acestei minunate colectivități. Creatorii unei asemenea simfonii a unirii eforturilor sînt pe lingă cadrele de conducere mai sus-amintite, inginerii Cornel Miclea, Ioan Sitaru, Deak Francisc, Nicolae Mosilă, Zoltan Payer, chimista Doina Oros, fizicianul Gheorghe Botezan, maistrul Ioan Cota, Ioan Petruț, Victor Ianchiș și mulți, mulți alții care de ani buni și-au închinat tinerețea și întreaga capacitate de muncă acestei importante unități economice a țării. Fiecare dintre succesele în dezvoltarea „Emailaților” a constituit pentru oameni o luminoasă sărbătoare a marelui lor suflet.

Acest colectiv a înțeles că dacă vrea să realizeze ceva temeinic, ceva de durată, atunci trebuie să aibă puterea să elibereze din el un al doilea eu care aici coincide neapărat cu obiectivul activității profesionale — crearea celei mai eficiente tehnologii de turnare-laminare în flux continuu a cuprului, dintre toate procedeele din lume. Zestrea de aur a tinărului colectiv constă în potențialul de gândire și creație, formându-și o cultură în general apoi o cunoaștere științifică în special, cea din urmă fiind a prelucrării cuprului — domeniu în care aici găsești simbolul tuturor lucrurilor bine făcute.

VIOREL VARGA
TRAIAN IGREȚ

Un fapt de psihologie revelatoriu, declansat de revoluția socialistă la scară națională, îl constituie **spiritul de inițiativă**, ambiția contribuției cu pecete personală, orgoliul sănătos al remarcării prin intervenții deosebite, voința afirmării, nu de puține ori actul de eroism conștient, în sfârșit sentimentul că în anume împrejurări nici un sacrificiu nu este prea mare pentru victoria cauzei. Ar merita, cred, odată, alcătuită o „antologie a performanțelor de conștiință” care au căpătat în timp valoare de simbol pentru procesul de formare a noii spiritualități și sint sigur că ne-am afla în fața uneia din cele mai emoționante și mai pilduitoare „cărți de învățătură” din care tinerele generații ar avea cu adevărat ce învăța cu privire la patriotismul celor ce au consacrat în România lumea socialistă. Martor pătimaș, de-a lungul unor decenii întregi de gazetărie, la astfel de fapte de conștiință cuceritoare prin forța lor de irradiație, capabile să-i proiecteze pe autorii lor în rîndul „înainte mergătorilor” și să facă din gestul lor argumente ale apariției a ceea ce numim **omul nou**, am încercat să descifrez procesul care a condus la afirmarea trăsăturilor de caracter și a atitudinii față de viață fundamental deosebite, care veneau să structureze noua psihologie. L-am cunoscut astfel, după ce ani de zile auzisem despre el numeroase povești favorabile mai ales relevării unui anume tip de senzațional, chipurile socialist, și despre care mi-am și propus să vorbesc pentru a demonstra cât de păgubitoare este întrefinerea lui gazetărească. L-am cunoscut, zic, pe un inginer din Cîmpia Bărganului venit aici destul de repede după terminarea facultății și ajuns destul de tînăr director de I.A.S., el fiind de extracție dintr-un sat de munte foarte sărac și el însuși fiu al unor țărani foarte săraci, dar luminați și ambițioși, cum sînt de obicei țărani de la munte pe care sărăcia îi mină de la spate și îi face atât de întreprinzători în cel mai bun înțeles al cuvintului. I.A.S.-ul condus de eroul meu devenise, se poate spune fără exagerare, mai mult decât cunoscut: în presă, la radio, la televiziune omul se bucura de o popularitate fără nici o îndoială binemeritată, realizările întreprinderii lui erau importante, el cucerea prin explozia de inițiativă și prin puterea de a calcula efectele lor pe termen lung, devotamentul lui pentru transformarea reală, în bunăstare, a principiilor, era literalmente exemplară iar **curajul** de a gândi cu

capul lui, în spiritul principiilor, evident, surprindea și câștiga în același timp **pe mulți** din cei ce aveau datoria să-i analizeze munca. Spun, intenționat, **pe mulți**, pentru că, așa cum vom vedea mai departe, inerția mai trebuie încă luată și uneori destul de serios în considerație atunci cînd vorbim de spiritul de inițiativă și îl salutăm pe foarte bună dreptate. L-am cunoscut, zic, pe acest om și am vrut să știu cum a ajuns el la saltul de conștiință care îl făcea atât de personal și de inconfundabil într-o întreagă lume de ingineri agronomi, de fermieri și de directori ca și el și mai ales la o vîrstă atât de tînără. Omul avea drept trăsătură de caracter hotărîtoare **candoarea perfectă**, în sens de **bună credință absolută**; el venise pe lume sărac și învenise greu în viață, credința lui în cauza socialistă — și nu trebuie înțelese aceste cuvinte ca

să afle răgazul necesar și pentru serbările grădiniței din care nu întâmplător făcuse un adevărat cult în întreaga întreprindere. O fiacără mistuitoare era inima acestuia om care nu uitase nici o secundă de unde se ridicase în lume și care în fiecare gest trăia datoria de om, de cetățean, de comunist cu o fervoare și cu o ambiție impresionantă de a da chipul cel mai inspirat ideilor călăuzitoare ale partidului său, chinându-se zile și nopți să găsească și soluția cea mai bună și înțelegerea și adevărul și sprijinul pentru soluția lui. Ce-l mină pe el înainte cu atîta putere? Ce-l făcea atât de plin de idei? Ce-l ține atât de viu? Ce-l făcea, cum mai ziceam, atât de curajos?! Conștiința datoriei, grefată pe marea, neînfrîntă, neostenita cînte a dorinței lui de mai bine. „Noi nu construim numai case, noi nu construim numai fabrici,

om nou. Inerția de care vorbeam mai înainte, stînjinită, incomodată, biciuită, zdrăvănită de el din temelie și încă destul de solide, nu putea să nu reacționeze. Și a reacționat în câteva rînduri cu un reflecționat și vînt de cauză, punindu-l pur și simplu pe eroul meu la pămînt. Candoarea lui rămăsese intactă! Credința lui în principiile cărora li se devotase — neclintită! O voință pe care rar am întîlnit-o i-a dat puterea să ia totul de la început cînd chiar și cei ce știau și erau siguri că dreptatea era de partea lui nu mai credeau că va reuși să-și impună adevărul. Abia atunci am izbutit să descifrez mecanismul acelui proces atât de complex capabil să afirme virtuțile noii conștiințe. Eroul meu avea conștiința idealului comunist, pentru el principiile revoluției erau mai presus de vremelnicia înfrîngerii lui de către solidaritatea inerției. El credea cu o ardore absolut fascinantă că lumea trebuie și poate să fie mai bună, că pot și trebuie să fie mai buni și cei ce se cramponaseră de inerția zguduită de el și credința lui a ieșit victorioasă. N-a fost, desigur, ușor, n-a fost, desigur, simplu, n-a fost, desigur, cum mai spuneam odată, o bătaie cu flori și, firește, nici el n-a fost singur. Eram în partid, îmi spunea el, și eram sigur că voi izbîndi! Iată și nucleul de foc al procesului afirmării noii conștiințe. „Nu depinde decât de noi ca să fim la înălțimea marilor noastre principii comuniste, nu depinde decât de noi ca să fim creatorii unei lumi demne de aceste principii, nu depinde decât de noi ca să fim mîndri de opera noastră”, adăuga eroul meu care este, într-adevăr, un personaj autentic, există, trăiește, muncește, azi, undeva în Cîmpia Dunării, cucerind cu seninătatea privirii și sufletului, neostenit în ambiția de a-și demonstra convingerile și de a le face să iradieze contagios.

Ce-ți dorești? L-am întrebat de curînd. „Meritele lui toate erau recunoscute, bucuria lui de a fi folositor la nivelul întregii lui capacități de competență și dăruire, întreagă, orgoliul sănătos de a munci cu sentimentul pecetei personale îl ținea puternic și din nou exploziv în inițiativă și originalitate de gândire, era iar omul potrivit la locul potrivit.

— Umărul puternic al tovarășilor în lupta cu inerția! Căci niciodată această luptă nu și-a aflat o justificare mai nobilă și mai dătătoare de speranțe, de încredere și de putere ca în teza președintelui nostru „Cine dorește să fie revoluționar va fi întotdeauna în fruntea transformării societății, a noului!”

DINU SĂRARU

Opinia unui alegător

Umărul tovarășilor

niște cuvinte mari — era (și este) de o puritate tulburătoare — trăia — (și trăiește) sentimentul apartenenței la acest popor și la această patrie cu conștiința unei datorii imense, avea (și are) convingerea că luptînd — iar nu e mare cuvîntul — pentru mai binele țării nu face decât să răscumpere toate greutățile alor săi, țărani săraci din satul de munte din care plecase, înțelesese într-un mod superior — și asta mi se pare cel mai important — că scopul socialismului este Omul și fericirea lui. Printre inițiativele lui omenesti, în spațiul acelei lumi unde-și exercera prerogativele se afla și o grădiniță ultramodernă a copiilor de vîcari și porcari și tractoriști și pâlmași ai cîmpului care neam de neamul lor nu visaseră că viața lor de muncitori la cea mai grea muncă în agricultură se va putea desfășura și în condițiile civilizației de vîrf la care eroul meu li obliga pur și simplu, îngrijindu-se pină și de modul în care își aranjau mobila în casă, își făceau cumpărăturile importante, își duceau traiul în familie, își petreceau timpul liber. O uriașă cheltuială de energie însemna cu litere mari ziua acestui om capabil

noi nu construim numai orașe, noi nu construim numai mașini, noi nu construim asta în primul rînd, noi construim în primul rînd lumea; case, mașini, orașe construiesc și alții, uneori mai bine ca noi, dar lumea lor rămîne veche. Pentru ce mă bat eu este ideea de lume nouă. O casă nouă, la noi, presupune, trebuie neapărat să presupună oameni noi. Firește, adăuga el, nici la noi pe fiecare usă de casă nouă nu intră, automat, un om nou, viața unui om e mult mai complicată decât construcția unui bloc cu douăzeci de etaje. Marea noastră operă o reprezintă Omul, noua conștiință — iată credința mea. Nu e destul să trăim mai bine, să mîncăm mai bine, să locuim mai bine, să cîștigăm mai bine, important e ca în aceste condiții să fim mai buni, mai drepti, mai demni, mai liberi în gândire, mai generosi, mai curați sufleteste mai frumoși ca oameni”. Sinceritatea cu care vorbea era mai presus de orice îndoială, dar, repet, mereu mi se părea că sentimentul candoarei îl făcea chiar pe el vulnerabil în fața vieții pe care singur, și pe bună dreptate, o considera complicată. Și el construia case noi și nu pe toate ușile lor, firește, intra un

Totul pentru viitorul națiunii noastre

Tara după Congres

● De ce nu iese maistrul Giurcă la pensie ● Pe jos, de la Păuliș la București ●

Hunedoara — aceea din ochii copiilor săi de azi

Păstrez printre hîrtile de recitat, scrisoarea în care un învățator îmi relatează o întâmplare de pe cînd predă abecedarul într-un sat cu nici 20 de gospodării din zona Hunedoarei. Într-o zi, omul s-a pomenit în clasă cu trei inspectori „de sus de tot”. După ore, i-a poftit la masă, dar, cum n-avea prea multe de oferit, a rugat-o pe Ana — eleva lui favorită, o fătura deșteaptă, ce dădea semne că-și îndrăgește dascălul — să-i aducă, de cîtiva lei, niște ouă de la mama-sa de-acasă. I-a condus apoi pe inspectori în cămăruța lui, unde nici n-au apucat să ciocnească o ceașcă de țuică aurie, că Ana a și dat buzna, aducînd ouăle într-un castron. Învățătorul i se adresă, mîimînd aprimea: „du-te afară și bate la ușa înainte de a intra!” Fata iese, și cei din cameră o aud cu surprindere, lătrînd de cîteva ori. Localnicul se dumirește primul (pe-acolo „a bate” înseamnă „a lătra”) și inspectoriile fac mare haz. Cînd se opresc din ris, își dau seama că aceea care îi distrase atît uitase să mai intre. Mergînd să vadă ce-i cu ea, învățătorul găsește pe prispă castronul și ouăle sparte. „Dacă o să-și păstreze în viață și vorba de-acasă, dar mai ales felul de-a fi al oamenilor de aici — ar fi zis unul dintre inspectori —, fata asta va ajunge om.” Într-adevăr — își termină prietenul meu istorisirea —, Ana e azi doctoriță într-un sat din apropierea celui unde a învățat clasele primare, e la fel de sensibilă și de frumos-mîndră, la fel de atașată de cei din jur (nici pe fostul ei învățator nu l-a uitat, trece să afle cum mai stă cu sănătatea) și zice tot „bat cîinii”, ca în urmă cu treizeci de ani...

Am întîlnit la Hunedoara mulți oameni ale căror spuse mi-au părut a relua fragmente din cele cîteva scrisori pe care le păstrez într-un scutar anume, scrisori primite, cînd și cînd, de la cei mai dragi dintre apropiații mei. În felul de-a fi și de-a se destăinui al hunedorenilor am aflat și mîndria dirză, curată a Anei, și tilcurile stocurate printre vorbele învățătorului ei. Sint oameni dăruți cu forță blindă, cu perseverență și generozitate, sint oameni a căror puritate sufletească se alătură firese puterii de-a pătrunde sensul timpului și evenimentelor, de-a găsi, după frămîntări și trudă, cheia problemelor pe care le tot au de înfruntat; posaci în aparență, zgîrciți la vorbă și zîmbet, ei — oamenii adevărați ai Hunedoarei — au în realitate inimi largi, ca de copii, o sete imensă de viață și o mare încredere în cei de-alături, cărora le împărtășesc bucuros gîndurile și trăirile.

Iată-l pe primarul Hunedoarei, Ion Ionescu: înli de toate, știe să asculte; apoi, înțelegînd că mă interesează spiritul locului, mă îndeamnă să-l cunosc pe cei mai hunedoreni dintre concetățenii săi și începe a-mi dicta o listă ce aduce cu sumarul unei întregi cărți:

— Prima dată trebuie mers la C.S.H. și de vorbit cu niște oțelari dintre cei mari... Cu Bărbuș, cu Dragomir, cu Pascu... Apoi, cu Eroii, chiar dacă-s în pensie, că eroii adevărați nu pot fi și pensionari adevărați... Așadar cu Tripsa și cu Nicolae Mărculescu. Ar fi bine și cu un constructor, tot Erou al Muncii Socialiste — Constantin Diaconescu, de la I.A.C.R.S.H. Cu niște profesori buni: Ana Găvănescu de la industrial 2 și Gheorghe Șincu de la metalurgic. Notați și niște doctori: Olteanu, Marinescu, Simionescu... Poate treceti și pe la Institutul de subingineri — pe la

Stefan Tonder, pe la Vintilă, pe la Anton Sămac... Dați o raită și pe la casa de cultură, pe la Florin Izvâllă, pe la Întreprinderea de tricotaje, unde să-l căutați pe inginerul șef Contache Năforniță. După asta — la casa pionierilor — la Milena Pădure, la Fabrica de piine și, dacă o mai fi vreme, repeziți-vă pînă la Ghelar, la un miner vechi și bun, Carol Alie, sau la unul mai tînăr, Iordache Scinteic. Cînd vă întoarceți de-acolo...

Combinatul siderurgic a împlinit, în chiar acest an, un veac de existență. Au muncit aici zeci și zeci de mii de metalurgisti și s-au produs milioane și milioane de tone de oțel. Se știe: spunînd Hunedoara, spui oțel. Oțel și oameni. Oțel și eroi. În acest moment, statisticele nu mai înregistrează printre siderurgistii hunedoreni nici un Erou al Muncii Socialiste. Dar asta nu înseamnă că ci nu există. Așa cum nici faptul că în dicționarul nu apar numele celor de pînă acum (și ce sunt, în fond, dicționarele decît cataloage ale eroilor muncii, fie această muncă științifică, artistică, politică sau simplă: muncă-muncă?) nu ne împiedică să-i știm și să-i prețuim. Între cei 18.000 de oameni, mulți sunt deja recunoscuți ca eroi. Alții candidază la acest titlu. Dacă — așa cum spune într-un eseu scriitorul Dumitru Popescu — „un erou e un om mai presus de orgoliul omeneșc, gata să ducă povara numai atît cît puterile îi permit să o poarte, fără riscul de-a o scăpa în noroi”, atunci la Hunedoara eroii se pot număra cu sutele. Dacă nu cu mii. Eroii Hunedoarei sunt bărbați ce au simțit — abia intrați în adolescență — dragoste pentru oțel, dragoste pe care n-au trădat-o vreo clipă. Poate sună cam prețios, cam căutat — „dragoste pentru oțel”. Dar ce altceva să-l fi adus la combinat, din Băbenii săi de Vilcea, la 14 ani, pe Gheorghe Bărbuș? Ce altceva să-l fi impus, abia la cîteva luni după isprăvirea stagiului militar, ca topitor șef? Ce altceva, în fine, îl obligă pe maistrul Gh. Bărbuș de azi să trudească tot fără proget, ca atunci cînd era ucenic, și să spună (crezînd ce spune) că, deși banii se cîștigă aici prin muncă grea, aceștia sunt siagurii bani albi la care ar putea rivni. Sau Ilie Fântână — ce-a căutat el să vină la Hunedoara, cînd avea nici 13 ani, tocmai de la Poiana Sibiului, unde ai lui erau oieri cu gospodărie instaurată? Dar Alexandru Popa (acum, la 35 de ani, inginer șef la oțelăria Siemens Martin 2, cea mai mare din țară, unde se produc anual peste trei milioane de tone de oțel), ce — dacă nu dragostea de oțel (deprinsă încă din Toplița natală, unde există furnal încă din 1750) l-a chemat la Hunedoara? Ce să-l determine — dacă nu aceeași dragoste — să stea în uzină cite 12 ore pe zi, amînînd mereu (pentru cînd?; lasă, o să tot am vreme de asta...) lectura unor cărți pe care și le tot pune deoparte sau ascultarea unor discuri ce s-au strins vraf în colțul camerei prin care păsește atît de rar?

Toți acești oameni — și cîți ca ei... — vor fi, la începutul mileniului 3, bărbați încă în putere, bărbați de 50 de ani, pregătiți să-și așeze numele — în numele cantității de muncă și suflet depuse — în filele unor dicționare românești (nu exclusiv de primitoare, ci doar exacte) care să aibă drept criterii de înregistrare dăruirea, participarea și roadele muncii. Pentru că atunci se va vedea cu și mai mare limpezime ce-au făcut și ce-au însemnat

acești oameni pentru țară. Atunci va putea figura în dicționare și maistrul principal specialist Florian Giurcă, oțelar caia — deși a împlinit anii de pensie — nu se poate desprinde de combinat, îndrumînd, cum a făcut o bună parte din viață, pe alți și alți oțelari, capabili oricînd să-i ia locul. Poate că se va scrie cîndva, pe larg, și despre eforturile uriașe pe care acești mari profesioniști și încă și mai mari sufletiști le investesc în cel mai buna pregătire profesională a tinerilor ce intră în combinat. E prea mult spus eforturi uriașe? Deloc. Așa cum știu să laude orice lucru bun, cum știu să aprecieze orice om de reană valoare, cum știu să se bucure de fiecare împlinire a unuiu dintre ei sau a tuturor, oamenii Hunedoarei — oameni ai adevărului spus cu tărie — știu să fie și aspri atunci cînd îi nemulțumeste ceva. Și ceea ce-i nemulțumeste cu adevărat, ceea ce-i îngrijorează cel mai mult este — și nu ezită s-o spună — pregătirea profesională a absolvenților primei sau ambelor trepte de liceu (industrial metalurgic!). Ar fi mult de vorbit pe această temă, lucrurile sint, în mare, glute (deși, poate, în alt context, n-ar strica să fie reamintite), dar nu pot să nu transcriu măcar cîteva dintre întrebările pe care oțelarii Hunedoarei (și nu numai ai Hunedoarei) nu încetează a le pune: cum se poate ca un tînăr care a făcut zece clase — în ultimele două, cu practică și teorie a meseriei —, să ajungă să fie încadrat (și prin lege, și prin pregătirea lui) ca simplu muncitor necalificat? ce-a făcut școala cu el în atîția ani? cum se poate ca un absolvent de liceu industrial, absolvent devenit — prin diplomă — muncitor de înaltă calificare — să nu fie în stare să execute nici lucrările categoriei (I bază!) la care a fost încadrat? Bineînțeles, lucrurile nu sunt lăsate așa. În timp, ele se îndreaptă. Mulți dintre necalificații cu bacalaureat devin — prin

strădanile celor din jur și prin propriile lor strădanii — muncitori adevărați, maiștri chiar. Dar e greu, trebuie recunoscut și de ce să fie greu, cînd ar putea fi ușor? Oricum, Hunedoara nu înțelegează a produce oameni care să-și afle locul meritat în așteptatele dicționare ale secolului XXI, dicționare ale muncii bine făcute, adică făcute inteligent, cu toată inima și cu toate puterile.

Cei care i-au văzut pe la începutul verii pe trei dintre tinerii combinatului (subinginerul proiectant Petre Vaidos, termotehnicianul Petre Hancilă și lăcătușul Petre Dumitru Loliu) alergînd zilnic zeci de kilometri, ajungînd pînă pe la Deva sau Calan, au crezut că se pregătesc pentru vreo întrecere de maraton. Cu două amendamente, această părere s-a și confirmat. Atîta doar că n-a fost vorba de un concurs (ci de un marș al cărui învingător urmau să fie toți trei) și n-a fost vorba de maraton, ci de o cursă de vreo 700 de kilometri. Mai exact, cei trei și-au propus — spre a cinsti ziua de 23 August — să străbată pe jos traseul Păuliș-București. Organizația de tineret a combinatului — în frunte cu Ilie Fântână — a îmbrățișat ideea. S-a stabilit un traseu, s-au făcut demersuri, s-au obținut aprobări, s-au expediat adrese către toate localitățile prin care se știa că vor trece alergătorii, băieții s-au pregătit în continuare și, la 15 august — însoțiți de un autocar cu suporteri (între care și un veteran al luptelor de la Păuliș), au descins la punctul de plecare. Primul lucru de făcut — o fotografie în fața monumentului. Imposibil, însă. În aceeași dimineață acolo aveau loc repetițiile pentru un spectacol. Bine, dar numai cîteva minute... Reprezentantul utediștilor arădeni, prezent acolo, e ferm: nu se poate! Dar o simplă rugăminte adresată regizorului rezolvă, fără greutate, lucrurile. Prima escază — altă surpriză neplăcută, și asta chiar la Deva, reședința județului Hunedoara, unde nu s-a găsit nimeni din aparatul U.T.C. care să-i aștepte pe cei trei. Chiar început cu stîngul, drumul a continuat: Sebeș, Sibiu, Valea Oltului... Cîte 65-80 de kilometri pe zi. Au fost, pe parcurs, și multe momente frumoase (un loc aparte ocupîndu-l primirea făcută într-un sat din apropiere de Titu, la Lungulețu) și multe peripeții, după care, în seara de 22 august, hunedorenii au făcut ultima fotografie din această călătorie, în fața Monumentului Eroilor Patriei din Capitală. Dar în București — deși chiar de-aici sosiseră aprobările — a fost imposibil de aflat cineva care să-i ajute măcar în privința cazării, ca să nu mai vorbim de faptul că felul lor final era participarea la marea demonstrație din Piața Aviatorilor. Și ce atent, cu cîtă meticulozitate își confecționaseră acasă pieptarele pe care era înscris traseul străbăut, un traseu al eroismului românesc eliberator... S-au întors cam abătuți la Hunedoara. Dar la anul viitor vor porni iar, luînd cu ei și pe alții. Nu adîncul lor patriotism a fost lezat de indiferența unora, nu, sentimentul acesta e prea puternic, prea sfînt și prea durabil; ei doar, ei — ca oamenii ce pun patimă în ce fac și care se vor, tot ca oameni, priviți măcar cu bunăvoință, dacă nu admirați —, ei s-au simțit tare mîhnii vîzînd că nici măcar ziarul județean nu s-a învrednicit să scrie măcar o notiță despre această inițiativă dusă la bun sfîrșit... Nu vi se pare că seamănă intrucivta acești tineri cu fetița din scrisoarea prietenului meu?

Am privit multă vreme — înaintea și-n timpul așternerii acestor însemnări — o fotografie înfățișîndu-i pe cîteva dintre copiii Hunedoarei, membrii „atelierului fanteziei” și ai echipei teatrului de păpuși de la Casa pionierilor și școlii patriei de aici. În ochii acestor copii — și spun asta fără vreo intenție de a forța poezizarea — se zărește orașul de miine. Copiii aceștia ai Hunedoarei învață — încă de la vîrsta scrierii primelor litere, și chiar mai înainte — alfabetul iubirii și respectului pentru combinat, inima localității lor. Ei, copiii aceștia, l-au sărbătorit de curînd pe maistrul Aurel Pasconi care, după 30 de ani de oțelărie, s-a pensionat, și tot ei l-au sărbătorit și pe maistrul principal Tiberiu Pascu, distins cu Ordinul Muncii clasa I. Ei sint aceia care — la începutul veacului viitor, cînd oțelarii de azi își vor afla locul prin dicționare și tot felul de alte cărți — vor fi stăpînii marelui combinat. Ei — îndrăgostiții de teatru (pînă atunci, cu siguranță, Hunedoara va avea și o sală de spectacole așa cum merita), iubitorii de muncă și patrie, ei — curat-simțitorii, pe ai căror umeri se sprijină mîinile României.

Sint sigur că, vorbindu-mi în seara plecării mele din Hunedoara despre oamenii acestui loc, copiii acestora li se adresa, în primul rînd, Eroul Muncii Socialiste Ștefan Tripsa, spunînd: „Nimic din ce învățăm nu trebuie să rămînă literă moartă. Din cunoașterea și zicerea unor principii, din admirația pentru ele nu se trăiește și nici oțel nu poate ieși. E nevoie ca faptele să izbucnească din toate evintele alese, nobile, frumoase pe care le auzim, citim și rostim. Faptele! Existența fiecăruia este singura pildă, cea mai mobilizatoare pentru cei din jur, cel mai rotund și mai profund aforism, cea mai fierbinte zicere — pentru că e vie. Noi, oamenii Hunedoarei, învățăm intruna, unii de la alții, cum să facem din fapte cerncala cu care să se scrie cîtef trecerea noastră prin timp.”

DAN MUCENIC

O inițiativă care preia una din marile idei**ale Congresului:****Să creștem mai multe animale, e nevoie de cooperarea între județele din nord și sud**

Gospodarul adevărat privește acum, când răgușește prigoaria, cu un ochi la recolte și cu unul la furaje. Nu știe pe care să le adune mai întâi. La Suceava, unde creșterea animalelor e o adâncă tradiție, gest existențial așa spune, grija asta e și mai neliniștitoare. Chiar dacă pășunile au fost până nu demult încă verzi, verzi ca primăvara, și chiar dacă vitele s-au răsfățat cu ierburi grase și fragede. Zborul păianjenilor, în văzduh, venea să ne spună, după o observație mai îndelungă a omului asupra naturii, că toamna va fi lungă și blândă și uite că așa a fost. Poate specialiștii în meteo nu vor fi de acord. Eu însă pun bază pe manifestările animalelor, ale altor vietăți față de cursul neprevăzut al vremii. Când porcul nostru umbla neliniștit cu paie în gură, nu mai așteptam nici un îndemn din partea țării, luam toporișca și trebuia să încarc șoprocul cu lemne pentru foc. Precis venea vreme rea. Înainte de cutremure, au observat oamenii de la munte, animalele ies din pădure și stau laolaltă, lupii cu cerbii și urșii cu mistreții, și așteaptă să treacă marea clătinare a pământului. Ciudate simțuri mai trebuie să posedă lumea asta necuvântătoare. Le vom cunoaște vreodată? Iarna, toate aceste necuvântătoare trebuie să mănince. Unele își vor procura singure hrana și în timpul iernii; altele, cele domestice, vor aștepta hrană din mina omului. De aceea omul e plin de griji acum pentru stringerea, fir cu fir, a fiecărui furaj care a mai rămas pe cîmp: ierburi, coceni de porumb, ciocălăi, colete de sfeclă, tulpini de legume, frunze etc.

Pentru iarnă, unitățile noastre cooperatiste și asociațiile economice intercooperatiste, celelalte unități zootehnice au nevoie de 30 000 tone de fin, ne spune medicul veterinar Valerian Miliu, director zooveterinar la Direcția generală a agriculturii din județul Suceava; fin care e strins și depozitat în căpițe și în șoproane. Sperăm că s-a luat și coasa a treia și astfel vom putea depozita alte trei sau patru mii de tone de otavă (pentru vite și miei). Toamna a fost bună până acum și pe finetele naturale, pe cele cultivate și fertilizate cu îngrășăminte țară a fost mare și am obținut și aici a treia coasă.

— Cum e finul?

— Finul e bun și foarte bun; am strins multe leguminoase, trifoliene mai multe

cu 35 la sută față de anii trecuți. Conducerea ministerului nostru ne-a repartizat 20 de tone de sămînță de trifoi. Sătul calitativ e mare.

— Am depozitat însă și alte furaje, în special grosiere: paie de grâu, orz, ovăz, coceni și ciocălăi de porumb.

— Din cite știu, nu veți acoperi necesarul de grosiere! Ce veți face?

— Vom achiziționa coceni, ciocălăi și paie din județele din sud. Tot ca o sursă de substituție, a unor furaje, am introdus în hrana animalelor, în special a acelor de la îngrășat, coaja de copac măcinată, în amestec cu grosiere tocate. Folosim aceste furaje la Asociațiile economice intercooperatiste Spătărași, Rădăuți, la I.A.S. și C.A.P., la complexele de la Călinești. În fermele de vaci pentru lapte folosim cetina de brad măcinată, cu adăos de grosiere și concentrate (tărițe). Cetina nu se administrează în hrana animalelor nici de azi, nici de ieri, ci de milenii, în special în unitățile limitrofe muntelui.

— Suceava e un județ cu multe animale. Densitatea lor pe suta de hectare de teren arabil, pășuni și finețe, este cea mai mare din țară: 86,9! Vă aflați, astfel, pe primul loc, în timp ce locul doi (Neamțul) se situează la o diferență apreciabilă — 67,1. Aveți nevoie, pentru iarnă, de foarte multe furaje. La ce alte surse ați apelat?

— La suculente, silozuri și rădăcinoase; la sfecla furajeră, guli furajere, am însoțit, suplimentar circa 30 000 tone grosiere cu tăieji de sfeclă, cu amestec de vrej și subproduse de la grădinile de legume. Vom folosi în continuare resursele industriale de la fabricile de spirt, amidon și bere, în care sens unitățile sint dotate cu recipienți și bazine de depozitare. În Rădăuți, de pildă, unde avem 27 000 taurine la îngrășat, avem conducte subterane de la fabrica de spirt la cele două complexe. Borhotul se amestecă și cu dejecții de pasăre, cu grosiere etc.

— Țăranul, crescătorul de la munte, de unde face rost de aceste furaje?

— Participă direct la recoltare, stringere și depozitare a furajelor pentru unitățile cooperatiste și de stat, de unde primește, pentru munca prestată, un procent de furaje de 20 la sută; pentru transport și depozitare mai primește încă 5 la sută.

— Transportul îl fac cu atelajele: ciți cai mai sint în județul Suceava?

— În jur de 9000 de atelaje și vreo

21 000 de cai, din care 7000 la cooperatiile agricole de producție și 14 000 la gospodăriile populației. Cu tractoarele cu remorci, cu aceste atelaje reușim să adunăm toate furajele. La noi, obiceiul pământului e ca la 15—20 octombrie să nu mai rămână nici resturi pentru pășunat pe suprafețele cultivate. N-am avut cazuri în care să ne rămână o glugă de coceni pe cîmp. Nouă ne-a venit a ride cînd am auzit că în unele județe grosierele se mai ardeau până nu demult!?

— Nu v-ați gândit la o colaborare mai strînsă cu județele din sud, unde există un excedent de furaje?

— Dorim să inițiem o cooperare între județul Suceava și județele Brăila, Galați, Tulcea, Constanța, Ialomița, Sectorul agricol Ilfov. Unele dintre aceste județe sint deficitare în efectivele măcă de taurine: vrem ca noi să le oferim vite de reproducție, iar dinșii să ne dea furaje. Noi le putem livra anual în jur de 20 000 vițele de reproducție. Achiziționăm din sud, prin munca fizică a unor echipe de lucrători, în jur de 70 000 tone de grosiere pentru C.A.P.-uri și asociațiile economice și alte 30 000 tone pentru I.A.S.-uri. Anul acesta ministerul nostru ne-a ajutat să vindem circa 7 000 de vițele celor din sud. E o acțiune care preia una din marile idei ale Congresului al XIII-lea: aceea de a ajunge, la sfîrșitul anului 1990, la un efectiv de 11 milioane de taurine. Or, creșterea aceasta, fără animale de reproducție, nu se poate.

— Încamnă, deci, că o astfel de cooperare Nord-Sud, începută de pe acum, se împune dezvoltată, redimensionată!?

— Fără doar și poate! Ea vine să folosească mai eficient excedentul de furaje din sud. Un exemplu: pe locul al 41-lea pe țară, la taurine, se situează județul Tulcea, cu 24,1 animale pe o sută de hectare teren agricol, pășuni și finețe. Și ce suprafețe semănate cu grâu, orz, ovăz și porumb are județul Tulcea? Oricum mai mari decît Suceava. Dacă noi aducem furajele din sud în nord, ne costă un leu de kilogram. Suceveni merg acolo cu tractor, cu remorci, cu sacul de mălai în mașină, fac un cort în Bărăgan și recoltează coceni de pe cîmp sau lucrează în bazele I.V.C. la bătut porumb. Cu acest preț creștem aici animalele!

— Asta presupune o mare dragoste pentru animale!?

— O anchetă socială efectuată într-o gospodărie personală a unui cetățean din comuna Vicovul de Sus ne spune că 93 la sută din sursa de existență a unei familii, într-un an, o constituie creșterea animalelor. Comuna Vicovul de Sus are 18 000 locuitori și numai 2 100 hectare teren arabil, împărțite în 55 de trupuri de parcele de la 1,5 — la 30 hectare. La numărul mare de animale, pe care îl creștem în județ, avem o suprafață furajeră destul de restrînsă: 17 500 hectare. De aceea cheltuielile sint mari, mai ales prin această completare a grosierelor. Prin dirijarea unor efective de animale măcă spre sud, cheltuielile se mai micșorează și activitatea noastră și a țării devine mai eficientă.

— Ce măsuri ați luat pentru păstrarea furajelor, a finurilor mai ales?

— Am construit finare cu resurse pro-

prii în majoritatea unităților. Anul acesta, numai în unitățile cooperatiste am construit peste 200 de finare. În condițiile iernii, ale toamnelor ploioase, cu mari precipitații, se degradau până la 10—15 la sută dig finurile depozitate în unități. De exemplu, pe frontul unei șure de 20—40 metri, putrezea un strat de fin de jumătate, altelei de un metru. Se pierdea mult. Finarele le-am construit și pentru alte nevoi: vara uscăm în ele cereale — grâu, orz, orzoaică, pentru că sint acoperite numai sus, nu și pe laterale. În gospodăriile populației și în zona de munte construim finare mai mici, de 10—15 tone.

Cînd ne-am retras de prin finețurile județului Suceava, animalele încă pășteau pe pășuni și finețe. Iarba era verde și înaltă. Soarele încălzea pământul și din sărutul lui naștea o speranță învâluitoare. Îmi stăruia însă în minte nevoia acută a acelei cooperări dintre județele din nord, bogate în efective de animale, și acelea din sud, bogate în furaje.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU**Puternic nucleu de experiență și fidelitate**

Ca și oamenii, lucrurile își au vîrsta lor și, întocmai acestora, uzinele în care oamenii și lucrurile își împletesc destinele, legîndu-se, adeseori, pentru o altă viață trăită împreună și care, nu o dată, se suprapun pînă la definitivă contopire, devenind una și aceeași. La asta mă gîndeam mergînd spre „Danubiana”, întreprinderea de anvelope, prima de acest fel construită în țara noastră și care avea să devină nu numai un portdrapel al producției specifice ci altoitul pe care a încolțit, acum citiva ani, Centrala industrială de prelucrare a cauciucului și masei plastice. Revedeam tinărul, pe atunci, combinat de la Borzestii, unde într-o iarnă seacă și rece se naștea și prima tranșă de cauciuc sintetic cu nume românesc, sursa aproape instantanee de materie primă pentru producția „Danubianei”, ca și — mult mai tirziu — emoția răspîndită în largul perimetru al industriei chimice naționale, devenită puternic pilon al întregii economii românești, de evenimentul de la Brazi unde, în urma strădaniilor cercetătorilor, mai întîi și a tehnicienilor mai apoi apărînd înlocuitorul cauciucului denumit polizoprenic, asimilările celui polibutadienic și nitrilic sintetizate în țară, în cadrul institutelor specializate.

Cum se mai poate reînnoia un fir atît de îndelung derulat, astfel ca imaginea acestei zile să se poată constitui înglobînd o adevărată istorie de fapte petrecute pe durata unui sfert de veac?

„Dezlegarea” acestei sarade avea să se ivească o dată cu înființarea cu Directorul general al Centralei, inginerul Dumitru Nicolaescu, aflat în acest loc, devenit platformă a industriei chimice, încă de acum 24 de ani, iar mai tirziu prin contactul cu alți muncitori, maistri și ingineri care îi premerseră cu un an, trăind un timp egal cu cel al întreprinderii.

Dar, legăturile nevăzute însă știute și simțite ale acestei întreprinderi sint

mult mai întinse decît poate crede un trecător nevizitat, pentru că, la început, noua întreprindere de anvelope a funcționat într-o dependentă „filială” de cea mai veche unitate de anvelope, denumită „Victoria” și amplasată sub dealurile prahovene, la Florești. De aici au venit specialiștii (unii se mai află încă sub cerul întinselor hale: maistrul Andrei Muresanu, seful atelierului de vulcanizare, inginerul Serbu Dan, inginerul Ion Cristian, Directorul general adjunct al Centralei, inginer Tănase Volintiru, Directorul institutului de cercetări, Nicolae Gușu, seful atelierului S.D.V., maistrul Vasile Cocos, sef al atelierului calandrare, Dumitru Petrescu, maistrul la secția de confecții, Ion Marinică, seful atelierului amestecare, inginerul Ion Culfianu, seful secției vulcanizare, inginer Alexandrina Ștrengar, sefa atelierului proiectare tehnologică etc.), dar și cu alte noi unități care s-au edificat în ultimii ani la Zalău, Turnu Severin, Caracal și, dacă ar fi să includem, ba chiar trebuie să le includem, 60 de țări de pe citeva continente spre care „Danubiana” trimite cu regularitate produsele sale (U.R.S.S., R.D. Germană, Ungaria, Polonia, Cehoslovacia, S.U.A., Canada, R.F. Germania, Suedia, Belgia, Danemarca, Anglia, Italia, Iran, Iordania, Libia etc.), aproape 26 de procente din producția fizică realizată fiind drumul exportului. Concludentă poate fi și o cifră comparativă: 3 000 de anvelope vindute în străinătate în 1963 aproape 440 de mii în anul acesta. Aici o precizare se impune: „Danubiana” a fost creată spre a produce un milion de anvelope anual, iar pînă în prezent a ajuns la 9 milioane în 20 de ani. Nu este o eroare ci o modificare de conținut: de la anvelopele de autoturisme, pentru care a luat ființă, „Danubiana” a ajuns să producă numai pentru autocamioane, tractoare și alte utilaje agricole, ceea ce înseamnă anvelope de mari dimensiuni și de greu-

tăți incomparabile cu cele ale autoturismelor (pentru Dacia 1300 o anvelopă cintărește 7,200 kg, pentru Olcitci și mai puțin iar pentru o combină agricolă 173 de kg., pentru un tractor de 80 C.P. 115 kg, pentru unul de 180 C.P. 172 kg) ceea ce, dacă s-ar face un calcul al tonajului producției actuale ar duce la cifre ce depășesc cu mult, foarte mult, pretențiile și posibilitățile preliminate cu ani în urmă.

Dezvoltările, fie cele făcute pe spațiile existente, cit și celelalte sint date: 1968, 1975, 1977 și 1982, ultimele două fiind consecințe directe ale vizitelor de lucru efectuate aici de către președintele României în anii 1977 și 1980, evenimente de care amintesc nu numai textele înscrise pe mari panouri la locurile de muncă dar și oamenii întreprinderii. Ei cunosc foarte bine întreprinderea altor ramuri ale industriei cu cea căreia îi apartin. Vorbînd despre cele 34 de tipodimensiuni și despre cele 84 de variante constructive te poți adresa nu numai conducerii întreprinderii ori centralei ci și oricărui alt muncitor, mai ales dintre cei vechi, ocazie de a afla noutăți și despre „exportul-indirect”, pentru că, așa cum explica maistrul Andrei Muresanu, în cifrele culese de noi nu erau incluse și echipamentele autocamioanelor și tractoarelor ce iau drumul străinătății și care rulează pe anvelopele de la „Danubiana”.

Inginerul Dan Stoica, directorul adjunct al întreprinderii, care ne serveste drept călăuză, este în mod evident mîndru de cum arată halele, cele noi mai luminoase, ambele curate și stăpînite de o ordine care impune, stare constatată și la vestiare și grupuri sociale, și se bucură de fiecare nouă surpriză care no întîmpină, ca de exemplu varietatea de culori a echipamentului celor ce muncesc în sectorul de finisare a anvelopelor (halate verzi, albastre etc.), contrastînd cu negrul altădată atotestăpînitor, și ne oferă noi date și amănunte din viața de fiecare zi a întreprinderii. Varietatea de profesii nu este atît de mare ca în alte părți, 7—8 specialități, cea de operator chimist rămînd preponderentă, ca și procentul de

femei (peste 50), dar remarcînd că o bună parte din utilajele aflate în exploatare s-au produs chiar în uzină, în cadrul atelierului de construcții masini, precizînd că toate dezvoltările din ultimii 19 ani s-au efectuat cu tehnologie românească (întreaga gamă de prese de vulcanizare, toate masinile de confecții radiale și convenționale pentru autoturisme, camioane și tractoare, gama de valturi, malaxoare concretizate cu spriinul eficace al Institutului de cercetări, prelucrare cauciuc și mase plastice al cărui sediu este în incinta întreprinderii, Automatizarea s-a extins și dacă s-ar face un total al elementelor specifice s-ar depăși cifra de 20 de mii. Toate unitățile asemănătoare din țară beneficiază de nucleul de învățămînt de la „Danubiana” aceasta plătindu-și și răsplătindu-și obligațiile ce-i revineau ca o onoare pentru spriinul primit, cu un sfert de veac în urmă, de la tovarășii din Florești Prahova.

Am pornit în acest reportaj vorbind despre oameni, despre cei mai vechi ai „Danubianei” și vom încheia în același mod, pe gîndul la ei. Au rămas 14 din cei care au pîșit aici cu un sfert de veac în urmă pe un teren viran străin de ceea ce se cheamă industrie; mai pot fi găsiți alți 77 care au „întîrziat” cu un an, însumînd acum 24, doar trei dintre cei 9 absolvenți de facultate repartizați la transformarea unui decret în faptă (prințre ei și directorul general al centralei, ing. Dumitru Nicolaescu), dar ajungînd să identificăm exact 701 persoane care muncesc de cel puțin douăzeci de ani sub firma „Danubiana”, cifră care trebuie înțeleasă nu numai în semnificația sa statistică ci mult mai profund ea reprezentînd, în fapt, un nucleu puternic de experiență și fidelitate, care explică în foarte mare măsură ascensiunea mai ales calitativă a rezultatelor cu care se prezintă acum opiniei publice după douăzeci și cinci de ani de existență colectivul de oameni ai muncii de la întreprinderea de Anvelope „Danubiana”.

EMIL LEONARD

Avem o călăuză sigură, și acesta este Programul partidului nostru

Tara după Congres

● O idee ingenioasă ● „Cind muncești de mic, munca ți se pare ușoară” ●

La Oradea, printre pensionari

O veche gravură înfățișă fosta cetate a Oradei (Varadinum) în formă de stea. Printr-o frumoasă coincidență, noile cartiere ale cetății socialiste orădene, dispuse radial, îl recompun forma stelară. Sînt adevărate orașele satelit, unele, ca zona de Vest, sau Cantemir, ceva mai „în etate”, altele, ca Nufărul sau Ioșia, mult mai noi. Ioșia, cu arhitectură semeață, modernă, armonioasă, așa zice că în stil de metropolă, este cel mai nou și se extinde încă. Or, tocmai în acest cartier, printre alte clădiri de-o estetică plăcută și atrăgătoare, călătorul va admira și „Complexul de locuințe și servicii” al Cascii de ajutor reciproc a pensionarilor din Oradea, realizare deosebită unică în țară.

Ideea e ingenioasă: un complex de două blocuri de apartamente și garsoniere de confortul I sporit, cu cantină-restaurant la preț redus, accesibil până și pensilor mai modeste, cabinet medical dotat inclusiv cu tratament gerontologic, servicii anexe (boiangerie, farmacie etc.), o sală de cultură cu bibliotecă bogată. Complexul, de tip hotel, schimbă azilurile tradiționale sedentare, cu circuit închis, într-o formă nouă, modernă, locuitorii putînd circula și dispune cum vor de pensie, consuma ceea ce vor și cit vor, găzdui rude sau prieteni. În imediata apropiere se găsesc magazine de tot felul, o stație de autobuze specială. Toate acestea aproape de centru deși un centru propriu, bine și divers dotat, are cartierul însuși. Apartamentele sînt proprietate particulară. La cumpărarea lor „Casa de ajutor reciproc a pensionarilor din Oradea” (C.A.R.P.O.) a dat avansuri consistente și cu dobîndă fictivă pensionarilor, ele pot fi lăsate moștenire sau vindute dar numai altor pensionari membri C.A.R.P.O., pentru ca să nu fie înstrăinate de scopul pentru care a fost durat complexul.

Iată o realizare de profund umanism și aleasă civilizație a regimului nostru iscată din spiritul de inițiativă și dăruire a conducerii C.A.R.P.O., cu sprijinul pasionat al conducerii locale de partid și de stat, ca un salt calitativ în urma unor succese pe care instituția le-a avut, ca toate celelalte instituții similare din țară, din 1952 de cînd au fost înființate, pînă astăzi. Păcat însă că construirea unui asemenea complex nu a stîrnit interesul și altor case de ajutor reciproc din țară, cu toate că la inaugurarea sa au participat, în faza finală, invitați din 17 județe și care s-au arătat entuziasmați și combustionați sufletește de succesul orădenilor.

Știam din auzite despre complex. Dar într-o bună zi, avînd să mai scriu ceva despre succesele locurilor de baștină, l-am întreb pe prietenul meu Petru Demeter, vechi activist de partid, ce-ar crede el că e mai nou și mai spectaculos de scris și el mi-a sugerat să văd complexul pensionarilor ca pe o bijuterie arhitectonică și victorie umanitară. Și, cum noi, activiștii din partid din localitate, sîntem totodată buni prieteni, nu se putea să nu dau și în persoana președintelui C.A.R.P.O., Petre Unița, tot peste un prieten. Fost viceprimar la oraș și, deci, om cu experiență, lui îi aparține ideea complexului, — lui și conducerii C.A.R.P.O., care, începînd cu 1976 au făcut o cotitură radicală în viața obștească și particulară a pensionarilor din oraș. Contactul meu cu C.A.R.P.O. a fost de ordin artistic, participînd ca scriitor, cu alți confrăți de breasla și cu

actori de la teatru, la sărbătorirea lui Eminescu, în cadrul clubului de pe o stradă liniștită și cotropită de verdeață. Am admirat atunci largă, și, nu rareori, competența adevărată a cetățenilor de vîrstă a treia, de vîrstă senectutii, la actul de cultură, la fenomenul artistic. Români și români de naționalitate maghiară, cunoșteau opera marelui nostru poet, cîntînd române compuse pe versuri aniversare, într-o atmosferă în care spiritul de *Vieux temps* se angaja frumos cu optimismul și prospețimea cugetului și simțirii proprii filosofiei noastre sociale. Mi-am adus atunci aminte că, prin tinerețe, cînd nu eram aproape, ca astăzi, de vîrstă pensionării, citisem o carte franțuzească, al cărei autor îmi scapă, dar titlul nu, sunîndu-mi și astăzi obsedant: *Savoir vieillir*, deci a ști să-mbătrîni, deci știința și arta îmbătrînirii, temă dezbătută și răsdezbătută de la Cicero încoaec dar, vai!, rămasă de obicei pe hîrtie, în lumea iluziilor și a teoremelor neaplicate. Or, comunismul se impune prin rotunda rezolvare a tuturor vîrstelor, de la maternități la astfel de complexe de care aminteam, într-o fluentă și simetrică desfășurare a generațiilor.

Am luat masa la cantina-restaurant: bună, consistentă, ieftină. Din respect față de senectute, o atmosferă calmă, de stil cumva academic, fără gălăgia firească a vîrstelor exuberante. Apartamentele, moderne, cu hol, cu bucătărie, baie, cămară, — cu mobilier modern, cu atmosferă familiară, de bună vecinătate. Pensionarii se intrajutoră. La boală vin de își servesc și veghează colocatarii. Își povestesc amintiri. Citesc. Îl plimbă în parcul curții. Își cunosc tabieturile, bolile, dorințele. Sînt 142 de apartamente, dar într-o ambianță totală.

Dar C.A.R.P.O. are peste 17.000 de membri pensionari, așa că activitatea ei nu se mărginește numai la cei din complex. Ceea ce a realizat noua conducere (din 1976 încoaec), prin capacitatea organizatorică a președintelui și consilierilor, este cuprinderea totală a vîstii și nevoilor tuturor membrilor. Pare fabulos, paradoxal, incredibil. E adevărat, totuși, — cheia de boltă a rezolvării fiind simplă ca lumina zilei: ca pensionarii apăsați de vîrstă să nu mai vină la sedii să-și plătească mărunt cotizația, să-și ridice tichetele de combustibil solid sau de aragaz, din fondurile C.A.R.P.O. sînt plătiți o seamă de remizieri, pensionari și ei dar mai în putere, — repartizați pe cartiere. Ei merg la domiciliul convinsivilor, le încasează cotizația și le duc tichetele. Pe o nimica toată: mișcarea contează și sentimentul stenic de a fi folositor societății. În felul acesta, remizierul cunoaște viața particulară a pensionarului. Dacă e suferind, i se trimite acasă un medic, pensionar sau, dacă e cazul de un specialist nepensionar, — specialistul. Tot în acest fel se constată nevoia unui tratament special, de pildă, balnear pe care C.A.R.P.O. îl oferă gratuit, decontînd inclusiv biletele. Sau alte dolanțe. Excursiile în comun și ele plătite total sau în parte, în funcție de cuantumul pensiei. Chestiunea devine deci simplă ca în fabula cu cuiul de Tudor Argezei: trebuie numai să gindesti.

Dar setea firească și reprimitoare a pensionarului de a activa, de a participa, material și spiritual, la viața socială, în fond premisă a sănătății fizice și morale și a longevității, este rezolvată pragmatic și de felul în care C.A.R.P.O. a asigurat distribuția în producție a meșterilor pe arcul a 26 de meserii, — în ateliere sau acasă. De fapt, la sezoana literar-artistică mai sus pomenită, am văzut o expoziție de artizanat realizat de pensionari: obiecte lucrate pînă la rafinament, cu experiența, răbdarea și timpul disponibil ale pensionarului. Dar acela era numai artizanatul, grefat estetic pe fundalul unor meserii de îndelungată tradiție orădeană, ca zidărie, vopsitorie, zugrăveală, dulgherie, parchetărie, lăcătușărie, legătorie de cărți, ceasornicărie, frizerie, bobinărie etc. Nu e de mirare. Căci dacă județul Bihor produce astăzi, în anii socialismului, aproape întreaga gamă a economiei naționale este ea politica partidului și guvernului a putul fi aplicată pe multitudinea meseriilor, brătări de aur, din tradiție; meșterii orădeni, sînt maestri policalificați. Este și o zicală metaforică despre omul care cunoaște o mie de meserii, — ezer meșter zice românul de naționalitate maghiară.

Să nu uităm însă activitatea artistică a C.A.R.P.O. Lumea cărților și albumelor, a artei și artizanatului. Un cor condus de dirijori compozitori: Romulus Bolto și Mihai Stegaru. Brigăzi artistice. Conferințe de știință și artă, aparte sau în confluența lor. Grupuri vocale. Toate acestea cu mobilizări afișate sau cu anunțul remizierilor la domiciliu. Deci o activitate larg înspăcată a unei instituții odinioară sortită apatiei, sedentarismului, uitării de lume și de sine. Aceasta este știința și arta de a îmbătrîni. Reală, modernă, umanitară, comunistă, în fond. Proverbul după care o țară care n-are bătrîni trebuie să și-i cumpere, miroase a negoț cu vîrstele înțelepciunii. Noi îi avem, îi prețuim, îi iubim și nu avem nimic de vîndut sau de cumpărat din vîrstele și din spațiile patriei. C.A.R.P.O. este un etalon de aur și lumină, în acest sens.

ALEXANDRU ANDRIȘOIU ■

„Dacă nu ai încredere măcar într-un om, nu poți avea în toți”

— interviu realizat cu Gheorghe Turbureanu, Erou al Muncii Socialiste —

— Iertați-mă că îndrăznește, ce vă spune cuvîntul „timp”?

— La noi, în Oltenia, oamenii au un fel foarte direct de a fi, au un sentiment de proprietate mult mai acut asupra timpului și spațiului în care există. Poate chiar asta îi deosebește pe olteni de cei din alte zone ale țării. Cred, pe jumătate glumesc, că fiecare oltean crede despre el că este cel mai puternic, cel mai frumos și cel mai deștept. În consecință, începe prin a măsura lumea cu el. Pentru a te împotrivi, însă, cu înțelesul acestui cuvînt, trebuie să existe undeva o dezordine, o rupătură care îl face necesar. Copiii nu au înțelesul cuvîntului. Ei se amuză de el cum se amuză de toate lucrurile care nu le sînt necesare. Am avut nevoie de cuvîntul „timp” cînd, în 1949, la 13 ani și jumătate, am plecat de acasă luat de sora mamei, măritată cu un bucovinean care locuia pe Grivita, în Piața Chibrit, pentru că eram prea mulți copii și părinții nu ne puteam întreține. Atunci, am intrat cu dispensă de vîrstă la o școală profesională, aveam 14 ani, să mă calific în lacătusărie. A urmat o altă rupere rapidă, am plecat de la Uzinele „23 August”, unde începusem calificarea, în același an, 1949, la Brașov. Am stat acolo pînă în 1950. În 1950, am venit la Combinatul metalurgic din Reșița, în 1950 toamna. Am venit la atelierele școlii, tot la lacătusărie. Pe vremea nu te întreba nimeni pentru ce meserie vrei să optezi. Am venit aproape 200 de copii de la Brașov. Într-o duminică, ne-au scos în careu și au început să ne aleagă pentru forjă, laminare, pentru meseriile de coșar și oțelari. Ne alegeau după fizic. Maistrul, să nu ne sperie pe cei aleși să fie oțelari, ne-a spus că în meseria asta se câștigă bine, că n-a murit nimeni, că meseria e foarte frumoasă.

Pe vremuri, erau atîtea accidente de muncă, încît, dacă îți se spunea că n-ai meseria asta n-ai murit nimeni, erai deja convins că locul în care muncești e un loc bun. Atunci mi s-au pus în mîini lopata și roaba și am văzut focul la gura cuptoarelor. S-a cam pierdut cultul oțelului, pe opțiune nu s-a găsit soluția. E fluctuație mare, ies mulți la pensie, liceele industriale de aici nu au clase de siderurgisti. Toți foștii copii săraci de la sat au rămas lîngă cuptoare, cei calificați la locul de muncă.

Dar, ca să nu sărim de la una la alta între prima plecare de acasă și rămînea lîngă cuptor, s-a născut înțelesul timpului la mine și am păstrat cuvîntul. Mărturisesc sincer că, după ce drumurile mi s-au oprit în fața cuptorului de oțelărie, nici nu am prea avut nevoie de el, de cuvîntul acela.

Început cu înecutul, m-am simțit lar ca acasă, pus cum s-ar zice la locul meu și nu mai aveam la ce să caut înțelesul unor cuvinte care mi se păreau prețioase. Mai friziu, după intrarea în partid, mi-am pus problema timpului mai ales în sensul major al colectivității, al răspunderii pe care o avem noi, comuniștii, față de ceilalți oameni ai muncii.

— În ce fel se leagă destinul dumneavoastră de oameni?

— Dacă n-ai încredere măcar într-un om, nu poți să ai încredere în toți. Sînt cîțiva oameni care au intervenit în viața mea. Nicolae Agachi, ministrul de azi al industriei metalurgice, era prin 1955 șef de hală la oțelărie. Pe atunci nave-tiștii, fiind mai oboșiți, îi puneau pe alții la muncă, dar cînd muncești de mic, munca ți se pare ușoară. În fața cuptoarelor este o temperatură de peste 50°—60°. Se lucrează continuu, pauza ți-o dă maistrul. Condițiile fiind atît de grele, orice abatere de la disciplina muncii ia proporții uriașe. Nicolae Agachi a pus ordine în viața de lîngă cuptoare și asta ne-a făcut pe toți să-l urmăm. Avea o voce blîndă și caldă. Nu eram obișnuși să ni se vorbească așa. Lumea era unora atît de rea, încît bunătatea ți se părea un lucru firesc doar acasă. Acolo unde simțeam bunătatea, te simțea ca lîngă părinții tăi. Legătura se făcea automat.

În 1958, la puțin timp după ce mă însurasem, am plecat în armată. Uzina a rămas doar uzină. La artileria grea, stagiul militar era de trei ani. Am făcut doi și ceva pentru c-a venit reducerea de stagiu. Într-un 25 noiembrie am fost lăsat la vatră. Am găsit-o pe soția mea neschimbată în sentimentele ei față de mine. Nu am stat mult acasă. Locuința nu erau, am locuit mai bine de șapte ani într-un fost grajd de cai, în două camere de 2/4 m împreună cu întreaga familie.

M-am dus din nou la muncă, am descoperit iar uzina. Idealul meu se lega iarăși de idealurile celorlalți oameni ai uzinei. Numai împreună puteam mări

orașul, numai împreună ne puteam face loc în lume.

În 1963, a venit primul copil — fetița. Al doilea n-a venit decît după șapte ani. În copiii tăi n-ai decît să ai încredere ca în tine însuși.

O altă chirieșă din fostul grajd de cai ne-a ajutat să creștem copiii cît eram la fabrică. Cînd a plecat fetița la școală, s-a născut băiatul. Abia în 1965, am căpătat locuință în Lunca Bîrzavei. Femeia a venit în continuare pentru băiat. A venit pînă a ajuns și cel mic la școală. Acum, fata este studentă la Științe economice, la Timișoara, băiatul și-a luat treapta într-un liceu cu profil electronic. Multe din calitățile copiilor mei sînt ale femeii aceleia.

În 1961, am mers la școala tehnică de mașini. Trei ani la zi l-am avut profesor de meserie pe inginerul Gh. Chițu. Nu era mult mai în vîrstă față de noi, avea credință în metalurgie și, una peste alta, știa să predea. În 1964 am terminat școala, Chițu era șef de secție la oțelărie și ne-a promovat pe noi, cei tineri, cu foarte mult curaj, un curaj gîndit.

Lîngă el lucram și noi cu curaj. La un maistru revin vreo optzeci de oameni. Maistrul este permanent în mijlocul oamenilor, trebuie să-i învețe meserie, să-i ajute să respecte tehnologiile. Oricum, permanent se stă cu omul. Avînd încredere atunci în ei am căpătat încredere și-n noua mea identitate. Cea mai mare satisfacție era să văd oțelul pe care l-am făcut. De atunci cunosc analizele la toate felurile de oțel care au ieșit din cuptor.

— Cum a fost drumul spre înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste?

— Nici greu, nici ușor. De fapt, acest titlu ridică firesc la grad de calitate. Nu am făcut decît să lucrez așa cum mi se cerea. Nu spun asta din modestie, modestia este făcută pentru cei modeste. Dar simt că în vîrstă norma socială este făcută nu numai din ceea ce omul poate face ci și din ceea ce ar trebui să facă, după cît se cere. În 1971, cu prilejul împlinirii a 200 de ani de foc nestins la Reșița, am fost distins cu Ordinul Muncii clasa a III-a. În 1981, am fost chemat la București, la Consiliul de Stat, pentru a fi distins cu titlul de Erou al Muncii Socialiste. Asta înscamnă că între 1971 și 1981 cineva a măsurat creșterea valorii mele umane, constatînd că as îndeplini calitățile unui erou. Am muncit și cred că l-am luat pe merit. Dar erol sînt toți cei ce, de-o vîrstă cu mine și cam din același timp în oțelărie, lucrează la cuptoare. Ei m-au format ca om, deci am fost întodeauna sever. Așa am învățat eu, nu știu de unde, probabil de la viață, că, dacă ești sever, iese lucrul bine.

— Dacă ar fi să vă rezumați viața în câteva cuvinte, ce-ați spune?

— O viață de om ordonat.

— O întrebare obișnuită în asemenea interviuri: cum vă petreceți timpul liber?

— Pictez. Mi-a plăcut desenul de copil. Mai tirziu mi s-a dat mina și după desenul tehnic, și după desenul decorativ. Nu am făcut vreun curs special, dar ce am văzut pot să fac. Am acasă și cărți de pictură. Am încercat cîteva reproduceri după Rembrandt. Mi-a plăcut de mic natura. De un an de zile n-am mai pus mina pe penel. Nu e timp. Poate voi continua după ieșirea la pensie. Dar preocuparea există. Gîndurile despre pictură mă ajung și lîngă cuptor, mai ales în timpul mesei pe cînd desfac pachetul de acasă. Am și insatisfacții, și supărări care vin dintr-un sentiment de solidaritate cu artiștii adevărați. Într-o zi am fost la o expoziție de artă modernă. Am privit cu jenă cum un vizitator, după ce se certase cu pictorul, a scris în catalogul de expoziție: „Vai de mama care te-a făcut”. Mi-a fost rușine. Dar nu am avut cum să intervin. Nu eram nici pictor, nici vizitator.

— Vă mulțumesc.

— Ar mai fi ceva. Am spus înainte că oamenii de lîngă cuptor m-au format. Prea bine nu știu să explic. Poate ar trebui să am studii de specialitate. Dar nici presa nu știe să explice asta întodeauna. Multe din realizările noastre adevărate beneficiază doar de o cunoaștere de suprafață din pricina lipsei de pricepere sau de cunoaștere a specificului nostru. Aș vrea să mă credeți că e așa după cum v-am vorbit pînă acum, să mă credeți pe cuvînt de onoare.

AURELIAN TITU DUMITRESCU ■

● Stop-cadru la Craiova, într-o cetate a muncii, a culturii și a științei:

„Sint mîndru că sint muncitor în România epocii Ceaușescu“

Am avut șansa de a mă mișca, în aceste zile — în care ritmurile muncii și creației românești bat spre pragul cel mai de sus, sub însuflețitoarea lumină a documentelor celui de-al XIII-lea Congres al partidului —, printre oamenii unei mari industrii, „Electroputere” — Craiova, cetate de scaun a electrotehnicii noastre și uzină-lemblemă a Epocii Ceaușescu. Largului evantai de succese cu care a fost întâmpinat marele forum al comunistilor i se adaugă acum culori noi, într-o desfășurare de străluciri ale muncii și ale ideii în continuă și efervescentă sporire. Marile sarcini ale industriei constructoare de mașini, care, așa cum arăta în Raportul prezentat la congresul secretarului general al partidului, va crește în cincinalul viitor cu un ritm mediu anual de 7—7,5 la sută, nu i-a găsit, ni se spune, nepregătiți pe cei ai locului, dimpotrivă. Imperativul dezvoltării, cu accent pe ramurile industriale de vîrf, reafirmat cu o nouă forță de cîrmacul destinului național, a căzut și aici ca sămînța într-un ogor pregătit, apt să-l încorporeze structurii sale și ființei sale.

Cel ce ne spune aceste cuvinte este Eroul Muncii Socialiste Paul Dinu, șeful secției de transformatoare mari. Un personaj simbolic pentru uzină și drumul ei. Am mai scris cîndva despre el, asta se întimplă prin 1957, în revista „Vîta românească”. Eram amîndoi foarte tineri pe-atunci, el pare-se că a mai rămas și azi, cînd cel care scrie aceste rînduri se recunoaște modificat și împuținat, prin niște combustii care i-au calcinat pînă și părul. Paul Dinu a rămas însă tînăr, deși e trecut (trecut bine!) de patru decenii, nu-și cănește mustața (are acum mustață, cum n-avea în '57), străbate gigantică hală a secției de transformatoare mari, căreia îi este păstor, de sute de ori pe zi, cu pas sportiv. Și cit de mult a muncit omul ăsta, cite poveri a cărat pe umeri, cite osteneți a adunat în brațe, nu și în suflet, cite ascuțite probleme și i s-au tot infipt în epidermă, în os, în materia cenușie!

A fost primul Erou al Muncii Socialiste de la „Electroputere”, pare-se și din Craiova, avea 36 de ani cînd a fost încoronat cu înaltul titlu, fiind pe atunci, așa zic cei din uzină, și cel mai tînăr Erou al Muncii din țară. Era încă de-atunci șeful secției de transformatoare, autoare de isprăvi ale muncii și ale gândirii tehnice care o făcuseră celebră în fabrică și în bransă. Primul transformator la care a lucrat Paul Dinu avea 20 MVA, de la care, prin succesive și spectaculoase salturi, s-a ajuns la transformatoare de 400 MVA, pentru tensiuni de 400 de kilovolți. Marile transformatoare-bloc cu care sint dotate hidrocentralele de la Porțile de Fier și Lotru, termocentralele de la Rovinari și București-Sud etc. au trecut prin miinile lui Paul Dinu și ale colegilor lui, la fel de iscusii ca și el, chiar dacă el e Eroul. El e așa fiindcă, muncind la fel ca și ceilalți, cheltînd la fel zile, nopți, mușchi, nervi, străduindu-se deci, la fel ca ceilalți, să nu trăiască pe spatele nimănui, să fie fiul propriilor lui merite, a îndrăznit totuși mai mult. A îndrăznit să persevereze în munca sa și în meditația sa asupra acestei munci pînă cînd a ajuns astăzi în marginea unei descoperiri, miine în marginea unei invenții. Pe vagoanele cu transformatoare de mare putere care

pleacă de la „Electroputere” (50 la sută din producția de transformatoare și autotransformatoare a țării iese de-aici) e și poansonul gândirii lui Paul Dinu, inovator de marcă și organizator de excepție al unei producții imense și de înaltă modernitate. Un om al noului, cu tot ce comportă acest statut. În cele nu mai puțin de opt vizite de lucru făcute în această cetate de scaun a electrotehnicii românești, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne povestește Paul Dinu, i-a făcut onoarea de a se întreține și cu el, prețindu-i munca și secția tocmai pentru capacitatea lor de a cuprinde și asimila noutatea tehnică într-un tempo rapid.

E mîndru că e muncitor la „Electroputere” și e mîndru, zice el, că e muncitor român. Cele spuse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, la tribuna înaltului forum, despre harnica, eroica, miraculoasă noastră muncitorime, „care își îndeplinește cu succes misiunea istorică de clasă conducătoare a societății socialiste românești”, i-au întărit acest sentiment, validat de o densă experiență de viață. A călătorit printr-o seamă de țări în care „Electroputere” are parteneri economici și, adaugă el, și-a întărit credința că muncitorul nostru este la fel de bun ca și alții, uneori mai bun. Am mai povestit odată această întimplare, și anume că, ducîndu-se în vizită în Austria, la firma „ELIN”, firmă cu tradiție de vreo opt decenii, Dinu i-a ascultat pe cei de acolo fălindu-se cu ceea ce era pe atunci „virful de lance” al producției lor, realizarea de pisc, un autotransformator de 10 000 MVA. Întors acasă, Paul Dinu a fabricat, cu tovarășii lui, primul autotransformator de 15 000 MVA, integral de concepție românească. Asta se întimplă acum vreo zece ani și, de atunci, cifrele scrise pe autotransformatoarele craiovene s-au tot înmulțit.

Într-o frumoasă carte de reportaj, „Oameni între oameni” de Mircea Pospai, tipărită acum cîțiva ani, la Craiova, ni se povestește cum Paul Dinu, elev la șeral la vîrsta de 30 de ani, era un „rușinos”, se înroșea cînd profesorii îi puneau întrebări, ceea ce nu l-a împiedicat să absolve liceul cu note maxime. Așa e și azi, nu chiar un „rușinos”, ci un modest, o structură discretă, n-al zice că-i dîntre-iuții olteni de pe Jil. Tot ce-a vrut și vrea el în viață, ne spune, este să se impace bine cu familia și, în uzină, să nu întineze vreodată criteriul de probitate, de seriozitate și disciplină a muncii după care și-a propus să se măsoare zilnic încă de cînd a călcat în „Electroputere”. Criteriul ăsta l-a pus și în brațele familiei lui. Bine, îi replicăm, dar doar probitate, seriozitate și disciplină nu-s prea puțin, nu-s ele bune surori cu anonimatul? Nu-s ele însușiri comune mai tuturor? El, Paul Dinu, e un erou, dar oare ar suporta povara anonimatului pentru copiii lui? Nu, ne răspunde, nu așa stau lucrurile, stau invers. Anonimatul nu înseamnă mediocritate, înseamnă să nu-ți împui numele prin efracție, ci prin fapte.

Nu închelase încă „șeralul” cînd a fost făcut maistru al atelierului bobinaj al secției. N-avea încă 25 de ani cînd primea Ordinul Muncii clasa a III-a. Era la vîrsta la care alții abia numără niște ani pe cartea de muncă și primele lor succese timide, cînd devenea Erou al Muncii Socialiste. Se apropie acum de 50 de ani și e în plină putere, la apogeul creației, zilnic își leagă numele de vreo ispravă de anvergură. Pe umerii lui și ai celor ca el stau nu numai greul unei producții masive, în perpetuă creștere, ci și exigențele unei noi calități, pe care secretarul general al partidului, reafirmîndu-le la congres, le-a transformat în platformă națională de muncă și existență pentru toți oamenii acestei țări.

În galeria personalităților muncii din România „Epocii Ceaușescu”, Paul Dinu este numele unui om, unul din milioanele de muncitori ai acestei țări — mîndru că e român în România Epocii Ceaușescu.

ILIE PURCARU

Roadele gîndirii originale

Trecînd pentru prima dată pragul marilor citădeli muncitorești „Electroputere” din Craiova, tot ceea ce și se înfățișează înaintea ochilor pare de necrezut. Imaginați-vă un oraș, un oraș cu mai multe zeci de mii de oameni manevrînd mașini uriașe, gigantice poduri rulante, transportoare, piese de mari dimensiuni, în care prind viață colosii din oțel ai drumurilor de fier — locomotive moderne, ce poartă în pîntecele lor mii de cai putere, ducînd departe, pe mai multe continente, faima gândirii tehnice românești, a harniciei oamenilor. Ceea ce nu se poate însă observa aici, cu ochiul liber, este tocmai drumul lung, adesea anevoios, ce trebuie parcurs pas cu pas, cu nesfîrșită răbdare, pînă la obținerea succesului final. Am încercat oare, vreodată, să numărăm ceasurile neodihnei de care depinde soarta realizării fiecărui camper în parte? Sau să ne imaginăm cam

cîte mii sau zeci de mii de asemenea repere sint necesare pentru a se ajunge la realizarea unei locomotive? Ar fi dificil, desigur, și iată de ce, în una din zilele trecute, am încercat să aflăm măcar parțial răspuns unor asemenea întrebări, în discuția purtată cu directorul Centrului de cercetare științifică și inginerie tehnologică al Uzinelor Electroputere, inginerul Costin Rădulescu:

— Ar fi, după părerea mea, inutil să mai amintesc rolul deosebit pe care trebuie să îl dețină un asemenea centru de cercetări în ansamblul întregului proces de producție dintr-o mare uzină. C.C.S.I.T.-ul — după cum îi spunem noi pe scurt — se ocupă de elaborarea documentațiilor, a cercetărilor și proiectelor și de aplicarea unor noi tehnologii, necesare atît uzinei noastre, cit și întreprinderii de motoare și transformatoare electrice din Filiași și întreprinderii pentru celule prefabricate din Băilești. Inițiat în urmă cu zece ani, în scopul rezolvării problemelor imediate ivite în procesul de producție, centrul nostru de cercetări și-a extins treptat sfera de activitate, astfel încît, în prezent s-a ajuns la realizări pe care nici noi nu le puteam bănuși în anii de început...

— Să numim, concret, cîteva dintre ele!
— Dacă ne referim la un singur domeniu, cel al transformatoarelor de putere, așa putea spune că toate tipurile de transformatoare necesare întregului sistem energetic național, de la cele mai mici și pînă la cele de 400 MVA, au trecut și prin miinile noastre. Realizăm, de asemenea, transformatoare speciale pentru industria metalurgică, altele destinate exportului în țări cu medii climatice total diferite între ele, astfel încît produsele noastre trebuie să facă față unor condiții foarte dificile de exploatare.

— Bine, dar cum reușiți să le conferiți robustețea necesară?

— Respectînd, în primul rînd, cerințele principalelor standarde internaționale. Apoi, supunîndu-le la probe, la numeroase testări. Avem un laborator de mare putere unde trebuie să treacă examenele unor aspre încercări, cea mai severă dintre ele fiind proba de scurtcircuit brusc.

— Principalii beneficiari?

— Irakul, Egiptul, Siria, Turcia, Iranul, Grecia, Malta, India, Sri Lanka, Brazilia, Algeria, Uniunea Sovietică, Republica Democrată Germană, Cehoslovacia și altele.

— La realizarea transformatoarelor folosiți și piese din import?

— De mal mult timp am dirijat cercetările noastre astfel încît, în prezent, s-au asimilat și ultimele categorii de produse din import, cum ar fi piesele speciale izolate fasonate, pe care le cumpărăm din Elveția, bornele-condensatori și altele. De asemenea, sintem printre primele țări care au extins fabricația transformatoarelor cu bobinaje din aluminiu.

— Îmi vorbiți despre transformatoare ca despre copiii dumneavoastră! Le iubiți chiar atît de mult?

— Sincer să fiu, da! Ca specialist în proiectarea de transformatoare am cunoscut multe satisfacții. Printre ele, și aceea că întreaga energie de la Porțile de Fier trece prin transformatoarele realizate și de mine.

— V-aș propune să abordăm și un alt domeniu al preocupărilor C.C.S.I.T.-ului, așa cum l-ați mai numit lapidar.

— Cel al mașinilor electrice, unde, caracteristică este realizarea de mașini speciale, unicate și serii mici. Mai exact, pentru tracțiunea feroviară — motoare și generatoare pentru locomotive, care au regimuri speciale de exploatare. Sau altele, destinate termocentralelor, care s-au constituit într-o serie specială, pentru toate luîndu-se măsuri deosebite de consolidare și de asigurare a robusteții înfășurătorilor. Realizăm, de asemenea, motoare de curent continuu pentru industria metalurgică, eliminînd astfel importul acestor produse, iar seriile de motoare de uz general au fost reproiectate succesiv, aflîndu-ne acum la generația a treia, cum o numim noi, cu performanțe în domeniul consumurilor specifice, al randamentului, cu atribute tehnice ce le situează la nivelul celor mai bune produse similare pe plan mondial.

— Nu ați abordat, însă, un domeniu care, cred, aici, are o pondere însemnată, cel al tracțiunii electrice.

— O dată cu dezvoltarea și modernizarea locomotivelor diesel electrice și electrice, s-a trecut la realizarea prototipului locomotivei diesel electrice de 2 600 CP, cu performanțe tehnice superioare celei de 2 100 CP. În prezent, avem gata prototipul, aflat acum în probe, al locomotivei electrice de manevră de 1 200 KW. De asemenea, s-au încheiat cu succes probele pentru noul tip de locomotivă de 2 100 CP, solicitată de partenerii din Republica Populară Chineză. Și, ca o înclinare a acestor succese, la sfîrșitul acestui an se va finaliza prototipul locomotivei electrice tiristorizate, și cam atît, pentru că despre vehiculul neconvențional cu motor liniar destinat tracțiunii urbane — ROMULIM — s-a mai scris în revista „Flacăra”.

— Apropo! Venind aici, la dumneavoastră, am aflat că pregătiți un nou vehicul neconvențional acționat pe pernă de aer?

— Chiar vehicul nu este, dar ceva pe aproape. Vedeti, uzina noastră e foarte mare și permanent sintem confrunțați cu o problemă însemnată: aceea a deplasării dintr-o hală în alta a unor piese

de zeci de tone, a unor transformatori ce ating și 400 de tone. Pentru aceastea apelăm la poduri rulante, la transportul pe șine, existînd inconvenientul unor transferări limitate, iar în plus, cel al timpului pierdut. A apărut atunci ideea realizării unui transportor pe pernă de aer, similar într-un fel ROMULIM-ului. Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică al întreprinderii mecanice din Timișoara a răspuns imediat solicitării noastre și iată că în prezent am și realizat dispozitivul de transport pe pernă de aer, denumit de noi AEROPALETELE, în stare să deplaseze în prezența sarcinii de pînă la 10 tone. Încercările preliminare s-au soldat cu foarte bune rezultate și avem în vedere extinderea la capacități de pînă la 400 de tone a sarcinii de transport. Ne putem imagina cu ușurință, cite uzine, cite întreprinderi, ar avea nevoie de așa ceva, cite utilizări își poate afla acest dispozitiv realizat acum în premieră națională ușor de manevrat în orice direcție în condiții de maximă siguranță. Mi-am manifestat curiozitatea de a vedea „la lucru” acest dispozitiv și dorința mi-a fost îndeplinită. Într-un laborator de dimensiunile unei hale industriale, laboratorul de înaltă tensiune, AEROPALETELE transportau două transformatoare de peste 500 kg. fiecare, de parcă ar fi purtat doi fulgi. Nici un zgomot, o alunecare lentă, așa spune chiar grațioasă. Un singur om deplasa fără efort o încărcătură de peste o tonă. Vom reveni în acest superb laborator al inteligenței și curajului, din dorința de a-i cunoaște mai bine pe minunații oameni de aici.

CONSTANTIN BALACCIU

Între giganți și microni

Văzută din stradă, întreprinderea de utilaj greu din Craiova refuză parcă din modestie și discreție să te impresioneze. Pulsul ei deosebit aveam să încep să-l percep, să-l înțeleg, abia în biroul inginerului șef Ion Rogoveanu. Întreprinderea, creată din inițiativa personală a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, care a și asistat la 15 septembrie 1975 la plantarea primului stîlp al halei principale, este, așa cum afirmă cu mîndrie oamenii ei, una din ctitorile Epocii Ceaușescu. Ea a fost ridicată pentru a se răspunde unor cerințe majore ale economiei naționale, fiind una din marile unități care asigură mașini unelte grele și utilaj tehnologic complex pentru industriile metalurgică, chimică, lemnului, celulozei și hîrtiei. Și trebuie să spunem că încă de la început a fost dotată cu utilaje aflate la nivelul tehnicii de vîrf pe plan mondial. Faptul acesta a constituit, firește, un avantaj, dar și obligație în plus pentru oamenii veniți să lucreze aici, intrucît relația mașini ultramoderne — producție la un nivel tehnic ridicat nu se realizează de la sine. Ea cere competență tehnică ridicată, înaltă calificare, disciplină tehnologică. Într-un cuvînt, calitate, o calitate superioară a muncii. „N-a fost ușor — își amintește inginerul Ion Rogoveanu. Cînd au venit să se angajeze la I.U.G., oamenii nu mai lucraseră pe mașini atît de complexe. Au trebuit să învețe. Asta foarte repede și mai ales foarte bine. Sperăm că rezultatele muncii noastre pledeză pentru responsabilitatea cu care am știut atunci că redevenim «școlari»”.

Din cele cîteva mii de oameni care lucrează acum la I.U.G., 70% sint tineri. Media de vîrstă a colectivului este de 28 de ani. Acești tineri au ingenuncheat timpul și, în numai cîțiva ani, au căpătat o experiență care o echivalează pe aceea a timpilor albiți. Deși n-au moștenit o tradiție, oamenii I.U.G.-ului și-au clădit singuri și rapid un renume. Solidaritatea de muncă, de preocupări, de ambiții și de pasiune este într-o asemenea uzină un adevăr viu.

La întreprinderea de utilaj greu din Craiova se realizează adevărați giganți. Iată cîteva exemple: Mașina de frezat longitudinală cu portal tip F.L.P. 3 1000 — 1 A. strungul normal greu tip SM 2 500×10 000 NCC (prelucrează piese cu diametrul de 2,5 metri, o lungime de 10 metri și o greutate de 150 tone) mașina de danturat cilindric tip FD 3 600 (care poate prelucra danturi de diametru de 3,6 metri cu o foarte mare precizie) mașina de frezat longitudinală cu două portale mobile tip FPM 4 000 NCC, asimilată și realizată în cinstea Congresului al XIII-lea al partidului. În curs de asimilare sint: strungul dublu tip SND 31,5/25 (va putea prelucra piese cu diametrul de 3,150 metri, o lungime de 30 de metri și o greutate de 300 de tone), și strungul special pentru prelucrat arbori cotiți uriași pentru motoare de navă.

Simpla enumerare nu e, firește, suficient de semnificativă. Tocmai de aceea trebuie menționat că aceste mașini foarte moderne, cu comandă numerică și aflșaj de cote, sint capabile nu numai să prelucereze piese gigantice, ci să facă acest lucru cu o precizie de sutimi și chiar de

cu toate forțele înainte, învingînd toate greutățile

Tara după Congres

noul destin al orașului, al oamenilor lui ●

milimi de milimetru. Valoarea acestor cifre și simboluri capătă contur abia în halele de producție. Acolo unde ne-am convins că a lucra la dimensiuni gigantice nu înseamnă deloc a face vreun rabat preciziei. În fața unei roți dințate cu diametrul de peste 3 metri, inginerul Ostap Boiko m-a întrebat în glumă: „Cum vă place această roțiță de ceas?” O glumă care ascundea de fapt un adevăr. Precizia execuției. Despre microni se vorbește la I.U.G. ca despre o dimensiune matematică obișnuită, deși ea se aplică la piese cîntărind cîteva sute de tone. Acest fapt, și anume că aici e necesar să se lucreze la piese de 10 metri lungime cu o precizie de microni, sau cum ne-a spus Ion Rogoveanu „au fost alăturate valori matematice opuse”, n-a fost nici simplu, nici ușor de realizat. Pentru a putea suporta imensele greutăți și, totodată, pentru a elimina eventualele vibrații, fundația a căpătât și ea dimensiuni impresionante. Adîncimea ei variază între 6 și 8 metri. Călcînd pe podeaua hălelor nu-ți poți închipui că de fapt te afli pe un munte de beton. Comparația inginerului Boiko este sugestivă: „S-a turnat atît beton aici cît pentru un baraj de dimensiunile celui de la Vidraru”. Tot pentru obținerea unei înalte precizii s-a ținut cont în calculele pentru montarea unor mașini pînă și de curbura pămîntului. Numai așa „roțile acestui uriaș ceasornic”, care este I.U.G. Craiova s-au putut îmbina perfect.

O parte din produsele realizate aici au rămas în dotarea întreprinderii. „Dublu avantaj — afirmă inginerul Ion Rogoveanu. Pe de o parte au contribuit în continuare la fabricarea unor noi generații de produse, iar pe de alta ni s-a oferit ocazia să ne creăm o imagine a fiabilității lor în funcționare. Deci, să ne autoverificăm. Acolo unde observăm că ceva nu merge cum trebuie, remediam imediat. Această experiență inedită de beneficiari ai propriilor noastre produse ne-a ajutat foarte mult pentru a le îmbunătăți mereu constructiv și tehnologic.”

Oamenii pe care i-am întîlnit în această mare întreprindere craioveană vorbesc toți despre munca lor cu mîndrie. O mîndrie care nu înseamnă deloc lipsă de modestie, după ce cunoști viața uzinei mai în amănunt, după ce înțelegi cîtă pricepere, cîtă pasiune, cîtă inteligență tehnică și cîtă rigoare impune crearea unor giganti de o extremă precizie. Rezultatele, faptele dovedesc că legitimitatea acestei mîndrii este un adevăr incontestabil și că în slujba lui, cei de la I.U.G. și-au pus întreaga capacitate creatoare. Stau mărturie cele 39 de brevete de invenții și inovații realizate printre alții de subinginerul Ion Călin, maistrul Iosif Luca și inginerul Gheorghe Tobă, brevete care și-au găsit deja aplicabilitatea în secțiile de producție.

Inginerul Ion Rogoveanu își amintește cîte probleme au ridicat asimilările unor produse. Importurile trebuiau eliminate. Și nu era vorba de orice fel de importuri, ci de unele foarte costisitoare, de ansamble și echipamente ale tehnicii de vîrf. „Odată trebuiau asimilate glisierile ghidajelor de mașini unelte grele, piese de o mare precizie. Se preconizase pentru aceasta o cercetare prealabilă la o serie de institute bucureștene. Cum timpul ne presa, ne-am apucat singuri de treabă. Și cu forțele noastre ingineresti, avînd și privilegiul unor mașini foarte bune, am reușit să le asimilăm. Le fabricăm acum în mod curent. Gîndind și acționînd astfel am reușit ca de la 50—60% cît era gradul de integrare la primele produse realizate în întreprinderea noastră, să ajungem în prezent la un grad de integrare de 100%.”

Tot ce s-a reușit la întreprinderea de utilaj greu din Craiova se datorează pasiunii și devotamentului cu care oamenii și-au onorat munca în această unitate socotită a fi una din cele mai moderne de acest tip din lume. Ei știu foarte bine două adevăruri esențiale ale politicii partidului nostru. Că progresul țării — în această oră decisivă a istoriei ei, stă în puterea noastră, a fiecăruia și a tuturor laolaltă, și că ridicarea calității vieții noastre depinde în chip logic și nemijlocit de calitatea muncii noastre. Aceste două adevăruri călăuzesc activitatea colectivului de la întreprinderea craioveană hotărît să înfăptuiască cu spirit revoluționar prevederile programului adoptat la Congresul al XIII-lea privind ridicarea calității și nivelului tehnic al producției.

Indemnul adresat întregii noastre industrii de la tribuna marelui forum al comunistilor români de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, „să se ridice la un nivel și mai înalt pentru a putea fi competitivă, pentru a deține un loc mai de frunte în economia mondială din punct de vedere al nivelului tehnic și al calității” a fost însușit cu înaltă responsabilitate comunistă de toți oamenii muncii de la întreprinderea de utilaj greu.

Din tren, plecînd din Craiova, am revăzut profilul hălelor de la I.U.G. Acum știam că dincolo de zidurile sobre pulsează puternic una din marile inimi ale industriei noastre.

ALEXANDRU ȘERBAN ■

Incomparabila stradă a Unirii

Ar fi, cred eu, un act de o temeritate nejustificată, chiar absurdă, să încerc acum, în limita unui spațiu restrîns, să scriu la modul totalitar despre un mare oraș cum este Craiova, care în devenirea ei, de la străvechea Pelendavă și pînă în zilele noastre, a inspirat pana de aur a multor scriitori și cronicari.

Iată de ce încep rîndurile de mai jos consemnînd lapidar că această distanță în timp este marcată de o mare bogăție de fapte și evenimente, integrate unei istorii dense și trepidante ce definesc destinul prestigios al unei adevărate metropole zidite în plină Cîmpie Română.

Așa cum aveau să ateste documentele, antica Pelendavă dacică, rezidită de romani și menționată pentru prima dată în Tabula Peutingeriana (102—275 e.n.), devenea mai tîrziu moșie „de strămoșie” a Basarabilor, scaun de Bănie a Craioveștilor, locul de unde pornea Mihai Viteazul, cel care va fi primul domn al Țării Românești, Moldovei și Transil-

vaniei. De pe aceste strămoșești mealeguri și-a strîns Vladimirescu neînfricării lui panduri și tot aici își află vremelnică găzduire primul guvern provizoriu al revoluționarilor pașoptiști. În centrul istoric, tradițional, al Olteniei se va dezvolta apoi o puternică mișcare muncitorească și comunistă, Craiova participînd activ la toate marile bătălii de clasă dinainte și de după 23 August 1944.

Cunosc bine orașul și de fiecare dată revin aici cu plăcere și emoție, de parcă l-aș vedea pentru prima oară. Etapa ultimilor 15—20 de ani este cea mai semnificativă în realizări din întreaga existență a Craiovei, fiindcă, grație politicii înțelepte, clarvăzătoare și consecvente a Partidului Comunist Român, a tovarășului Nicolae Ceaușescu personal, municipiul de reședință al județului Dolj, la fel ca toate orașele țării, a realizat salturi impresionante pe drumul edificării social-economice și culturale. Ori-

nistic, avînd în centru monumentalul edificiu al gării și conturînd împreună cu el una dintre cele mai frumoase porți feroviare ale țării. Cum bine spune Constantin Olteanu, șeful gării, de fapt admirabilul cadru al acestei intrări în cetate anunță schimbările ce marchează substanțial peisajul întregii Craiove, prin implantarea a numeroase construcții care conferă municipiului o notă în plus de modernism și civilizație. Observația lui este verificabilă în orice parte, chiar de la primul contact cu intrările în oraș, acolo unde tronează, pe spații întinse, adevărate cetăți industriale. De una din aceste intrări este legat strîns destinul nou al Cetății Banilor cînd spunem asta, ne gîndim întîi și întîi la marea platformă industrială de est, care grupează la un loc veritabili coloși ai construcției de mașini, precum întreprinderile „Electroputere”, de utilaj greu, de avioane, de tractoare și mașini agricole, de autoturisme de mic litraj etc., în care lucrează aproape cincizeci de mii de oameni... În partea de vest a Craiovei ne întîmpină cealaltă platformă industrială de mare anvergură, dominată de Combinatul chimic de la Ișalnița, de turnurile Termocentralei electrice cu o putere de peste 1000 de MW, precum și de cele mai mari sere legumicole din Europa.

Apoi, să nu uităm de întreprinderea de prefabricate de beton, de C.T.E.-2, de întreprinderea de confecții, întreprinderea textilă „Independența”, de Abatorul și întreprinderea de zahăr și ulei Podari, și de alte și alte unități mai mici sau mai mari care întregesc peisajul industrial al Craiovei de astăzi.

Valoarea producției industriale — așa cum ne-a spus tovarășul Marin Lungu, primarul municipiului — se ridică, la sfîrșitul acestui an, la peste 30,6 miliarde lei, Craiova ajungînd să producă la această oră peste 25 la sută din întreaga producție de energie electrică a țării, 16,9 la sută din producția de ingreșăminte chimice, 52,4 la sută din cea de locomotive electrice și diesel-electrice, 4,2 la sută din producția de tractoare, 12,7 la sută din producția de ulei comestibil. Craiova este singurul municipiu din țară care realizează locomotive electrice, transformatoare de mare putere, tractoare de 180 CP, rame electrice, autoturisme Olteit de mic litraj.

Era și firesc deci ca această impetuoasă dezvoltare a industriei să se repercuzeze cu efecte fertile în întreaga viață social-culturală a urbei de pe Jiu. În cei patruzeci de ani ce au trecut de la Eliberare, populația Craiovei a crescut de cîteva ori, ajungînd, astăzi, la peste 330 000 locuitori. Pentru ei au fost construite aproape o duzină de cartiere noi, însumînd peste 60 000 apartamente, numai Craiovița, acest veritabil oraș în oraș, avînd 25 000 apartamente și peste 80 000 de locuitori! Apoi, Braza lui Novac, Calea București, Severinului, Mihai Viteazul, Rovine, Grivița, Lăpușului, Valea Roșie, 1 Mai.

Cel care străbate azi orașul va fi adînc impresionat de noul sediu al Teatrului Național, adevărată bijuterie arhitecturală, de Universitatea craioveană cu opt facultăți în care învață peste 11 000 de studenți, de noile edificii ale Facultăților de medicină și electrotehnică, de marea construcție a Spitalului clinic nr. 1, de nenumăratele școli și licee, de noul stadion central. În centrul civic, în vîltoarea „Piața Revoluției”, în conformitate cu schița de sistematizare, a prins contur primul bloc realizat după aceeași lăbuită arhitectură ce dă personalitate și bun-gust străzii Unirii.

Perspectiva deschisă de Directivele celui de-al XIII-lea Congres al Partidului se dovedește a fi în continuare la fel de luminoasă și fertilă. Schița de sistematizare a municipiului, pe care am văzut-o la I.P.J. — Dolj, poate edifica pe oricine asupra viitorului apropiat al Cetății Băniei. O dată cu noile capacități industriale ce vor fi puse în funcțiune în noul cîmp industrial și care vor ridica valoarea producției industriale la aproape 60 de miliarde lei, în Craiova se vor construi încă 24 000 apartamente, precum și noi edificii social-culturale. Și așa cum ne-a informat ing. Mircea Duțulescu, vicepreședinte al Consiliului popular județean și unul dintre cei mai perseverenți și competenți sprijinitori ai edililor Craiovei, nu peste multă vreme municipiul de pe Jiu va beneficia și de prima linie de tramvai, lung de peste 19 km, ce va străbate de la un capăt la altul marea oraș; se fac demersuri și studii pentru realizarea celei de-a doua aducțiuni de apă potabilă de la Izverna, iar termoficarea se va extinde la aproape toate cvartalurile de locuințe.

S-a împlinit și se împlinește tot mai mult ceea ce secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, spunea, cu peste treizeci și opt de ani în urmă, la o mare adunare populară: „Noi, comunistii, dorim ca din Oltenia lui Tudor Vladimirescu, sărăcită și înapoiată, pînă acum, datorită jugului moșieresc, să facem o Oltenie bogată, cu o industrie și agricultură puternică. Noi dorim ca din Craiova, cetatea banului și opresiunii, cum era în trecut, să facem o cetate a muncii, a culturii și științei în Oltenia”.

Sîntem, iată, la ora cînd visul acela mareț prinde tot mai mult contur.

MIHAI STĂNESCU ■

● Pășuni într-o încăpere! ● Primul din Vlăduleasa care a mers la carte ●

Palas — un avanpost al revoluției în agricultură

Directivile Congresului al XIII-lea al partidului îi prefigurează zootehniei un destin cu totul aparte: ponderea zootehniei în producția agricolă va trebui să ajungă în 1990 la 46—48 la sută. În această situație, destinul zootehniei va fi, mai mult ca niciodată, legat de capacitatea inepuizabilă de înnoire a raselor prin selecție și ameliorare, dar va fi nevoie, de asemenea, de o revoluție chiar și în cercetare.

Merinosul de Palas este cel mai viu exemplu de ceea ce poate să reprezinte revoluția în materie de cercetare. Este o oaie de lână și carne, cu o constituție robustă și consolidată ereditar. Rasă com-

petitivă pe plan mondial Merinosul de Palas, privit în imaginea alăturată, pare să spună că a atins perfecțiunea și totuși această rasă rară capătă, încă, noi valențe, aducându-și contribuția la modernizarea și dezvoltarea zootehniei, constituind, chiar de pe această treaptă, un nou punct de plecare. Afirmatia poate fi susținută amintind că astăzi se tunde dublu față de producția stas obținută doar cu trei ani în urmă. Media rasei fiind 12,5 kg lână, iar în ceea ce privește recordul absolut, merinosul de Palas a atins, în 1987, greutatea de 130 kg și 24 kg lână! De asemenea, de la 3—4 mii unități nutritive cit reveneau anii trecuți, acum se

realizează 14—15 mil unități nutritive la hectar.

Spectaculoasele modificări petrecute, în timp, la Institutul de cercetare și producție pentru creșterea ovinelor și caprinelor de la Palas-Constanța ne vorbesc, evident, despre rolul cercetării în crearea a raselor cu potențial biologic ridicat, despre rolul științei ca resursă creativă. Ne-am adresat directorului științific al institutului de la Palas, inginerul Vasile Copăceanu, cu rugămintea de a ne da amănunte în legătură cu posibilitatea ca aceste rezultate superioare, obținute în munca de cercetare, să se regăsească în producțiile anilor viitori:

— Posibilitatea, de care aminteați, trebuie să fie o certitudine. Sintem un institut național a cărui activitate a fost reglementată direct prin decret prezidențial extrem de concret și amănunțit, tocmai în ideea de a veni în ajutorul producției în cel mai scurt timp. Voi enumera câteva din sarcinile noastre: ameliorarea raselor și stabilirea tehnologiilor de exploatare pentru creșterea calității și producției de carne, lapte, lână și pici; producerea de material biologic de elită și livrarea lui unităților din țară și pentru gospodăriile populației și chiar și urmărirea aplicării rezultatelor cercetării științifice în marea producție. Dar cea mai interesantă, mai grea și mai de durată este testarea reproducătorilor și producerea de material seminal congelat. Din aprilie 1983 funcționează și noile laboratoare dotate cu mijloace de investigație modernă, pentru problemele de cercetare fundamentală.

— Să revenim asupra unui punct interesant. Mi se pare aproape imposibilă urmărirea aplicării rezultatelor cercetării pe întreg teritoriul țării!

— Munca în această direcție e pornită și a fost ușurată de existența, deja, a celor nouă stațiuni de cercetare de profil teritorial, amplasate în toate zonele importante din țară. Datorită lor a fost posibilă chiar o specializare a cercetării pe principalele rase de oi ale zonelor respective. Și ca să revenim la întrebare, aș vrea să mai adaug încă o chestiune, de nuanță: mulțumirea cea mai mare a cercetătorului este nu de a ajunge la niște rezultate, ci de a și le regăsi în marea producție. Pe cine mai interesează știința în sine? Aplicarea ei este mult mai mult: este o certitudine. De exemplu la stațiunea de la Secuieni (Bacău) la ovinele cu lână semifină, de tip țigaie, se obțin peste 7—8 kg pe oaie tunsă. La Cristian (Sibiu), la țurcană, rasă de tradiție autohtonă, realizăm patru-cinci kilograme. La Bălcărești, în Dimbovița și la Carei, de asemenea, am obținut rezultate bune; în general două-trei kilograme mai mult decât se tunde de pe o oaie obișnuită. Dar pentru ca să realizăm prevederile cincinalului următor, de a ajunge la un efectiv de 28 de milioane de ovine și caprine, va trebui să crească natalitatea și noi putem să o influențăm în acest sens, numai că lucrul cel mai important este ca, cel puțin, fiecare oaie să întărească un miel, să-l dea viu după alăptare. Degeaba unele oi fată doi-trei și chiar patru miei; aș propune chiar o nouă acțiune: oia și mielul! Aceasta ar presupune o îngrijire cu totul deosebită, o hrănire corespunzătoare, cu finiri suculente și de bună calitate. Sigur că în obținerea celor enunțate, rolul principal revine pășunilor și

tehnologiile recente sînt stabilite pentru realizarea în mod curent a peste 100 tone de masă verde la hectar. Și, în continuare, mai apare o chestiune de amănunt, se pune problema cum se pășunează? Ei bine, pășunatul se face pe parcele în care oile nu stau mai mult de patru-cinci zile, după care urmează fertilizarea cu azot și irigația, obținându-se o nouă producție, ciclu de pășunat, după 25—30 zile. În felul acesta, pe un hectar de pășune se pot întreține, timp de 200—210 zile ale anului de pășunat, 50—60 de oi. Rezultatele vor fi impresionante, dacă avem în vedere că la ora actuală, pe pășunile neîmbunătățite se pot întreține numai 4—5 oi pe hectar. În stațiunile de profil din Carei și Buzău se și obțin aceste producții.

— Interesant tot ceea ce ne-ați spus. Mai sînt noutăți, în studiu, care îi vor surprinde pe oieri?

— Lucrăm în prezent la șase tipuri de ovine. Diferențierea lor strictă ne va da posibilitatea să dirijăm producția. La oile pentru lână fiind urmarea directă va fi eliminarea importului; la cele pentru carne-lână, sporurile medii zilnice vor fi de peste 300 de grame; la tipul prolific de ovină cu lână fină natalitatea va fi între 1,8—2 miei, iar ovinele pentru lapte vor da producții de 200—300 de litri. În ceea ce privește cercetarea fundamentală avem lucruri cu adevărat surprinzătoare. Folosim izotopi radioactivi la determinarea timpurii a gestației. Astfel, după 16—20 de zile, prin analiza singelui și a laptei, fără să mai așteptăm cele cinci luni, ne dăm seama dacă oaia nu fată și în loc de a fi furajată degeaba, se lău măsuri pentru a fi tratată și redată reproducției. De asemenea putem controla gestația cu ajutorul ultrasunetelor, cu o exactitate în diagnostic de 90%. Și cea mai recentă și mai interesantă preocupare este transplantul de zigot. Într-un laborator, cu totul nou, se urmărește evoluția acestei minuni. Pentru că ce poate fi mai minunat decât de a putea muta viața dintr-un organism într-altul.

Munca de cercetare este o incursiune de „cursă lungă” ce nu poate fi făcută decât cu pasiune. Reluarea experiențelor de sute și sute de ori, departe de a crea automatisme, face necesară o concentrare și o curiozitate continuă. Numai astfel ne explicăm de ce, sosind la Palas, într-o duminică, la primele ore ale dimineții, liniștea care învăluia institutul era doar aparentă. Pentru că într-unul din laboratoarele cercetătorului Stela Zamfirescu, într-o singură dată deplină, urmarea la un impresionant microscop electronic detaliat pentru argumentări științifice. Într-altă încăpere pășunile formau obiectul discuțiilor purtate de directorul adjunct, Ioan Opris, și dr. inginer Aurelian Călătoiu. Afară, la una din fermele de experiență, în aceeași liniște și ordine desăvârșită soții Ana și Gheorghe Rizea pregăteau, la miligram, cele 24 de rețete de amestec pentru variantele de furajare luate în studiu.

Părăsim Institutul de cercetări de la Palas cu convingerea că drumul de la creativitate la realitatea concretă a producțiilor cincinalului 1986—1990 este cit se poate de scurt și de clar și că cercetătorul este, în primul rînd, un excelent practician.

ELENA GHERA ■

Biografie cu aripi deschise

Cînd Radu Costică a devenit conștient de existența sa, prima imagine care i s-a lipit pe memorie a fost aceea a unui sat prăpădit ce se ridica prea puțin deasupra terenului, căci casele, în marea lor majoritate, erau bordeie sau niște alcătuirii rudimentare din chirpici și stuf, ingenucheate spre sufletul pămîntului, în așa fel ca crivățul ce se rostogolește din Cîmpia Moldovei să nu le dea peste cap. Într-un bordei mai încăpător se instalase o circumă, iar circumarul cerind banii înainte, numele așezării a devenit Gologanu. După ce circumarul a făcut avere — fiind aici un vad bun, pe malul Milcovului, pe unde treceau carele din Moldova spre Muntenia și invers — și a plecat s-o cheltuiască în locuri mai prielnice, numele satului tot același a rămas. Radu Costică nu era nici măcar din Gologanu, ci dintr-un cătun situat la vreo 10 kilometri, numit Vlăduleasa. Iar dacă Gologanu arăta cum arăta, Vlăduleasa era atît de una cu pămîntul, încît nu l-a văzut nimeni să-l treacă pe vreo hartă a țării. Cert e că dintre toți oamenii cătunului, astăzi dispărut, Radu Costică a fost primul care a mers la carte și asta era o performanță nemaipomenită. Apoi a venit războiul și Radu Costică a intrat în vîltoare, participînd la insurtecție, fiind dintre cei care au eliberat sediul radioului și alte instituții din București. Mai departe, tot într-o luptă a ținut-o,

pină în celălalt capăt al țării și peste Ungaria pină în Munții Tarei. Steaua lui n-a vrut să apună și, pe 9 Mai, a defilat cu compania din care mai rămăseseră șase inși. Cînd s-a întors la Gologanu, satul nu i s-o mai fi părut atît de mizer după ce văzuse Europa în flăcări și ruine. Prin '45, Radu Costică a intrat în partid și a început și el să lucreze la ceea ce se angajaseră toți oamenii de bună-credință — adică la reconstrucția țării. Lumea se mai schimbase ceva, dar nu esențial. Se plantase vie și unii se mai ridicaseră puțin, dar în sat apăruseră 16 circumi și se făceau cam tot atîtea crime pe an pentru o brazdă de pămînt. Radu Costică a înființat aici primele întovărășiri, dar ele n-au ținut și înverșunarea pentru pămînt a mai continuat o vreme. El a primit alte însărcinări prin zonă, și prin '58 s-a întors, adunînd oamenii într-o cooperativă. Țăranii nu erau prea convinși și a venit aici chiar tovarășul Nicolae Ceaușescu și a ținut o cuvîntare de suflet, așa cum știe el, și le-a înapoiat oamenilor cerealele de înscriere pentru că, în silă, tot nu s-ar fi rezolvat nimic. Gestul și cuvintele lui au avut un deosebit efect, și atunci de-abia, ei au înțeles că asta era cea mai bună cale. Prin '61, cooperativa s-a reînființat, iar Radu Costică a fost numit primul ei președinte și a rămas pînă astăzi.

Radu Costică n-a făcut prea

multă școală, dar a căpătat o mare experiență de viață. El n-a avut nici complexe intelectuale, dar nici nu s-a jenet să întreb. E adevărat că era șef peste ingineri, dar nimeni nu cunoștea mai bine pămîntul și locurile și oamenii. Iar el a înțeles înaintea oricui că pe țărani nu poți să-i duci cu vorbe și teorii, ci trebuie să le oferi lucruri concrete, palpabile. Așa că Radu Costică mai întîi a început să îmblînzească lunca Milcovului, apă capricioasă și rea. S-a trecut la desțelenirea a zeci de hectare de mărăcinișuri. Un torent numit „Bălană”, care se trăgea din munte, făcea mare prăpăd primăvara, lăsînd bălți, intrînd și în casele oamenilor. A fost domolit și pus într-un sistem de irigații. Apoi via, era ea bănoasă, dar dacă dădea o brumă rămeinei sărac, și Radu Costică s-a sfătuit cu bătrînii satului care și-au adus aminte că pe aici, odată, se cultivau legume. S-au identificat vechile locuri, iar pe ele, legumele s-au ridicat fabulos. Satul n-a explodat instantaneu, dar pe măsură ce recoltele de legume ieșeau sigur, oamenii au început să agonisească și aspectul lui s-a schimbat ireversibil. Prin '65, s-a terminat electrificarea, iar apoi, nu se știe cum, casele acelea de chirpici și stuf parcă au fost chemate de pămîntul original și au dispărut treptat, în locul lor apărînd altele de cărămidă, beton și tablă. Oamenii au căpătat anumite pretenții față de ei in-

șiși, și chiar înfățișarea lor s-a schimbat. Copiii lui Radu Costică n-au mai mers la școală în picioarele goale sau în opinci. Și pentru că pantofii impuneau o civilizație, satul a fost asfaltat iar aleile din curți pavate. Țăranii se îmbracă altfel, și chiar cînd discută vorba lor are un alt nivel. Mămăliga e mai mult o tradiție, satul avînd o brutărie bună. Ca orice țărani cu stare, cei din Gologanu au început să crească animale. Practic nu mai există familie în sat care să nu aibă măcar o vacă, minimum patru oi, porci, găini. Prosperitatea provine tocmai din independența față de consumul cotidian. Dacă nu plătești casă și masă, lesne poți strînge bani pentru lucruri mai mari. Poate că televizorul și frigiderul au devenit prea banale pentru ficcarea casă, și nici mobila de lux nu mai e o extravaganță, dar dacă la 180 de familii există 111 mașini asta are o semnificație. Primarul, Niculie Vechiu, îmi vorbea de o școală pentru 300 de elevi, cu treaptă pe două profile, o grădiniță, un dispensar veterinar și un bloc — toate construite în ultimii cinci ani. În următorii se prevăd un bloc cu două nivele și spații comerciale la parter, un dispensar uman, o poștă și un nou sediu pentru consiliul popular. Nici serviciile sau comerțul nu sînt uitate pe-aici, pentru o reparație sau o cumpăratură omul nemaiavînd nevoie să bată drumurile de la oraș. Așa se face că și intelectualii s-au așezat aici, cum ar fi inginerii Preda Mihaelache și Chiriță Turcișu sau profesorul Ion Avram. În sat se construiește mereu. Oamenii țin

mult la casele lor pe care le ridică, le tot extind, le înfrumusețează. Am intrat și eu la unul, Toader Ilie, să văd cum e înăuntru. La ora aceea de seară, familia era adunată în sufragerie, televizorul mergea ca un fundal, bărbății stăteau la un pahar cu vin nou care încă mai fierbea, bunica legăna nepoțelul pe genunchi, iar sora lui își făcea lecțiile, trîgînd cu urechea la discuțiile maturilor. În cameră se făcuse focul, dar parcă cel mai mult conta căldura umană care se răspîndea învalurilor. Toader Ilie m-a condus din cameră în cameră, erau patru sau cinci, toate cu parchet pe jos, mobilate modern, cu draperii și jaluzele la ferestre, iar el neavînd decît vreun an-doi peste mine, zău că l-am învidiat pentru ceea ce realizase. Și chiar copiii lui erau încă o dovadă a belșugului, satul avînd o creștere demografică substanțială.

Privind în urmă și în jur, cred că Radu Costică poate fi mulțumit. Afirmăția lui că nu a existat ceva, bineînțeles după puteri umane, care să nu poată face în viață, nu mi s-a părut exagerată. L-am întrebat dacă regretă ceva, acum în pragul pensionării, și desigur îi părea rău că și-a pierdut tinerețea, dar și vîrsta asta are o compensație atunci, cînd vine acasă, și îi sare nepotul în brațe.

Noaptea, cînd am plecat, la lumina farurilor, satul se risipise pe orizontală ca un fagure strivit. Pe lângă Milcov, de la un televizor probabil, se auzea Hora Unirii. Cred că Radu Costică adormea liniștit.

IULIAN COSTANDACHE ■

Acum hotărâtoare este munca organizatorică, politică pentru înlăptuirea hotărârilor

făcarea 11

Tara după Congres

● Ferma ca celulă de bază ● Un „zăcămint” numit inteligență ●

Viitorul unui pământ înconjurat mereu de ape

Insula Mare a Brăilei, prefigurată de noile programe de dezvoltare

aprobrate de Congresul al XIII-lea

Forfota mașinilor încărcate cu știuleți, zbaterea aripilor în aer, speriate de învazia culegătorilor de porumb, răscolirea pământului, benzile elvatoarelor care toarnă recoltele în șleperi parcă s-au mai potolit aici, în Insula Mare a Brăilei. Nu cred să fie numai părere. Cunosc bine locul și-l pot măsura pulsul chiar și numai călcându-l. Dacă alergă acum după un director poți avea șansa să-l găsești: pe dig, pe ogoarele proaspăt arate, printre sistemele de irigații. Pauză e numai sub brazdă, acolo unde odihnește acum sămânța griului, la suprafață, grișile fermierilor sînt aceleași: trebuie să refacă forțele cheltuite în marile campanii.

N-am fost de mai multe luni în insulă și am auzit că s-au întimplat între timp unele noutăți: „Una, care se cere rostită înaintea celorlalte, ne zice inginerul Ioan Marin, directorul general al întreprinderii, este aceea că anul acesta am obținut cele mai mari producții de cereale din istoria insulei: 5 040 kilograme de griu la hectar, pe o suprafață de 12 000 hectare, 5 100 la orz, pe 8 000 hectare, și peste 7 000 kilograme porumb boabe la hectar, pe alte 23 000 hectare. Creșterea asta, față de realizările ultimilor ani, a ajuns până la 2 000 kilograme de produse obținute în plus la un hectar”.

— Cum a fost posibil? mă grăbesc eu să-l întreb.

— În ultimul an am insistat foarte mult asupra pregătirii profesionale a oamenilor, a îngrijirii și întreținerii utilajelor, am actualizat dotarea insulei cu tractoare și mașini agricole cu mai mare randament: tractoare A 1800, combine de recoltat porumb pe șase rânduri, alte mașini de lucrat pământul, de semănat. Ne-am aprovizionat mai bine cu îngrășăminte chimice și naturale, cu ierbicide.

— Oamenii?

— Sintem pe cale de a definitiva un proces de selecționare, de stabilizare a cadrelor în I.M.B. Am început cu introducerea în insulă a unui număr sporit de specialiști, ingineri agronomi și mecanici, ingineri hidroamelioratori, economiști. Am dorit să ne obișnuim cu toții cu condițiile fermei, a sistemelor de mașini, cu folosirea lor intensivă.

— Nu erați încă suficient de dotați cu specialiști, cu personal?

— Am să vă răspund printr-un exemplu: o șalupă, să zicem, una de pină la

50—60 CP, e încadrată, conform nu știu cărui ordin, cu trei oameni: comandant, mecanic și marinar. O combină, însă, una de recoltat pe șase rânduri, o uzină, în valoare de peste un milion, e condusă, întreținută, curățată de un singur om. Pregătirea ci zilnică pentru lucru impune o serie de operațiuni, ungere, gresare, reglarea organelor în mișcare etc. Urechea unui singur mecanic, situat în cabină, nu mai poate sesiza, distinge, defectunile de la sistemele de tăiere, de pildă. Și mai e ceva: noi, în campanii, lucrăm 10 ore. Or, să lucrezi zece ore pe o astfel de mașină, deosebit de complexă, e greu, e foarte greu. Se simte stringent nevoia celui de-al doilea om pe o astfel de mașină, pentru ca, în primul rînd, productivitatea ei să crească, să fie mai eficient folosită.

— Dar aveți mecanici de întreținere; în campanii aveți dotate, cu piese și oameni, ateliere mobile! Nu sînt suficienți?

— Noi, în întreprindere, folosim 10—12 astfel de mașini complexe; în campanii, vă spuneam, un om stă zece ore în cabină ei. Uzura ei e mare, deci și întreținerea trebuie să se facă mai bine, pentru a o folosi pe tot timpul campaniei, fără a se defecta. Atelierele mobile, cu dotările lor, le folosim pentru reparații mai mari. Cei doi oameni ar asigura o funcționalitate mai bună mașinilor de acest grad de complexitate. În lume, se pare că astfel de mașini au în dotare doi oameni — dintre care unul gresează, unge, întreține, reglează. Viața mașinii va fi astfel mult prelungită.

— Ați obținut însă cele mai mari producții de cereale din istoria acestor locuri: ce alte fapte mai stau la temelia acestui succes?

— De vreo patru ani, întreprinderea e organizată mai bine: celula de bază e ferma, dimensionată corespunzător, cu o suprafață care dă posibilitate șefului de fermă să o controleze mai bine. La fermă a apărut și un lucrător economic. El urmărește, din punct de vedere economic, toate acțiunile la nivel de fermă. A apărut, apoi, complexul agrozootehnic, compus din șapte, până la zece ferme vegetale și zootehnice, cu regim de funcționare asemănător unei întreprinderi agricole de stat, condus de un director, inginer-șef, contabil-șef. A dispărut, aici, S.M.A.-ul, ca unitate separată de deser-

vire. Toate unitățile de mecanizare formează, la nivelul unității noastre, un sector de mecanizare. Avem, de asemenea, competențe, atribuții, răspunderi noi pe linia exploatarea sistemelor de irigații: am preluat, de anul trecut, o dotare proprie pentru întreținerea și exploatarea sistemelor de irigații și a instalațiilor de amănunt. Nerealizările nu le mai putem pune în sarcina altora, nu o făceam noi nici până acum, dar de acum răspundem de realizarea planurilor pe care ni le-am propus, mai ferm, pentru că avem în dotare întreaga bază materială și umană necesară.

— Dar, preluând ideile Directivelor și ale noilor programe de dezvoltare a țării în viitorul plan cincinal și, în perspectivă, până în anul 2000, aprobate de Congresul al XIII-lea al partidului, v-ați angajat să obțineți recolte și mai mari. Cum?

— Sintem posesorii unui Program de îmbunătățire a activității în Insula Mare a Brăilei, aprobat personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, al cărui obiectiv este sporirea producțiilor de cereale. Vom diversifica însă producțiile: efectivele de animale vor crește în insulă, vom aduce, de la 80 000 oi în prezent, la 200 000 în următorii ani. Construim 14 ferme noi de oi. Construim, de asemenea, capacități de prelucrare a producției de semințe: de depozitare, condiționare, tratare; construim noi utilități pentru mai buna folosire a îngrășămintelor, insectofungicidelor, pesticidelor, în general vom construi depozite pentru îngrășăminte, stații pentru prelucrarea erbicidelor, piste pentru aviația utilitară (avem una la ferma Lunca). Vom diversifica sectorul zootehnic: pe lângă cele două sute de mii de oi, vor apărea ferme și complexe pentru creșterea taurinelor (pentru carne și lapte).

— În insulă sînt însă și două lacuri mari: Blasova și Zăton. Cum vor fi exploatare?

— Am avut în vedere și aceste realități: la Zăton vom organiza o fermă piscicolă și o fermă de 50 000 de rațe și gîște (palmipede). La Blasova avem, de acum, o fermă piscicolă.

Vom amenaja platforme pentru stocarea utilajelor în insulă, ateliere mari și mici pentru reparații, drumuri de acces spre ferme și de unire a marilor complexe: am terminat unele drumuri,

să-ți propui mai mult decît poți. E mai dificil să dovedești. Și minerii dorneni au dovedit că angajamentul asumat, de a săvîrși pînă la Congresul al XIII-lea planul pe acest an, a izbîndit. Mai mult chiar. Pînă la finele anului își propun o depășire de peste 35 000 tone minereu de mangan marfă cu peste 12 000 tone metale mangan și fier.

...Parcurg un traseu imaginar pe harta geologică a exploatarei. Imi este ghid inginerul de mine, Maria Acatrinei. Legenda hărții arată situația reală a zonei exploatare. Pe malul stîng al Bistriței, de la Nepomuceni către Arșița — Tolovanu — Oiaș și Dadu — e un prim tronson. Părăsim zona ca să mergem în aval de Vatra Dornei, pe un afluent al Bistriței, Neagra Șarului, la Dealu Rusului. Drancani și Chirileni (Șaru Dornei) vor intra în exploatare în etapa următoare a actualului cincinal 1984—1985. Special am lăsat la urmă zonele unde se desfășoară lucrări de cercetare și prospectare geologică. Ele vor asigura importante cantități de mangan în perimetrul de cercetare stabilit la Suhărz, Oiaș, Ulm, Sărișor și Mîndrileni.

...Parcurg un drum imaginar pe firul Bistriței, în sus, trecînd prin locuri de exploatare și preparare a zăcămintului. S-au produs mutații nu numai în structura lui, dar și în firea oamenilor. El, de-a lungul vremii, s-a desprins de locurile natale, atît cît să se întoarcă cu și mai multă osîrdie înapoi.

...Am ținut firul apei, de astă dată nu imaginari, încercînd să-mi imaginez vestii plutași de pe Bistrița. Astăzi ei sînt mineri, forestieri și crescători de animale. Am ajuns pînă-n granița de hoiar a Sucevei, la Dadu. Exploatare în carieră deschisă, de unde carbonații de mangan, de calitate foarte bună, iau drumul siderurgiei, la Galați. Drumurile sînt ușoare vara, dar iarna devin proba de încercare a celor ce zilnic urcă pînă la o altitudine de peste 1 500 de metri. Și totuși rezistă oamenii destoinici, căliți, convinși că merită. În țara vîrtejurilor și bulboanelor, așa cum explică dicționarul cuvîntul „dornă”, trecutul tumultuos este o permanentă confruntare cu prezentul, pe tot parcursul traseului. Exploatarea minieră Vatra Dornei își desfășoară activitatea la nivelul a trei comune, Neagra Șarului, Iacobeni și Cîrlibaba. O puternică platformă industrială este comuna Iacobeni. De la Vatra Dornei pînă la Iacobeni pitorescul drumului, casele cu brîle în culori de verde și maron, dispuse în motive florale și geometrice, fac înconjun-

dabil stilul arhitectonic bucovinean. Doar pentru o clipă, ca să constăți că brusc pătrunzi într-un centru industrial și mai puțin într-o așezare rurală. Aici se finalizează producția marfă de carbonat de mangan prăjit, de concentrații de oxid, de sulfat de mangan, de carbonat tehnic de mangan (sau piroluzită). Tot aici, peste un an, se va inaugura stația pilot de cercetare pentru diversificarea producției de mangan. Investiția a fost aprobată. La 1 ianuarie 1985 vor începe lucrările de șantier. Stația pilot este astfel concepută încît să creeze un flux de cercetare maleabil. În fluxul tehnologic de preparare a manganului este inclusă și secția electromecanică. Ea este condusă de inginerul Gheorghe Iugan și are ceva comun cu exploatarea zăcămintelor. Mai deosebit însă, prin structura ei. De astă dată „zăcămintul” este de suprafață și se cheamă inteligența umană. Felul cum inginerul vorbește despre oameni și tehnică te duce cu gîndul că și el este unul dintre cei mulți ce pun umărul acolo unde este greu. A fi o „banca” de știință și pricepere fără să ai acoperire în fapte i se pare de neînțeles și chiar incompatibil cu realitatea. Rostul acestui inginer este rostul omului de a născoci, de a-și face munca pentru sine și pentru semenii lui mai ușoară. Profilul secției este de reconducere a pieselor de schimb și utilaje necesare întregului bazin minier al județului. Ceea ce nu-i împiedică să-și experimenteze propriile inovații și invenții, gîndite din practica producției. Șeful secției e unul dintre cei mai înverșunați creatori, bineînțeles în sensul bun al cuvîntului. Placarea cu bronz a bușelor pe partea interioară la utilaje, tip excavator E.K.G., asimilarea unei foreze pentru găuri în carieră sînt câteva din invențiile lui. Un alt coleg, subinginerul Maftei Petrescu, a conceput un banc de rodaj și încercare a parametrilor de utilizare. Ori de cite ori apar greutăți, fie în reconducerea pieselor, fie în construcțiile metalice, nu se poate ca mintea acestor oameni să nu le afle mecanismul intim al rezolvării. Sînt conștienți că de siguranța și corectitudinea muncii lor depinde valorificarea totală a zăcămintelor descoperite. De la Iacobeni drumul duce spre Tolovanu. „Cercetările de descoperire a manganului, își amintește șeful secției, Vasile Rus, au început prin 1972, iar intrarea în exploatare prin 1979. Ele au urmat două direcții: una pe linia de sud-vest a zăcămintului, alta în adîncime”.

la Maicanu, la Bălaia, și lucrăm acum la drumul ce va uni fermele Rogoz și Șeicuța. Producția va fi, astfel, mai ușor transportată spre gurile de livrare, cu mai puține pierderi, cu o uzură mai mică a mijloacelor de transport.

— Există însă o șosea începută cu mulți ani în urmă, începută și neterminată. Ea unește malul Brăilei cu comuna cea mai din sud, Mărașu. Este cel mai principal drum din întreaga insulă, este axul în care se termină fiecare drum de aici, magistrala insulei, cum e numită, pe care se realizează cea mai mare circulație: cînd se va termina, că de ani de zile nu s-a mai asfaltat nici un metru din ea?

— E inclusă în acest program, dar este investiție a consiliului popular județean. Știm însă că se va realiza și nu numai pînă la Mărașu, ci pînă la Rața și Piatra-Frăcățel. Proiectul de execuție prevede nu asfaltarea, ci betonarea ei.

— Ce se va întimpla cu punctele de trecere? Fiindcă, după cum știm cu toții, ele sînt niște amenajări rudimentare! Generează mari greutăți în timpul campaniilor!

— E prevăzută modernizarea lor. Am avut chiar un accident cu un convoi de șleperi care ne-au lovit vasul „Agricultorul” care propulsa podul; l-a trimis la fund. L-am scos, l-am reparat și e din nou în funcțiune. Din fericire n-am avut victime umane, dar puteau să fie.

— Cum ați putea evita pe viitor producerea unor astfel de posibile accidente?

— Solicităm să fim dotați cu aparate radar, pentru ceață, pe toate remorcherelle. Nu sînt multe. Dar pe un pod din acesta cu care traversăm noi Dunărea, suie 700 de oameni odată, plus cîteva mașini, tractoare, autocamioane sau alte mijloace de transport încărcate cu mii de tone de cereale! Credem că aceste valori justifică dotarea remorcherelor cu un aparat radar, un radio-telefon, justifică modernizarea cheurilor — de pe cele două maluri.

— Haideți să ne îndreptăm și către oameni care vor trăi în insulă, care trăiesc de sute de ani, de mii de ani în Insula Mare a Brăilei: cum se va schimba viața lor?

— În Programul dezvoltării Insulei Mari a Brăilei, de care v-am vorbit, sînt prevăzute îmbunătățiri ale condițiilor de muncă și viață. De la Filipoi, pînă la Zăton, deci de-a lungul întregii insule, vom construi blocuri cu sute de apartamente, cu băi, cantine, cămine pentru nefamiliați. Este prevăzută telefonizarea insulei: așteptăm să ne intre în insulă centrala telefonică, deservită de un cablu subteran. Noile capacități de producție, întreținerea tuturor utilităților, vor asigura noi locuri de muncă oamenilor de aici, le vor ridica nivelul cîștigurilor și, implicit, nivelul lor de trai.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Orizont 800

Zorile de ziuă clipeau mult prea molcom ca dinineața în drumul ei spre zi să pună, în sfîrșit, stăpînire peste întiturile Dornel. La ceas de grijă, cînd oamenii vin sau pleacă spre munca de toate zilele, cînd hotarul dintre noapte și zi era incert trasat, traversam podul peste Bistrița, ca să aflăm sediul exploatarei miniere din Vatra Dornei. Nefiind de prin partea locului și pentru prima dată, mi s-a părut firesc să întreb de adresă. „Merg într-acolo. Vă arăt eu drumul”. „Știu doar că trebuie să țin dreapta podului pînă ce depășesc gara. Nu mult după ea va apărea o clădire din cărămidă roșie. Acolo este.” „Da, e chiar așa.” Ajunși la sediul mulțumesc de amabilitate. Numai că aș fi vrut să știu unde-l pot găsi pe director. „Venii după mine”, și pașii ni s-au potrivit pînă în fața unei uși. Pe ea scria „Director”. A intrat și s-a așezat pe scaun. „Da, vă ascult! Eu sînt directorul”. Se numește Florian Gheorghe, de profesie miner, moștenit din tată-n fiu. A venit de prin părțile Apusenilor ca să se stabilească pe meleaguri moldave și să conducă destinele minerilor și ale zăcămintelor de mangan. Exploatarea minieră Vatra Dornei este cea mai mare furnizoare de mangan din țară. Este datată istoric de aproape două sute de ani, cu documente scrise, aflate spre păstrare la muzeul din Suceava.

„Concomitent cu dezvoltarea bazei de materii prime diversificăm și îmbunătățim producția. Sintem în plin proces de organizare științifică a muncii. De zăcămintele noastre au nevoie, ca să amineresc pe cele mai importante, industria electrotehnică, chimică și indeosebi siderurgică. Nol cantități de zăcămintele sînt date în exploatare. Puse în evidență de lucrările de cercetare geologică efectuate în regie proprie. 567 tone de noi rezerve de minereu de mangan au fost identificate. Am extins capacitățile de producție cu o stație de preparare (prăjire) la Tolovanu și alta, de epurare, la Iacobeni.” Fragmente dintr-un raport de muncă. Din ariditatea datelor nu transpar efortul și străduința minerilor de a fi descoperitori unor comori. Numite în „Tara Dornelor” zăcămintele de mangan. E adevărat că, deși le știe bine firea și stăruința muncii, nici directorul nu vorbește prea mult, lăsînd faptele să certifice eforturile lor. De bună seamă că nu e greu

La mina Tolovanu puțul de mină este un eveniment unicat. În zona Dornelor este primul de acest fel, la un zăcămint de mangan. Are o adîncime de 99 de metri și permite deschiderea unor noi resurse sub nivelul Bistriței. Ultima pușcătură s-a făcut. Finalul acestei lucrări a coincis cu finalul unei profesii pentru un om, pe nume Andrei Țîmpău. La 1 decembrie, șeful de brigadă a spus ortacilor săi un ultim „Noroc bun”. Și-a deprins ucenicii să fie curajoși, să nu se mulțumească cu o anume stare de viață și să nu gîndească că timpul o poate rezolva. Ștafeta a predat-o generelui său, Valerian Macovei, din gîndul nemărturisit de a continua să fie miner și atunci cînd orice împotrivire cu timpul devine un înșele. L-am cunoscut în mină. De la orizont 850 brigada lui ajunsese la 825. Și de aici mai departe spre orizont final 800. Acolo am văzut pentru prima dată un alt fel de orizont. Un fel de a privi în adîncime, spre interiorul pământului. Un fel de a privi în sufletul omului, descoperitor de alte orizonturi de comori.

MARIA BOGDAN ■

● Stop-cadru la Craiova ● Cantitate și calitate ●

**Cu drag,
despre constructori,
arhitecți și proiectanți**

Sînt fapte și evenimente care nu pot fi ușor uitate într-o viață de om. Așa, de pildă, cutremurul din seara zilei de vineri, 4 martie 1977, a rămas adînc întipărit în amintirea noastră. Ca și Bucureștii, ca și alte orașe ale țării, Craiova fusese puternic zdruncinată de forța orăbă a stihiei dezlănțuite și se părea că vor trece ani, foarte mulți ani, pînă cînd rănile adînci i se vor vindeca. Dar tragedia aceea cumplită n-avea să dureze prea mult, pentru că și la Craiova, ca pretutindeni în România, sub conducerea partidului, a secretarului său general, oamenii s-au ridicat cu mic cu mare la lupta eroică de reconstrucție a orașului lor.

Printre cei care s-au înscris atunci în primele rînduri au fost și arhitecții și proiectanții de la Institutul de proiectări al județului Dolj. Un detașament restrîns de oameni competenți și harnici au trebuit să dea pe loc răspuns la nenumăratele probleme ridicate de refacerea grabnică a întreprinderilor avariate, a clădirilor și edificiilor monumentale, de inestimabilă valoare, ce avuseseră mult de suferit, și să ofere soluții imediate de refacere și consolidare. Asta în paralel, adică în același timp cu proiectarea noilor ansambluri de locuințe aprobate în număr mare prin decret guvernamental, o dată cu regîndirea și refacerea întregii schițe de sistematizare, cu definitivarea proiectului zonei centrale a reședinței de județ.

S-au ivit probleme și greutăți ne bănuite. Volumul muncii s-a dublat și chiar triplă. Dar oamenii nu s-au lăsat înfrînți. Au fost atunci, la Craiova, nenumărate zile de trudă, de efort eroic, de căutări înfrîgurate deasupra planșetelor. Suliți întregi de cale și ozalid au fost acoperite cu studii, proiecte și variante. Au fost nopți în șir nedormite. Inginerul Ion

Neagu, actualul director al IPJ Dolj, și arh. Nicolae Spaloghe, directorul adjunct tehnic, își amintesc bine de toate acestea. Ca și colegii lor de breaslă Vasile Cocheci, arhitect de recunoscută valoare, ei nu pot să uite, și nici nu trebuie să uite, de abnegația și devotamentul cu care întregul colectiv de arhitecți și proiectanți s-au angajat în marele efort de reconstrucție pe care însăși țara îl cerea. Între brioșii constructorilor dojeni, între proiectanții, arhitecții și populația s-au stabilit cele mai strînse relații de muncă și colaborare, de stimă și încredere reciprocă. Orașul a început să renască, precum păsărea Phoenix din propria cenușă.

Am fost zilele trecute la IPJ Dolj. Arhitectul Nicolae Spaloghe și Ion Bondel, președintele C.O.M.-ului, mi-au vorbit îndelung despre preocupările, despre împlinirile și năzuințele oamenilor de aici. Am aflat astfel cum s-au definitivat, rînd pe rînd, proiectele și detaliile de sistematizare pentru principalele ansambluri de locuințe craiovene. Noua stradă a Unirii, aprobată de însuși conducătorul partidului și statului, a fost

proiectată de un colectiv condus de arhitecții Viorel Voia și Florin Gorănescu. Ansamblurile de locuințe Mihai Viteazul, Vasile Conta și Grigore Preoteasa au constituit adevărate pietre de încercare pentru arhitecți și proiectanți de înaltă ținută profesională, precum Florin Georgi, Lizica Dumitrescu, Dan Budiță, Ion Goguță, Georgeta Voia și pentru mulți alții. După concepția și proiectele lor au prins viață primele cvartaluri din zona centrală, precum și edificiile unice, de înaltă monumentalitate, cum sînt: Casa Tineretului, Casa Armatei, Blocul 23, Casa Cărții, Facultatea de medicină, Mercur — etapa a II-a, Cinema Modern. Toate aceste construcții se integrează armonios în noile ansambluri care îmbină în chip fericit elementele arhitecturii locale, tradiționale, cu elementele arhitecturii moderne, dînd Craiovei acea notă personală, de mare distincție și frumusețe, nemiștinută, unică în întreaga noastră țară.

— **Și care ar fi, totuși, cele mai izbitoare „producții”?** — **il întreb pe directorul adjunct.**

— De departe, ansamblul Unirii. Apoi,

ansamblul Mihai Viteazul... Pentru că prezintă o notă sporită de confort și originalitate, un procent ridicat de elemente arhitectonice tipizate, realizate cu costuri reduse.

— **Aveți și producții mai puțin izbitoare?**

— Ansamblul Vasile Conta, realizat de subsemnatul... Cel puțin pe mine nu mă satisface pe deplin. Aș fi vrut să realizez cu totul altceva, care să rămînă nealterat peste milenii.

— **Am aflat că faceți și ceva export de proiecte...**

— Da, am participat și participăm la un concurs internațional de proiectare a unor mari edificii publice din capitala Algeriei.

— **Credeti că puteți da mai mult? Că puteți fi mai competitivi?**

— Cred că da, dar trebuie să fim și mai exigenți cu noi înșine. În primul rînd eu sînt dator să fac mai mult.

Este modest și exigent, înții și înții cu sine însuși, arhitectul Nicolae Spaloghe. În fond, așa și trebuie să fie un director adjunct tehnic. Eu unul însă nu prea știu ce să cred, pentru că nemulțumirea lui, categoric, nu are teme. Cei care vin în Craiova și dau cu privirea de cochetul cvartal de blocuri din dosul Hotelului Jiul au, dimpotrivă, numai cuvinte de laudă și apreciere nu numai la adresa constructorilor, ci și la adresa proiectantului și arhitectului.

Lăsînd la o parte unele greutăți și neîmpliniri, trebuie să spunem deschis că întreaga Craiova modernă de astăzi este rodul muncii pline de răspundere a arhitecților și constructorilor, a inginerilor și proiectanților. Ca o răsplătă binemeritată a activității exemplare, Institutul de proiectări al județului Dolj a fost distins de două ori cu Ordinul Muncii clasa a II-a și de trei consecutiv cu Ordinul Muncii clasa I. Pe cele zece luni, încheiate din acest an IPJ Dolj se află pe locul înții în întrecerea socialistă pe ramură.

Sînt rezultate excelente, care îndregătesc speranțele, deocamdată timid mărturisite, că IPJ Dolj poate visa la mult rîvnitul titlu de Erou al Muncii Socialiste. Ar fi aceasta cea mai înaltă apreciere dată muncii bravilor arhitecți și proiectanți ai Craiovei de azi și de mîine.

MIHAI STĂNESCU ■

**„Consider meseria
ca pe o zestre”**

— **De cîți ani lucrați la „Republica”, tovarășe Vasileică Piperea?**

— 30. Am venit sînd aveam 17 ani. Veneam de la Corabia. Un tînăr de 17 ani, înalt și blond.

— **Acum?**

— Sînt cărunt dar nu mă deranjează acest lucru. Uzina m-a primit cu brațele deschise.

Am fost repartizat ca strungar la filetaje. Lucram, îmi amintesc, la un strung vechi la care se tot rupea cureaua. Mai mult munceam să-l repar. Munceam de dimineață pînă seară ca să-mi pot face norma. Apoi am trecut la secția de trăgătorie. Am lucrat, în timp, la tot felul de mașini de retezat, de tras și la atelierul de cromaj. Totodată mi-am completat și studiile. Am terminat liceul, școala postliceală și pe cea de maistri.

— **Cunosc faptul că sînteți posesorul unor valoroase invenții.**

— Am patru brevete și un număr de raționalizări care se aplică de foarte multă vreme în producție. La acest capitol am foarte multe lucruri de povestit. Proiectanții, ca să dau un singur exemplu, ne-au cerut cîteva milioane ca să proiecteze o instalație de descărcat sodă în vrac. Noi, aici, am făcut o instalație care merge foarte bine, de cinci sau șase ori mai ieftin. Dar, cea mai spectaculoasă realizare am avut-o în urmă cu cîțiva ani. Trebuia să se dea în funcțiune instalația de extrudat țevi. Pentru asta trebuia să se decapeze țevile. Spus altfel, trebuia ca țevile să iasă albe. Operația avea la bază acidul fluorhidric, care era adus din import. Și, ca un făcut, atunci respectivul acid lipsea. Eram coautor la o invenție românească prin care se înlocuia acidul. Dar ne era teamă s-o experimentăm. Atunci directorul m-a chemat și mi-a spus: „Nea Vasile, hai s-o încercăm pe a noastră. Fă tu ce poți”. Și m-am apucat de treabă. Cîteva zile și nopți. În ajunul vizitei secretarului general al partidului am scos primele pachete de țevă. Erau albe ca argintul. Parcă-l văd și acum pe tovarășul Nicolae Ceaușescu cum s-a oprit în fața pachetelor care luceau, parcă erau așezate la soare, și ne-a felicitat. Cred că a fost cea mai mare reușită a noastră...

— **Cum sînt tinerii de astăzi care vin aici?**

— Buni. Chiar foarte buni. Prin mina mea, ca să nu mă laud, trec zece, asta ca să nu spun sute, de tineri. De fiecare dată, vă rog să mă credeți, mă văd pe mine, înaltul și blondul care a bătut în urmă cu treizeci de ani la poarta fabricii. Asta mă face să-i înțeleg mai bine. Le împărtășesc tot ceea ce știu fiindcă, s-o spun sincer, și eu am primit învățatură de la alții. Și, de ce să n-o spun, meseria o consider ca pe o zestre. Ea trebuie dată în totalitate generațiilor care vin, fiindcă numai așa se poate vorbi despre un salt cantitativ și calitativ. Tinerii, după părerea mea, nu mai trebuie să mai aibă perioadele acelea de căutări pe care le-am avut noi. Mulți dintre cei care mi-au tre-

multe. În ciuda faptului că este îmbrăcată în halat și poartă pe cap o cască de protecție, lasă să i se ghicească mici cochetații feminine; părul coafat, iar unghiile date cu o culoare sidefie. Cred că, pentru a folosi în continuare același cuvînt, ghicește la ce ne gîndim. Vorbește nu ca o justificare a faptului că este ușor cochetă și elegantă, ci prin faptul că este una din puținele femei care lucrează în această secție...

— **Am vrut să mă fac învățătoare. Am venit, acum 10 ani, de la Urziceni, hotărîtă să dau la liceul pedagogic. N-aș putea să-mi explic prea exact ce s-a întîmplat cu mine. În ultimul moment m-am răzgîndit. M-am dus și m-am înscris la Liceul Industrial „Republica”, fără să știu prea multe despre ce este**

**„Ne simțim implicați
în totalitate”**

— **Sînteți foarte tînăr, tovarășe inginer Gabriel Ghinda.**

— Asta doar la prima vedere. Am terminat facultatea în urmă cu nouă ani și am fost repartizat la „23 August”.

— **Care-i totuși drumul, în nouă ani, de la inginer stagiar pînă la șef de secție motoare, unul din punctele**

cheic, să-i spunem așa, ale uzinei?

— Unii ar spune că-i lung. Mie, o zic sincer, nu mi s-a părut că-i așa de greu. Am lucrat la început ca inginer-șef de tură. În schimburi. Apoi, am lucrat la proiectare tehnologică. Am avut un mare avantaj. Făcusem practica studentăscă aici și cunoșteam foarte bine fabrica. Dar cel mai important lucru era că știam oamenii. Nu știu cît mă cunoșteau ei pe mine—dar eu îi cunoșteam. Atît pe ei cît și problemele lor. Așa se explică, și îmi explic și eu, de ce adaptarea pentru mine a fost foarte ușoară...

— **Cîți oameni aveți în subordine?**

— 1100.

— **O întrebă uzina. Cum lucrați cu oamenii?**

— Munca directă cu oamenii îmi dă satisfacții imense. De multe ori mă simt ca un dirigiu al unei formații imense...

— **Ale cărei acorduri se aud pînă departe...**

— Da. Produsele fabricate de noi, cum se cunoaște, ajung în multe țări ale globului. Îmi este acum foarte greu să spun toate țările unde ajung fiindcă ne-ar trebui o întregă listă. Dar, ceea ce este cel mai important este — și asta ne dă cele mai mari satisfacții — că ele sînt apreciate. Martor al celor spuse sînt scrisorile de mulțumire ale diferiților parteneri din țară și de peste hotare, în care este laudată marca noastră: FAUR... Asta se datorează și faptului că de fiecare dată cînd ne-a vizitat fabrica, tovarășul Nicolae Ceaușescu a venit și la secția noastră de motoare. În ultimele vizite s-a precizat că numărul de motoare fabricate aici să ajungă la 10.000. În cel mai scurt timp se va ajunge și la această cifră. De fapt, ca să fiu mai concret, în recentul Raport prezentat la Congresul al XIII-lea, aproape la fiecare capitol ne-am simțit implicați în mod direct.

SORIN POSTOLACHE ■

Interviuri în prima linie

cut prin mină, astăzi sînt colegi cu mine. Și Vasile Șiu, și Teodor Timofei și Nicolae Năstase și Leon Dogaru și Gheorghe Doagă și Marin Oprea. Sînt numai cîțiva pe care îi consider ca pe copiii mei.

„Nu vreau să-i dezamăgesc pe cei care m-au pregătit”

— **Deci, unde ne aflăm?**

— La una din cele mai importante secții din Uzina „Republica”. Secția de extruziune. Numele, ne explică didactic tînăra Achim Luminița, este luat de la cel mai important utilaj din secție. De la presa de extrudat țevi. Un procedeu de fabricare

a țevilor la cald.

Tînăra Luminița Achim ne explică cu aceea răbdare a omului care cunoaște

vorba. La început, vă spun sincer, m-am cam speriat. La 14—15 ani, fată fiind, să te faci metalurgist! Mă mir și mă întreb și acum. Dar, în timp m-am obișnuit. Mai mult decît atît: a început chiar să-mi placă și chiar, acum pot spune acest lucru, să mă îndrăgostesc de această meserie. Așa au trecut anii și am terminat școala... Cînd m-am înscris la „Republica”, se montau primele utilaje la „Uzina nouă”. Făcusem practica la uzina veche. Ceea ce învățasem nu prea se mai potrivea. Prietenii și colegii, vechi metalurgiști, unii cu copii de vîrsta mea, mi-au întins mîinile. M-au învățat tot ceea ce cunoșteau și ei. N-am auzit pe nici unul: mă fetiță, după ce ești așa cum ești, pipirică, vîi să te mai faci și metalurgistă. De asta mi-a fost cel mai frică. Dar nu a fost să se întîmple așa... Așa că am luat-o cu începutul. În schimburi și de cîte 48 de ore, alături de unii din cei mai experimentați metalurgiști, am muncit la finisările de la „Uzina nouă”. Ceea ce m-a impresionat cel mai mult a fost în iarna lui '80 cînd secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost alături de noi la darea în folosință a uzinei. Parcă-l văd și acum la pupitrul de comandă al preseii de extrudat. Acest lucru, pentru mine, un copil încă de 19—20 de ani, vă spun sincer, mi s-a întipărit pentru totdeauna în minte. Sînt lucruri pe care nu le poți uita niciodată. Și acesta este unul dintre ele. Șeful statului, alături de noi, la bucuria punerii în funcțiune! Alături de noi, la bucuria elaborării țevii prin această metodă. Țevă de inox, așteptată de industria noastră cît și de industria multor țări...

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Întâlnirea cu viitorul

Din nou, de la altitudinea cea mai înaltă a vieții noastre politice, la Congresul partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat literaturii și scriitorului îndemnul de a fi ai țării și pentru țară. Îndemnul de a porni de la oamenii de pe acest pământ și a se întoarce la ei, în fertila cerc al cunoașterii de sine a artistului și al recunoașterii de către ai săi. Formularea într-un document politic de anvergura Raportului la Congres a unor deziderate pentru artă și artist, pe lângă faptul că nu conține nimic restrictiv, deschide porți mai variate către noi și problemele noastre, reprezintă o recunoaștere a rolului și statutului artei și artistului într-un program de edificare valorică a societății românești de azi și de mâine. Relația cea dintâi care se cuvine făcută este cu progresul, cu modernizarea, cu revoluția tehnico-științifică ce, în mod obiectiv, sint, vor fi însemne ale dezvoltării în condițiile lumii de azi. Pe acest plan, cu atât mai mult literatura cunoaște impactul cu dinamica febrilă a contemporaneității, intră în competiție, prin formele specifice, cu lupta pentru tehnicile de vîrf, pentru maximă eficiență a gândului și faptei. A serie despre azi, despre acest popor, în spiritul de azi al acestui popor presupune a-i înțelege și respecta competițiile, a realiza sincronizarea cu structurile sale psihice de acum, a nu-i ignora performanțele, dar, nu mai puțin, a nu fi indiferent la nevoia de răspuns, de opinie, de replică. Imaginea României cuprinsă în Raport este foarte complexă. Procesele prefigurate aici implică întreaga societate, pe verticală și orizontală, în timp și spațiu. Absența devine imposibilă sau este egală cu ratarea. Prezența obligă la complex și nuanțat, refuză moralismul și ilustrativismul. Unei lumi care își include cibernetica, informatica, ingineria genetică, detaliate în computere și roboți, în atâtea sofisticate mașinării, drept instrumente obișnuite nu numai de lucru, dar și de viață, literatura nu-i va putea oferi imaginea, realiza sinteza decit procedind cu unelte pe potrivă, forțînd, la rîndul ei, granițele mijloacelor, trăind neconștient aventura nepuizabilului, tentația viitorului. Dealtfel, Raportul se cuvine interpretat cu gravitatea marilor întrebări, din prisma viitorului nu fix, rigid, imuabil, închis în scheme, ci văzut ca o operă a oamenilor, ca rezultat al îmbinării previziunii firești pentru orice faptă omenească destinată a dura, cu lanțul corecturilor aduse de fapta vie, de punerea în operă realizată zi de zi, în mii și mii de locuri, pornită din mii și milioane de creiere. Dimensiunea de complexitate a construcției sociale prin multiplă participare, prin fluiditate cauzată de individualități, de amestecul de colectiv și individual, de interdependența dintre aspirație și realizare, iată un tărîm fertil pentru proză azi în România. Cum va fi România de mâine? România anului 2000? Avem datele-traseu; cum va arăta omul aceluia an 2000? Cum se gîndește omul de azi pe sine însuși, privindu-se prin lentila sfîrșitului de mileniu? Nu e vorba de nici un fetișism al granițelor dintre de două ori cîte zece sute de ani, și intuiții an al viitorului mileniu, de nici un misticism al numerelor. Dar realitatea este că mereu ceva nu mai poate fi cum a fost, că o epocă istorică nu mai seamănă cu alta, nici o pronosticare nu-și ajunge sieși, viața vine de pretutindeni spre noi și sîntem obiect al ei și subiect al ei. Diversitatea devine diversități, răspunsul unic trebuie să se mulțumească cu rolul de alternativă, istoria e lucrare a mulțimii și-i decelează legile cu vigoarea și alcatuitorul și siguranța unui organism viu. Privind către anul 2000, scriitorul român o face cu ochi fascinat și responsabil. Raportul la Congres îl cheamă către o lucrare ce nu îngăduie pripăeala, dar nici nu validează trăirile conformiste și căldute. În efortul României de a fi ea însăși în lume, de a fi ea însăși în timp, literatura e o componentă cu rol de importanță majoră. Raportul ne cheamă să parlem pe noi înșine. Scriitorul român de azi are conștiința întîlnirii cu poporul contemporan și viitor, pariind pe gîndul și talentul său.

PLATON PARDĂU ■

Luminiș de pădure

Cu excepția citorva pinze — și ne referim în primul rînd la amplele compoziții ce transcriu dramaticul și încrîncenatul Război pentru Independență, sau ne referim, totodată, la cîteva portrete și cîteva naturi staice — celelalte lucrări ale lui Nicolae Grigorescu par a fi pictate, în marea lor majoritate, dintr-un luminiș de pădure, dintr-o poiană, din preajma unor mesteceeni albi și subțiri, de pe o dulce coastă de deal.

Dintr-un astfel de loc, cel mai adesea la ceasul blînd al după-amiezilor (arareori dimineața, arareori înspre amurg), de obicei vara sau primăvara (arareori toamna, arareori iarna), a vrut Pictorul să vadă, să audă, să simtă și să înțeleagă eternitatea de-o clipă a lumii, eternitate ce s-a numit Car cu boi, Ciobănașul, Căpiță de fin, Fata cu ulciocul și așa mai departe.

Copleșit de lumina, liniștea, frumusețea și-alotputernicia acestui loc, în inima căruia s-a simțit, credem, ca în preajma unei fîntini ce naște întruna zăpadă, sau flori și mireme, sau doine cîntate la fluiet, ori la nai, Pictorul le-a și așternut, ca atare, pe pinză, de unde aceea largă serie de luminișuri de pădure, poiene scaldate în soare, poteci în pădure...

Cu alte cuvînte, chiar dacă Pictorul a negat poezia picturii sale („Îmi spun unii că poetizez. Nu știu bine ce-i asta. Dar bănuiesc ce trebuie să fie în gîndul lor: că m-aș încerca să fac mai frumos decit natura. Or fi și neghiobi care cred că pot refuza opera naturii, dar aceea numai artiști nu sînt. Eu aleg, nu corectez.”), ea este mai mult decit prezentă și, din fericire, exact în sensul în care a spus-o, căutînd. Căutînd mereu acel ceva pe care, dintr-o mie de alte ipostaze, l-a ales și

l-a cultivat cu înegalabil talent și geniu, instaurînd în pictura românească un nou mod de abordare a peisajului, a lumii satului.

Timpul, s-a văzut mai tîrziu, a validat acest mod de-a poetiza. Mai mult decit atît, peisajul grigorescian, sau, dacă vreți și acceptați, lumea văzută dintr-un luminiș de pădure, a racordat pictura românească la cea mai autentică și mai ridicată cotă a impresionismului european și-a făcut, mai apoi, o adevărată școală în pictura noastră. Pictura românească a avut, prin Nicolae Grigorescu, șansa de-a atinge o culme de referință și acest adevăr ni se dezvăluie plener prin ampla retrospectivă pe care generoasele spații ale Muzeului de Artă o găzduiesc cu emoție și cu respectul cuvenit.

VICTOR NIȚĂ ■

A doua carte cu prieteni

Cu ghimpe de tîldeș

Treceam prin satele Bucovinei, de la Gura Humorului în jos — și parcă lunecam pe marginea roșie a unei icoane zugrăvite și răzvrătite pe sticlă. S-auzeau fagii sunînd pe Dornele-n cădere-nspumată, și eram o iolă cărunță plutînd într-o icoană roșie. Pur-tam, înscris pe copastie, numărul 13, ca-ntr-un poem de Nicolae Prelipceanu, cel îndrăgostit de Suceava lui prea-frumoasă și sprijinit cu timpla pe 13 iluzii și rezemat cu coatele pe lunile august și septembrie din creta Dobrogei, satul 2 Mai („ierburi uscate ale Dobrogei, foșnind ca degetele unui fumător”), mă salutăm cu stejarii (trebuie cîndva, Nicolae, să bem nebunie păstrată în două jumătăți de ghindă, tot așa cum ne place să bem vodcă din stacane), deasupra obcinelor, un fulger cu picioare de cerb, îi striga unei fete versuri din tine: „eu sînt lupul și te iubesc” (tare mi-ar fi plăcut să-l fi scris eu), din spinarea de miazănoapte a munților tencuiți în boabe de grindină vula o legendă din neamuri vechi, și, fiindcă-mi era pădurea duminică, am întrebant:

„Oare vine — oare se duce — oare trece / acest nor care spînzură azi deasupra capului meu / ca o secură benignă? / îmi pun ochelarii de ceață și mă uit la el / cu ochii închiși / el taie și spînzură în fișil / tot văzduhul de deasupra capului meu / în vreme ce eu în vreme ce eu / oh și eheu!”

Versuri ca o domniță de voievod cuprînsă într-o poartă de lemn de piper, toamna, cînd s-abate dinspre munte un călăreț. Eram într-o vilcea fericită, cum zici tu, încapătoare ca o iubire tristă — cei ce nu mă credeți, întrebați fumul. Pentru că începe toamna.

„Începe toamna soarele decade / în fiecare dintre noi pe rînd / incremește apa în cascade / pe munți o clipă luminînd... / ...Se stinge totul se aprinde / asemeni înăuntru și afară / mereu cu o secundă înainte / de-a fi în noi pentru întîia oară.”

(Continuare în pag. 20)

FĂNUȘ NEAGU ■

Fragmente critice

Marin Preda și lumea copilului

Proza din veacul nostru este plină de părinți autoritari și de copii reprimăți ba de tată, ba (prin substituție) de mamă. Malraux ignoră copilăria, ca fiind neesențială pentru condiția omului, Sartre o detestă, un prozator mai nou, Michel Tournier, interesat în chip special de descoperirile psihanalizei, vede în universul copilăriei un vast sistem de complexe.

Marin Preda și, în genere, scriitorul român, are față de copilărie o atitudine mai detașată. În *Imposibila întoarcere* dăm peste această definiție: „Se spune de obicei că există o hostalgie a paradisului pierdut, care este copilăria. În realitate copilăria este locul de refugiu al problemelor insolubile. Omul matur sau chiar foarte tînr descoperă, de pildă, condiția sa, că mai devreme sau mai tîrziu, fericit sau nu, bun sau rău, el trebuie să moară. Și-și aduce aminte că odinioară această mare trecere se putea face surizînd... Copilăria nu-i, va să zică, paradisul pierdut, nu-i nici micul infern al omului. E locul de refugiu al problemelor insolubile. Cea dintîi și cea mai gravă este moartea. Omul nu are, în copilărie, conștiința

morții, nu-și cunoaște, cu alte vorbe, condiția tragică de existență. Asta-l face să întîmpine ușor nenorocirile și, mai tîrziu, să-și amintească de inocența lui. Alte probleme insolubile care se refugiază în spațiul copilăriei, Preda nu mai citează. Le putem deduce, la nevoie, din literatura lui de ficțiune. Dar, încăodată, marele prozator nu-i preocupat în mod expres de lumea copilăriei și nici de psihologia copilului, în ideea (contestată de mulți) că există la această vîrstă o psihologie analizabilă în termenii epicii. Preda nu consideră copilăria o lume aparte. Copilul face parte dintr-o familie, familia dintr-o așezare umană mai mică sau mai mare, așezarea intră într-un sistem de relații... Omul indiferent de vîrsta lui, este o ființă socială. Preda îl vede și-l analizează ca atare.

Exemplul cel mai elocvent îl dă Nicolae Moromete din romanul citat mai înainte. *Moromeții* prezintă — în termenii sociologiei — drama unui

(Continuare în pag. 20)

EUGEN SIMION ■

Eminescu in limba albaneză

Sfirșit de octombrie la Berat, oraș-muzeu al Albaniei meridionale, înfipt în coasta muntelui Shpirag, străjuit de apele limpezi ale Osumului, oraș-cetate de veche civilizație, cunoscut în antichitate sub numele de Antipatra, cu vizibile urme ilire, grecești, romane, bizantine și otomane, oraș care în evul mediu a dat celebrul „Codex purpureus Beratinus”, își primește astăzi oaspeții în noua haină a civilizației socialiste, cu clădiri moderne inconjurate de parcuri cu floră mediteraneană, busturi și statui, cu întreprinderi industriale și agricole ce formează centura orașului, împodobită de sute de hectare cu plantații de smochini și măslini, cu mărturia despre contribuția populației la lupta împotriva fascismului și la cucerirea Eliberării de acum patru decenii. Aici, în librăria din centru, la loc vizibil, mi s-a oferit bucuria de a vedea cartea **MIHAI EMINESKU vjersha dhe poema të zgjedhura** (versuri și poeme alese), apărută la Tirana, în îngrijirea redactorilor Dionis Bubani și Aurel Plasari. Emoția mea avea să crească în momentul în care o tină și frumoasă femeie aflată întâmplător în librărie, a scos dintr-o foaie de ziar o ediție mai veche a versurilor eminesciene în limba albaneză recitându-mi primele strofe din **Lucafărul** și spunându-mi că-l iubește pe Eminescu și pentru revolta din **Împărat și proietar**, dar mai ales pentru profunzimea sentimentelor din versurile de dragoste. Eram în tovărășia profesorului universitar Sulo Çoçoli, bun cunosător al limbii române, absolvent al unei facultăți de la Institutul de construcții din București, care mi-a confirmat și el că Eminescu se bucură de mult între preferințele iubitorilor de poezie din Albania, poate chiar de la sfârșitul secolului trecut, când la București era o puternică emigrație albaneză. Femeia și-a împachetat ediția veche, rămasă fără coperi de cit a circulat, refuzând oferta de a mi-o vinde, motivând că se duce la o prietenă pentru a compara împreună edițiile să vadă ce alte poezii noi au fost incluse.

Și acum, cite ceva despre carte. Ea are 168 de pagini, conținând versuri ale marelui nostru poet național scrise între anii 1868—1887, judicios selectate, fiecare poezie fiind datată. De la început trebuie să semnalăm valoarea prefeței semnată de profesorul universitar Vehbi Bala, scriitor, cu remarcabile studii asupra raporturilor culturale româno-albaneze, care, odată cu redarea unor substanțiale date biografice din viața poetului, face o serie de considerații pertinente asupra operei, prezentând-o cititorilor albanezi în contextul literaturii europene a celei de a doua jumătăți a secolului al XIX-lea. O importanță deosebită a acordat conținutului de idei al **Scrisorilor**, cu comentarii mai largi. Tot el semnează și traducerea a patru poezii, dintre care cea mai realizată este cea a **Lucafărului**, deși titlul de „Ylli” (Steaua) ni se pare insuficient, în poezia lui Eminescu nefiind vorba de o stea oarecare, ci de una strălucitoare (numele popular al planetei Venus), încât considerăm că ar fi fost mai nimerit titlul de „Ylli i mëngjezit” (Steaua de dimineată), care și pentru albanezi înseamnă Lucafărul de dimineată. Este

adevărat că în limba albaneză nu există un corespondent al Lucafărului cu un singur cuvânt, de aceea ar fi trebuit redat sensul real chiar dacă traducătorul folosea mai multe cuvinte, mai ales că în carte figurează și poezia **La steaua**, în traducerea lui Ismail Kadare, și ea cu un titlu discutabil „Gjer tek ylli”, ceea ce înseamnă „Pînă la stea”. Cu toate acestea, nu putem să nu semnalăm efortul lui Vehbi Bala de a reda cit mai fidel conținutul **Lucafărului**, într-o formă excelentă, cu o sonoritate de o rară frumusețe, citind pentru exemplificare prima și ultima strofă, deși toate 98 au aceleași calități stilistice remarcabile: „Na ish si në rrëfim përrallor, / na ish si asnjëherë, / një bijë e fisit mbretëror / e bukur si pranverë”, și ultima strofă: „Në rreth të ngushtë rroni tok, / një short ju josh i ngrohtë, / teksa në botën që unë rrok / jam i pamort e i ftohtë”.

Reputatul scriitor albanez contemporan Ismail Kadare semnează traducerea a două poezii, **La steaua** și **De ce nu-mi vii**, cu o dragoste pînă la identificare cu cea a lui Eminescu. În volum sînt introduse traduceri mai vechi efectuate de Lasgush Poradeci încă din perioada interbelică, din vremea cînd era student la Facultatea de litere din București, cu competența și experiența de traducător a unor celebre opere din literatura universală (Lermontov, Goethe, Brecht etc.). Deosebit de inspirată a fost hotărîrea de a republica traduceri ale lui Mitrush Kuti (Dhigjiter Pasko) (1907—1967) după volumul său de versuri din Eminescu, publicat în tipografia „Albania” de la Constanța, în anul 1939, (și el și-a făcut studiile superioare la București), precum și ale criticului literar iugoslav de limbă albaneză Rexhep Ismajli din volumul M. Eminescu, „Ylli i Dritës” (Steaua Lumini), (titlu care ni se pare mult mai nimerit pentru poezia „Lucafărul” în limba albaneză), publicat în editura „Rilindja” de la Prishtina — Iugoslavia, în anul 1967, semnalat de noi la vremea respectivă. Foarte reușite sînt și traducerele efectuate de P. Jorgoni, cu excepția titlului poeziei **Ce te legeni...** de la pagina 153, redat în albaneză **Phe lekundesh ti- o pyll?** (De ce te miști (legeni) tu, o pădure), deoarece pentru codru există cuvîntul albanez brigji.

În încheiere, înainte de a sublinia importanța acestui volum de versuri, amintesc faptul că unii scriitori albanezi, ca **Asdreni** (Aleks Stavri Drenova) (1872—1947), care a trăit la București pînă la sfârșitul vieții, sau **Lasgush Poradeci**, au fost puternic influențați în scrierile lor de marele nostru poet Eminescu, ultimul scriind o minunată poezie intitulată „Hora stelelor”. Recentul volum de versuri eminesciene apărut la Tirana, într-un tiraj de 3000 de exemplare, cu multe poezii traduse pentru prima dată în limba albaneză, constituie un mare act de cultură ce apropie popoarele noastre, situîndu-se pe linia tradițiilor raporturilor prietenești româno-albaneze. Parafrazîndu-l pe Ismail Kadare, care, acum 10 ani, într-un interviu acordat lui N. Prelipceanu, publicat în **Tribuna**, afirma că: „Pentru o țară, arta și mai ales literatura sînt ca niște arbori care împiedică alunecarea pămîntului”, putem spune că același lucru îl face și acest volum de versuri pentru bunele relații dintre aceste străvechi popoare ale spațiului sud-est european.

GELCU MAKSUTOVICI

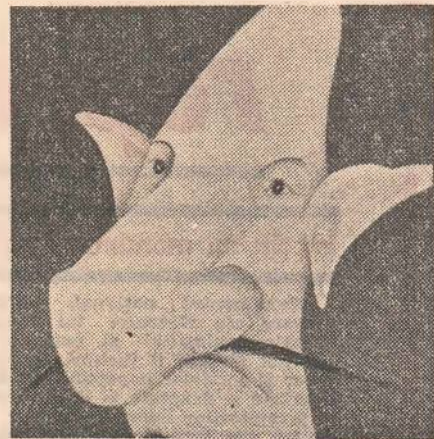
A(no)nima film...!

Intr-o clădire cu etaj, puțin aspectuoasă, situată în Capitală undeva pe strada Olteni, un grup de entuziaști — tineri, în marea lor majoritate — își consumă, își ard entuziasmul și talentul, constituind mici bijuterii de ficțiune, valoarea multora dintre acestea fiind de acum recunoscută și peste hotare.

O știre de ultimă oră publicată în presă ne-a reamintit de acest colectiv: filmul de desene animate „BANCHETUL ARMELORE” (prezentat în această vară la Costinești, realizat de Adrian Petringeanu și Gita Sion), a fost invitat să participe la o prestigioasă întîlnire internațională în Canada. Și spun „ne-a reamintit”, intrucît, socotim Studioul cinematografic ANIMAFILM — căci despre acesta este vorba în rîndurile care urmează — nu i se acordă totdeauna atenția cuvenită; marele public al nostru cunoaște încă prea puțin, mult prea puțin atît din greutățile materiale (unele inerente) prin care trece acest studio, cît și — poate că mai ales! — din marile sale realizări. Căci sînt realizări de prestigiu acestea, chiar dacă directorul studioului, George Anania, îmi spunea cu timp în urmă, însoțindu-și replica de un zîmbet oarecum amar: „La noi; știți, se lucrează mai mult cu sufletul...” Firește că se lucrează și cu sufletul, dar la fel de firesc ar fi ca munca acestor oameni să-și îndeplinească menirea, să fie mai bine, mai susținut cunoscută de către publicul larg. Și iată cîteva argumente în acest sens:

Producția Studioului cinematografic ANIMAFILM este de circa 55 filme anuale (echivalentul, în metraj, a 5 filme artistice de lung metraj!). Realizată în modalități tehnice dintre cele mai diverse, precum și în maniere artistice distincte, această producție este destinată unor înalte scopuri educative, și nu mai e un secret pentru nimeni că — tineri sau virșnici, spectatori ai sălilor de cinematograf sau ai micilor ecrane — savurează deopotrivă cu interes și satisfacție reale, acele filme ANIMA care reușesc să spună ceva, să transmită o idee, să farmece sau, dimpotrivă, să acuze. Este bine de știut că acest „modest” studio care e ANIMAFILM aduce, în cadrul centralei „România-Film”, 40% din venitul valutar al întregii cinematografii naționale. Că în cadrul acestui studio s-au format și continuă să se formeze diverse „microșcoli”, sau „microcurențe” ale filmului de animație; nu intenționăm a face o selecție exhaustivă, dar putem menționa, de pildă, școala „clasică” (vezi adorabila parodie în serial — ANIMA „Cei trei mușchetari”, semnată de Victor Antonescu, sau filmele unor Florin Angelescu, Adrian Nicolau sau George Sibian); școala absolvenților Institutului „Ion Andreescu” din Cluj-Napoca, strălucit reprezentată de Radu Igazsag sau Zoltán Szilágyi; filmele de grafică pentru adulți semnate de Olimpiu Bandalac sau Zeno Bogdănescu; animația de formație caricaturală, a unui Dinu Șerbănescu, sau

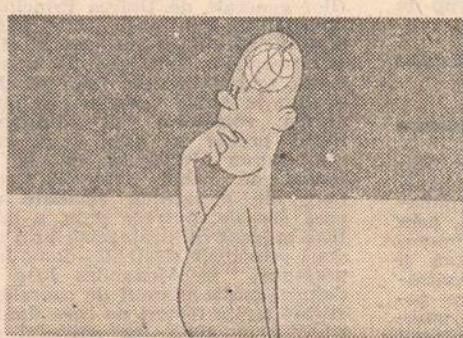
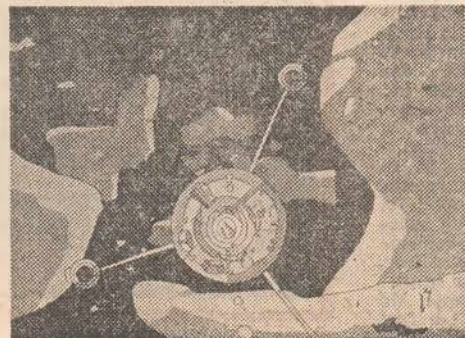
genul „science-fiction” practicat de tînărul regizor Constantin Păun, păpușile Iza-belei Petrașincu etc. La fel cum este bine de știut că, în mod categoric, cele mai multe premii internaționale, în ceea ce privește cinematografia națională, au fost aduse de filmele de animație (să menționăm numai „Palme d’Or”-ul primit de omulețul lui Gopo, de faptul că în numai trei ani Zoltán Szilágyi obține opt premii de prestigiu, printre care la Bilbao, Oberhausen, Zagreb, Sofia, Chicago, sau că filmul „Nodul Gordian”, alături de „Duhul aurului”, a fost tezaurizat de către Muzeul de artă din New-York). Sîntem cunoscuți așadar peste hotare,

studioul ANIMAFILM face o excelentă politică de prezentare a României acolo — și totuși, în interior, la noi, felul în care pot fi vizionate filmele acestui studio, este departe de a fi satisfăcător.

Din discuțiile pe care le-am avut atît cu conducerea ANIMAFILM cît și cu realizatori, sau redactori ai studioului, au ieșit în evidență cîteva tare, cîteva inexplicabile neglijențe ce se ivesc în circuitul acestor filme către public: deși atît în rețeaua cinematografică, cît și în cea TV există mari solicitări pentru producțiile ANIMA, se constată că numărul de copii pe care sînt trase aceste filme este mult prea mic (există cazuri paradoxale chiar: unele filme realizate în anul în care a trecut nu au copie de tiraj — ceea ce nu le-a împiedicat să obțină niște premii internaționale!?!). A devenit o practică se pare că la festivitățile cinematografice interne prilejuite de ziua de 1 Iunie, autorul să se prezinte cu copia studioului!?! Nu există — și asta este ușor de constatat de către noi toți! — o periodicitate în programarea rulării filmelor ANIMA în completele la cele artistice de lung metraj. Iar dacă există în schimb posibilități certe ca în cadrul emisiunilor TV să se dea mai multe filme ANIMA (și mai ales la orele potrivite — fiind vorba, repetăm, de eficiența educativă, de scopul însuși al acestor producții), lucrul nu se aplică în practică, de multe ori fiind nevoiți să căscăm (la propriu și la figurat!) din-naintea unor producții străine anoste, insipide, însoțite de același veșnic comentariu executat din off și destinat parcă unor spectatori cel puțin reduși mintal la jumătate din capacitatea cît de cît normală...

HORIA PATRAȘCU

niță Lascu, Adrian Ștefănescu, Lucia Becar, Marcel Angelescu. Conducerea muzicală Constantin Petrovici • Walkiria se dă rar la Operă pentru că reclamă eforturi deosebite ca un adevărat maraton. Vineri 14 decembrie, la ora 18, aveți ocazia s-o urmăriți în conducerea muzicală a lui Constantin Petrovici • Eugenia Moldoveanu susține simbăta 15 decembrie la ora 18, un recital extraordinar. Reputata cîntăreață va interpreta arii care au consacrat-o • În matineul de duminică 16 decembrie, copiii pot face cunoștință cu Motanul încațat de Cornel Trăilescu. În rolurile principale Elena Simionescu, Victoria Bezetti, Florin Diaconescu, Cristian Mihăilescu, sub bagheta lui Lucian Anca • Trei baletе (Chopiniana, Bolero, Nunta însingurată) duminică seara, ora 18. Cităm, în ordinea apariției în scenă: Alexa Mezincescu, Laurențiu Guinea; Aglaia

Cheorghe, Florin Brîndușă; Aurora Rotaru, Mihai Tugearu.

• Muzeul Satului și fitoterapia. Vernisată la 1 decembrie, în urmă cu cîteva zile, deci, expoziția **Practici tradiționale de îngrijire a sănătății**, organizată-n generoasele spații ale Muzeului Satului, a atras de la bun început un mare număr de vizitatori și credem că numărul celor ce vor vrea să afle cite ceva, adică aproape totul, despre modul în care, înainte de inventarea medicamentelor, țărănul român își îngrijea de sănătate cu ajutorul plantelor de tot felul, va fi în continuare creștere. Din catalogul expoziției, extrem de bogat în indicații și rețete de ceaiuri, decocturi etc., am ales la întâmplare, firește, cîteva din îndrumările date diabeticilor și celor afectați de guturai: „Tratamentul diabeticilor se compunea dintr-un re-

gim cît mai sărac în zahăruri și din administrarea zilnică a unor ceaiuri de plante: frunză de afin, de mesteacăn, de laur, traista ciobanului, frunze de dud alb și lobodă albă, constituind fiecare în parte un ceai, sau procedîndu-se la tot soiul de variante de amestecuri între ele. Starea simplă, de guturai, fără alte complicații, se trata cu ceai de leuștean și afumări, fie cu busuioac uscat, fie cu coji uscate de ceapă, frunze de ienupăr, ori mălai ars pe o tablă de metal. Cînd guturaiul era asociat altor stări, tratamentul mai sus expus era asociat altor intervenții centrale pe celelalte domenii de manifestare a bolii”. Firește, explicațiile sînt extrem de simple, dar suficient de clare și la îndemîna oricui pentru a-și îngriji singur de sănătate, așa cum o făceau în vechime strămoșii noștri. (Victor Niță).

Doctor de artă

E un omuleț doctorul Tuță Popescu, micuț, fragil și agil, cu oase de pasăre. Oltean de fel, bucureștean și-apoi teleormănean prin adopțiune, e unul dintre cei mai știuți medici ai Alexandriei, spitalul de psihiatrie condus de domnia-sa primind, grație faimei lui, musafiri și din București. Vin pacienții aici fiindcă le place doctorul Tuță, au încredere în știința lui, în metodele lui de tămăduire. Nu-i partizanul medicamentelor ci al terapeuției zîmbetului, a vorbei bune, a scoaterii pe nesimțite a pacientului din nervi, manii sau obsesii. În spitalul păstorit de doctorul Tuță bolnavii au o absolută libertate de mișcare, se pot plimba și pot intra oriunde au chef. O singură încăpere e prohibită, strict zăvorâtă sub lacăt, acolo n-au acces decît intîmii cei mai intîmi. Acolo e atelierul-muzeu de pictură al doctorului, un autentic (nu exagerăm) sanctuar de artă, dar ce artă! Arta d-sale a circulat și pe la noi, și prin fel de fel de Franțe, Elveții, Germanii etc., amatorii și colecționarii îmbulzindu-se să-l devalizeze. Și el predîndu-se, vinzînd (oltean întrepînd!), dar și oprînd pentru sine și pentru intîmii ce a crezut că este mai prețios. (Apropo de cota artei lui: cu banii luați pe un singur tablou vindut în străinătate a cum-

părat două orgi electronice pentru cei doi băieți ai lui, copii încă, dar ambii muzicieni, cel mare și compozitor). Abia aștept să mai deschidă o expoziție pe la noi, mi-a zis că o să aibă una în curînd la Giurgiu, ca să-i închin, cu voia „Flacăra”, o amplă și, după puterile mele, cît mai exactă cronică, pe măsura marelui lui talent. O să scriu acolo, între altele, că nici unul din pictorii pe care-i cunosc n-are desenul și mai cu seamă culorile lui, cînd eterice, suspensii de ireal reținute cu greu între baghetele unor rame terestre ca și privirile noastre, cînd grase, vibrante, puternice, craclate parcă la cea mai înaltă temperatură a căutărilor. Nu spun o noutate, destui pictori, cînd pictează ierni, o trag către Andreescu, dar să vedeți iernile maestrului Tuță, ce polen de somptuoasă culoare orientală înfilnește răceala de vegetație a unei unice sensibilități în materile! Și ar mai fi de văzut lîngă aceste ierni cu parfum de Gogol și vizune de Tuță Popescu, niște primăveri, veri și toamne ale aceluiași, niște peisaje de pe riul Vedea care sfîșie petală cu petală, sub incendiul unei sensibilități cromatice de excepție, apei profunde și zări străfunde, temperîndu-le mistuirea prin copaci cu trunchiul lignos, de ulcică și prin flori senzuale, cenzurate prin delicatetea tonurilor. Nu zic acum mai mult, aștept expoziția lui Tuță Popescu, domni-sa să-mi aștepte cronică.

ILIE PURCARU

CAP LIMPEDU

CĂRȚILE DE ISTORIE

Nicolae Ceaușescu: „A venit

reprezintă cea mai prețioasă

Istoria ca monument național

„Monumentul național, Corpusul de Izvoare ale răscoalei lui Horea, este omagiul științific și patriotic pe care istoricii clujeni îl închină luptei, sacrificiilor și jertfelor poporului român pentru libertate și dreptate și îl oferă iubitorilor și prețuitorilor istoriei, maselor populare, pentru cinstirea bicentenarului marii răscoale sau revoluții din 1784—1785 de sub conducerea lui Horea, Cloșca și Crișan”. Așa începe unul dintre cele mai grandioase proiecte editoriale prin care urmează să fie date publicității zecile și sutele de mii de file documentare asupra cauzelor mai apropiate sau mai îndepărtate ale răscoalei, asupra izbucnirii și extinderii incendiului social, asupra forțelor participante, antagonice și de neîmpăcat, forțe care produc conflictul, care se opun dezlănțuirii sale, care îl estompează sau îl înăbușă, care îl scaldă în sânge și îl martirizează, asupra programului răscoalei, revoluționar în acea epocă de revoluții, epocă de geneză a istoriei moderne a României, asupra tendințelor de colaborare cu țărani români din celelalte principate, ca semn al conștiinței de sine a poporului român, asupra coalizării forțelor antițărănești care au dus la înfrângerea răscoalei, la prinderea conducătorilor ei, la uciderea lor, asupra ecourilor răscoalei în Imperiul habsburgic și în lume. O documentare imensă, extrem de diversă, compusă din corespondențe oficiale, din corespondențe particulare, din amintiri și memorii, din lamentații și plângeri țărănești pe care burocrăția imperiului le-a păstrat cu gustul ei teribil pentru ordine în hirtii, din articole de presă și broșuri, din opere literare și artistice, din etnografie și folclor. Acest imens Corpus de documente — din care a apărut în acest an seria A numită **Diplomataria** și care se referă la premisele răscoalei — dar care e prevăzută să apară în mai multe volume masive în anii ce urmează, reprezintă o datorie a istoricilor români, o datorie științifică și cu un sens imens politic pentru generațiile care vin, dovada frământărilor prin vreme a poporului român reținute în măturii culese printr-o muncă titanică, publicate pentru a nu se mai pierde niciodată. Această serie de documente intitulată **Izvoarele răscoalei lui Horea** apare sub redacția academicianului Ștefan Pascu și în colaborarea migăloasă a unui grup de istorici și cercetători clujeni.

O carte cit o viață de om

S-a retipărit în acest an jubiliar **Răscoala lui Horea** semnată de academicianul David Prodan, lucrare impunătoare, originală prin stil și prin ton, prin imensul, coplesitorul material documentar, prin inteligența care structurează și ordonează faptele, zguduitoare și contradictorii, prin cumpăna dreaptă care judecă părțile aflate în conflict, prin umanitatea desfășurată de-a lungul întregii expuneri. David Prodan a dat istoriografiei noastre, mai ales în acești ultimi ani, o operă bogată și de o ireproșabilă pertinentă științifică, operă a unui savant care depășește granițele imediatului și ale conjuncturii, operă de referință care asază monumente pe drumul spre adevărul despre noi înșine. **Răscoala lui Horea**, despre care am mai scris în această revistă, din care ne-am permis, cu acceptul autorului, să și reproducem fragmente pentru a atrage atenția opiniei publice asupra excepționalei însemnătăți a cărții și pentru a fi convingători în aniversarea publicistică a evenimentului — reprezintă o sinteză a tuturor cercetărilor privitoare la marea ridicare a țărănilor sub conducerea lui Horea, Cloșca și Crișan, asupra căreia e greu de revenit cu modificări și corecturi de esență. Știm că pentru redactarea acestei opere profesorul a lucrat citiva zeci de ani, a răscolit zeci de mii de documente, a bătut cu pasul întreg teatrul de operațiuni al răscoalei, a întreprins o documentare impresionantă la nivelul unei vieți de om. Avem acum o imagine exactă, amplă, luxuriantă, lucidă asupra răscoalei, o imagine de ansamblu dar și de amănunt, mergând până la amănuntul aparent nesemnificativ, dar care dă culoare și exprimă plastic, convingător adevărurile vieții la scara omului izbucnit în conflict, o imagine plină de proburanțele măturii contradictorii, plină de excesele nude și de acelele de umanitate cutremurătoare, plină de contrast dar și de violență, o imagine a mecanismelor care generează răbuniri de o asemenea anvergură, de o asemenea intensitate. David Prodan este un model de sacrificiu de sine a savantului pentru des-

coperirea adevărului istoric, este o viață în slujba istoriei. Să-i dăm cuvântul prefațându-și cartea, pentru a înțelege mai bine esența demersului său urias: „Aparent, o supradocumentare apasă asupra lucrării. Dar am chemat să depună măturie cit mai mult cu puțință, pentru că numai această cit mai largă audiere ne poate da imaginea densă, multiformă a răscoalei, atmosfera, spiritul în care ea s-a desfășurat; numai în acest cit mai mult ne revelează chipurile variate în care s-au inseris, s-au răsrinit în gândurile oamenilor faptele. Dar și fiindcă toate acestea pentru actorii dramei sunt adevărurile în funcție de care au acționat. Nu adevărul real e mobilul acțiunii lor, ci imaginea lui reflectată în mintea proprie, adevărul propriu, adevărul propriilor credințe. În expunere astfel e mult narativ, mult reportaj istoric, în enararea, în limbajul măturii. Imaginea ne apare astfel mult mai vie, mai colorată, mai plină de viață. Și nu mai puțin veridică. Răscoala ni se dezvelește astfel în haina proprie, în impulsurile, în mentalitatea, în psihologia ei, în tot dramatismul ei individual sau colectiv. Cu atât mai mult cu cât în cazul nostru ne găsim în fericita situație de a putea audia copios și măturii țărânilor, în raționamentele, în limbajul ei.”

„Să arătați lumii că moldo-valahii sint demni de a obține mai mult”

Sansa pe care o oferă lectura, chiar fragmentară, a celor două volume de măturii puse sub titlul **Români la 1859** este de a retrăi istoria unirii principatelor în principalele documente diplomatice, epistolare, emanate de la personalități implicate adinc în problema numărul unu a poporului român de la mijlocul secolului trecut, documente de arhivă provenind mai ales din colecțiile de documente ale puterilor garante dar și din arhivele altor puteri care urmăreau de la distanță evenimentele, articole și atitudini publice ale unor personalități importante ale vieții politice, economice, culturale sau militare. O carte în 1200 de pagini în care se regăsește texte inedite, importante pentru crearea unei imagini cuprinzătoare și de perspectivă asupra frământărilor generate de Unirea Principatelor în Europa. Un continent întreg părea că și ține răsuflarea ca nu cumva să tulbure controversalele prilejuate de acest eveniment, schimbările de impresii de la un guvern la altul, pentru ca nu cumva unirea românilor să „tulbure” echilibrul precar al unei lumi care părea mereu deranjată de la un bal imens de către exploziile revoluționare ale popoarelor impilate sub povara greoaie, putredă deja, a imperiilor. Este evident că stratagemă prin care cele două principate și-au ales domn în aceeași persoană, în Alexandru Ioan Cuza, a dejucat multe planuri de cancelarie și a stărnit multe temeri pe care timpul le va adevăra o dată cu sfârșitul secolului nouăsprezece și mai ales cu începutul secolului douăzeci, cind popoarele s-au scuturat, cu mari jertfe, de agresiune și de umilintă, eliberându-se de sub semne heraldice străine, de sub pajeri și coroane. A fost încă unul din momentele cruciale, în care poporul român a acționat genial și prin surprindere în meandrele istoriei. Odată răscolite arhivele de proveniență austriacă, belgiană, franceză, germană, italiană, iugoslavă, britanică, portugheză, turcă, ungară, rusă au ieșit la iveală toate culisele pregătirii, înfăptuirii și rezonanței în opinia publică a Unirii. Se poate imagina astfel întreaga atmosferă de tensiune și de incertitudine, de obstrucție și de înțelegere, de aprobare și încurajare a unirii, de blocare a aspirațiilor celor două principate, de boicotare a alegerilor din principate și de eludare a voinței populare. A triumfat rațiunea și adevărul istoric sub presiunea evenimentelor precipitate de poporul român care se voia unit și liber, ca să trăiască într-o țară pe care o merita și pe care o simțea cu sufletul, dintotdeauna, a lor. Meritul acestor două volume masive de „măturii” este de a întregi cunoașterea globală și esențială a tuturor evenimentelor legate de unirea de la 1859. Din acest punct de vedere, **Români la 1859** reprezintă o sinteză fundamentală de documente pentru istoria României.

Reproducem mai jos depeșa lui Al. Walewski, ministrul de externe al Franței, către Alexandru Ioan Cuza, expedită la citeva ore după scrișoarea prin care acesta din urmă îl anunța pe împăratul Napoleon al III-lea că a fost ales domn al celor două Țări românești: „Printe,

Impăratul a primit cu deosebit interes scrișoarea prin care-i anunțați alegerea dumneavoastră ca domnitor. Sentimentele de simpatie pe care le exprimați față de Franța și față de majestatea sa l-au mișcat profund și i-a făcut plăcere îndeosebi să regăsească în cuvintele dumneavoastră expresia generoasă a sentimentelor de patriotism și devotament pe care le manifestați față de țara dumneavoastră. Astfel de sentimente motivează sufragiul unanim care v-a dus la putere și de aici se poate nutri încrederea care vă este necesară pentru a face binele ce se așteaptă de la alteța voastră.

Impăratul, o știți, a dorit pentru națiunea română structuri instituționale mai adecvate dorințelor sale. Dar, deși imperfecțe, cele pe care le-a obținut constituie un progres real și dumneavoastră puteți face mult pentru destinele țării dumneavoastră, acordind toată grija înfăptuirii lor în așa fel încit să arătați lumii, prin modul în care veți face aceasta că moldo-valahii sint demni de a obține mai mult.

Mă fac interpretul dorințelor majestății-sale spunindu-vă că urările sale vă vor însoți în îndeplinirea acestei nobile și dificile misiuni. Sint fericit să vă pot transmite această nouă dovadă a interesului pe care majestatea sa îl poartă principatelor unite și, vă rog, în același timp, să primiți felicitările mele personale.”

„Suma istoriei lor este istoria României”

Pornind de la caracterizarea făcută de părintele istoricilor de pretutindeni, Herodot, că geto-dacii sint „cei mai viciji și mai drepți dintre traci”, culegerea de studii ample și pertinente publicată în cel de-al treisprezecelea volum de către Editura militară și intitulată **File din istoria militară a poporului român**, reface, cu ajutorul unor istorici de valoare mondială, aportul românilor la îmbogățirea strategiei și tacticii militare de-a lungul secolelor. Colaborează la acest volum istorici precum Iosif Constantin Drăgan, reprezentind Italia, Edward N. Luttwak, reprezentind Statele Unite ale Americii, Macid Güler din Turcia, Nicholas Nagy Talavera din S.U.A., Barbara Jelavich din S.U.A., Radu R. Florescu din S.U.A., Evangelhos Kofos din Grecia, I.I. Rostunov din U.R.S.S., Gheorghi Iliev Iazarov din R.P. Bulgaria, Johann Christoph Altmayer-Beck din Austria, Trevor J. Hope din Marea Britanie, F.C. Stahl din R. F. Germania, Simon Pesquies-Corbier din Franța, C. M. Schulten din Olanda ș.a. Contribuțiile la elucidarea și interpretarea adeseori originală și expresivă a atitudinii românilor de-a lungul timpurilor îndepărtate și moderne în luptă, în război, întotdeauna de partea cauzelor drepte și în apărarea independenței și suveranității lor, dovedesc, în fond, interesul crescind pe care îl acordă istoriografia mondială fenomenului românesc, modul în care un popor mic dar implicat întotdeauna în istorie cu fapte de arme remarcabile prin aceea că i-a fost hărăzit să rămână înclăștat și să apere această răscruce de vinturi și de seminții, teritoriu traversat de migrații și de războaie adeseori pustiitoare între marile puteri și jinduit pentru frumusețea și pentru bogățiile sale de către agresori. Volumul, care are drept coordonator de ediție pe doctorul Ilie Ceaușescu, deschide ferestre neașteptate, din diverse unghiuri de vedere, asupra istoriei noastre militare și oferă cititorului posibilitatea de a se informa despre atitudinea istoriografiei moderne cit mai exacte, obiective, fără interpretări de circumstanță, fără patimă și re-credință, privind ample desfășurări de evenimente incendiare în care am fost adeseori atrași dar mai ales despre bătăliile în care ne-am afirmat puterea militară și forța în confruntările menite să ne întregască hotarele și să ne consolideze independența. Lectura articolelor, traduse din diverse limbi ale pământului, reprezintă revelații tonice pentru gloria armată a românilor.

Iată citeva din aprecierile istoricilor citați fragmentar de noi în limita spațiului acordat unei recenzii: **România de astăzi cuprinde o parte din vechile state geto-dace. Istoria lor este istoria zonei carpato-danubiene de la Dunărea centrală pînă la gurile Istrului și spre est pînă la locul de baștină a cimmericienilor traci, al hiperboreenilor, a țării lui Achile și zecilor de triburi locale. Suma istoriei lor este istoria României, a Geto-dacilor din Țara Mare a tracilor, unificată de imperiul roman. (Iosif Constantin Drăgan)** ● Cum se explică rezistența Țării Românești, capacitatea militară a acesteia? La români a supraviețuit prefacerilor sociale care au avut loc înainte de formarea statelor feudale o numeroasă țărănime li-

beră iar cea aservită era și ea interesată în apărarea țării, deoarece se bucura de multe drepturi și libertăți în comparație cu țărănimea aservită din apusul continentului. Așa se explică obligativitatea luptelor de apărare și, în ultimă instanță rezultatele favorabile pe care românii le-au reușit pe cimpul de luptă.” (Nicholas Nagy Talavera) ● În luptele de la Plevna ostașii români au manifestat un eroism și un spirit de jertfă imense. Acest fapt este remarcabil și de participării la evenimente. Astfel, corespondentul militar rus, V. Nemirovici Dancenco, scrie în memoriile sale că „românii s-au bătut bine, nemaivorbind despre artileria lor care încă de la începutul luptei s-a dovedit superioară.” (I.I. Rostunov) ● După cum se știe, poporul român a reușit să cucerească mai devreme o anumită independență economică și politică. În secolul al XVIII-lea și în prima jumătate

secolului al XIX-lea, beneficiind de această situație, în România și-au găsit refugiu și sprijin revoluționari și patrioți bulgari izgoniți de autoritățile otomane. Într-o serie de orașe și sate române s-au stabilit numeroși bulgari, care și-au întemeiat școlile, sălile de lectură, tipografiile și societățile lor de binefacere. România a jucat un rol extrem de important în viața revoluționară a poporului bulgar. Pe pământul românesc au fost înființate și au trecut apoi în sud de Dunăre detașamentele lui Panaiot Hito Filip Totiu, Hadgi Dimităr și Stefan Kavadze, Hristo Botev, Tatiana Stoianov. În România a fost creat Comitetul Central Revoluționar Bulgar. (Gheorghe Ilie Iazarov) ● Vitejia armatelor române a impresionat pe împăratul Germaniei, regele al Prusiei în așa măsură încât a acordat comandantului suprem al armatelor române, prințul Carol al României, cea mai înaltă decorație militară prusacă, ordinul „Pour le Mérite”. O dată cu unirea și independența națională, armata română a primit misiunea de a asigura suveranitatea și integritatea teritorială a țării. Forțele armate trebuiau întărite în acest scop, reorganizate, dotate cu armament modern și instruite corespunzător. România beneficia doar parțial de obstacole naturale care să-i faciliteze apărarea față de vecinilor. Dată fiind această situație s-a vădit curind necesitatea unor fortificații, ca o completare artificială a acestor obstacole naturale. Numai în felul acesta se putea evita ca România să fie folosită — după cum se întâmplase în trecut — repetate rinduri — ca teritoriu de trecere pentru forțe armate străine, cu toate că

ALE UNUI AN ISTORIC

un trecut glorios care

moștenire a poporului nostru"

secințele neplăcute pentru populație, ce ar fi putut rezulta. (F.C. Stahl)

„Scuturind dominații străine ce se voiau eterne“

„Miinile iscusite ale strămoșilor care în antichitate și-au încrustat geniul artistic în dantelăria podobabelor de aur și argint au durat și ample lucrări de fortificații ce pot fi întâlnite pe întregul teritoriu al patriei, culminând cu sistemul inegalabil din zona Sarmizegetusei. Miinile iscusite ale românilor care au făcut apoi neasemuitele capodopere artistice Cozia și Vornoneșul, palatul Mogoșoaia și porțile maramureșene au înălțat și cetățile Sucevei, Brașovului, Giugului, Bihariei, Chilieii și altele.“ Cu aceste cuvinte se des-

mană, lăsând continentul să mediteze asupra existenței, să construiască și să prospere, în vreme ce oastea populară a țărilor române se jertfea pe sine, apărând ființa națională a poporului nostru.

„Cum a reușit poporul român să supraviețuiască atitor cumpilte încercări? Să alunge invadatorii ce păreau invincibili? Să scuture dominații străine sufocante ce se voiau eterne? Să înainteze, pas cu pas, spre acel „viitor de aur“ visat de toate generațiile de patrioți ai trecutului?“ Iată întrebări la care încearcă să răspundă acest monumental serial istoric proiectat în câteva mii de pagini, ilustrat color, cu hărți semnificative pentru fiecare perioadă istorică și pentru fiecare bătălie însemnată, cu reproduceri expresive și fotografii nestersc. Traversăm deci o istorie de eroi și comandanți de oști geniali care și-au înscris definitiv numele în istoria poporului nostru dar și în istoria umanității. Să consemnăm aici câțiva dintre actorii principali ai acestui

Clasa muncitoare intră în prima linie a istoriei

Carte în care se concentrează informații prețioase și comentarii pertinente privind evoluția clasei muncitoare în perioada post-revoluționară de la 1821 până la crearea Partidului Social Democrat al Muncitorilor din România la 1893, **Condițiile istorice ale apariției și dezvoltării clasei muncitoare din România și Făurirea și afirmarea partidului său politic** reprezintă un unicat. De ce? Pentru că ea adună, de fapt, o istorie zbuciumată și cu implicații extrem de prețioase în desfășurarea evenimentelor interne și internaționale de pe continent în perioada revoluționară a sfârșitului de secol nouăsprezece și începutului celui de al douăzecilea. Cartea urmărește cristalizarea clasei muncitoare din meșteșugăria orașelor, cum a devenit conștientă de sine, de rostul ei în societate, cum a ajuns la o conștiință revoluționară, la conștiința valorii și forței sale, la o organizare complexă pentru a înfrunța vicisitudinile exploatații și a se pregăti pentru marile bătălii de clasă până la unitatea sa într-un partid unic și bine orientat ideologic. Influențele Internaționale I și ale lucrărilor teoretice ale clasicilor marxism-leninismului care circulau la noi în ediții străine dar treptat, treptat și în traduceri, au sporit interesul clasei muncitoare pentru cultura umanistă a revoluțiilor proletare și au modificat substanțial condiția și atitudinea muncitorimii față de societate, precum și față de istorie. Traversăm astfel, prin intermediul unor studii temeinice, etape importante din marșul clasei muncitoare spre maturizare politică, începând cu participarea la revoluția lui Tudor Vladimirescu și la revoluția de la 1848, cu participarea masivă la impunerea unirii principatelor și mai apoi în timpul Războiului de independență, prin jertfe devenite eroice. Dacă până la un moment dat armata care apăra hotarele țării era formată mai ales din țărani, acum intră în bătăliile de apărare și de reîntregire a țării clasa muncitoare cu o viziune din ce în ce mai limpede asupra legilor istoriei. Astfel încât actuala istorie a clasei muncitoare era necesară deoarece în intervalul de timp sondat și analizat pe îndelețe de istorici care semnează cartea apărută în Editura politică, clasa muncitoare devine cu adevărat forța care domină societatea și fără de care nu se mai poate face istorie.

Străbatem astfel o perioadă de avânt romantic al clasei muncitoare dar și de cumpilte vicisitudini, de mizerii, de lipsuri, de boli care string și mai adine relațiile de clasă dintre muncitorii din diferite bresle și din diferite zone ale țării, paralel cu dezvoltarea accelerată a capitalismului în România și cu fulgerătoarea sa ascensiune ca putere economică, de la hotarele unei societăți feudale la acelea ale unei societăți burghize cu ambiții planetare. Apar pretutindeni cluburi muncitorești, ziare muncitorești, se interzic primele asociații de teama de a nu constitui un pericol pentru organizarea capitalistă a țării, dispar ziare, apar teoreticienii ai luptei clasei muncitoare, apar primele demersuri teoretice privind organizarea și acțiunea clasei muncitoare, apar broșuri, articole program, se țin adunări importante în care se dezbate problemele acute ale muncitorimii, se trimit reprezentanți la manifestările internaționale ale muncitorimii mondiale, cițiva socialisti români luptă pe baricadele Comunei din Paris, și, practic, citind această carte trăim întreaga epocă clotoitoare a desăvirșirii procesului de afirmare revoluționară a clasei muncitoare din România.

Oricit de îndepărtate ar fi, evenimentele ne sint contemporane

Citind și recitind, în câteva rânduri, **Revoluția populară de sub conducerea lui Horea**, scrisă de profesorul și academicianul Ștefan Pascu — ale cărui cursuri de istorie în amfiteatrele din Clujul universităților de azi, dar și de altădată, inspirau întotdeauna un cald patriotism și o mare dragoste pentru adevărul istoric — trăiești cu sufletul la gură desfășurarea tragicilor evenimente. O carte scrisă într-un stil științific dar și gazetar, cu un ritm sufocant, plină de febra evenimentelor, cu neliniștea și cu

speranța celor implicați în desfășurarea lor; o carte în care se concentrează informații și documente, mărturii și opinii contradictorii dar echilibrat și lucid stăpinite de către autor, cu o țesătură și o structură limpede prin care descifrăm sensul întâmplărilor și se clarifică direct, în fața lumii întregi; o carte accesibilă, prin urmare, marelui public, scrisă de un mare cărturar, cu o înaltă conștiință a istoriei și a datoriei față de popor.

Ștefan Pascu nu a scris această carte ca să adauge un tom la marea furtună țărănească sau să concureze alte studii și tratate mai vechi sau mai noi, ci a redactat-o din necesități vitale, de stringentă actualitate, fără a fi conjuncturală sau de interes bibliotecar. Ștefan Pascu a întemeiat această carte de istorie, care reprezintă o sinteză adevărată și fierbinte a zguduitorii ridicări a țăranilor din Transilvania împotriva împilărilor de tot felul, ca să ofere cititorului obișnuit, cititorului sincer și credincios de istorie, o viziune modernă asupra a ceea ce autorul consideră a fi o „revoluție“, prin program, prin proporții, prin implicații, prin rezonanță și prin urmări. Esențială în această carte e interpretarea evenimentelor, meditația autorului asupra documentelor incendiarie ale vieții de la 1784—1785. Se vede că marea istorie, care este Ștefan Pascu, se ridică parcă din mijlocul acelor țărani care au izbucnit în istorie cu flăcările aprinse pe culmi, căutându-și dreptatea, încercând să regăsească jarul mornit al vetrelor străbune, al originii noastre latine și al unității noastre românești. În această carte autorul e implicat, nu spectator. Autorul trăiește profund cauzele revoluției, este cutremurat de samavolnicile și flagelările țărănimii în fața nobililor care îi aduc la exasperare și la bejenie și în cele din urmă la revoltă necruțătoare, crudă, potopitoare. În acest sens, cartea reproduce, paralel cu cinematografia evenimentelor, documente de arhivă, lamentații și plingeri țărănești care încarcă aerul de tensiune, concluzii de anchete întreprinse de autorități, scrisori particulare și oficiale, articole de ziar, fragmente de studii asupra evenimentelor, semnate de istorici români sau de oameni politici de pretutindeni despre o revoltă care a atras atenția opiniei publice de la Urali până în Peninsula Iberică, de la Peninsula Scandinavă la peninsula italică.

Ne permitem să desprindem câteva rinduri din cuvântul explicativ al autorului pentru a ghici mai clar intențiile sale privind această carte de esență asupra unui fragment de epopee națională:

„O carte cu o asemenea structură și cu o asemenea orientare slujește și progresul științei și problema respectivă și, totodată și în aceeași măsură, răspunde unei necesități stringente de educație patriotică în cel mai bun înțeles al expresiei. Căci istoriografia însăși recunoaște deschis că experiența trecutului, considerată ca valoare și factor formativ al contemporaneității, se constituie pe plan mental și ca rezultat al proiectării inverse, adică influența exercitată de conștiința contemporaneității asupra felului cum ne apare experiența trecutului. Aserțiunea lui Benedetto Croce că „întreaga istorie este istorie contemporană“, sau aceea, nu mai puțin valoroasă, a lui Nicolae Iorga „să plecăm de la contemporaneitate și să ne întoarcem la ea“ trebuie înțelese în sensul că tratarea oricărei probleme istorice, fie cit de îndepărtată în timp și spațiu, se cuvine să fie înfățișată, așa cum pretinde societatea, potrivit nevoilor societății careia i se adresează. Căci este lucru știut că societatea își modifică opțiunile cu privire la problemele ce o interesează, ce o preocupă, pe măsura modificărilor suferite de societatea însăși. Altele sînt opțiunile generațiilor mai noi în raport cu generațiile dinainte; alte probleme preocupă generațiile contemporane în comparație cu cele care le-au precedat și astfel pretind generațiile contemporane să li se înfățișeze problemele prioritare decât doreau generațiile predecesoare. Dacă generațiile mai vechi se mulțumeau, de exemplu, cu istoria evenimentală, factologică, generațiile vremii noastre nu se mai mulțumesc cu însușirea faptelor și datelor, oricit de interesante ar fi ele, ci pretind interpretarea lor, printr-o analiză științifică, dialectică. Generațiile zilelor noastre nu se mai mulțumesc cu stivele de cărămizi, oricit de frumoase lucrate ar fi acestea, ci vor construcția, care, avînd la temelie cărămizile, pentru a fi durată este absolută nevoie de constructorul, arhitectul care să le rinduiască după un anumit plan, pentru a deveni o construcție cit mai frumoasă, cu o funcționalitate cit mai armonioasă.“

Pagini realizate de
ADRIAN DOHOTARU

chide, solemnă, masivă, impunătoare, **Istoria militară a poporului român** proiectată să apară în zece volume și redactată de o comisie de coordonare compusă din general-colonel, doctor Constantin Olteanu, academician Ștefan Pascu, general-locotenent, doctor Ilie Ceaușescu — coordonator principal, general-colonel Vasile Milea, prof. univ. Ștefan Ștefănescu, general-maior Constantin Antip, conf. univ. dr. Mircea Mușat, colonel dr. Gheorghe Tudor, colonel dr. Al. Gh. Savu, colonel dr. Florian Tucă.

De la bun început, în frumoasa prefață care desface paginile monumentale lucrări de sinteză care este **Istoria militară a poporului român** — sinteză sperată și visată de mulți ani și, în sfârșit, realizată într-o impresionantă colaborare cu istorici reprezentativi ai epocii noastre și cu un rapel continuu la istoricii noștri din trecut preocupați de destinele armatei române de-a lungul mileniilor — se afirmă că vocația românilor este vocația păcii și armoniei, nu aceea a războiului și amenințării. Fapt demn de subliniat într-o istorie militară. Români au dat dovadă de geniu militar și de eroism „fantastic“, „miraculos“ după opiniile unor istorici străini sau martori imediați la evenimente, numai în condițiile în care au fost constrinși să se apere, sau au fost amenințați și atacați. Români nu au dus războaie de cotoșire, au fost siliți să împărtășească temporar o anumită condiție istorică și o anumită cotoșire, dar nu au dus niciodată războaie de jaf și de rapt teritorial. Dimpotrivă, românii s-au dovedit în nenumărate rânduri salvatorii Europei în vremuri de expansiune oto-

uriaș roman al luptei pentru supraviețuire și pentru neafirmare, pentru independență și pentru unire românească: Dromichaites, Burchbita, Decebal, Gelu, Litovoi, Petru Asan I, Basarab I, Bogdan I, Dobrotiță, Ștefan I Mușat, Mircea cel Bătrîn, Dan al II-lea, Iancu Corvin de Hunedoara, Vlad Tepeș, Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Neagoe Basarab, Radu de la Afumați, Ioan Vodă cel Cumplit, Mihail Viteazul, Radu Șerban, Matei Basarab, Constantin Brîncoveanu, Dimitrie Cantemir, Horea, Tudor Vladimirescu, Avram Iancu, Alexandru Ioan Cuza și mulți alții precum generalii Alexandru Cernat, Eremia Grigorescu, Gheorghe Mihail ș.a. **Istoria militară a poporului român** încearcă să demonstreze că esența artei militare la noi izvorăște din strategia de a învinge cu efective armate reduse (oferite de potențialul demografic și economic al țării), inamici puternici, armate ale unor state agresoare imense, precum în bătăliile de la Tâpae, Adamclisi, Sarmizegetusa, Posada, Rovine, Poarta de Fier a Transilvaniei, Tirgoviște, Vaslui, Călugăreni, Grivița, Plevna, Mărăști, Mărășești și Oituz, precum și în luptele de eliberare națională, în războiul antihitlerist. Concluzia acestei întregi epocii a armatei române este următoarea: „Imprejurări istorice vițrege au silit poporul român să-și întrerupă adeseori îndeletnicirile pasnice pentru a-și apăra cu armele vatra străbună, esența etnică, avutul, dreptul de a-și hotări singură destinele. Ca meșterul Manole, el a trebuit nu odată să reclădească ceea ce fusese distrus sau să lecuiască rănilor nou deschise peste cicatricea încă proaspătă.“

atelier literar

G. Dumitrescu

Mirela Mateescu: Deocamdată, sint niște lucruri turburi, aruncate cam în fugă pe hirtie, fără prea mare grijă pentru alegerea cuvintului, pentru înținu artistică a expresiei, etc. Trebuie să citiți mai mult, să vă confrunțați mereu cu adevărata poezie; poate că exercițiile dv. vor înregistra progrese, iar sensibilitatea dv. va găsi un mod de exprimare mai potrivit. Tinți-ne la curent.

C. Rădiliță: S-ar părea că aveți talent, dar, deocamdată, nu prea știți ce să faceți cu el. Il tratați într-un mod ingrat, cu ușurință și superficialitate, într-o veșnică joacă (lipsită, însă, de „matca” unui gust sigur, elevat), într-o frondă facilă, fără țintă, fără consecințe, care „alcargă după propria-i coadă”, în giumbușlucuri periferice, iofține, etc. (Un exemplu: „Mi-am tras ciorapul de lacrimi / peste călciiul buzei adormite / simțeam cum din nări / mi cresc fildeși / iar din falange, copite” etc.). Orice comentariu e inutil. Sinteți, deocamdată (și dv., și cei ce s-au grăbit să vă asigure unele succese locale, ușoare și premature, de care n-ar trebui să vă lăsați derutați) victima unei însușiri native altminteri prețioase, pe care, însă, nu v-ați preocupat, n-ați fost pregătit s-o luați în posesie, s-o stăpiniți în mod lucid: o remarcabilă vervă asociativă, metaforică. Ea tinde, din păcate, în lipsa mijloacelor de control de care vorbeam, să degeneze din ce în ce mai mult în facondă, limbujie fără șir, logorec (cum pe bună dreptate o intitulăți într-o pagină). Ludicul — pe care-l invocați la un moment dat — nu e deloc scutit de bun gust, de valoare artistică, nici

chiar de semnificație, și nu e în nici un caz sinonim cu facilitatea trivializantă a diversilor „ciorapi de lacrimi”, etc. Sinteți, însă, după cit se pare, un om inteligent și veți observa, ne place să credem, cit de curind (virsta schimbărilor rapide vă favorizează) că drumul pe care ați luat-o nu duce prea departe...

V. N. Deleanu: Intre gazetărie și publicistică, ușoare dispoziții umoristico-satirice, acuratețe, exagerată insistență, unecori, în „despicarea firului în patru” — cam asta se poate spune, pentru început, despre condeiul dv., care, nu sint motive să credem că n-ar fi în stare de mai mult.

Maria Chertic: Pagini stingace, șovăitoare, care arată o insuficiență pregătire școlară.

Anca B.: Ceva mai bine, în „De dragoste”. Cealaltă, o sporovăială confuză, din care nu prea se înțelege intotdeauna cine vorbește, cu cine, despre cine (o mulțime de nume proprii despre care nu știm, nu aflăm nimic).

Gavril Jir: În general, lucruri mai slabe, notații frugale, diletantism nonșalant. (Ceva, în „Intrebare nevinovată”, „Un cap de general”). În schimb, greșeli de ortografie („sîrșește prin aș da friu liber”, etc.) care riscă să facă imposibil pe viitor dialogul nostru. „Nu-mi dau seama — ziceți — dacă măcar imi bănuiesc calea pe care trebuie s-o urmez”. Și ce faceți ca să ajungeți s-o „bănușiți”? — așteptați vreo „pară mălăiată”?... ori „avizul” competent al vreunei Mafalde?... Meseria dv. actuală e să invățați, sinteți student, trebuie să deveniți un adevărat intelectual, o minte activă, conștientă de ea însăși și de puterea

ei în dezlegarea întrebărilor și „bănușelilor”, în alegerea drumurilor. Altminteri, vă veți întoarce în satul dv. la fel de nedumerit (și de agramat!) cum ați plecat!...

M. Dumitrescu: În fine, niște pagini mai dezlegate, mai insuflețite, mai lirice, ce par să reprezinte o nouă și promițătoare experiență („Un fel de romanță”, „Stare”, „Plins”, „Cerere”, „Intre eternități”).

A. Valoni: Citeva lucruri de menționat, dintr-un buchet în general mai palid („Toamnă”, „Doar începuturi”, „Auzind lumina”, „Sens”).

M. N. — Prahova: Prea multă tristețe (și pasivitate...). Trebuie să existe o cale, dar nu în formula „că nu m-ai învățat să te caut, că nu m-ai învățat să...” etc. Sint lucruri (printre care chiar cele pomenite în cele trei versuri) pe care nu le învățăm de la nimeni și ar fi zadarnice (dacă nu chiar dezastruoase, în ultimă instanță...) să rămănem în așteptarea Providențialului Dascăl care să ne învețe cum să... ne bată înimă!... Versurile, sensibile, curate, dar la fel de triste, sfelnice, „pasive” (adică, fără nerv, fără pregnanță).

Vlad Masaci: Par să existe unele indicii pozitive („Portret de tinăr”, indeosebi), dar paginile sint prea puține ca să putem formula o părere mai amplă și mai sigură. Reveniți.

Ray Zepoi, Petronella, Corneliu Brișan, I. Fărcaș, George Mihail, Elena F., Cătălina P. — Roman, Elena Mihai, Cesar Vagner, Silviu Alupei: E ceva, încă nu de-ajuns. Continuați.

GEO DUMITRESCU ■
N.R. Manuscrisele nu se inapoiază.

De toamnă

A sosit toamna și-n grădina cinematografului stele nu mai fac cu ochiul vinzătoarei de semințe și soldatului invoiț pînă la zece cineva cîntă un imn măturătorului ce cosește urmele încă fierbinți ale verii dar cine să-l asculte îndrăgostiții să-nfășoară-n perdele de fum

și uită de lume obosită luna alunecă pe luciul vitrinei sub băncile goale doar o țigară-n care pîlpiie amintirea licuriciului din copilărie.

LIVIU CAPȘA

Despărțire

oricît de mult ar ninge zăpada nu va acoperi urmele pașilor tăi pe retina mea arde singurătatea ca o linie de ecuator

ANGELA FILIP

Pipăind coala de hirtie

...cu pana ca un toiag
Poetul.
Cuvintele, apăsate,
trec prin coala în masa de scris și mai departe pe podeaua veșnic în alunecare, de-acolo pe scările de piatră direct în grădină, înviorînd florile ultime sau grăbind toamna, cînd frunzele-și lipeșc urechile de pămînt, chiar dacă Poetul n-are cavalerie, n-are șa, nici friu, nici valtrapuri, ci o simplă pană ca un toiag cu care pipăie coala de scris, veșnic în căutare de Lumină.

NICULAE ALEXANDRU VEST

Nostalgie de vară

Sint ani de-atunci și grei și mulți imi pare totul ireal.
Pătați de dudu și desculți
Mergeam cu oile pe deal.

Azi, ingineră, n combinat
Port mini-fustă ori „bermude”
Conduc OLTCIT-ul detașat
Nici nu mai știu gustul de dudu

Dar într-o zi cu cer fierbinte
(Duhnea asfaltul fără ploți)
Am zis cum mi-am adus aminte
Că zic copiii pe la noi:
Pupa-ți-aș tălpile, Părinte,
Fă să fiu iar în deal la oi.

DELIA NEGRU

Călătorie în cosmos

Să ne vedem cu bine în anul două mii plec să-mi încerc norocul în alte galaxii

Mă simt ușor ca fulgul departe de pămînt de parcă-n mine insumi mai sint și nu mai sint

Imi pare că pămîntul zărit ca printr-o piclă și roșu ca o sfleclă și mic cum e o nucă

În infinitul mare în liniștea dîntii e licărul luminii cum alta încă nu-l.

Încolo hăuri negre și stelele duium luceafărul de seară făcîndu-mi semn de drum

Adio n-am cuvinte și nu știu ce-o mai fi să ne vedem cu bine în anul două mii.

GH. DUMITRESCU

În centrul busolei

Dăm dispoziții sublime muzicii
Poeți importanți recită
pe culoarele trenurilor
Teatrul dă spectacole în centrul busolei
Vibrăm ca singele într-o inimă de plastic.

A. VALONI

Vis

Seara cînd mă dezbrac de oboseală și adorm pe un pat de flori cu baldachin nevăzut din aripi de ingeri înmuguresc o nesfirșită iubire — semn că o femeie frumoasă imi trece pe deasupra somnului chipul ei de crăiasă ogîndîndu-mi-se-n vise ca salcia tinăra în apa cea mai frumoasă

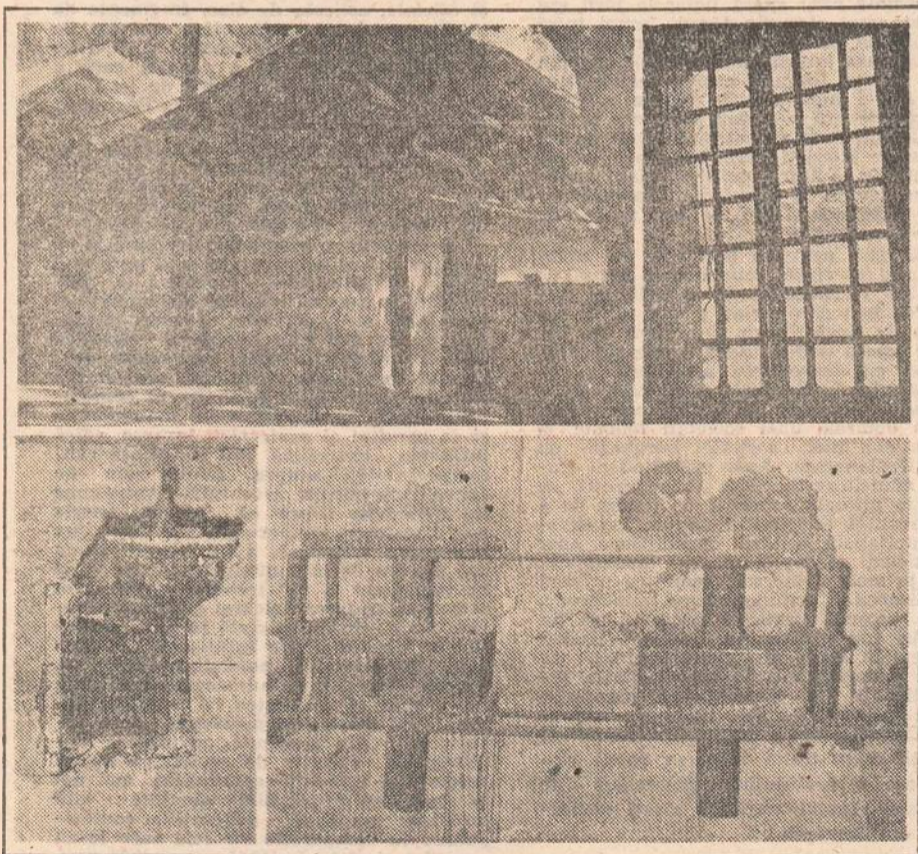
AUREL ALBU

Toamna

În sumarul unei frunze poți afla adevărul despre toamnă

Imposibil să nu crezi în toamnă poate altădată ai fost copil ai fost martor ai fost cenușă altădată e mereu azi.

MARIUS SĂRBU

Amintiri în Casa Aurului din Abrud

Deschidem bătrîna poartă de lemn a casei de pe strada Băncii nr. 3 din Abrud și pășim cu sfioasă emoție în curtea moțescă unde sub umbra celor trei goruni contemporani cu Avram Iancu tresare la atingerea sufletului nostru glasul Istoriei. Aici, pe aceste locuri de unde Horia a pornit cu lancea-i de frașin să bată la porțile dreplății și libertății, aici de unde Craișorul avea să vestească munților și Europei uimite cuvîntul și vrerea moșilor, aici, la Abrud, se află așa cum ne-au lăsat-o înaintașii Casa Aurului. În cele 9 încăperi cu ziduri de un metru, dincolo de grățiile ferestrelor medievale și a ușii grele de metal turnată de Mihoc Dumitru la Roșia Montană, s-a strîns de-a lungul secolelor singele apusenilor — aurul. Au rămas intacte cuptoarele originale, topitoria,

hornurile, soclul și instalațiile de zdrobit minereul, încit avem simțămîntul că banca aurului, cum a mai fost numită, nu așteaptă decît un semn spre a-și reîncepe activitatea. În pragul casei ne întîmpină cu bunăvoință octogenarul Sufłarszky Iosif, locatar al celei ce a fost banca de aur.

— Ce ne puteți spune despre Casa Aurului?

— Partea casei în care locuiesc a fost definitivată în anul MDCCLIII, așa cum se vede înscris în zidăria camerei adică 1753. Aceste două încăperi erau destinate schimbului de aur iar cea de-a treia era folosită pentru prelucrarea aurului ce rezulta din ultimul și cel mai mic captor. Aici veneau, de obicei vineri, moșii ca să-și aducă aurul adunat fir cu fir cu șaitrocoul sau călăpaciul tocmai în

inimile de piatră ale munților. Plata nu le era prea mare și nu foloseau cine știe ce din cîștigul lor. Veneau cu aurul în straiță și plecau săraci, cum săraci s-au știut ei dintotdeauna.

— Cuptoarele s-au păstrat în forma lor originală, fără modificări?

— Da, nu s-a umblat la cuptoare. Sint așa cum au fost lăsate ele de pe vremuri. Am găsit chiar și cuiuburi de grafit în care se turna aurul. Mai sint și acum bucăți de grafit în cenușa lor. Aici nu s-a stricat nimic, nu s-a schimbat nimic, nu s-a luat nimic.

— Se spune despre acești trei goruni că ar fi fost sădiți de însuși Avram Iancu. Știți ceva despre acest lucru?

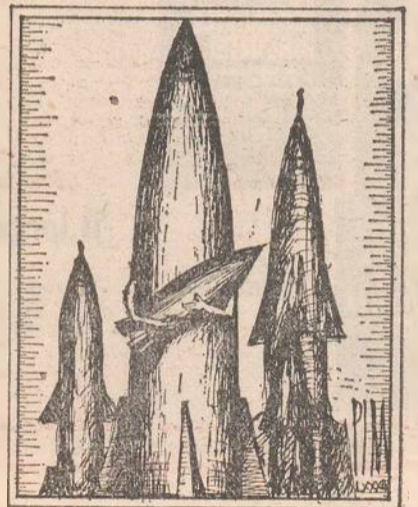
— Gorunii nu au fost puși de Iancu, dar sint de pe vremea lui. El venea foarte des în Abrud, îi plăcea aici, îi erau dragi locurile acestea. Tatăl meu, care l-a cunoscut pe Avram Iancu, imi povestea adesea despre întîmplările din acea vreme.

— Ceea ce afirmați dumneavoastră este deosebit de interesant. Ne puteți da amănunte?

— Da, cu plăcere. Tata povestea mereu aceste întîmplări și imi face și mie plăcere să repovestesc cele auzite de la el. În ultimii ani ai vieții lui, Avram Iancu venea foarte des pe la Abrud. Avea obiceiul să se așeze pe treptele boltei, adică ale prăvăliei, cum i se spune acum, lingă primărie. Iancu cînta la fluiet. Se stringeau în jurul lui oameni și mulți copii. Printre copiii era și tata, care avea cam 12 ani. Iancu iubea copiii și copiii îl iubeau tare mult pe el. Le spunea povești și legende, și doinea trist din fluietul lui. Tata îl asculta întotdeauna așa cum îl ascultau și ceilalți, cu evlavie, pînă cînd tăcea din nou, căci Iancu avea o mare tristețe și o mare durere a lui, durere pe care și-o rostea cînd nu o mai putea răbda, cînd începea să-l sugrume. Spunea: „Năcaz, mare năcaz. Au murit atîta mulțime de oameni și de ce au murit? Acum au murit degeaba. Dar n-au murit toți. Nu, nu toți”. Așa spunea Iancu pe vremea aceea. Apoi, într-un timp, nu l-a mai văzut nimeni pe aici, prin Abrud, și de la o vreme s-a auzit că Iancu închisese pentru totdeauna ochii lui luminoși.

În încăpere s-a lăsat liniștea și s-a făcut parcă mai frig și mai întuneric. Dar, de undeva, poate chiar din miezul gorunilor de lingă fereastra deschisă, se aude parcă o șoaptă: „Năcaz, mare năcaz, au murit atîta mulțime de oameni... dar n-au murit toți”. Nu, n-au murit toți, iată, trăim și în fiecare din noi bate o inimă fierbinte. Și singele nostru este cel al străbunilor. Și singele nostru este cel al urmașilor.

REMUS BOTAR

MIHAI PINZARU-PIM

CONSTANTIN GAVRILA

IULIAN PENA

ION HOREA

Diata

Și ca de-o ușă încuiată
se vor izbi de tot ce lași,
chiar dacă scrie la Diata
în amănunt pentru urmași,

ce bunuri se cuvîntă
și altuia ce-i vin de drept,
în toate-un singur adevăru-i:
tu stai cu miinile pe piept.

Ce lași, nu rafturi ori covoare,
ori dreptul tău de autor,
nu gîndul ăsta-i ce mă doare,
nici de-ai rămas cumva dator,

ori despre ce ar fi să-nsemne
în sămădașul tău știut
pe urma ta vreun Strimbă-lemne
cite păcate-i fi avut,

cîte iubiri nedeclarate
ori numai simple amăgiri
prin anii cumpărați în rate,
robit neiertătoarei Firi,

de cîte bunuri cunoscute
te-ntreb, pe care nu le-ai scris,
cele din lacrimile mute,
din așteptare și din vis,

cele rostite-n vorbe repezi
doar în iubiri și-n dușmăni,
de care nu poți să te lepezi
nici după rînduri de copii,

în singe scrise și-n tertare
cînd vine timpul să le ertî,
neincuiate în sertare,
netipărite-ntre coperti...

De-acestea nimeni nu întrebă
și nimenea nu dă răspuns.
Poate c-ai fost un om de treabă,
dacă vor spune, și-i de-ajuns!

De neamul tău

Vei fi zdrobit, și locul tău oricumu-l
vor șterge roți și neguri și copite,
dar tu urmează-ți în credință drumul
prin pulberea de oase risipite.

De neamul tău să spună săbii rupte
și sulite incremenite-n vînt.
Ascultă munții prăvăliți în lupte,
privește-n față oști ce nu mai sint.

Un timp al defăimării și-al acuzei
tot mai înaltă crucea țării-n slavă;
în apa sfîntă care-o duci la buze-i
lăsat pe-ascuns și firul de otravă.

Solii viclene vor veni să spuie
cît cer e-n pofta lor și cît pămînt e.
Tu să le-ascuți, și sus, pe deal și grui
să-ți lași în voie sufletul să cînte.

Iar cînd pustiu și-ar urni cohoarta
ca într-un timp de năvăliri și pradă,
sloboade cîinii și închide poarta,
și caută-ți de lucru prin ogradă.

Noiembrie

Să crezi într-un copil, să-i fii umilul
părinte, și în joc și-n toate,
tu însuși să te-arăți întii copilul,
robit cît chipul tău mai poate
să-nvie chipuri. Caut jocul singur,
copilu-i dus, și eu mă uit în gol...
Ce margini se strîmtează, ce nămol
îmi umple țărîmul, ape curg domol
tîrînd bătrîne trunchiuri, și mă-nfrigur!

Un rost păgîn, o pîndă, o durere
încearcă timpul, mi se-mplintă-n carne,
și ce-i al nostru, parcă în zadar ne
mai stă în cale, dacă el nu cere,
și dacă nu mi se încurcă-n toate
în joaca lui, și dacă nu-i să fie
el singur, dintre toți, la toate rostul.
Nici glasul meu să cheme nu mai poate
peste această strîmtă-mpărăție,
și sint nătingu-n ochii mei și prostul
ce-și lasă fruntea goală pe hîrtie
cînd vorba nu-i nălucă ori poveste
și nu mă-ntrebă nimeni cum se scrie.

Rămîn în bucuria lui făcută, ca-n lutul
lui Dumnezeu, atunci, la începutul
puterilor cerești venite-n veac,
rămîn cu el copilul, neștiutul,
și-n ochii lui îmi adun trecutul
în suferința mea fără de leac...

E-o toamnă tristă, început de iarnă,
sînt singur fără el și mi-i pustiu!
Zăpezi cernite prînd să se așternă
peste-un cuvînt pe care nu-l mai scriu!

De astăzi

De astăzi nu mai sînt cuminte,
și nu mai duc sentimental
povara chipurilor sfînte
dintr-un imperiu bicefal.

Nici prea nebun și nici prea tristu-i,
luați aminte ce vă spui:
în umbra lăncului mă mistui,
să ard numa-n credința lui!

În carnea celor trei tăiați
și ridicată-n furci, la drum,
și fața mea se vede, iată,
prin zarea timpului de fum.

Și de voi fi pedepsei crunte
vîndut în silă și amar,
să-mi pună munții mei pe frunte,
doar ei, coroana lor de jar!

Concursul de creație literară „Cintare pentru oamenii de azi” (Oradea)

Premiul revistei „Flacăra”

Născut la 1 decembrie 1955 în comuna
Bălăceanu, județul Buzău. Debut în re-
vista „Familia”. A publicat în: „Vatra”,
„Ateneu”, „Flacăra”, „Suplimentul Scin-
teia Tineretului” etc. Laureat al festiva-
lurilor de poezie de la Rimnicu-Sărăt
(1983), Brăila (1983). Membru al ceneclu-
lui literar „Al. Sahia” din Buzău.

Poem

ai văzut tu vreodată dîndu-se ochiul
înapoi din fața întunericului
ai văzut tu vreodată în zbor
pasărea dîndu-se înapoi
ai văzut tu cum cerul fierbinte
mușcă — elefant flămînd — din
pulpele rîului?

nu mă căuta prin cuvînte
acestea nu sînt buzunarele
în care se lăfăie hoții
nici casa furnicii
nici cîntecul greierului
eu n-am fost văzută de nimeni
nimeni nu mă cunoaște
nici chiar trupul meu
uscăt ca o nucă în care
îmi păstrează rochia de mireasă
se spune că am mersul unui ac de cusut

al unei rochii fluturînd pe frînghia tăcerii

al rimei poficioase de nori alcalini
de deasupra bărăganului
multe se spun despre mersul meu
despre urechile mele sprijinite-n cuvînte
multe se spun
dar nu m-a văzut nimeni
nici chiar ochii mei
în spatele cărora se află alți ochi
și-n spatele cărora alții și alții
(ogîndă nu se poate privi în ogîndă)

voi sinteți în măsură să spuneți
că m-ați văzut mergînd pe frînghia
dîntre două stele
aprinzîndu-le și fierbînd rufe
soldaților disparuți
trebuie să spuneți că m-ați văzut alergînd
în picioarele goale
printre mohor și scaieți
după albinele metalice care mi-au răpit
flăcările dulciurilor
printre blocuri ca o rîndunică
hrănindu-se cu viermișori
electromagnetici

din seoaarta antenelor tv.
trebuie să spuneți că m-ați văzut
înotînd în lacrima unei fete
trebuie să spuneți că m-ați văzut
nu aveți încotro
alfel introduceți-vă în cap o luminare
ca într-un doiveac gol
așteptînd noaptea ca să vedeți
pe unde țîșnește lumina
din propria voastră carceră.

Poem

ca un rîu trece timpul printre roțile
dîntate ale ceasornicului

Învîrtînd paleții acestei minuscule mori de vînt

dedesubt singele învîrtînd totul
amenințînd malurile de os ale frunții
învîrtînd amintirile
trăgîndu-mi ca pe niște jaluzele
pleoapele-n jos
vara mă îmbracă în respirația ei grea
poartă toată pădurea pe umăr
străzile orașului
și culoarea curgătoare a cîmpiei
sînt Sisif leșesul
cel care n-a urcat niciodată soarele
pînă la amiază

împingîndu-l cu furca de strîns pate
ca pe un ariel
spre balta satului
sînt ca o sperietoare
ridicată în vie
de ce nu pot lovi acum
cu rădăcina păroasă a unui salcîm
cerul
să-i erăp fruntea
să plouă peste palmele mele de piatră
și os

de carne și singe
de hrană proaspătă pentru lei
celenterați din cușca pămîntului
peste apa care într-o bună zi își va
lua zborul
spre edenul ei — sus
trece timpul printre roțile fine ale
ceasornicului
dedesubt singele meu ca o luminare
aprinș.

MARIN IFRIM

N. VICTOR

„Cintarea României”

Anotimpul perpetuu al creației

Absența unor instituții artistice profesionale nu i-a descurajat niciodată pe culturalii vilceni. La toate edițiile „Cintării României” ei s-au prezentat cu formații și cu spectacole de valoare, cucerind trofee care-ți iau ochii cu strălucirea lor. Numai premiile naționale cucerite la marcele festival sînt în jur de 230. Teatrul popular al Rimnicului, corurile Sindicatului învățămînt, al Combinatului chimic, al Bălceștilor și al Casei de cultură din Drăgășani, Orchestra de coarde „Concertino”, avîndu-l cap de afiș pe dirijorul Mircea Cristescu, ansamblurile artistice ale Horezului, Mihăieștilor, Vaideenilor, Roșiilor și Orleștilor fac ca circulația bunului cultural, într-un Rimnic și într-o Vilce cu tradiție în domeniu (chiar dacă limitată cîndva la un caracter intim-familial de schimb de vizite, pe orbita unui cerc de profesori), să-și umfle azi toate pinzele. Mai trebuie notate și niște asociații cu o notabilă activitate (Asociația folcloriștilor, cea mai veche din țară, Asociația creatorilor populari, Societatea literară „Anton Pann”, Ceneclul U.A.P., Asociația artiștilor plastici amatori); mai trebuie notate și stagiunile permanente inaugurate aici de prestigioase așezăminte artistice profesionale; mai trebuie notate și acele anuale manifestări cu săli arhipele și cu afluența de oameni din toată țara, care se cheamă „Artele Rimnicului”, „Vacanțele Oltului”, Nedeia păstorească „Învîrtita dorului”, „Cîntecele Oltului” sau Tîrgul de oale „Cocoșul de Hurez” (ultimele două pre-

gătînd pentru '85 jubileul a 15 ediții); mai trebuie spus măcar un cuvînt despre sesiunile de comunicări științifice, despre cele închinete redescoperirii strămoșilor, în primul rînd, cu totul la ele acasă într-un finit în care densitatea grandioasă istoric pe metru pătrat e maximă (peste 300 de monumente, mai multe decît în nordul Moldovei și acoperînd toate vîrstele devenirii noastre, de la acele leagăn al omului, stabilit de cercetători la Bugiulești, pe Olteț, pînă la epocile lui Mircea, Mihael, Matei Basarab, Brâncoveanu etc.); mai trebuie amintiți și autorii de creații tehnico-științifice, cu originile lor căutări și cu laurii lor. Peste 1200 de creatori și vreo 75000 de artiști amatori, cuprinși în 2780 de colective artistice, răspund impetuosului avînt spre cultură care face să fluture aici toate pletele, inclusiv ale celor mai vîrstnici vilceni.

Ilie Bădișescu, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă, ar vrea, zice, să ne mai spună și alte lucruri. N-a apucat să ne vorbească despre cele 16 unități muzeale ale județului, unele singulare prin profil sau fără mulți frați identici (Muzeul viei și vinului din Drăgășani, „Satul-muzeu” de la Bujoreni, Galeria de artă populară contemporană din Horezu), despre publicațiile ce agită spiritul creator al locului („Studii vilcene”, „Buridava”, „Vilcea literară”) și despre modul în care cultura e așezată în rosturi educative, avînd ca țintă formarea omului nou al României

socialiste. Accentul pus pe această idee de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Raportul prezentat la marcele forum al comuniștilor, relansează la ora de față căutările în domeniu. Comandamentele de partid se îmbină, adaugă interlocutorul, cu pretențiile unor consumatori de cultură versatili, rafinați, ai lucrului bine făcut, care nu prea înghit orice (un teatru cum e cel al Piteștiului, de exemplu, convingîndu-se, din această pricină, să includă mai rar în turneele sale harta vilceană) și al căror cuvînt e descori decisiv în plămădirea bunului cultural. „Complexul provincial” e inexistent aici, tocmai datorită faptului că omul locului a trecut de mult prin filtrul unor experiențe culturale exigente și ferme.

Toate acestea, firește, nu s-ar fi făcut și nu s-ar face fără pasiune, fără pasiunea. Pasionații vilceni ai culturii, creatorii și animatorii, sînt numeroși și de un har și o forță a dăruirii fără de care opera literară sau plastică, spectacolul teatral sau muzical, manifestarea folclorică etc. n-ar face furori, acaparînd timpul liber al publicului, în echilibru poate doar cu furia sportului. Să dăm cîteva nume, cerîndu-ne scuze că memoria infidelă și lipsa de spațiu tipografic nu-i pot evoca pe toți cei care ar fi meritat-o. Poetul și dramaturgul Doru Moțoc, președintele Societății literare și al Ceneclului „Anton Pann”, Georgehe Marinescu, conducătorul Teatrului Popular, scriitorii și publiciști ca Ioan Barbu, C. Bulacu, Dora Cărbunescu, Ion Șt. Lazăr, Traian Lungu, N. Popescu-Rebus, Costea Marinoiu, Felix Sima, Gh. Smeoreanu, Dragoș Serafim, Petre Tănăsioaica, Gh. Voica, folcloriștii Georgehe Deaconu (președintele Societății folcloriștilor) și Vartolomei Todeci (conducătorul Ansamblului de fluierași și băcițe din Vaideeni), istoricii H. Nestorescu-Bălcești și Cor-

Întoarceri tîrzii

Dacă ar fi să se-alcătuiască o antologie a pastelui în poezia noastră, Ion Horea ar ocupa, fără doar și poate, un loc important în cuprinsul unei atari lucrări, poetica sa aflîndu-se, încă de la începuturi, sub semnul generos al descrierilor peisajului rural. Dar, sintem siguri, antologatorul va sesiza că pastelurile lui Ion Horea, mai ales cele din ultimii 10 ani, sînt zicem, ba chiar și altele, de mai înainte, au un anume ceva care fie că le exclude din categoria oarecum restrînsă a descrierilor ritmate și rimate, în accepțiunea alecsandriniană sau pilatiană, fie că le situează într-un punct de referință privind evoluția însăși a pastelui. Acel ceva anume poate fi, de exemplu, o gravă și dureroasă neliniște, sau, totodată, o permanentă aducere în prim plan a trecutului, a unor încă nelămurite și ascunse întîmplări violente, nedrepte, implacabile. Astfel, nu întîmplător clipa de grație a poemelor sale (să le mai numim, oare, pasteluri?) este cea a căderii amurgului, a nopții ce se instăpinește. Și tot astfel, nu întîmplător, desigur, anotimpul este, cu predilecție, toamna tîrzie, cu ploii lungi, cînd sufletul se însingurează, cînd timpurile se întretaie, se-nvălmășesc. Și-n fine, nu întîmplător, lumea satului, cu deosebire a satului transilvan, a cîmpiei transilvane, se compune mereu și mereu din aceleași elemente, parcă obsedante: sălcii, plopi, acăți, șure, case-n năruire, fîntîni părăsite, drumuri colbuite și nemaiumblate de oameni, cîini rămași în lanțuri, sau, dimpotrivă, lanțuri singure, ruginite, fără de cîini. Într-unul din poeme, **Eu trebuie să fiu**, care dă și titlul recentului volum apărut la Editura „Albatros” în prestigioasa colecție **Cele mai frumoase poezii**, este refăcut universul de-acum și de altă dată al unei case de hotar rămasă fără cîine, un cîine care a fost ucis, cîndva, de demult, cu un hîrleț care l-a despicat, pur și simplu: „Sufletul mi l-a despicat // Atunci / Sălbatic trebuia să fiu, / Nepăsător, sfidîndu-mi soarta, / Să ies, trîntînd în urmă poarta, / Dar e tîrziu, e prea tîrziu! // Nici de iubiri să nu mai știu, / Cu moartea să stau față-n față / Și să mă stringă moartea-n brață / Dar e tîrziu, e prea tîrziu!...” Firește, nu trebuie să ni se explice, ca într-un clasic pastel, ce anume s-a întîmplat atunci, într-o iarnă, cu păsări și ninsoși ucise pe-o vale ascunsă între sălcii. Totul trebuie să rămînă o taină, cu-atît mai mult cu cît întîmplarea ascunde în ea o durere încă vie, o durere care într-atît ne fascinează încît abia mai avem timp să vedem că întîmplarea a avut loc într-un sat descris cu lux de amănunte, ca în cel mai autentic și mai clasic pastel. Dar oare mai este, totuși, acest poem un pastel? Întrucît însă poemul **Eu trebuie să fiu**, are o construcție mai specială, mai greu de relatat, să ne oprim asupra altui poem, luat aproape la întîmplare, **Din urmă**: „Se-ntunecă devreme și facem focu-n casă / De către seară-ncepe să cadă ploaie deasă / Sub streșină-n ciubere se-adună apă bună / Ori numa-mi vine-n mîntă cum streșinile sună /.../ Și somnul nu te-ndeamnă și noaptea-i foarte mare / Un gînd ascuns din urmă de nu știu unde-mi vine / Și vremea-ncepe iarăși să sape gropi în mine”. Această continuă întoarcere într-un trecut pe care poetul îl recompune în multiple planuri are în ea ceva dintr-o posibilă întoarcere în satul său a ciobanului mioritic care, prin cine știe ce minune sau întîmplare, ar fi izbîndit să scape de apriga hotărîre a destinului. Lumea, viața gîndurile și trăirile unui astfel de cioban sînt prezente, premeditat sau intuitiv, în adîncul cel mai adînc al poeziei lui Ion Horea.

ILIE PURCARU

Un muzeu in labirint

Petrașcu sau căldura rece (III)

Ca într-o veche legendă

Oct. Petrașcu.
Autoportret

Regele frigian Midas fusese inzebrat, cum se știe, de Dionysos, pentru serviciul adus lui Silenus, care se rătăcise de cortegiul zeului, cu darul de a preface în aur tot ce atingea. Petrașcu are, în schimb, darul de a preface tot ce atinge cu penelul în lavă răcită. Focul romantic îngheață; nu-i arde degetele pictorului și nici nouă nu ne arde privirea. Dacă la un Edvard Munch gheața dogorește, la Petrașcu focul e glacial. Și s-ar putea ca și de aici, sau în primul rînd de aici, să vină o parte din seducția secretă pe care o exercită tablourile lui, din acest echilibru care nu e simplu echilibru, din acest compromis între foc și frig, al cărui efect ni se dezvăluie cu o liniște gravă, dramatică. În ciuda tonurilor viguroase, uneori fruste, de o stranie energie, Petrașcu nu pare dispus să facă zarvă, să strige prin culorile lui. Preferă tăcerea aproape minerală, care a luat de la foc reflexele, iar de la frig severitatea.

Tonitza îi ironiza incisiv pe cei ce privesc pinzele lui Petrașcu „prin pilnia minii, cu ochii mici, cu un singur ochi, și toate acestea de la o mare depărtare, pentru a trimite tabloul în hăurile perspectivei, unde efectele și tonurile picturale se încalcesc într-o învălmășeală nedefinită”. El ne atrage atenția că Petrașcu trebuie privit de aproape, cu retina larg dilatată, așa cum privim o petală de crizantemă, fiindcă acest pictor cu vocație de orfeveru a avut ca nimeni altul la noi cultul materiilor prețioase. O cană umilă de lut capătă la el noblețea unei perle. O pată de culoare îi e uneori deajuns pentru a sugera feerii defuncte; intrucit, să adăugăm, tot ce atinge penelul lui Petrașcu se transformă nu numai în lavă răcită, în tăcere scilpitoare, ci și în trecut. E un vrăjitor, exclamă Tonitza, un vrăjitor al cromaticii.

O astfel de vrăjitorie nu e, se pare, totdeauna în folosul artei. Midas a descoperit că un dar poate deveni o pedeapsă; hrana și apa de care se apropia se prefăceau în aur înainte de a le duce la gură. Disperat, amenințat să moară de foame și de sete, regele frigian l-a implorat pe Dionysos să-l scape de răsplata pe care el însuși o ceruse. Pe urmele lui, Petrașcu e amenințat de alt risc. Fascinat de voluptatea sa de orfeveru, el uită adesea să coboare în adîncurile sufletului, să atingă rana care l-a determinat pe om să devină, prin artă, un concurent al zeilor, și asta nu în sensul de a crea o altă lume în care să evadăm și în care să ne consolăm pentru lacunele sau blestemele lumii adevărate, ci de a diminua, prin frumos, urmările păcatului originar, dacă păcatul nostru originar este acela de a nu ne mulțumi să trăim, ci de a vrea să știm de ce trăim. El se confundă într-adevăr de multe ori în plăcerea pură a cizelatorului de pietre prețioase, în bucuria vrăjitorului care inobilează lutul cel mai vulgar, minunându-se de harul său și uitînd restul, absorbit de lucrul său. Dar un lucru e sigur; nu-i putem contesta acestui vrăjitor dominat de incintări tactile îndrăzneala de a nu se speria că merge într-un sens invers celui urmat de căutările artei moderne. În loc să destrame clipa, cum procedează impresionismul, el o pietrifică și o șlefuieste. În loc să permită culorii să se lase ispitită de aventuri metafizice și de jocuri abstracte, o așterne grea, mineralizată, telurică și sticloasă. În loc să deplîngă o ruină, vrea s-o transforme în giuvaer. Petrașcu nu se răzvrătește, cum face arta modernă, împotriva obiectului. Din acest punct de vedere e un conservator. Nu ține să rupă cătușele formelor pentru a privi dincolo de ele. Li se supune. Un zid rămîne un zid. O tavă de aramă rămîne o tavă de aramă. O floare rămîne o floare. Un divan rămîne un divan. Doar că totul, printr-un soi de taumaturgie misterioasă, de neînțelese, se inobilează și se învecheste. Mai exact, se inobilează îmbătrînind. Materia cea mai banală, cea mai modestă și cea mai precară suferă o dublă metamorfoză; se încarcă de trecut și de o fascinație care aparține mai degrabă tezaurelor. Ea capătă o noblețe veche, de bijuterie oxidată de timp, vag vulnerată, dar cu atât mai prețioasă. De aici o impresie ciudată. Că pictura lui Petrașcu e un fel de compromis subversiv cu zeii. Artistul nu se răzvrătește împotriva formelor. Le îmbătrînește numai. Dar le îmbătrînește pentru a le putea astfel inobiliza și sustrage decrepitudinii. Descoperim cu uimire că există o majestate a lucrurilor umile, un fast al simplității, o noblețe plebea, un fabulos al anodinelui, și că învechirea obiectelor poate fi un mijloc de a le ridica deasupra unei morți prozaice, de a le insufla un fior de eternitate. Cărțile par incunabule. Florile au scilpiri minerale. Poate chiar au trecut în alt regn. Nu mai au probabil parfum, în schimb nu se mai pot ofili și au scăpat de putrefacție. Fructele au și ele același aspect. Luote de pe tavă unde au fost așezate și lăsate să cadă, ar scoate probabil un sunet de bronz, ca o limbă de clopot vechi. Femeia cu chițara cîntă fără sunete, face din tăcere muzică, mobilele vechi devin și mai vechi, casele par să nu mai fie locuite decît de umbre; cînd apare paragina, ea e fastuoasă, ruinele ascund comori, melancolia e întunecată și princiară, iar lucruri fără importanță devin parcă simboluri heraldice. Lumea aceasta din tablourile lui Petrașcu e mai bătrînă decît cea din jurul nostru, fără să fie totuși mai amenințată de timp. Din contră, curgerea timpului a încremenit, absorbînd lumina pentru a combate ultraghiile sugerate de negrul ce tinde mereu să acapareze obiectele. S-ar zice că pictorul îngheață viața pentru a o putea cizela ca pe o piatră prețioasă.

E vorba, bineînțeles, de o viață care s-a refugiat în amintire. Căci tot ce atinge penelul lui Petrașcu se transformă și în singurătate. O singurătate traversată cînd și cînd de siluete care nu risipesc totuși impresia de sărbătoare minerală la care nu mai participă nimeni. Acest Midas e amenințat să rămînă singur într-o lume pe care continuă s-o umple de podoabe și s-o îmbătrînească.

OCTAVIAN PALER ■

Iubirea de frumos

Vornicelu

Am ascultat vioara acestui copil de unsprezece ani acum ce uimește lumea de cițiva ani.

Mă gîndeam să-l lăsăm să-și facă lucrul său pînă mai tîrziu, dar el, acest copil minune, nu este o devenire, ci o deja împlinire. Bach așa cum s-a vrut cîntat este cîntat la unsprezece ani desăvîrșit.

Cîntecul este plinar mireasma înfloririlor este aceeași cu a culsului.

El ține vioara în mîini ca pe o scoică, mai degrabă, își ascultă suflul ce vrea să spună prin ea, iar ce află copilul ascultînd îl înfloară, îl ferecește și doare îl farmecă și înspăimîntă.

Corpul său mîinile, ochii, obrazul, organul făpturii întreg devine pîndă receptacol mijlocilor mîdiere precum unsof profetic din vechime prin care vin știri nebănuite din adîncuri în lumină.

Muzica ajunsă instrument ce nu este vioara, ci însăși făptura muzicianului, ce este, acum o aflăm. Vioara este numai ecoul cîntecului instrumentului divin atins de spirital Cîntecului Logosului ce-și sesizează fericita prezență adevîrîndu-și intruparea. Nu vioara ci omul cîntă, esența ființei umane ca imn, ca stare doxologică imblinzînd cosmosul așa cum ne fascinează și în această divină plîmadă ce se cheamă la noi acum Vornicelu violonistul.

IOAN ALEXANDRU ■

Marin Preda

(Urmare din pag. 13)

țaran care vrea să păstreze integritatea loturilor de pămînt și nu poate pentru că este înglodat în datorii și în al doilea rînd, pentru că nu se înțelege cu o parte din copiii săi, Niculae, mezinul, participă la această dramă și, în interiorul ei, are propria-i dramă. El vrea să meargă la școală și se izbește de împotrivirea familiei. Familia exprimă o mentalitate mai generală, potrivnică, de regulă, evaziunii dintr-o ordine stabilită. Copilul duce oile la cîmp, la 10-12 ani i se pune o seceră în mînă, a uitat de joacă, a devenit un om de muncă și, în curînd, se gîndește la partea lui de moștenire. Toți copiii din Moromeții trec prin acest proces de prețim-purie socializare (să-l numim astfel). Copilăria ca vîrstă a inocenței este scurtă. Văcăia Boțoghină ia locul tatălui plecat la sanatoriu și, cu glas aspru (glasul tatălui absent), instruește pe sora lui, Irina, în tehnica seceratului. Este o pagină admirabilă, de o discretă poezie în această scenă. Un prozator sentimental ar fi aglomerat aici epitetele tristeții și ar fi sporit comentariile. Preda este reținut, obiectiv, cu premeditare rece. Efectul epic este extraordinar. Totul se rezumă la observarea gesturilor și glasurilor a doi copii care, sub apăsarea durei legi a vieții țărănești, înlocuiesc la cîmp pe părinții lor.

Copii frustrați? Preda nu se grăbește să-i prezinte în acest fel. El descrie un cod al existenței țărănești și, în cadrul lui, copilul participă fără mari drame interioare (în ipoteza că le-am putea cunoaște) la desfășurarea normală a vieții. N-am putea spune că Văcăia este nefericit, nici că sora lui, Irina, se gîndește să-și pună din disperare capăt zilelor. Prozatorul nu sugerează și nu incurajează astfel de speculații. Paradisul, dacă există cu adevărat în vremea copilăriei, trăiește în umbra legilor sociale. Copiii due vitele la păscut, joacă bobicul, se string în cete și coc porumb, se bat cu ciomegile și, cînd sînt înfrînți, mai sînt o dată bătuți de părinți sau de frații mai mari ca să se învețe minte. Lecția pe care i-o dă Achim lui Niculae este pilduitoare. Atacat de trei măgădăi mascați, Niculae este zdrobit în bătaie și dus acasă de frații lui cu căruța. Peste cîteva zile, Achim apare pe miriște și, după o scurtă anchetă, descoperă pe agresori. Judecata ia forme aspre. Niculae este silit, sub amenințarea unei exemplare pedepse, să se bată și să doboare adversarul mai puternic decît el. Copilul nu are încotro, pune mîna pe băț și lovește cu mînie pînă ce măgădăul este răpus. Niculae învață ce trebuie din această dovadă de justiție țărănească și, peste oarecare vreme, are prilejul să-și dovedească agilitatea și curajul (bătaia lui Achim cu pîndarul de pe moșia Gumesti).

Preda nu elogiază, cu toate aceste probe de duritate la care sînt supuși copiii, sălbăticia și nu lasă să se înțeleagă că țărani cresc cu un ciomag în mînă. În familia morometilor cuvîntul este mai us-turător decît biciul. Tatăl își ironizează copiii hrăpăreți și, cînd unul dintre ei, Niculae (viitorul prozator) vrea să ia de pe masă o piine întreagă, părintele i-o oferă sarcastic și pe cealaltă. Copilul se trezește brusc și aventura consti-intei sale începe (arată prozatorul în *Viața ca o pradă*) cu această întâmplare care l-a făcut să-și dea

A doua carte cu prietenii

Cu ghimpe de iildeș

(Urmare din pagina 13)

Acestea nu mai sînt cuvinte ce se rup în contrariile lor spre a renaște în uleiuri demiurgice (piscul invizibil al poeziei), ci sînt un neam de sunete rîpînd cald pe toate ramurile văzduhului.

Un fel de datorie dulce spre lacrima pe care-o plătește zăpada motivelor de inspirație rămase în necunoscutul de dincolo de nori. Pentru că acest lungan, blajin ca o bură de ploaie care împinge cașii Transilvaniei, într-o zi de aprilie, înspre hotarele Bucovinei, care adulmecă necontenit Marea, delfinii și iubirea, adică suferința inexplicabilă, cioplete întâmplarea feerică, spre a o dăruii viitorului, plină de toate meseriile toamnei, cu un ghimpe de iildeș. De aceea, ori de cite ori, îi citesc pöemele, mă mut, fără să vreau, pe o muche de mal dintr-un sat de lingă Gura Humorului, plin de orgoliu plecării cocorilor, adun în suflul o plîngere de miresme și-l întreb pe stăpînul casei cu cerdac de jur împrejur (casa-i aproape

ireală, ca un palat al iernii și al drumurilor mergînd spre muntii să se aștearnă în calea zimbilor): „de ce-ai tăiat ferestre în toti pereții?” Apoi: „de ce-ai făcut două rînduri de uși la șopron, un rînd în față, unul în spate?” „Păi cum de ce, se mira el, ca să se vadă mereu riul Moldovei!” „Dar nu ti-ajunge. întîmpin eu, cit se vede din cerdac și din curte?” „Nu, noi socotim că trebuie să se vadă de peste tot”.

Vreau să spun că poezia lui Nicolae Prelipceanu e un cerdac și o lacrimă jur împrejur. Ca să vadă în ea toată ființa și întregul neam de sunete rîpînd cald peste singurătăți ciudate.

„Încă un pas încă o diminează / încă o gură de aer în viață / încă nu te-ai trezit de tot suflute / încă mai vislești prin apele cerului tulburi // te mai zbați în gheare nevăzute / în cenușa celor de pînă la tine / nu-mi mulțumi pentru că te-am trezit / încă n-a venit propriu-zis dimineata / încă mai stăm amîndoi pe marginea abisului / ca niște visle și barea se miscă lent”.

seama că există. Pedagogia lui Ilie Moromete este sumară și temelnică. El nu pune preț pe a vîreși reprimă instinctul de acaparare al băieților lui mai mari (Paraschiv, Nilă, Achim). Copilul să învețe carte atît cit îi trebuie să citească și să scrie. A citi cărți și a nu profita de pe urma lor este un fapt de neînțelese pentru morala țărănească. Un țaran mai răsărit are un cufăr plin de cărți și conșătenii lui nu pricep la ce-i folosesc. Rid de el pentru că ideea gratuității nu intră în morala lor. De aici vine drama lui Niculae, fiul cel mic al Morometilor... El vrea să meargă la școală și familia, cu excepția mamei, se opune.

Voluntățile lui al romanului narcează, între altele, încercarea copilului de a-și convinge tatăl de a-l lăsa să învețe. O istorie comună din care prozatorul dezvoltă o temă gravă: despărțirea de familie. Asupra ei va reveni în *Moromeții II, Imposibila întoarcere, Marele singuratic, Viața ca o pradă*, re-ducînd în prim plan figura autoritară și impenetrabilă a lui Ilie Moromete care vrea să refacă o familie destrămată și nu reușește deoarece copiii nu mai vor să trăiască în legea tatălui. Paraschiv, Achim, Nilă sînt apucați, smintiți, vor să cîștige bani și, instigați de Guica, sora rea a tatălui, fug cu oile și caii la oraș. Tatăl nu înțelege cum poate cineva părăsi casa și ograda lui pentru a trăi între patru pereți și, cuprins de presimțiri sumbre, încearcă să-și întoarcă fiii de pe calea greșită pe care au apucat. Nu reușește, pedagogia lui este, la acest punct, neputincioasă. O forță mai puternică (în care intră și un resentiment irațional) împiedică pe Paraschiv, Achim și Nilă să se întoarcă la casa părintească și să devină oameni „cu rostul lor” (rostul țărănesc). O despărțire definitivă, trăită în chipul tragediei grecești de un țaran cu spiritul independent, neîmpăcat cu gîndul că întâmplările (care sînt, în realitate, forme de manifestare ale destinului) sînt mai puternice decît el.

Cazul lui Niculae este de altă natură. Fiul cel mic deprînd o plăcere bizară pentru mentalitatea țărănească (lectura) și vrea să îmbrățișeze o carieră intelectuală (să devină învățător). Frații rid de el, tatăl îl ironizează, numai mama, îngrijorată de starea fizică a copilului, îi sprijină în dorința de a nu mai fi țaran. Prozatorul a povestit într-un loc acea stranie veselie a părinților săi în seara în care i-au hotărît la o berărie din oraș, soarta. El nu ascunde că biografia lui Niculae este propria biografie și, cu mici modificări, ceea ce povestesc cărțile s-a împlinit autorului. Narațiunea este, în orice caz, profundă, de o mare expresivitate. Niculae Moromete este un personaj memorabil, tot atît de viu ca și acela din *Amintirile* lui Creangă. Cu o deosebire esențială: Niculae este un erou de proză realistă, descris în chip obiectiv, cu oarecare cruzime de analist chiar. Nică a lui Ștefan a Petrei este (s-a observat în dese rînduri) un simbol al copilăriei inocente și eterne: se hîrjonește cu frații, fură cîreșe, prinde pupăza-ceasornic și vrea s-o vîndă la Iarmaroc, e dus la școală și se umple de rîie căprească, prăvale un pietroi uriaș peste casa gazdelor... Totul este prezentat cu nostalgie și umor. Un mit (mitul copilăriei paradisiace) pe care omul matur îl evocă în dimensiuni luminoase. E cel dintîi copil notabil (esteticeste) care pătrunde în literatura română. Nu are o structură și o durată

proprie. Creangă înfățișează nu atît copilul, ca individualitate, ci copilăria omului de la munte, într-o civilizație țărănească veche și într-o familie numeroasă. Tatăl e îngăduitor și absent, mama este devotată și aspră. Copiii fac șotii și părinții îi dojenesc. Intre obiectul narațiunii (copilăria) și prezentul narațiunii este o mare distanță pe care o umple duioșia, simpatia pentru ce e frumos și piere.

Literatura nu-i decît copilăria, rogăsită. Mulți gîndesc în acest sens (între alții Georges Bataille în *Literatura și răul*). Malraux e de părere că artiștii nu vin din copilăria lor, ci din conflictul cu maturitățile străine de ei. Creangă vine, în orice caz, în literatura din copilăria și cu copilăria lui, gîndită și înfrumusețată de o maturitate chibzuită și filozofică (sub forma umorului). În *Amintiri* nu este prezentat propriu-zis universul copilăriei, cît universul celui care își aminteste de copilărie din perspectiva sfirșitului. Dealtfel așa se întîmplă în toată literatura despre copii și copilărie. Ea este scrisă de oameni maturi și problematica ei este aceea gîndită din unghiul maturității. Asta înseamnă, automat, că toți copiii din literatură sînt creații artificiale, cum crede Sartre? Sînt, indiscutabil, multe mistificații. În secolul al XIX-lea, cînd — după vorba lui Thibaudet — copiii au năvălit în literatură, au început să apară variantele infantile ale eroilor tragici: copii sinucigași, copii-Hamlet, copii-Rascolnikov... Dramele și complexitatea altei vîrste sînt transerate în universul copilăriei și, în baza lor, este creată o psihologie specifică. Însă copilul, s-a obiectat pe drept, nu are propriu-zis o psihologie și, dacă are, ea nu poate fi determinată cu mijloacele de înțelegere și analiză ale altei vîrste. Ar trebui, în principiu, ca însuși copilul să-și analizeze psihologia pentru a avea garanția autenticității.

Preda reduce faptele în cîmpul realismului, folosind un stil unitar, indiferent de vîrsta personajelor. Are Niculae Moromete o psihologie specifică? Niculae este un țaran care nu mai vrea să fie țaran. E trimis cu oile și, una dintre ele, Bisisica, îi mîncă zilele. Oaia rea, bezmetică nu are nimic de-a face cu miorita profetică din literatură, după cum păstorul Niculae Moromete nu seamănă cu nici unul dintre înaintașii lui literari, toți acei copii năcăjiți și duioși. Fiul cel mic al lui Moromete trăiește într-un sistem de relații și se comportă, în chip natural, ca oricare alt membru al familiei. Cînd scapă de oi, este trimis să seccre, cînd se termină și secceratul este dus pe arie și pus să dea paiele la o parte. Merge pe furis la școală și, la sfirșitul anului, primește premiul întîi, spre uimirea tatălui. Suferă de friguri, e arțăgos și duce o luptă dură pentru a-și convinge tatăl să-l lase să învețe mai departe.

Niculae nu-i un suflet întunecat, nu-și urăște frații, nu-și detestă tatăl. Prozatorul nu vrea să facă din el o victimă și nici să construiască o psihologie aparte. Comportamentul copilului intră într-o ordine naturală, psihologia e dată de un număr de reacții previzibile. Nu-i nici fericit, nici nefericit, nu-i angoasat, e lucid și normal, bucuros cînd ia premiul în clasa a IV-a și necăjit cînd „il vine rîndul la friguri”. Un personaj de plan secund în roman, viu, simpatic, memorabil ca tot ce lese din mîna unui mare Creator.

■ De la ing. Constantin Ostap din Iași primim o veste mai mult decât interesantă: Recent s-au împlinit 100 de ani de la aprinderea primului bec electric pe străzile Timișoarei, cel dinții oraș din Europa iluminat integral cu energie electrică. Importanțul eveniment din istoria tehnicii românești a fost sărbătorit la Timișoara prin cea de-a III-a ediție a Simpozionului național

al rețelilor electrice, prilej cu care citiva oameni inimoși de la I.R.E. Timișoara, printre care ing. Gb. Maglaviceanu, E. Putnoky, R. Schwartz și N. Szilly, au prezentat o serie de referate și comunicări publicate în volumul „Un secol în slujba luminii”. Tot cu ocazia sărbătoririi acestui centenar a fost tipărit și un interesant afiș.

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ **Uncorile se întimplă și așa.** ICRAI-urile bucureștene, aceste întreprinderi de larg interes cetățenesc, se dovedesc citeodată foarte receptive la solicitări și prompte în intervenții. Spre ilustrare, iată scrisoarea pensionarei Florica C. Marinescu din București, sector 1, str. Zoriteanu nr. 78 B: Avind un apartament la adresa de mai sus și fiindu-i absolut necesare reparații la acoperiș și sistemul de încălzire, lucrări de parchetat, vopsit și zugrăvit, am apelat la S.G.L. din Calea Griviței nr. 36, al cărui șef este tov. Gheorghe Stroe. Toate lucrările au fost executate în timp record și de cea mai bună calitate.

■ Bălețelele mele, în vîrstă de aproape trei ani, s-a născut cu o hipotrofie a membrilor inferioare și are mare nevoie de proteze (ghete și aparat) care se confecționează numai la Clinica de ortopedie din Cluj-Napoca. Avem toate aprobările, am făcut demersuri peste demersuri, personal am fost cu copilul de mai multe ori la sus-menționata clinică pentru a i se lua măsură, însă n-am reușit nici astăzi să intrăm în posesia celor două lucruri atât de necesare. E drept că au fost confecționate trei perechi de ghetuțe, dar de fiecare dată fie că au fost prea mici, fie că n-aveau aparatul ortopedic fără de care sînt inutilizabile. (Dumitru Avram, Zalău, str. Primăverii, bl. B 26, ap. 14, tel. 132 90, jud. Sălaj). Oameni buni de la clinica din Cluj-Napoca, gîndiți-vă că un pui de om vă cere, insistenț, ajutorul! Vrea să învețe și el să meargă...

■ **Consiliul popular al comunei Voila**, cu privire la scrisorile adresate revistei Flacăra de către numitele Talabă Silvia și Talabă Emilia, domiciliile în Simbăta de Jos, comuna Voila, județul Brașov, ne informează că, la intervenția biroului executiv al consiliului popular comunal, conducerea C.A.P. Voila a rezolvat favorabil cererea sus-numitelor, în sensul că le-a atribuit câte un lot personal în suprafață de 15 ari.

■ **Minerul pensionar Petrea Giurea, din satul Mădei, comuna Borea, județul Neamț**, ne semnaleză că întîmpină mari și nepermise greutăți din partea gestionarei Bărgoanu V. Maria de la magazinul alimentar din sat care, pe lingă faptul că refuză în mod abuziv să-i elibereze alimente ca ulei, zahăr, piine și mălai, vinde mărfurile cu suprapreț, jignește și-i repede pe oameni, de parcă ar fi stăpîna magazinului. Împreună cu soțul său, casier principal în aceeași unitate — ni se plînge omul — face tot ce vrea în alimentarea obștii; și-au construit în scurt timp vilă și s-au îmbogățit pe spinarea oamenilor. Dacă lucrurile stau într-adevăr așa, trebuie luate grabnic măsurile cuvenite, iar vinovații pedepsiți și înlăturați din comerț.

■ **Inspectoratul județean Arad al M.L. Miliția județului:** La reclamația peten-tului Chirilă Dumitru din comuna Siria vă comunicăm că, prin sentința nr. 3521/1984 a Judecătoriei Arad, au fost anulate cele două procese verbale de contravenție, în valoare de 800 lei, peten-tul urmînd a fi repus în drepturi, respectiv a i se restituiri de la serviciul nostru financiar suma de 800 lei.

Răspuns prompt. El ar fi fost însă și complet dacă ar fi consemnat și măsurile ce s-au luat cu lucrătorul abuziv. Nu ne îndoiim că restituirea s-a făcut din propriul său buzunar... dacă s-a făcut. Pentru că omul ni se plînge că, de peste un an, tot așteaptă banii...

■ **Subsemnata Lucica Simion, domiciliată în Petroșani, str. Aviatorilor, bl. 8, sc. A, ap. 12**, mulțumesc redacției revistei Flacăra pentru ajutorul acordat: în prezent am primit detașare la Școala generală nr. 1 Uricani, pe post de profesoară engleză-franceză; formele sînt în curs de definitivare. N.N. Mulțumim și noi, la rîndul nostru, celor care au sprijinit-o.

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Galați**, ca răspuns la scrisoarea Georgetei Baicu din Galați, miercuri 20, bl. A 3, ap. 77, prin care solicită sprijin pentru încadrarea în muncă: Pe data de 8 noiembrie 1984, petenta a fost repartizată ca muncitoare la Întreprinderea „Textila” Galați.

■ În numele mai multor părinți și elevi, ne scrie **Dan Paul Predescu din București:** În ultima perioadă de timp, în preajma Liceului de matematică-fizică nr. 3 din București, str. Barajul Dunării nr. 5, și-au făcut apariția o serie de înși dubioși, îndeosebi tineri, care acostează elevii și în special elevele, cerîndu-le bani sau obiecte de valoare. Dacă nu le primesc, se dedau la jaf și bătaie. Am adus la cunoștința conducerii liceului, dar derbedeii continuă mai abîm să-și facă de cap.

■ Ca răspuns la scrisoarea lui Vasile Vizdoagă care, prin intermediul revistei Flacăra, solicita sprijin în vederea stabilirii unei pensii de urmaș pentru nepotul său minor, **Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Galați** ne înștiințează: Cu decizia nr. 61687/21.X.1984 s-a stabilit numitei Nicolau Maria, în calitate de tutore pentru minorul Nicolau Bogdan, o pensie de urmaș în cuantum de 557 lei plus 75 lei compensații, cu începere de la 24.VII.1984, data decesului ing. Nicolau Marian.

■ **Un grup de 60 de elevi din comuna Finta, județul Dimbovița**, în numele cărora ne scriu **Săndica Stancu, Ioana Nae, Nicolae Matei, Dan Nicolae, Aurelia Costache și Gheorghia Dan de la Liceul agroindustrial Băleni**, ne roagă să intervenim pe lingă Autobaza 2 Tirgoviște a Întreprinderii județene de transporturi Dimbovița pentru a reanaliza necazul lor și a lua măsuri de repunere în circulație a autobuzului de ora 7 pe ruta Finta — Tirgoviște și retur. Aceasta intrucit distanța de peste 32 de kilometri, nevoiți s-o parcurgă cu pasul sau cu bicicleta, îi pune acum, iarna, în imposibilitatea de a frecventa cursurile ultimei clase de liceu.

■ Privitor la scrisoarea tovarășului Ion Pascu, fost încadrat al I.A.M.C. Otopeni, **Ministerul Industriei Chimice, Direcția personal, învățămînt**, ne comunică: În afara măsurilor dispuse de CUPCIC București în luna martie a.c., conducerea ministerului a ordonat: sancționarea cu avertisment a directorului Antonescu-Nedelcu și a șefei biroului PIR, Turca Silvia, asigurarea de către CUPCIC (Centrala de utilaje și piese de schimb pentru industria chimică) a încadrării în muncă a lăcătușului Ion Pascu intr-ună din unitățile subordonate sau în altă întreprindere. Între timp, apărînd și alte aspecte neprincipiale și acte de indisciplină tolerate de conducerea I.A.M.C. Otopeni, s-a dispus verificarea acestora și luarea unor măsuri organizatorice radicale care să lichideze starea de lucruri necorespunzătoare existentă la I.A.M.C. Otopeni.

■ **Primim de la Cristin Emil Rizea din București, str. Măguricea nr. 1:** Blocul F, în care locuiesc împreună cu alte 27 de familii, are 39 apartamente din care 12 încă nu au fost ocupate. Nu știu precis dacă acestea din urmă au fost repartizate de către ICRAI Herăstrău sau pur și simplu n-au fost acceptate de noi locatari datorită deficiențelor de construcție încă neremediate. Cert este că, deși ne-am mutat de o bună bucată de vreme, nici acum nu avem energie termică și nici gaze la bucătărie. Asociația de locatari nu încheie contract cu furnizorii pentru că nu-și poate asuma răspunderea de a achita cotele de întreținere la apartamentele care încă n-au fost repartizate, iar noi stăm în frig și fără posibilitatea de a pregăti mîncarea la copii.

ICRAI Herăstrău este datoare să intervină urgent și eficient.

■ **Ministerul de Interne, Inspectoratul județean Olt:** Privind scrisoarea numitului Stancu Leonida din comuna Strejești, vă comunicăm că peten-tul a mai adresat asemenea reclamații și, în urma verificărilor efectuate, gestionarului Dincă Anastasie i s-a întocmit dosar penal, fiind înlăturat din funcție. Cu privire la incendiul din toamna anului 1983, s-au efectuat cercetări la fața locului și s-au luat măsuri legale. Celelalte aspecte nu se confirmă.

■ **Mă numesc Rădulescu Valentin din București, bd. Chimistilor nr. 61, bl. 26, sc. 2, ap. 58** și mă adresez revistei Flacăra cu speranța că mă va ajuta să depășesc un necaz cu apartamentul menționat mai sus care, încă de la data cînd mi-a fost dat în folosință, prezintă grave deficiențe de construcție: linoleumul este complet dezlipit, pereții interiori crăpați pe orizontală și verticală, tocurele de la uși încorect montate în pereți, mozaicul din bucătărie și baie neșlefuit etc. Inginerul șef al Șantierului 8 al TCMB, care a construit blocul, mi-a promis că v-a remedia în cel mai scurt timp deficiențele semnalate, dar constructorii au plecat și apartamentul a rămas tot așa cum a fost, în pofida repetatelor sesizări făcute de asociația de locatari și de mine personal.

N.N. De ce ați semnat procesul verbal de predare-primire?! În el se specifică negru pe alb: „Nu mai sînt necesare remedieri...”. Invităm, totuși, pe cei de la Șantierul 8 și ICVL-ul să-și termine lucrările și să dea dovadă de mai multă corectitudine în relațiile cu cetățenii. Omul are dreptate; el a plătit apartamentul terminat.

■ **Procuratura locală Giurgiu:** Examinînd cele sesizate în nota publicată în nr. 39 al revistei Flacăra, s-a constatat că, într-adevăr, cetățeanul Trușcă Ion din comuna Răscuceni, satul Cucuruzi, i-a părăsit pe cei doi copii minori ai săi, lăsîndu-i fără sprijin material și moral. În urma deplasării în comună a unui procuror și luînd cunoștință de dispozițiile Codului penal privind răspunderea ce îi incumbă față de întreținerea propriilor copii, numitul și-a reluat îndatoririle de părinte. Începînd cu data de 2 noiembrie, el locuiește cu cei doi copii și le asigură sprijinul alt de necesar.

Cazul trebuie să stea însă, în continuare, în atenție.

■ **Vasilica Gheorghe din Urziceni, bl. 104, ap. 11**, ne roagă s-o ajutăm pe mama sa în rezolvarea problemei obținerii unei pensii de urmaș. În anul 1965, luna noiembrie — ne scrie tinăra — tatăl meu, Baciu Dumitru, a decedat. Eu, fiind elevă în clasa X-a de liceu, am primit cuvenita pensie de urmaș pînă la terminarea liceului, cînd nu am mai continuat studiile. De pensia aceasta urma să beneficiaz legal, în continuare, mama mea, Baciu Filofteia, la împlinirea vîrstei de 55 de ani, dar de la împlinirea acestei

vîrstă (iunie 1983) sîntem purtate merou pe drumuri, deoarece — așa cum pretextează tovarășii din cadrul DPMOS Ialomița — dosarul nostru a fost pierdut și nu se mai poate face nimic.

N.R. Singurul care poate face, totuși, ceva în această direcție este numai Ministerul Muncii, căruia, iată îi și adresăm această rugămînte.

■ **Direcția generală a poștelor și telecomunicațiilor**, ca răspuns la scrisoarea lui Valerică Olăreanu din comuna Timbești, județul Vrancea: În urma verificărilor efectuate, s-a dispus corectarea tarifului de abonament pentru lungimea de circuit urbană, unitatea urmînd să restituie taxele încasate în plus pe perioada mai 1981 — mai 1984, în valoare de 300 lei.

■ Am citit în revista Flacăra despre eficiența terapeutică a preparatelor realizate de farmacistul Oită Nicolae de la Spitalul militar din Iași. Cum sufar de o dermatoză infectată, încă nevîndecabilă prin antibioticele și unguentele recomandate de medic, m-am gîndit să încerc și asemenea preparate. Dar necazul e că nu le găseam în farmacia și de aceea rog ferurile de resort să urgenceze omologarea și producerea lor. Dacă vreun concetățean înțelegător posedă „Gelul cicatrizant”, îl rog să-mi trimită și mie, contracost, pe adresa: **Elena Miclea, București, sect. 1, str. Gării de Nord nr. 6-8, sc. 4, ap. 21.**

■ Răspunzînd la nota apărută în nr. 42/1984 al revistei Flacăra, referitoare la punerea în funcțiune a ascensoarelor situate în imobilul din București, str. Prevederii nr. 4, **Direcția generală pentru dezvoltarea construcțiilor de locuințe social-culturale și administrație locală București** ne înștiințează că ICRAI Vitian a încheiat contract de întreținere completă cu Întreprinderea „Ascensorul” și astfel ascensoarele nr. 12704 și 12705, situate la scara 1 a blocului D 8, au fost puse în funcțiune.

■ **Direcția sanitară a județului Vrancea**, urmare a scrisorii adresate revistei Flacăra de către Cornel Muntea din comuna Sohodol: Fișa medicală a copilului în cauză, expediată de Spitalul Cîmpeni către Dispensarul medical Sohodol, n-a fost chip să fie găsită nici în arhiva poștei, drept pentru care s-a întocmit o nouă fișă. Începînd cu trimestrul III al a.c., fetița Muntea Liliana-Camelia este cuprinsă, în conformitate cu instrucțiunile Ministerului Sănătății, în campania de vaccinare.

■ **Glumă sau escrocherie sațea?** Dilema aparține prof. Dinu Tudor din Colibași, județul Giurgiu, care ne scrie că soția dumisale, Dinu Gabriela, directoarea școlii generale din localitate, a contractat cu Unitatea nr. 20 a Cooperativei „Instalatorul” din București, str. Radu Vodă nr. 11, sectorul 4, execuția cu plata în rate a unei instalații de încălzire centrală. S-au prezentat în mai 1982, la fața locului, tehnicianul proiectant Teacă Petre și lucrătorii Ion Zafiu și Marin Ivănescu, spunînd că dumnealor sînt ingineri specialiști și se ocupă de această lucrare care nu costă mai mult de 35 000 lei. Noi i-am crezut — continuă cu obidă omul. După ce au încasat 11 000 lei drept acout, au trimis doi muncitori care au început cu chiu cu vai lucrarea, apoi Zafiu și Ivănescu, preînși ingineri, ne-au cerut și i-am dat încă 15 000 lei. Pe 1.VIII.1982, Zafiu Ion, singur, s-a prezentat și ne-a mai cerut alți 11 000 lei, promișînd că ne taie ulterior chitanță, dar pe 16.X.1982 ne-a dat o chitanță de numai 2 225 lei. Și uite așa ne-am pomenit cu o restanță incredibilă de 18 340 lei de achitat în zece rate! Am rămas și fără 20 000 lei „păpați” de Ion Zafiu și ai săi prieteni, iar lucrarea nici azi n-a fost terminată...

La suma asta numai de glumă nu poate fi vorba. Ce are de zis UCECOM-ul?

■ **Uniunea județeană a cooperativelor agricole de producție Brăila:** Petiționara Stoica Stela din satul Perișoru, comuna Ianca, a deținut actele legale necesare pentru a nu i se imputa lotul în folosință dar prin unificarea celor două unități (C.A.P. Perișoru și C.A.P. Filiiu) noua conducere nu a analizat cu răspundere situația femeii în cauză. S-a hotărît ca Stoica Stela să fie scutită de plata sumei de 3 120 lei, deoarece imputația s-a dovedit ilegală.

■ La scrisoarea Mariei Ristea din Craiova, **Ministerul Muncii** răspunde: Ca urmare a intervențiilor făcute la organele centrale de resort, s-au obținut cantitățile necesare de bitum pentru hidroizolații, astfel că în prezent lucrările de reparație a teraselor de la clădirile Centrului școlar special nr. 10 București sînt într-un stadiu avansat și vor fi terminate în cel mai scurt timp.

■ **Subsemnata Ionănescu Joita, domiciliată în București, str. Rușețu nr. 8, sc. B, ap. 33, sector 6**, vă rog să ne ajutați

pe mine și pe toți părinții ai căror copii sînt elevi la Școala generală nr. 111 „Vasile Alecsandri”, în demersurile noastre pentru reînființarea stației de autobuz „Luterana”, dacă nu în același loc, cel puțin cit mai aproape de școală. Aceasta, intrucit mașinile 178 și 278, cu care copiii noștri vin toamă din Giulești și Militari, nu mai opresc de la o vreme decît la Sala Palatului de unde cei mici trebuie să traverseze cîteva artere foarte aglomerate.

Avansăm conducerii ITB această propunere îndreptățită.

■ **Ministerul Industriei Chimice, Direcția personal și învățămînt**, urmarea scrisorii adresate Flacărei, aduce o veste bună pentru Ștefănescu Georgeta din București, Piața Școlii nr. 1: a fost reîncastrată confecționer articole tehnice din cauciuc la secția de oxigen Buciumeni (aparținînd de CUPCIC-IPAUS București — n.n.), cu retribuția avută anterior.

■ **Fiind internată în Spitalul militar din Timișoara, secția chirurgie**, am rămas de-a dreptul impresionată de modul cum sînt tratați bolnavii în acest spital. Ca femeie care am fost supusă unei foarte grele intervenții chirurgicale, credeam că numai printr-o minune mai pot trăi. Grație lt. col. dr. Traian I. Condor și întregului personal al secției, iată că viața mi-a fost salvată și n-am cuvinte cu care să mulțumesc din tot sufletul salvatorilor mei, acestor minunați oameni în alb, de înaltă probitate și competență profesională. (Maria Ardelean, Lipova, Calea Ardealului nr. 424, jud. Arad)

■ La noi, la O.J.T. Predeal s-a petrecut un fapt al eficienței. Asta în principiu. Adică, în loc de patru șefi de sectoare cu cîte opt vile fiecare, acum rămîn numai doi șefi de sectoare, fiecare avînd 16 vile. În principiu, deci, e bine. Practic... Practic, șef peste unul din sectoare a fost numit responsabilul Restaurantului „Vinătorul”, care abia prindea numai cu unitatea sa. În timp ce la O.J.T. sînt destui cei care se pricep și au și timpul disponibil care se cuvine unei activități, în sezon, fundamentală pentru întreprindere și pentru populație. (Maricica Pridvoreanu)

Pagină realizată de MIHAI STĂNESCU

Poșta redacției

■ **Liuba Lesnie — Timișoara:** Reconstituirea vechimii în muncă se poate face numai de către persoanele care sînt în activitate și își desfășoară munca pe baza unui contract de muncă. ■ **Simona Solonțan — Tg. Mureș:** Nu, pentru că transferarea elevilor din învățămîntul liceal de la un profil la altul se poate aproba numai în cazul în care elevii respectivi au contractat o boală gravă sau o infirmitate care determină incapacitate totală de muncă în profilul în care se pregătesc. ■ **Dumitru Ciobanu — Aninoasa (Hunedoara):** În situația în care realizați o vechime de 19 ani în grupa 1 de muncă, vă puteți pensiona pentru munca depusă și limită de vîrstă la etatea de 52 de ani și nu la 51 de ani, așa cum doriți dv.

■ **Cezar Popa — Galați:** Urmăriți revista „Forum”. ■ **Valentina Pană — Pitești:** La organele locale. ■ **Ioana Enache — Ghidigeni (Galați):** Puteți alege una din pensiile care vă avantajează. ■ **Toica Stoian — București:** 1) Nu puteți cere pentru că nu aveți vechime în muncă de 25 de ani; 2) Întreprinderea activității nu constituie vechime în muncă. ■ **Luminița Alexandru — Plopeni (Prahova):** Dacă soții nu au convenit între ei, beneficiul contractului privitor la locuință folosește soțului căruia i s-au dat în îngrijire copiii, iar în cazul cînd nu sînt copii, soțului care a obținut divorțul. În toate celelalte situații, instanța care pronunță divorțul va hotărî care dintre soții beneficiază de contractul de locuință. ■ **Ioan Bută — Gh. Gheorghiu-Dej:** În localitatea în care domiciliați. ■ **Florin Talos — Medias:** Vă interesează la notariatul de stat local. ■ **Andrei Parashivescu — București:** Copiii au dreptul la pensie de urmaș pînă la vîrstă de 16 ani sau dacă continuă studiile pînă la terminarea acestora, dar fără a depăși 25 de ani. ■ **Dumitru Vladu — București:** Dacă nu corespunde cu talonul de pensie, adresați-vă Oficiului de pensii al sectorului. ■ **Nicolae Popa — Turcoaia (Tulcea):** Alocația de stat pentru copil nu vi se poate achita în continuare deoarece fiul dv. a împlinit vîrstă de 16 ani.

MARGA NEDELEA

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10—13.

Cultura prin respirație

Cel mai bine, când a fost cel mai greu

Localitatea: Sibiu, 29 noiembrie 1984, orele 17,30, stadionul „Șoimii”.

Număr de spectatori: 10 000.
Atmosfera: Foarte bună.
Calitatea spectacolului: Foarte bună.
Noutăți: prezențe locale — Cristian Laichep; Dinu Bodocan, Florin Săsărman și Emilian Onciu prezintă variante la „Clopotel Reîntregirii”, impunându-se cea de-a patra, a lui A.P.; Dinu Bodocan reînvie cîntecul popular „Viță verde iadără”.

Aportul organizatorilor: Foarte bun. În condițiile date nici nu se putea face ceva mai mult.

Dacă la ultima manifestare a cenaclului aici a trebuit să înfruntăm — scenă și spectatori — frigul și ploaia de toamnă, acum Sibiu ne întâmpină în prag de iarnă cu brumă de la primele ore ale serii și cu temperatura aerului de -8° C dimineața. Astfel se face să găsim puțină lume în tribune. Organizatorii n-au știut să aprecieze raportul cerere-ofertă în condițiile date. E drept, s-au lovit și de paradoxul ca solicitările de bilete pentru spectacolul pe stadion să fie mai puține față de cererile ce depășeau de zeci de ori capacitatea oricărei săli din localitate. Și atunci au optat pentru varianta în aer liber! După remedierea, momentană, a unor necazuri privind sursa de alimentare cu curent electric, începem afirmativ cu cîntece cum ar fi „Lancea lui Horea”, „Treceți batalioane române Carpații”, „O șansă păcii”. Încercăm să găsim totuși o soluție pentru „transferarea” noastră într-o încăpere care să ne poată primi pe toți. Se exprimă cu compozițiile lor, Octavian Bud și Emilian Onciu, iar pentru încălzirea atmosferei, formația Pro-Musica. În acest răstimp, înfruntînd frigul spectatorii continuă să sosească masiv, ceea ce ne determină hotărîrea de a rămîne pe stadion. Acum chiar că doar o mare sală de sport ar fi reușit, probabil, să-i cuprindă pe toți cei doritori să se întâlnească încă o dată cu noi în acest an. Un moment de înaltă emoție se realizează atunci cînd mulțimea tinerilor cîntă „Colindul Ardealului” odată cu școlărița de cîteva luni abia, Sorina Hașigan. Prin excepționala inițiativă a publicului, din ce în ce mai numeros, care scandează „România, România”, cîntecele de țară sînt astfel impuse prin voința tuturor, de fluxul viu al conștiinței oamenilor. Un cor imens cîntă „Trăiască România”, ca o pecete a prezentului și a continuității noastre în istorie. Ascultăm înfiorați, în rostirea conducătorului cenaclului, doina durabilă, tristă, profundă a sufletului eminescian, prefațînd „Jurămînt la Putna”. Desigur, nu ne vom putea opri în continuare decît asupra cîtorva dintre multele momente ce ar merita consemnate: variantele la „Clopotel Reîntregirii”, Maria Tânase interpretînd excepțional cîntecul valah „Foaie verde spic de piine” amplu recital al lui Vali Șerban, sau prestația lui Cristian Minulescu, împreună cu trupele Krypton și Flapo. Folosim prilejul de a menționa profesionalismul și dăruirea, ca dealtfel întotdeauna, a componentilor trupei Flapo: Alexandru Zărnescu, Jerry Schwartz, Romeo Belanu și Nicu Enache. O nouă pană de curent prilejuiește crearea unei atmosfere extraordinare. Da, un lucru rău, ce putea periclita continuarea manifestării noastre! Poetul Andrian Păunescu realizează o regie de mașini care vor lumina pentru un timp scena și tribunele, cu farurile lor. Participarea formidabilă a tuturor sporește frumusețea unei serii ce nu începuse tocmai bine. Aceasta va duce și la finaluri prelungite prin voința oamenilor a căror frumusețe sufletească și sete de cultură arătată printr-o manifestare civilizată, de mare bun simț ne determină să dăm curs cererii lor de-a mai rămîne dincolo de neprielnicia vremii, de temperatura foarte scăzută (-14° C) la care se cîntă. A fost — datorită evoluției spectacolului, pornit cu mai puțin de 50 de spectatori și ajuns la 10 000 — cea mai frumoasă întîlnire cu publicul sibian. Nota 101 la Sibiu.

CONSTANTIN DRAGOMIR
POMPIIU DUMITRESCU

Cîntînd 1 Decembrie, marea noastră sărbătoare națională

Localitatea: Mediaș, 30 noiembrie, orele 17, Sala Casei de cultură a sindicatelor. Număr de spectatori: 1 200.

Atmosfera: excepțională.
Calitatea spectacolului: foarte bună.
Noutăți: Prezențe locale: Ion Cerchezan, Maria Filimon, Magdalena și Luminița Zidaru, Simona Lăpădat, Daniela Radu, Mihaela Băian, Laszlo Elek.

Prime audiții: „Dans” — Duce Bertzi (v. Nicolae Labis), „Colind pentru cei încercați de suferință” (v. Adrian Păunescu) — în două variante, cu Cristian Buică și Florin Săsărman, „Adevărul despre noi” (v. Viorel Naidin) — Cristian Buică.

Aportul organizatorilor: foarte bun. La Mediaș, în incinta Casei de cultură, devenită, ca întotdeauna, neîncăpătoare, întreaga suflare a avut clipă de clipă sentimentul că trăiește sărbătoarea unei serii de ajun. Era ajunul unui nou an al României noastre de astăzi: cel de-al 67-lea, pe care l-am cîntat cu toții într-o verticalitate absolută, pentru că, așa cum remarcă poetul Adrian Păunescu: „Cîntecele de țară nu se cîntă stînd în genunchi”, 66 de ani se împlinesc în această noapte de la Marea Unire, unire pe care uriașă pancartă purtată cu o mindrie sfîelnică de tinerii din Mediaș au numit-o „1918 — Nunta Națiunii Române”. Membrii cenaclului Flacăra, veniți din toate colțurile acestei Români a cîntat, ca la o adevărată sărbătoare, alături de tinerii Ardealului, cîntecele vechi și noi ale întregii țări, dar Ardealul a fost „refrenul” seriei dinaintea lui 1 Decembrie. Prin glasul pătrunzător și încărcat de emoție al conducătorului cenaclului, parcă fiecare din cei prezenți și-a exprimat bucuria și venerația pentru această zi care a înscris pentru venicie în istorie dreptul legitim al poporului nostru de a avea o singură țară. „Clopotel Reîntregirii” — versurile și muzica Adrian Păunescu — un cîntec bărbătesc, grav, interpretat mai întîi de membrii cenaclului, a fost preluat, după prima strofă, de peste o mie de voci, cele ale tinerilor din Mediaș. Iar pe scenă, în fața pădurii de microfoane, au fost și cei mai tineri decît tinerii. Sorina Hașigan, din Săliștea Sibiului, la cei 7 ani ai săi, ne-a arătat că nici la cea mai fragedă vîrstă istoria nu este străină de trăirile noastre. Vocea copilei, cristalină, s-a împletit cu vocile bărbătești ale membrilor cenaclului. Într-o atmosferă devenită înaltă, ca la gura sobei, toate generațiile cînteau prin cîntec înfăptuirile înaintașilor, care prin lupta lor au ținut România pe hartă. Aplauzelor puternice cu care a fost dăruită, Sorina le-a mulțumit copilărește: „Sărut mina!”, amintindu-ne buna-cuviință a copiilor dintotdeauna al acestui minunat colț de țară.

Ultimele momente ale zilei de la Mediaș s-au petrecut într-o atmosferă înaltă ce tindea să ajungă cota maximă. Cîteva clipe pînă la 1 Decembrie: „Să fie liniște ca și cum am vorbi cu toți strămoșii”. Și în acest ajun al celei mai luminoase sărbători a națiunii române, douăsprezece bătați de orologiu au marcat în peste o mie de inimi intrarea în cel de-al 67-lea an al României Mari. Într-o tăcere în care numai respirația încărcată de emoție se mai auzea, conducătorul cenaclului a dat citire „Documentului Adunării de la Alba Iulia”, semnat la Arad la 20 noiembrie 1918 — actul de naștere al statului național unitar român.

Pe parcursul celor 8 ore petrecute la Mediaș, singura barieră care ar fi putut fi semnalată între membrii cenaclului „Flacăra” și public era cea materială, a scenei. Cei prezenți în seara aceasta minunată au putut remarca faptul că, pînă și această delimitare dată prin construcție, între scenă și sală, a dispărut definitiv în momentul în care glasurile tinere au intonat „Hora Unirii”. Riurile de minii strîns înlăntuite au cuprins întregul spațiu și în cîteva clipe scena a fost învăluită de un lung șir de dansatori care au învățat hora cu pas unic în lume, de la părinți și bunici.

Era un șir al cărui început nu-l știe nimeni și sfîrșit nu avea.

1 Decembrie a început aici, la Mediaș, și avea să continue la Alba Iulia.

LIANA MOLNAR

Eroi au fost, Eroi sînt încă...

Localitatea: Alba Iulia, 1 decembrie, 1984, orele 15, stadionul din localitate.

Număr de spectatori: 12 000.
Atmosfera: excepțională.
Calitatea spectacolului: foarte bună.
Noutăți: prezențe locale: Simona

Timar, surorile Moldovan, Ioan Muste, Felician Stîngaciu, Simona Ordeanu, grupul „Metronom”

Aportul organizatorilor: foarte bun.

La Alba Iulia, am înțeles fulgerător aceasta: publicul cunoaște aproape în întregime repertoriul membrilor cenaclului. El vine în săli și pe stadioane pentru a interpreta simultan cu autorii cîntecului. Există o democrație în fața actului de cultură care este cîntecul: interpretul nu au mai multe drepturi asupra lui decît publicul. Există două părți distincte ale oricărui spectacol. În prima, care durează pînă la intrarea lui A.P. în scenă, publicul este pregătit pentru a prelua inițiativa. În a doua parte, de fapt cea mai lungă, spectacolul în sine, publicul are continuu idei și atitudini care premerg momentelor de pe scenă. A.P. dînd posibilitatea acestuia să intensifice pînă la cea mai profundă trăire starea libertății de exprimare. Astfel, cu excepția celei mai înalte convenții, cea care ține de artă, între public și autori nu există timpul de a se naște convenții, nu există o redundanță a actului de cultură.

„Ne aflăm la Alba Iulia cu sentimentul că săvîrșim cu modestele noastre posibilități un act de dreptate. La 1 decembrie este Anul Nou al românilor. La 1 decembrie 1984, salutăm zorii anului 1985. Ne aflăm la Alba Iulia să săvîrșim Unirea prin cîntec.”

Ceață, temperatură —14 grade Celsius, timp de opt ore și jumătate 12 000 de spectatori cîntă. Trecerea dintr-un moment în altul al spectacolului se face spontan prin cîntece patriotice. Există o imensă bucurie a poporului de a rosti numele eroilor săi, de a-i evoca, de a le face loc în viața sa de zi cu zi. În Transilvania, morții stau aproape de cuvinte. În decursul istoriei, de atîtea ori au fost interziși eroii românilor, de atîtea ori eroii în viață au fost considerați proscrisi, încît de oricîte ori s-ar rosti numele lui Horea, al lui Iancu, numele eroilor din celelalte țări române, care și ei au fost aici interziși (oare faptul că în Transilvania sînt iubiți cu aceeași intensitate și considerați „de aici” eroii din celelalte țări române nu este și acesta un argument al unității spirituale dintotdeauna a poporului român?) tot nu este îndejuns, tot nu s-ar înfăptui actul de dreptate care este rostirea numelui de erou român.

Intensitatea celorlalte momente din spectacol este direct proporțională cu intensitatea momentelor cîntecelor patriotice. Risc afirmația că delicatețea aproape academică a cîntecelor lui Emilian Onciu și Octavian Bud este mai bine receptată după ce „Lancea lui Horea” și „Iancu la Tebea” sînt cîntate de toată lumea. La fel se întîmplă și cu finețea de nisip scuturat printre degete a melodiilor grupului „Partaj”.

La 1 decembrie 1984 la Alba Iulia sînt români din toate teritoriile locuite de români. O scrisoare venită din public este din partea unor mineri de pe Valea Jiului. O altă scrisoare fixează în cuvinte „momentul heraldic al epocii”: unirea tuturor românilor în jurul tovarășului Nicolae Ceaușescu. Un tînar aduce „Lancea lui Horea” pe stadion. Lancea nu are tășuri, „dar are metalul care ar putea fi ascuțit oricînd.” Alți tineri aleargă pe stadion cu drapelul tricolor. A.P. merge pînă la tribune și citește prin ceață pancardele care altfel nu pot fi văzute. Este „foarte frig, foarte ceață, dar foarte frumos prin oameni. Ei sînt cel mai frumos ornament al tribunelor.” Cîntecele patriotice sînt cerute în mod repetat pe tot parcursul spectacolului. În fața scenei, „în pămîntul confratern cu pămîntul din Cîmpia Libertății de la Blaj”, este înfipțată lancea. Sorina Hașigan, „Anul Nou al cenaclului”, reușește un recital fără precedent pentru ea, se ridică pînă la simbol și stabilește cel mai mare succes al seriei. După opt ore și jumătate, nu am senzația că se termină ceea ce nu tocmai exact numim spectacol, ci faza de grup a unei opțiuni cu implicații mult mai adînci.

AURELIAN TITU DUMITRESCU

Dor vertical

Localitatea: Cluj-Napoca, 2 decembrie 1984, orele 17, Sala Sporturilor.

Număr de spectatori: 11 000.
Atmosfera: bună, cu scăderi și reveniri.

Calitatea spectacolului: foarte bună.

Noutăți: Vali Șerban cîntă Colind pentru Cluj, pe versuri de Adrian Păunescu; Aurelian Titu Dumitrescu recită Elegia a doua, Getica de Nichita Stănescu. Au revenit în cenaclu: Adrian Jăcotă și Iuri Galis.

Aportul organizatorilor: foarte bun.

Ajungem la Cluj-Napoca cam în același timp cu istoria. Cam tot atîta timp le-a trebuit fericirilor participanți din 1 Decembrie 1918 să ajungă acasă la ei, prin satele ardelenesti. Și chiar Sala Sporturilor din Cluj-Napoca scamăna cu o dorință împlinită și sufletele miilor de tineri veniți la spectacolul Cenaclului Flacăra sînt părți ale marelui Dor românesc întregit atunci și dat nouă din bunicii în părinți întru păstrare veșnică. Încet dar sigur, începem să locuim din ce în ce mai mult în propria noastră istorie, în națiunea română, și unde altundeva dacă nu în Clujul Dietei de tristă amintire de altădată putem simți mai plener sensul adînc al libertății atît de greu obținute.

Sîntem întîmpinați cu leit-motive ale cîntecelor din cenaclu, îndrăgite și cunoscută de tîna generație; „Trăiască, trăiască, trăiască, să trăiască / Moldova și Ardealul și Țara Românească!”, „Trăiască România!” ori „Să fie pace-n lume!” se cîntă minute în șir, minute în care ne transformăm în spectatori, de ce să nu recunoaștem, nu fără mindria de a fi implantat, prin strădania și conștiința artistică, a fiecăruia dintre noi, aceste piese în rețeaua fină de discernămint a educatului public tînar cu care intrăm în contact mai peste tot în cuprinsul țării.

Tripticul Săsărman-Stîngaciu-Buică adună din trei direcții Colind pentru cei încercați de suferință, pe versuri de Adrian Păunescu. Conducătorul cenaclului, poetul Adrian Păunescu, intră în scenă apăsînd parcă imperceptibil pe un declanșator, aflat undeva între noi, și publicul se dezlănțuie întînd cîntecele de patrie și revoluționare ale cenaclului. Treceți, batalioane române, Carpații!, Deșteaptă-te, române! răsuna liber din piepturile tinere, pot fi cîntate fără teamă repercusiunilor pe care le-au avut de îndurat creatorii lor și mulți alții fără nume, păstrători prin șoapte, la leagănul pruncilor, ai ființei naționale.

Cred că unul din marile merite ale Cenaclului Flacăra și o idee de bază a conducerii cenaclului constau în faptul că scoaterea la lumină a valorilor naționale prăfuite din motive diverse an de-a rîndul, este un act de o responsabilitate similară creației.

Probabil din cauza încărcăturii emoționale, a așteptărilor mari de-o parte și de cealaltă, din cauza unei anumite doze de nervozitate ce-a depășit limitele uneori ale unei expresii libere, în sensul curat al cuvîntului, cîteva momente cheie ale spectacolului au avut de suferit. Dar marea masă de tineri dornici de cultură și adevăr, precum și profesionalismul componentilor cenaclului, pe de altă parte, au reușit să treacă peste momentele dificile, izbucnind cu incredibilă prospețime exact atunci cînd totul parea compromis. Mi se pare, de altfel, că una dintre caracteristicile acestei atît de controversate generații tinere este tocmai fantastica ei capacitate de mobilizare, dovînd o maturitate încă de pe acum de folos manifestărilor cărora sînt incredințate.

Vîrsta e vîrstă. Recitalul trupei „Totuși”, insistent cerut de public, aduce sala la incandescență. Rock-ul e acum rege. Într-un ultim bis, Andrei Păunescu, conducătorul trupei, cîntă Da, da, da, piesa trupei „Trio”. Apoi e rîndul candorii; micuța și talentata Lelia Vaida impresionează prin precizia interpretării.

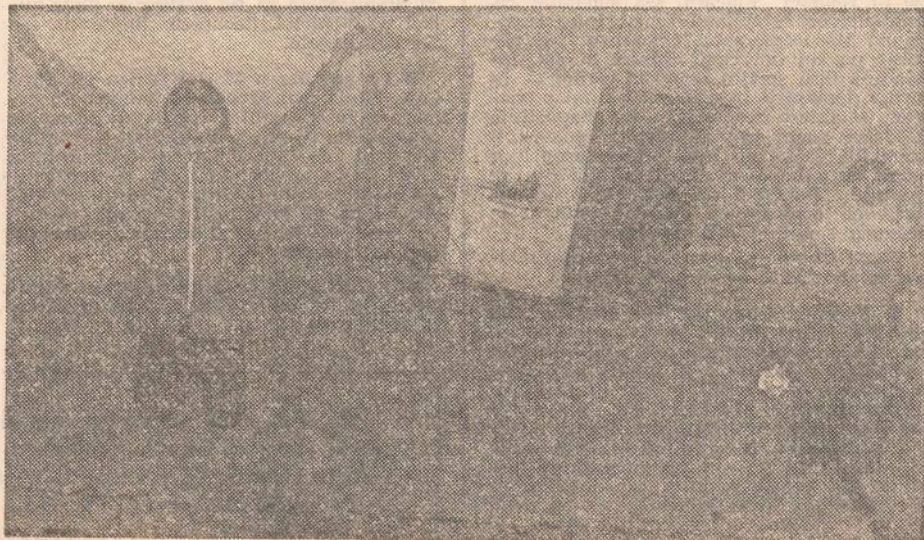
„Poziția verticală e probabil cîștigul cel mai de preț al tinerei generații”, spune mustrător poetul Adrian Păunescu aceluia dintre tineri ce nu reușesc să prețuiescă la adevărată valoare eforturile făcute pentru verticalitate.

Scrisoarea unei tinere venite prima oară la cenaclu oferă încă o deschidere a ceea ce este Cenaclul Flacăra. Cîntăm în limba maghiară ori în dialectul aromân, respectăm și promovăm limba de naștere a fiecăruia dintre românii țării.

La cererea unui grup de intelectuali, conducătorul cenaclului reiterează spiritualitatea lui Lucian Blaga, citind finalul cărții acestuia, Spațiul mioritic.

Din nou un moment excepțional și, mulțumind, cîntăm o premieră, Colind pentru Cluj, scris de Adrian Păunescu și Vali Șerban, colind ce ninge peste noi vestirea de an nou.

Nu este 101 dar finalul spectacolului este impresionant, de fapt finalurile la care ne obligă imprezibila și extraordi-

sufletească, inimă la inimă!

nara capacitate de revenire a clujenilor ; în ultimul dintre ele, poetul este „prins” definitiv în mrejele sălii și asistăm cu toții la un excepțional recital din creația proprie, recital pe ale cărui ecouri ieșim și noi din acest difical dar emoționant spectacol de la Cluj-Napoca.
„La mulți ani, cu sănătate!”

AUGUSTIN FRAȚILA ■

Castelul

Localitatea : Turda, 3 decembrie 1984, orele 17,00, Sala teatrului de Stat.
Numărul de spectatori : 1 000.
Atmosfera : excepțională.
Calitatea spectacolului : foarte bună.
Noutăți : prezențe locale : Napău Dorina, grupul folk „Gemina” (Bocoș Mircea — chitară, Gherman Ioan — vioară, Gherman Sandu — block flote); Florin Săsărman a lansat cîntecul „Hei, voi sănii și voi cai” (Serghei Esenin); Augustin Frațilă a lansat colindul „Ochii veacului să-i ștergem” (versuri proprii).
Aportul organizatorilor : foarte bun.

De ce 101? Datorită unui public excepțional, public care a umplut pînă la refuz o sală mică, dar un public mare, ardent, pătimaș, vulcanic, într-o erupție continuă. În fața unei asemenea săli, membrii cînaclului cîntă fiecare mai bine ca niciodată. Nica Zaharia, Florin Șerban, Iuri Galis, Adrian Jacotă fac dovada unei înalte tinute artistice în fața unui public care știe tot repertoriul nostru. Mobilizați de îndemnul poetului Adrian Păunescu, care roagă membrii cînaclului „Să nu uite că efortul lor este paralel cu cel al întregii tinere generații române”, fiecare dintre noi își dă seama că trebuie să se realizeze acea contopire morală și spirituală cu acest public extraordinar. Publicul devine o oglindă a scenei, în care cînaclul este mai frumos ca niciodată. Marius Bațu ne roade în ochii minții pe Zaharia Stancu, apoi Majaj Gyözö trimite în sală prin cîntec două făclii prin căldura sufletului său și a interpretării: „Redevenim copii” și „Totuși, iubirea” se cîntă aici ca niciodată. „Niciodată să nu uităm de cei mai triști ca noi”. Sînt versuri pe care poetul Adrian Păunescu le modelază pe sufletele noastre și ale tinerilor din sală beneficiind și de interpretarea scriabilă a cîntecului cu același titlu de către Octavian Bud. „Uitați-vă ce frumoși sînteți” — poetul simte pulsul sălii și realizează apoi prin cîntecele de țară și pace, cîntecele emblematice ale cînaclului, acea comunicare extraordinară de intimitate cu publicul. La numai două zile de la marea sărbătoare a poporului român — reîntregirea României la 1 Decembrie 1918 — publicul turdean este mirific. Sensibilizarea tinerei generații este scopul Cînaclului Flacăra, ghidindu-ne după ideea președintelui Nicolae Ceaușescu, aceea că nu se poate face nimic fără libertate și unitate națională. Libertatea și pacea, „fructul cel mai de preț” al popoarelor lumii, sînt cîntate aici, la Turda, excepțional. „Glorie eternă făcătorilor României Unite! Trăiască România!” Se scandează îndelung: „Trăiască, trăiască, trăiască, să trăiască, / Moldova, Ardealul și Tara Românească!”. La Turda, ca de altfel în întreaga țară, fiecare provincie a a patriei este la ea acasă. Cîntăm cu tinerii turdeni cîntece fraterne pentru Moldova, Transilvania și Tara Românească. Conducătorul cînaclului, poetul Adrian Păunescu, recită din creația sa „Ropetabila povară”, „Pacient” și „Manifest pentru sănătatea pămîntului”, realizînd un moment cu totul și cu totul excepțional, de fapt corolarul acestui spectacol intim, frumos și profund. După „Trăiască România”, „Jurămînt la Putna”, „O singură Putnă” și „Lancea lui Horea” cîntăm, la inițiativa sălii, „O șansă păcii”, „Toate femeile vor pacea” și „Să fie pace în lume”, subliniînd încă o dată ideea președintelui Nicolae Ceaușescu, a partidului nostru, aceea că pacea și libertatea sînt bunurile cele mai de preț ale întregii omeniri. Apoi, „Iancu la Tebea”, face ca duhul lui Avram Iancu să reinvie aici la Turda. Tinerii din Turda nu se dezîntărim un bilet în care se spune: „Vă

mulțumim pentru aceste clipe, care sînt mai mult decît minunate. Aceste clipe vor rămîne săpate adînc în sufletele noastre să avem ce povesti copiilor și nepoților noștri. Mulțumim încă o dată conducerii statului și personal tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru grija pe care ne-o poartă.” (Luminița, clasa a X-a B). Acest public extraordinar va primi cu multă căldură momentele de rock ale trupelor Krypton și Pro Musica, precum și evoluțiile lui Florin Săsărman, Cristian Buică, Vali Șerban și Partaj. Același public va asculta plin de sensibilitate o interpretare senzațională a piesei „Ultima zi” cu Alexandru Zărnescu. Ca o distanțare bruscă în timp, ca și cum am asculta o muzică a unor ani de tinerete, oferim sălii, pentru prima oară în istoria cînaclului, banda cu înregistrarea acestei „Ultime zile”, înregistrare făcută cu cîteva minute înainte. Capacitatea deosebită de receptare a poeziei, modul de a exprima recunoștința prin aplauze care au durat minute în șir, ca și cum am fi fost la un concert simfonic, au dat dovada unui public extrem de sobru și educat, adevărat cunoscător de poezie. În „Castelul” ridicat pe parcursul întregului spectacol, versurile poetului Adrian Păunescu se sting unul cîte unul. Ca niște lumini ale sufletului, și ultimul acord al lui Alexandru Zărnescu aduce împlinirea și pacea nopții peste manifestarea noastră. Noapte bună și mulțumim Turda! A fost prea frumos și adevărat!

CRISTIAN MINCULESCU ■

Dragoste la Dej

Localitatea : Dej, 4 decembrie 1984, ora 15, stadionul din localitate.
Număr de spectatori : 11 000.
Atmosfera : foarte bună.
Calitatea spectacolului : foarte bună.
Noutăți : prezențe locale — Cristina Dumitru. Florin Săsărman a lansat piesa „Floare la rever” („Dragoste la Dej”), versuri Adrian Păunescu.
Aportul organizatorilor : foarte bun.

...și chiar că despre dragoste este vorba. „Nu treziți dragostea pînă nu vine ea”, spune un verset celebru și iată iubirea deșteptată și Turda am regăsit-o plenar la Dej, unde, sub limita de îngheț, totul a ars pînă la ultimul gong. Dăruirea, de data aceasta a început de la un accident, paradoxal dar veridic, echipa tehnică trecînd la un pas de o catastrofă de circulație. Cu toate că după orice manifestare a instinctului de conservare urmează comoditatea vitalului ce se reface în urma șocului, spiritul datoriei a fost mai puternic decît instinctul, băieții mobilizîndu-se uimitor și realizînd, probabil, recordul de montare a celor trebuincioase unei audiții perfecte : cincisprezece minute!

Urcăm în scenă ca-ntr-un colind, sîntem așteptați cu refrene din cîntecele cînaclului, pe care cele cîteva mii de tineri ce sfidează șerul de-a dreptul cinic, le

cîntă întîmpinînd interpretările.

Pe aerul stîncos sunetul lunecă ; să străbați pulvrea pînă de frig pînă la membrana subtilă a spiritului, în astfel de condiții, e o treabă de profesionist. Grija pentru interpretări a fost, parcă, mai mare ca niciodată : există, mă gîndesc, un eroism al timpului de pace. Peste douăzeci, treizeci de ani, noi, generația care cîntă împreună cu generațiile pentru care cîntăm, vom fi în măsură să organizăm o Asociație a Veteranilor de Pace, asociație ce va fi invitată prin școli să povestească fapte de eroism cel puțin la fel de importante pentru devenirea noastră ca națiune puternic dezvoltată din toate punctele de vedere, ca și cele săvîrsite de înaintașii noștri cu arma în mînă.

Orice exagerare are natura patosului bunei credințe și a încrederii în faptul că mesajul Cînaclului Flacăra, nu numai că nu este gratuit, dar, are natura unicatului, în aceste timpuri cînd, puțină lume de pe lume mai face efortul de a suplini violența cu echivalentul ei intelectual, tășul fin, imperceptibil al artei.

Cîntăm pentru provinciile românești, pentru a nu uita niciodată de unde a început țara ; Iancu la Tebea, Jurămînt la Putna vibrează în potcoava stadionului, glasul celor mulți materializîndu-se ca voință unică întru păstrarea adevărilor celor mai de preț ale istoriei noastre.

Doina lui Lucaci cîntată de Emilian Onciu prilejulește poetului Adrian Păunescu, la cererea publicului, un minunat moment Vasile Lucaci, conducătorul cînaclului citind, pentru eterna fixare în memorie, scrisoarea lui Lucaci, tribunul transilvan, către prietenul său Pop de Băsești, cu puțin timp înainte procesului întentat lui Lucaci în 1894 :

„Te rog, dragă bade, ai curaj și însuflă-le și celorlalți curaj, căci numai avînd curaj vom putea atrage simpatia întregii lumi civilizate spre noi. Pregătește-te de procesul memorandului. Am scris și lui Rațiu la Sibiu, el mă întrece în însuflețire. Dacă avem un astfel de conducător curajos și înțelept, vom putea fi condamnați, dar nu învinși”. spune Lucaci și rugămînta sa este prefigurarea pe veci binecuvîntatului an 1918, an al Unirii celei Mari, an ce a motivat suferințele de veacuri ale românismului.

Este rîndul poetului Adrian Păunescu să „doinească” versurile lui Eminescu, într-o liniște deplină, liniște ce aduce cu sine o împăcare, un fel de iertare a sfîrșitului de veac pentru mijlocul său slăbit.

Văzînd în fața ochilor emoția dezlănțuit-

tă a miilor de tineri ce reacționează prompt la adevăr, cu un instinct genetic, parcă te temi de sfîrșitul spectacolului, parcă îți este teamă că, o dată cu ultimul acord, vei îmbătrîni brusc și totul va fi fost o iluzie.

Florin Săsărman trăiește astăzi seară emoțiile unei premiere : un cîntec scris într-o noapte inspirată, poetul Adrian Păunescu nedormind alături de tînărul interpret, alcătuiind cuvintele acestui pahar de dragoste ce este cîntecul, cîntec al cărui refren se cîntă minute în șir după prima interpretare. „Dragoste la Dej!”.

Înregistrăm pînea și o redăm înspre validare publicului. Ai senzația Hyde Parkului. Poezia a coborît în multime și se scrie împreună cu aceasta. Rigoreea a trecut din dogmă morală în sentiment ; avem încredere unii în alții, creatori și spectatori și acesta este cel mai important lucru într-o relație de natură estetică.

În seara aceasta, rece, la Dej, s-a verificat un sens profund al culturii românești : concomitența triadei de aur a esteticului ale cărui componente sînt faptul, transfigurarea artistică a acestuia și receptarea din partea spectatorilor pe măsura faptului și a haloului său estetic.

Felicitări Dej ! Un spectacol de nota o sută unu, așa cum l-au creat temerarii lui spectatori.

AUGUSTIN FRAȚILA ■

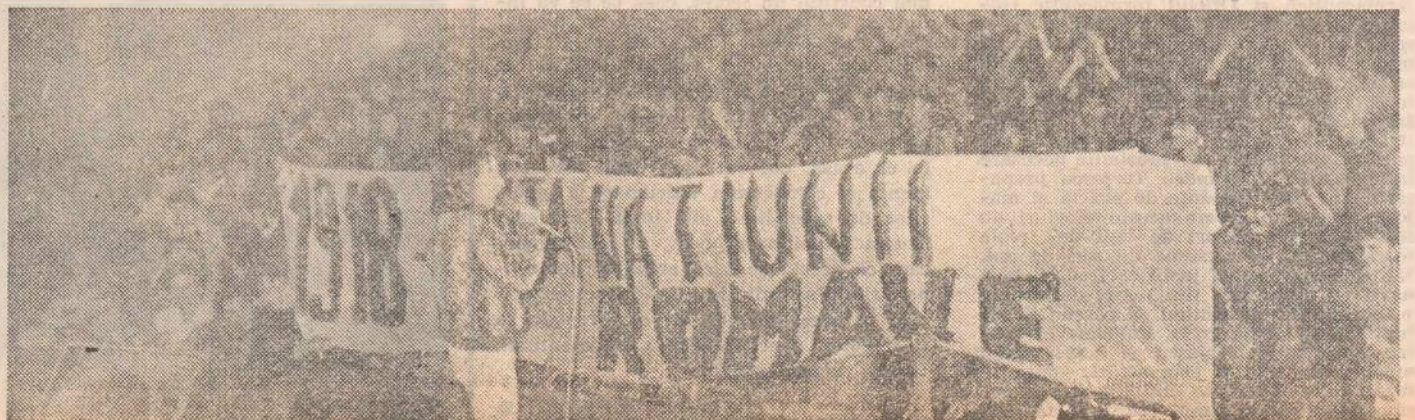

Programul Cînaclului Flacăra

Cînaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, răspunzînd invitației numeroșilor săi prieteni, își continuă turneul prin țară după următorul program :

7 decembrie — Aleșd, de la orele 16 ; 8 decembrie — Oradea, Sala Sporturilor ; 9 decembrie — Timișoara ; 10 decembrie — Timișoara, ambele în Sala „Olimpia” ; 14 decembrie — Tîrgu Jiu, Sala Sporturilor ; 15 decembrie — București.

Toate spectacolele, cu excepția celor special menționate, vor avea loc cu începere de la orele 17.

Temeiuri teoretice și practice

Gelul antiulceros T.A. a fost aprobat de O.S.I.M. și brevetat. Oficiul farmaceutic Craiova a plătit, în calitate de titular, taxa de brevet. Din cauza scoaterii din producție și a preocupărilor din cadrul Cabinetului experimental, înființat special pentru efectuarea cercetărilor privind bolile de piele, Alexandru Torjescu nu mai prepară gel în Laboratorul Galenic al farmaciei de pe strada Scolilor din Brăila. Oficiul farmaceutic Craiova, singurul care-l prepara, a făcut o întrerupere destul de lungă, motivată, se spune, prin lipsa unor materii prime. Gelul a fost în continuare mult solicitat, mai ales acum toamna, sezon favorabil declanșării de vechi sau noi ulcere și boli de stomac. La Brăila și Craiova, cererea e deosebit de mare. Cum Oficiul farmaceutic Craiova nu face față, iar Alexandru Torjescu nu-l mai prepară la Brăila, o mulțime de oameni bat drumul degeaba. La Turnu Severin, de unde a plecat gelul, sub aceeași etichetă și cu însemnele inventatorului, sau în alte farmacii, se vind semi-preparate care n-au nici o tangență cu medicamentul adevărat. Alexandru Torjescu n-a dat nimănui de la Turnu Severin formula medicamentului, iar la Craiova medicamentul nu mai este de aceeași calitate ca atunci când era sub controlul inventatorului. În ultimul timp, pacienții au prezentat șarje de medicamente preparate la Craiova, cu seria VI și VII 1984, plingându-se că nu mai au aceeași eficacitate. Privind preparatul prin sticlă se observă că substanțele nu mai sînt suspendate în gelul brevetat, nu mai au aceeași adezivitate, sînt aglomerate pe fundul sticlei, neputînd fi omogenizate, ceea ce înseamnă greșeli de preparare, improvizații de agenți de suspendare, înlocuiri de substanțe active. Medicamentul se vinde fără prospect, deși acesta există. Nu este însoțit de recomandări privind dieta de alimentare. Toate acestea denotă dezinteres și superficialitate. Există pericolul compromiterii medicamentului și, deci, al dispariției lui. Farmacistul Torjescu primește scrisori și telefoane prin care este întrebat cum se administrează medicamentul, regimul alimentar. De la Ministerul Sănătății i s-a comunicat farmacistului Alexandru Torjescu că printre medicamentele nou inventate, cu o largă solicitare, printre ele numărîndu-se și Gelul antiulceros T.A., vor fi industrializate. Pregătirea unei benzi de fabricație durează însă destul de mult, iar miile de bolnavi care făceau tratament cu gel pînă una alta nu-l au la îndemînă sau îl au prost făcut sau falsificat. Pentru rezolvarea acestei situații nedorite, deoarece formula medicamentului nu mai este un secret protejat de O.S.I.M., farmacistul Alexandru Torjescu propune ca oficiile farmaceutice din țară, prin șefii laboratoarelor galenice sau ai laboratoarelor de controlul medicamentelor să se adreseze pentru primirea formulei și a modului de preparare teoretic și practic pentru a-l putea oferi bolnavilor la ei acasă. Simplu și eficient! Toate acestea în modul cel mai dezinteresat.

Pe plan local, la Brăila, organele județene, care au sprijinit din primul moment demersul farmacistului Alexandru Torjescu, duc tratative cu Oficiul farmaceutic Galați ca gelul să fie preparat la nivelul acestui oficiu, în laboratorul său galenic; pentru ca populația din Vrancea, Brăila și Galați să poată beneficia în continuare de tratamentul cu Gel antiulceros T.A.

Medicamentația și tratamentul în boli de piele incurabile. Ca urmare a articolului apărut în revista Flacăra cu privire la preocupările și cercetările vizînd tratamentul bolilor de piele incurabile, ca și a solicitărilor bolnavilor. Ministerul Sănătății, prin Direcția asistenței medicale și Direcția generală farmaceutică, Direcția sanitară a județului Brăila și Oficiul farmaceutic Galați au creat în Policlinica județeană Brăila un cabinet experimental privind cercetările și tratamentul bolilor de piele incurabile. Acesta a dat posibilitatea ca într-un cadru organizat bolnavii să beneficieze de consultații, tratament, îndrumare, regim alimentar și medicamente, în majoritate eliberate de farmacia policlinicii, unde Alexandru Torjescu funcționează. Direcția generală farmaceutică și Oficiul farmaceutic Galați s-au străduit să acopere necesarul și consumul unor medicamente din țară și import neobișnuit de mare. La această acțiune un aport deosebit au avut directorul general al Fabricii de antibiotice Iași și Oficiul farmaceutic Iași care s-au străduit să acopere necesarul mare din anumite sortimente de substanțe necesare farmacistului Alexandru Torjescu preparării unor medicamente de strictă și majoră necesitate. Toate aceste eforturi au fost făcute în cazuri de boli de piele foarte grele, cu vechime de zeci de ani. Ele sînt cu atât mai justificate cu cît bolnavii de multe ori, din punct de vedere psihic, moral și familial se găseau în situații deosebit de grele. Colaborarea dintre Alexandru Torjescu și personalul medical din Brăila este astăzi, datorită rezultatelor deosebite obținute într-o perioadă scurtă de timp, foarte bună nu

numai în tratarea unor boli de piele, ci în multe afecțiuni care necesită investigații complexe. De ajutor și colaborare foarte bună se bucură din partea unui competent dermatolog, dr. Petre Cristea, cu care încearcă să rezolve cazuri grele, complicate sau să lămurească diagnostice încă neprecizate sau cazuri limită, complicate, cu exitus limitat. De asemenea, de multă înțelegere și ajutor au dat dovadă direcția Direcției sanitare și a Spitalului județean, care au organizat și dotat corespunzător cabinetul experimental.

În două luni de activitate, în loc de 400 de bolnavi planificați, au fost tratați 900. Programul de lucru normal — 8—12 cabinet, 12—16 prepararea medicamentelor a fost mult extins din cauza unor cazuri grave, peste planificare. Pe măsură ce trece timpul, programul se aglomerează din cauza pacienților vindecați sau ameliorați, care vin la control și solicită noi tratamente sau tratamente de întreținere și se bucură de prioritate.

Cazurile de psoriazis sînt vindecate ușor cu toată diversitatea lor — vulgar, artropatic, diseminat, în picături, pustulos sau cu retracții tendinoase —, toți pacienții, după perioada de tratament, care nu depășește 30 zile, prezentîndu-se la control vindecați. Tratamentul nu dă rateuri.

Lupusul eritematos cronic, diseminat, sistemic, boala lupică endemică cu complicațiile lor, nefropatii lupice, cu manifestări renale, cutanate, articulare, hepatice lupice, hipertensiuni arteriale secundare etc. sînt vizibil ameliorate după prima perioadă de tratament, majoritatea pacienților prezentîndu-se la control cu buletine de analize vizibile și spectaculoase ameliorate, starea de prostrăție, astenia și fatigabilitatea fizică și nervoasă fiind ameliorate încă din startul tratamentului.

Nu în toate cazurile altor boli, tratamentul este atât de lesnicios și spectaculos ca în psoriazis sau în lupus. În multe situații este nevoie de răbdare, timp, colaborare medicală, investigații suplimentare de laborator, dar întotdeauna se realizează ameliorări cînd concursul bolnavilor este total.

Grav și periculos, în anumite boli de piele, este faptul că tratamentul se face ambulatoriu. Ținînd cont de anumiți factori tensionali, metabolici, de laborator, în care tratamentul Torjescu ar fi contraindicat, în anumite cazuri, la recomandarea specialiștilor tratamentul ar trebui făcut sub spitalizare, la spitalul de care aparțin. Asupra acestui punct vom reveni. Pînă atunci, să mai spunem că tratamentul pe care-l aplică Alexandru Torjescu este justificat medical, științific și că în aceste zile la Ministerul Sănătății se găsește spre studiu referatul farmacistului Alexandru Torjescu conținînd justificarea teoretică și practică a tratamentelor propuse pentru bolile de piele incurabile enumerate mai sus. Sototele pînă de curînd de origine necunoscută, bolile au la origine o dereglare a axului hipotalamo-hipofizo-suprarenal, care se produce în urma unui stress acuzat de indivizii la nivelul acestui ax și care poate fi nervos, anafictic, operator sau cauzat de intoxicații alimentare grave. Bolile de piele nu sînt decît manifestări dermice ale acestor disfuncții endocrine. Numeroase îmbolnăviri apar ca urmare a unor accidente rutiere, spaima, tensiuni psihice deosebite. Alexandru Torjescu demonstrează că ele se pot vindeca acționînd medicamentele și precis la nivelul axului endocrin amintit, folosînd mai puțin unguente, nefiînd de natură microbiană sau micotică. După vindecare, o grijă deosebită trebuie dată, prin toate mijloacele terapeutice, a păstrării la un nivel de activitate corectă a glandelor endocrine enumerate mai sus. Să mai amintim că farmacistul Alexandru Torjescu nu lucrează singur. În interpretarea și justificarea științifică a tratamentelor, de asemenea în demonstrarea caracterului genetic al unor boli de piele a fost ajutat în mod dezinteresat de medicul militar Constantin Poenaru, care a dovedit solide cunoștințe în materie de medicină internă, endocrinologie, genetică.

Și, totuși, Alexandru Torjescu e singur. Planificarea bolnavilor, riguroasă și strictă, a depășit luna martie 1986. El nu va putea face față la infinit multiplelor obligații ce decurg din acest aflux neobișnuit de mare de bolnavi care vin la Policlinica județeană Brăila. Cum ar putea fi rezolvată cel mai bine această situație în interesul bolnavilor? Iată propunerea farmacistului Alexandru Torjescu: În momentul cînd tratamentele aplicate de Alexandru Torjescu nu vor mai constitui un secret, ceea ce se va întîmpla cu siguranță curînd, la nivelul direcțiilor sanitare județene vor fi posibile instructaje cu medicii dermatologi pentru însușirea atât a metodelor cit și a tratamentelor. În acest fel vor putea beneficia de tratamente și medicamente, la ei acasă, oameni din toată țara, sub atenta și competentă îndrumare a medicilor de specialitate. Pe lîngă eficiența tratamentului propriu-zis, să mai remarcăm că acesta se face ambulatoriu, economisindu-se mii de zile de spitalizare.

Și în acest caz, cu cit mai repede se va rezolva generalizarea tratamentului, cu atît va fi mai bine.

OPREA GEORGESCU ■

Nici un efort nu este prea mare

— Stimate tovarășe doctor docent farmacist Virgil Torjescu, printre bogățiile inestimabile ale țării noastre se numără și plantele medicinale. Ele reprezintă un adevărat tezaur național. Se poate spune fără teamă de a greși că în ultimii 20 de ani cu deosebire s-au creat premisele unei adevărate farmacii a naturii.

— Într-adevăr, în ultimii 20 de ani a sporit preocuparea pentru pătrunderea tot mai profundă în cercetarea calităților terapeutice ale plantelor medicinale. Nu este prea departe vremea cînd plantele medicinale se călcau, pur și simplu, în picioare și erau privite la limita toleranței. Astăzi însă începe să se observe că ele reprezintă cu adevărat acel tezaur național despre care aminteați, deoarece prin minunata lor compoziție chimică sînt binefăcătoare în prevenirea și tratarea diferitelor boli. Prin substanțele active medicamentoase pe care le conțin sînt utilizabile în varii afecțiuni: hipertensiune, boli renale, pulmonare, hepatobiliare, cardiovasculare etc.

Profund de aceste zile eferescente și de emulația produsă de marele forum al comuniștilor români, trebuie să spunem că liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale ale țării noastre pentru anii 1981—1990 sînt pregnant evidențiate de către președintele Republicii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și pentru domeniul nostru de activitate: „Se va asigura dezvoltarea accentuată a producției de medicamente, extinzîndu-se gama de sortimente prin sinteza și biosinteza unor produse cu efect terapeutic ridicat și spectru larg de acțiune precum și prin valorificarea extractelor”. Așadar, în ultimele două decenii ale secolului nostru, datorită politicii științifice și creatoare a partidului nostru, datorită și avîntului tehnico-științific la care asistăm și participăm, s-a pășit în cercetarea mai de profunzime a principiilor terapeutice a extractelor din plantele din flora românească. Unele substanțe conținute în organismul vegetal dovedindu-se a fi tot atît de eficiente în tratamentul diferitelor boli și afecțiuni ca înseși medicamentele de origine organică sau anorganică. Principii active din plante sînt lipsite de efecte nedorite, secundare, ca ale chimicilor. Ba chiar sînt bine tolerate și absorbite de organismul uman, fiind mai apropiate de organismul omului. Să nu uităm și aspectul economic: sînt mai ieftine și la îndemîna noastră.

Iată suficiente motive și dovezi pentru care farmacologia, implicînd fitoterapia și fitologia utilitară ar trebui studiate mai pe larg, științific, în facultățile de farmacie și medicină, pe de o parte, pentru ca să se facă cunoștință despre care în trecut aminteam, iar pe de altă parte pentru utilizarea lor și în alte domenii și profiluri: alimentare, odorante, coloranți naturali, netoxici, uleiuri grase și esențiale ș.a.

— Datorită elimei și reliefului țării noastre — fără-ndoială nici aspectul fascinant și îmbietor al reliefului nostru nu trebuie pus în plan secund —, zestrea floristică este una demnă de invidiat. Ea conștină, după cum afirmă specialiștii, din 4000 de specii de plante, din care 10 la sută sînt plante medicinale.

— Distinși oameni de știință: biologi, farmaciști, medici, chimiști, ingineri agronomi și silvicultori, medici veterinari (și nu numai) se preocupă de acest domeniu vechi și se preocupă de acest domeniu vechi de cînd lumea și totuși nou. De asemenea, facultățile de medicină și institutul de cercetări farmaceutice, trustul PLAFAR, plus laboratoarele galenice înființate la nivelul citorva orașe duc o muncă serioasă de cercetare și creație aplicată pentru realizarea unui sortiment cit mai variat de extracte din vegetale, spre a fi oferite apoi de către medicii fitoterapeutici suferinzilor spitalizați ori ambulatorii.

Trebuie să reamintim că tovarășul Nicolae Ceaușescu a pus accentul în repetate rînduri pe „valorificarea resurselor naturale interne în vederea obținerii

unei game variate de medicamente”. În acest context vorbind, este nevoie de o cunoaștere exactă a compoziției chimice a plantelor medicinale și, mai ales, a acelor substanțe active care au și acțiune electivă și majoră.

— Este în relativă creștere numărul cercetătorilor români care demonstrează calitățile speciilor vegetale existente atît în flora spontană cit și în culturi. De ce să nu spunem însă deschis și dezinteresat, cel mai adesea ei lucrează într-un modest dar mult lăudat anonim.

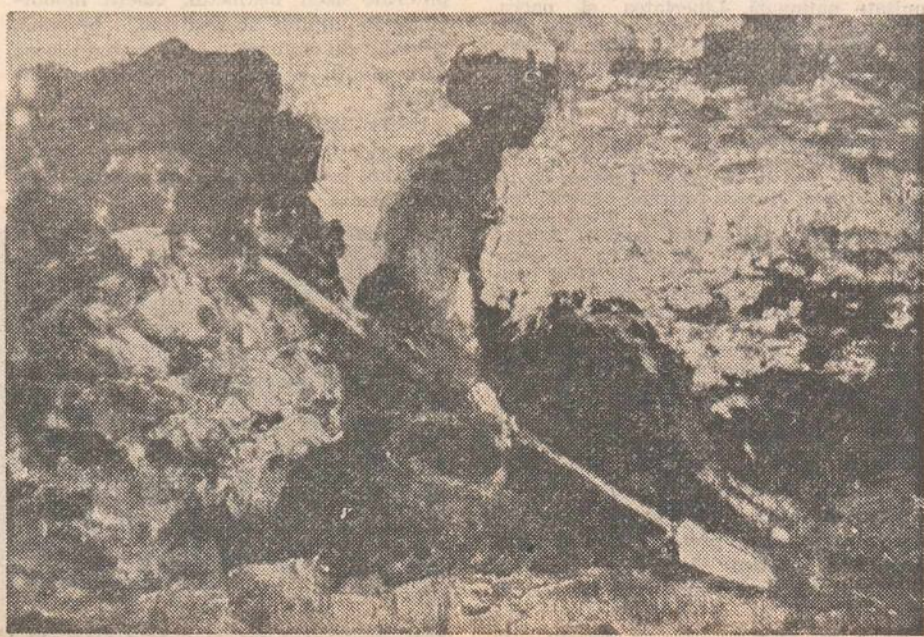
— Este stringentă necesitatea ca aceste studii disparate despre care aminteați să nu fie ținute în secret. Spre binele sănătății publice ele ar trebui să fie reunite în vreun fel, sub egida unui for tutelar. Ar fi nimerit să se organizeze consfătuiri anuale, la nivel național, unde să se dezbată în legătură cu stadiul în care s-a ajuns cu cercetarea în domeniu și să fie adoptate cele mai optime soluții. Să nu uităm nici un moment că unele preparate au fost realizate din extracții vegetale; ele au fost create și autorizate de către Comisia Medicamentului pentru intrarea în microproducție! Unele extracte s-au dovedit a fi mai fericit combinate și au rezistat probei timpului; altele însă nu s-au înscris pe turnanta calitativă. În sensul acesta socot că Ministerul Sănătății ar trebui să gireze consfătuirile despre care aminteam, dar să treacă neîntîrziat prin unitățile de profil la fabricarea acelor specialități medicamentoase care au căpătat proba oamenilor și a timpului, deopotrivă.

— Sinteți un cadru medical cu o vastă experiență, stimate Virgil Torjescu. Despre dumneavoastră și fiul dumneavoastră, Alexandru Torjescu, am scris încă în urmă cu 2 ani cînd nu erați atît de renumiți în țară. Ce dorește să vă întreb, nu înainte de a lămuri că este cit se poate de departe de mine gîndul de a stîrbi din valoarea terapeutică a multor chimioterapice de sinteză, cu efecte în multe privințe eroice, salutare. Nu alune-căm nici pe panta lunecoasă afirmînd că plantele medicinale și numai ele sînt un remediu universal! Totuși, de ce unele cadre medicale privesc plantele medicinale și înseși extractele medicamentoase din aceste plante, cu dioptrii, dacă mă pot exprima astfel?..

— Mă bucur sincer că ați pus problema într-un mod franc, deschis. În orice caz, nu eu și nici înimosii cercetători din lumea deocamdată veche și totuși nouă a plantelor medicinale am demonstrat unele efecte nedorite, secundare, ale unor medicamente chimioterapice de sinteză. Demonstrații serioase s-au făcut în marile laboratoare ale lumii, iar rezultatele cercetărilor au fost date periodic publicității de către O.M.S. S-a demonstrat clar că unele medicamente chimice în consum abuziv ori îndelungat au efecte teratogene sau chiar cancerigene. Nu intenționez să trag spuza la oala extractelor din plante, căci la o administrare neautORIZATĂ și abuzivă inclusiv acestea pot deveni toxice. Pot produce intoxicații cronice sau acute. Cităm Mărul lupului sau Remful (Aristolochia clematitis) care la mai mult de 3—4 frunze la 1 litru de infuzie sau decoct — produce vomă, hematomegalie, mărește considerabil fagocitoza. Omagul (Aconitum species), prin aconitinele ce le conține, ca și brîndaș de toamnă (Colchicum autumnale), de altminteri, printr-un alt alcaloid numit colchicină pot deveni toxice și una și alta. Să nu uităm nici un moment că aceste plante au servit în trecut pentru „otrăvurile criminale”. În fond și, la urma urmei, în domeniul plantelor ca și în acela al medicamentelor în general se aplică principiul că sub aspect toxicologic „între medicament și otrăv deosebite rezidă doar în privința dozei”.

— Fiindcă sîntem în domeniul exemplificărilor, poate n-ar strica pentru cititorii noștri să dați cîteva exemple...

— Reamintesc acest aspect important:

● Reproșuri și regrete ● Inelul verde al Capitalei ●

doza maximă de colchină este de 4 mg. Circa 10-14 mg devine foarte toxică și nocivă, provocând vărsături și diaree violente, însoțite de monstrozități celulare ce amintesc o serie de hidrocarburi aromatice cancerigene. Din această perspectivă apar două atenționări: nu oricine poate recomanda plantele medicinale căci domeniul poartă responsabilitatea prescrierii dozei unui medicament și, în alt rând, recomandarea plantelor medicinale, mai cu seamă a celor din flora spontană, nu poate fi făcută decât de către recoltatori bine instruiți. Se știe că pe aceleași suprafețe cresc adesea specii de plante toxice care se aseamă sub aspect morfologic cu alte plante valoroase. Iată de ce se impune o mai eficientă educație sanitară-cetățenească a publicului, pentru ca omul să recunoască, la o adică, o plantă veritabil-medicală. Să cunoască, prin urmare, ce parte din ea este utilă sub aspect farmacodinamic; cum anume se prepară o extracție la rece (maceratie) sau la cald (infuzie sau decoct); ce doze de ceai să ia! O atenție crescândă va trebui acordată și preparării extractiunilor alcoolico-spirtoase (tincturi), căci acestea sînt mai active ca ceaiurile apoase.

— Nici un efort nu este prea mare pentru apărarea celui mai sacru drept al omului: dreptul la sănătate, la viață! Nu vi se pare, totuși, că se fac pași prea mărunți pentru cunoașterea plantelor medicinale și-n special a efectului lor benefic în planul sănătății publice?!

— Nu pași mărunți, ci pași mari și apăsați trebuie făcuți în domeniu, căci în Franța, spre exemplu, cit și în alte țări avansate economic, întoarcerea spre medicina tradițională este mai mult decât o realitate. La noi este demnă de relevat munca meritorie a Institutului pentru Controlul de Stat al Medicamentului și Cercetării Farmaceutice (I.C.S.M.C.F.) și al Facultății de biologie din București, care au cartat pe parcursul a trei ani flora medicinală a țării noastre, dîndu-ne posibilitatea să ne cunoaștem astfel plantele utile sănătății. În același context aș situa două cărți de excepție „Folosirea plantelor medicinale” de Ovidiu Bojor și „Cum putem trăi sănătos și ieftin” de V. Florescu. Revin în schimb la un adevăr enunțat tangențial: oamenii trebuie mai bine instruiți în scopul identificării, recoltării, eventual trecerii în cultură a acestor plante, cit și asupra modului de uscare, conservare și întreținere în farmacia casei. Este bine de știut că plantele medicinale nu se recomandă a fi folosite la un an și jumătate, doi ani de la recoltare!

— În câteva numere ale revistei noastre v-ați exprimat deschis despre rolul binefăcător al plantelor medicinale. Nu pentru că repetiția e mama învățării, ci pentru că subiectul suscită interes, vă rugăm să treceți în revistă câteva plante medicinale și să vă exprimați asupra utilității lor în medicină.

— Cu mare plăcere. Vălorica (Hieracium pillosella) deschide orizonturi frumoase în scăderea urcii sanguine la uremie, albuminurie și edemelor nefriticilor, ca să nu mai pomenim decât în trecut despre proprietățile sale active în bolile hepatobiliare sau cardiace. În numerele 46 și 47 ale revistei din anul trecut am vorbit împreună despre minunatul usturoi (Allium sativum) cu multiplele sale utilizări în terapeutică, deschizînd — prin alicilina ce o conține — porțile încercărilor miraculoase în boala tumorală. Dar cite alte plante nu oferă largi posibilități de studiu pentru acțiunea lor antimicrobică, antiblastică, anti-verucoasă?... Aici putem insista asupra colchicinei și a derivaților săi. Coada calului (Equisetum arvense), Căltunasi, Condura și Tropaeolum majus, Tuia (Thuja occidentalis), Viscul (Visum album), Rostopasca sau Negelarița (Chelidonium majus) și cite alte nenumărate plante pot constitui cimpuri largi de cercetare pentru prezent și pentru viitorime. Este necesar însă ca acum, în final, să subliniem că fitoterapia folosește plantele medicinale în special în prevenirea și profilaxia bolilor cronice. În multe cazuri însă ele nu pot substitui substanțele chimioterapice, mai ales pe acelea care au efect selectiv, specific. Asocierea unor extractiuni din plante arsenalului substanțelor anorganice sau organice este de multe ori binevenită. Acțiunea este căutăta, eficientă, potențializîndu-se (sinergic).

— În concluzie, studiul plantelor medicinale este și rămîne un spațiu imens, care trebuie însă răscolit, cercetat în profunzime. Firește că foloasele sînt și vor fi de un real ajutor medicinelor, oamenilor, sănătății publice. Cu ce ați dori să încheiem discuția noastră?

— Cu această metaforă splendidă despre plantele medicinale care se profilează și se constituie ca într-un imens ogor, care trebuie cercetat mai în adînc. Pînă a vedea însă ce ne rezervă viitorimea în domeniul plantelor medicinale, invitația noastră sinceră trebuie să fie îndreptată către cititorii noștri, către semenii noștri. Invitație de a ieși mai mult în natură, în pădurile și poienile oxigenate ale țării pentru recreare, dar și pentru plăcerea de a culege aceste produse minunate ale bogatei noastre flore, conștienți fiind că avem la îndemînă — gratuit! — o mare bogăție, un adevărat tezaur, o adevărată sursă sigură și perenă de sănătate.

DORIN SALAJAN ■

Om — interioare de conștiință

Divorț intelectual

Oglinda îl inapoiază exact imaginea lui, imaginea de care are nevoie: croiala elegantă a hainei îl subțiază, o oarecare distincție a zîmbetului... Soția intră cu cafeaua. El mulțumește, nu are timp pentru cafea: trebuie să-i comunice un lucru extrem de important. E o datorie de onoare... O datorie... Nici n-ar mai putea apărea înaintea studenților lui dacă nu-i mărturisese. Pe seurt: e îndrăgostit. Ea va înțelege, e un om superior, nu?... Sentimentul lui e serios, adevărat, puternic...

Soția se așază cu cafeaua pe genunchi. Desigur, — el îi urmărește reacția și ea trebuie să se arate demnă de încrederea lui. Nu de puține ori, el, profesorul universitar, i-a reproșat ei că ingineria a înăspriț-o sau, cum spune chiar el, a bărbățit-o. Da, trebuie să se arate sensibilă la sinceritate. El continuă: Și pentru că vila nu-i a noastră, ci a mamei, ei o să-i cumpere el un apartament undeva. Copilul, bineînțeles, rămîne în casă, la el. Pînă atunci?... Doar n-o va alunga... Sînt doi intelectuali, se pot înțelege... Fii draguță și dă-mi altă batistă!... Așfă-seară o să întîrzie... Merge la soțul femeii de care e îndrăgostit, e nevoie de o explicație ca între niște oameni civilizați.

Uite ce e! se arată agasat soțul iubitei lui, cu unul m-am săturat să o tot fac pe proprietarul ei. Ia-o și duceți-vă! Dar să știți și dumneata că nu ești primul, au mai fost înainte vreo patru... Ia-o și gata!... El se ridică, dar intervine iubita: Eu nu plec nicăieri! Ați innebunit! Una-două, insurătoare! Nici măcar nu e divorțat!

Așa s-a întâmplat. Acum, în vila lor se umblă în virtul picioarelor. Profesorul e trist. Un sentiment atât de frumos terfelit de un bătăran! Cînd nu e revoltat, cade repede pradă deznădejzii pe umărul sigur al soției lui. Da, da! Lubește și nu regretă, e atât de minunat totul, atât de înalt sentimentul lui... E atât de veselă, de concretă iubita lui... Și totuși l-a respins. Crezi că-am jignit-o, spune-mi! Ești soția mea bună și devotată și înțelegătoare și unică, da, da, unică, să nu creadă ea că nu-și dă el seama ce pierde părăsînd-o, crede ea că iubita lui s-a simțit jignită de faptul că el a mers acasă la soțul ei?

În fiecare seară, soția îl așteaptă oricît de tîrziu. El nu mai dă telefon ca să-și anunțe întîrzierile. E doar nefericit, un îndrăgostit nefericit. O, buna, înțelegătoare mea soție, i-a mărturisit într-o seară, nici nu-ți inchipui tu ce greu e să-mi fie fără tine!

Ii trece, obișnuiește soția să se aplece în fața prietenelor care o dojenesc, e doar nefericit, un feudal naiv și prostuț, o să-i treacă. O să vedeți voi că-i va trece. Dar eu nu mai pot! Nu mă mai țin puterile să fiu nobilă și sensibilă!

NICOLAE CRISTACHE ■

Dorul de livezi al Bucureștiului

Mergi agale, sorbind cu privirea din toate părțile, te mai oprești citeodată și, teribil de indiscret, furi printre ulucile unui gard încă o neașteptată imagine. Puterea-ți de a bănuși sau născoci infățișările toamnei este, fără dubiu, întrecută cu mult de ceea ce grădinițele așezărilor din marginea Bucureștilor vin să ofere ochiului de orășean deprins cu ringoarea betoanelor înălțate cu osîrdie pretutindeni. Acum poți admira în voie, cu o copilărească uimire, dali ce-și odihnesc florile pe vreun acoperiș de casă, struguri strecurati printre crengile unor pomi sau zorele sclipind azurii de după globurile încărcate de soare ale gutuilor. Iar înspre marginea acestor margini — livezele, inelul verde al Capitalei, inelul logodnei bucureșteneanului cu natura.

Ce știal și ce nu despre aceste livezi? Cu sinceritate — înainte de-a te apropia de ele și a căuta să afli despre roada lor și despre ce viitor le așteaptă — mai nimic. Poate numai faptul de bun-simț că dinspre ele sosesc pe tarabele pietelor atât de așteptatele fructe sau că înspre ele și înspre cei care le îngrijesc îți îndrepti citeodată nemulțumirea atunci cînd dorești să-ți oferi sau să dai copiilor un fruct pe care nu-l găsești. Atît. Dar iată — Bucureștii dispun de aproape 2000 de hectare de livezi, pomi (pe rod și tineri) sînt cam două milioane (cite unul, adică, pentru fiecare locuitor — fie nou-născuț, fie pensionar — al Capitalei), iar în anul acesta s-au recoltat din ei peste 10000 tone de fructe destinate exclusiv consumului bucureștenilor. Asta, desigur, în mare. Cît despre detalii, acestea vin să întărească, dar și să contrazică uneori impresia de statornică grijă acordată livezilor, impresie pe care ți-a lăsat-o simpla privire a rîndurilor lungi de copaci ale căror frunze răspîndesc un discret-suav miros de tot mai adîncă toamnă. Iar această dialectică (sentimentală și nu numai — opunînd și legînd cumva interesul de nepăsare, pasiunea de dezințeres și dorința de-a face cu aceea de-a frîna) devine cu încetul semnal de alarmă, temperîndu-ți zelul poetic și îndemîndu-te să-i ascuți cu nemărginită atenție pe cei cu care vorbești — oameni care cunosc în amănunțime rostul acestor livezi, nevoia de livezi.

Ți se spune, în tot locul, despre faptul că livezele sînt atent muncite, că se obțin și chiar se depășesc producțiile planificate, că importanța acestor culturi e bine înțeleasă de toți cei care le lucrează.

„Avem 300 de hectare de livadă, dintre care mai mult de jumătate pe rod. Sînt aici și 50 de hectare de cultură intensivă, s-au efectuat și lucrări de irigații, planul — de peste 1100 tone pe suprafața irigată — este făcut, așa încît, la fel ca în ultimii ani, ne vom număra printre fruntașii Capitalei” — ing. Doina Iliescu, serviciul plan al I.A.S. Popești-Leordeni), oamenii, în gospodăriile lor, se îngrijesc de rodnicia pomilor, așa cum se deprins de la bătrînii lor

„Nu e gospodar care să nu albă în

curte 6-7 pomi fructiferi. Numai în primăvara acestui an s-au plantat aici 5000 de puieți, ceea ce a făcut ca numărul pomilor din sectorul particular să ajungă la 16000 iar livrările către stat să se situeze la cotele planificate” — Ileana Vișu, primarul comunei Jilava),

deși se mai izbesc și de greutatea nu tocmai lesne de depășit

„Sînt, de cînd mă știu, om al acestor așezări, așa că am și eu în curtea casei cîțiva pomi și cunosc, din proprie experiență, dificultățile ridicate de îngrijirea lor în condițiile în care un singur centru de pesticide trebuie să facă față erîntelor gospodarilor din 18 sate. Cine se apucă să bată atîta drum atunci cînd are un măr, un păr, trei pruni și un gutui, fiecare cerînd o tratare aparte? Ne gîndim că n-ar fi nici imposibil și nici lipsit de eficiență dacă am înființa o secție, în cadrul cooperativei de prestări servicii, care să asigure — contra cost, desigur — stropirea pomilor din grădinițele oamenilor, la cererea acestora.” — Ion Iacob, primarul comunei Afumați).

Dar probleme nu ridică doar pomii răzleți, ci — și acestea sînt cele mai importante — livezele compacte, întinse pe hectare întregi. Unele dispar de-a dreptul

„Acum patru ani aveam o livadă model, de 30 de hectare, mindria unității. Dar acest teren — împreună cu altele, însumînd o sută de hectare — au intrat în patrimoniul C.E.T., care urma să construiască pe ele o centrală termică pe cărbune. Lucrările au început dar, iată, se anunță acum că s-a renunțat la proiectul inițial, că centrala va fi pe gaz și, în consecință, nu va mai fi nevoie decât de 40 de hectare din cele o sută. Sigur, ne gîndim la refacerea vechii livezi, dar și la pierderile ce ne-au fost pricinuite, la degradarea terenului...” — Vasile Voicu, președintele C.A.P. Jilava),

alte le îmbătrînesc și regenerarea lor întîrzie

„Disponem de un important fond pomicol: 800 de hectare împărțite în cinci ferme. Ca pretutindeni în zona Capitalei, cultura de bază o reprezintă piersicul, care găsește aici condiții optime de dezvoltare și este deosebit de rentabil. Anul trecut, pe 600 de hectare am obținut 5400 tone de piersici. Dar, din păcate, cea mai mare parte a livezilor se prezintă în declin de vîrstă, astfel încît o însemnată suprafață s-ar cere defrișată, realizîndu-se apoi fireasca rotație a culturilor. Dar aprobările întîrzie, așa că livezele sînt menținute în continuare în producție prin fertilizări masive, prin tăieri de întinerire și lucrări de subsolaj, prin stropiri repetate pentru combaterea oricărui dăunător. Dar, chiar în aceste condiții, producțiile nu mai pot fi cele pe care le dorim...” — ing. Mihai Popa, directorul I.A.S. Moșoasa).

Ce se va întîmpla, decl. cu livezele Ca-

pitalei? — iată întrebarea firească adresată inginerului Gheorghe Glăman, directorul Trustului economic pentru pomicultură din cadrul M.A.I.A. Răspunsul vine prompt, încurajator: „Ne preocupăm, facem toate eforturile pentru menținerea și chiar creșterea suprafețelor plantate cu livezi în Capitală, mai ales pentru că este vorba de fructe a căror transportare de la distanțe mari e împiedicată de procentul însemnat de perisabilități și mai ales cînd e vorba de pomi care s-au dovedit a avea condiții extrem de favorabile de creștere și producție pe aceste terenuri. Să mai amintim apoi faptul că s-au făcut și destule investiții — construirea unor săli de sortare, a unor clădiri speciale destinate valorificării fructelor, împrejmuirea livezilor, irigația lor, achiziționarea de mașini funcționale, specializarea multor oameni etc. Avem situații precise, am cercetat cu atenție starea prezentă a livezilor și Stațiunea de cercetări și producție pomicolă Băneasa deține toate aceste date mai mult decât edificatoare.”

În clădirea de pe strada Ion Ionescu de la Brad (cel care a spus că „totul înfloreste într-o țară cînd înfloreste agricultura”), în biroul directorului stațiunii, inginerul Tudor Stancu, aproape nu mai e nevoie să pui întrebări. Tot ce dorosti să afli se găsește expus, în tablele și grafice sintetice, pe pereți. Poți nota, urmărind aceste înscrisuri (rezultate ale unei atențe și realiste munci de cercetare), că, pornîndu-se de la necesarul consumului de fructe al fiecărui locuitor — stabilit în mod științific la 62 kg pe an —, deficitul la fructe de vară — la nivelul Capitalei — se ridică în acest moment la 55000 de tone (ponderea avînd-o cireșele, vișunile, caisele și piersicile), iar la totalul de fructe pe un an deficitul este de 145870 tone. Mai mult, în urma calculelor făcute de către specialiștii de la Băneasa, pentru aprovizionarea ritmică și acoperirea necesarului de fructe proaspete, ar fi nevoie de încă 3460 hectare plantate cu livezi în perimetrul municipiului București. Ingerul Tudor Stancu are o serie întreagă de argumente:

— Piersicul și caisul sînt specii termofile, care se impacă de minune cu condițiile de aici, de la șes, unde media anuală de temperatură este de peste 9,5 grade. De la Leordeni în sus, de pildă, piersicul și caisul nu mai merge. Despre aducerea lor din alte părți nu cred că poate fi vorba, atît datorită cheltuielilor mari de transport, cit și din pricina rapidei degradări a acestor fructe. Noi am depistat în acest an, pe suprafața Capitalei, încă 126 de hectare care vor fi plantate în întregime pînă la sfîrșitul toamnei. Dar este încă puțin. Iată de ce nici nu se poate discuta despre o reducere a suprafeței destinate livezilor. Știm foarte bine că terenul de cîmpie este indicat pentru cultura cerealelor, dar și o serie de specii de pomi tot suprafața aceasta o preferă. În cadrul stațiunii, facem eforturi considerabile, aprovizionînd Bucureștii cu fructe și oferînd material săditor dendrologic de mare randament. Dar aceste eforturi trebuie susținute prin măsuri care să ne vină în ajutor, cea mai însemnată dintre ele fiind păstrarea și creșterea actualului patrimoniului pomicol, pentru a putea duce la îndeplinire indicațiile de partid privind aprovizionarea Capitalei și asigurarea condițiilor unei alimentații raționale populației din cel mai mare oraș al țării.

Ce-ar fi — gîndești — ca peste nu prea multă vreme, livezele Capitalei să te întîmpine mai frumoase și mai pline de rod ca oricînd, iar tu, știind cite ceva despre ele, să admiri piersicii Miorița, Flacăra, Superba de toamnă, Delicios, Frumos de Băneasa, Splendid, cașii Roșii de Băneasa ori prunii Dor și Centenar, toate create la stațiunea de la Băneasa, toate dînd producții de peste 35 tone la hectar? N-ar fi decît un fapt cum nu se poate mai firesc, vîdînd grijă pentru frumusețea și bogăția acestui oraș, pentru hrana copiilor, femeilor și muncitorilor lui, un fapt obișnuit, rimînd perfect cu nesfîrșita înflorire a țării, susținută de înțelepciunea și dragostea de om.

Dorul de livezi al Bucureștilor nu este decît sentimentul acela simplu al fiecăruia dintre noi de a-și reinnoi mereu adîncile legături de suflet și substanță cu natura.

DAN MUCENIC ■

● Arghezi în italiană ● Cu 27 de lei de la București la Oradea ! ●

Motorul Stirling redivivus

Puțină lume a auzit de motorul cu ardere externă conceput de abatele scoțian Stirling (numele acestuia nu figurează nici în dicționarele tehnice). Piesa, în diferite variante, a supraviețuit până spre finele veacului trecut când, împreună cu alte agregate, puse în mișcare prin diverse mijloace, a fost detronată de creația lui Nicolaus Otto, motorul cu ardere internă. S-a considerat multă vreme că invenția lui Stirling nu mai poate intra în vederile tehnicii moderne, dar iată, de curând, în lumea întreagă, marile întreprinderi de motoare au readus-o în actualitate, apreciindu-se, pur și simplu, că, prin perfecționarea ei, se va deschide un nou capitol în istoria industriei de motoare.

Avantajele sînt multiple: un astfel de motor poate funcționa cu orice fel de combustibil (tehnicienii români, așa cum vom arăta îndată, preconizează între altele folosirea energiei solare), este silențios și nepoluant. Ca agent de lucru, Stirling a utilizat aerul, dar acesta, în varianta modernă, va fi înlocuit cu alte gaze.

Reconsiderarea motoarelor cu ardere externă a intrat și în sfera de preocupări a specialiștilor noștri. La Institutul Național de Motoare Termice s-a instituit în acest scop chiar un program de lungă durată, elaborat în lumina recente-

lor documente de partid, Directivele celui de al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, în legătură cu crearea de noi tipuri de motoare, cu randament sporit, silențioase, nepoluante și cu consum redus de carburanți.

Programul — ne-a declarat tovarășul Stelian Murgășanu, director tehnic la INMT — va cuprinde trei etape. Pînă în 1975 va fi realizat primul agregat fix, cu putere în jurul a 10 kW și care, într-o variantă, își va procura combustibilul prin focalizarea energiei solare. Pentru definitivarea lui își vor mai da concursul institutele politehnice din București și Timișoara, ICPIAF — Cluj-Napoca, Tehnofrig — Cluj-Napoca, Metronom — Brașov, ISIN Timișoara și altele. Piesa necesită materiale speciale, între care oțeluri inoxidabile, oțeluri refractare, aliaje dure și înalt refractare.

Într-o a doua etapă, se vor realiza motoare cu ardere externă din clasa 25—100 kW, tot cu acționare fixă, și care vor utiliza combustibili neconvenționali sau combustibili clasici ieftini. În sfîrșit, pe baza experienței dobîndite, se va trece la elaborarea unor motoare puternice (pînă la 1000 kW) care vor intra în dotarea unor tractoare rutiere și vehicule feroviare și navale.

Interlocutorul nostru, inginerul Stelian Murgășanu, a ținut să ne mai informeze

în legătură cu altă direcție principală de cercetare, perfecțată și ea în lumina Directivei Congresului al XIII-lea al P.C.R. Este vorba de realizarea în viitorul cîcinal a primelor motoare din materiale ceramice, agregate co-urmează să înăture un mare inconvenient al motorului executat din piese metalice. Acesta din urmă nu suportă temperaturi peste 800 grade, instalațiile pentru ungere și răcire preluînd o mare parte a energiei dezvoltate. Din această cauză, randamentul lor nu poate depăși 30—40%. Prin proiectarea și executarea unor agregate din materiale ceramice (capabile de a rezista la temperaturi pînă la 1500 grade) se va putea obține o creștere substanțială a randamentului, prin ridicarea nivelului termic al procesului de ardere. Cu alte cuvinte, energia care se pierde în prezent se va transforma în lucru mecanic, deci cu aceeași cantitate de combustibil, un motor mai puternic cu 25—30%.

Mai notăm preocuparea constantă de adaptare a motoarelor clasice existente pentru consumul de carburanți ieftini, pentru alimentarea lor cu motorină, gaze de sondă, gaze naturale, biogaz. Se răspunde astfel unor recomandări exprimate ale secretarului general al partidului nostru, făcute cu ocazia unor vizite de lucru desfășurate la INMT, în cadrul dialogului permanent dintre conducerea superioară de partid și colectivele de oameni ai muncii, dintre partid și popor.

LIVIU TIMBUS ■

Din nou, Iustin Capră

În ultimii ani, la intervale nu foarte lungi de timp, pe bulevardele Capitalei trece câte o mașină care-i face pe toți trecătorii să se oprească din drum. Mașina, sau mai bine-zis „Mașinuța — pentru că de cele mai multe ori pare o jucărie — este mereu alta, dar întotdeauna „sare în ochi”, pentru că este total deosebită de ceea ce oferă privirilor noastre în mod obișnuit peisajul stradal în materie de autoturisme. Circulă pe străzile Capitalei citeva zile, uimind prin formă, culoare, dimensiune, ca apoi să dispară. După citeva luni, apare o nouă formă, o nouă culoare, o nouă dimensiune, într-un cuvînt o nouă mașină care oprește iarăși trecătorii și nu de puține ori oțiar traficul rutier. Ceea ce interesează este că Iustin Capră creează el însuși aceste mici automobile.

Rîndurile de față sînt motivate, bineînțeles, de ultimul model lucrat și prelucrat de inginerul constructor. E riscant să te încumeci la o deserie cînd nu ești de meserie — și poate nici specialiștilor nu le va fi tocmai simplu! Ai zice că e un aeroplan, dar n-are aripi; te-ai gândi la un automobil, pentru că nu se ridică de la pămînt, dar seamănă prea mult cu un aeroplan! Nedescurcîndu-mă de una singură, am apelat la Alexandru Mironov, colegul de la Televiziune, prieten apropiat al inginerului Iustin Capră și de loc străin de entuziasmul și pasiunea acestuia.

Ultimul model de automobil creat de inginerul de la A.C.R. — cel de la 34-lea — poartă numele „Soleta — 125 — 49-E”. Un planor s-a transformat în mașină, sub ochii noștri uluiți. La construcția ei a fost folosită o parte a unui fuselaj de planor oferit de „Acroclubul Central Român”, roțile, în număr de trei, sînt procurate de Comitetul U.T.C. al Întreprinderii „Victoria-Florești”. Vopseaua, în afară de culoarea deosebit de atractivă, mai are o mare calitate: reduce frecarea cu aerul. I-a fost oferită de Întreprinderea „Policolor” București. Iată dar că mai multe întreprinderi, alături de A.C.R., au dat o mîină de ajutor inginerului constructor de automobile, care a construit integral acest nou model. Seamănă, într-adevăr, cu un mic avion, pentru că și-a propus — și a reușit — să obțină un coeficient aerodinamic mai mic de 3 ori decît al „Dacia 1300”. Suprafața frontală este de 4 ori mai mică decît la Dacia. S-a folosit în plus un dispozitiv economizor realizat de colectivul inginerului Petre Milu. Revista „Știință și tehnică” va da pentru cei interesați toate detaliile tehnice.

Profînd de oprirea „Soletei — 125” care era probată de autor sub privirile a din ce în ce mai multor curioși, l-am abordat pe „șofer”. Cînd mi-am mărturisit incompetența în materie, Iustin Capră mi-a răspuns: „Credeți că eu mă pricep? Încearcă să învăț cite ceva. Construiesc un model, îl duc pînă la capăt, îl testezi și apoi îl desfac. Este un defect al meu! După ce merge, nu mă mai interesează. Îl transform într-un alt model pe care încerc să-l perfecționez.” Privind-o mai îndeaproape, am constatat că această ultimă creație pe trei roți nu are volan, cum știm că au cele pe patru roți, ci o manșă cu multiple funcțiuni: direcție, accelerație, frînare, comandă ambreiaj, semnal sonor și comandă far. Noul model este de fapt o tentativă de record de economicitate. Capacitatea rezervorului este de 6 litri. Aceștia îi vor ajuta lui Iustin Capră să străbată, pentru demonstrație, distanța București — Oradea. La bord se va mai afla un pasager: Alexandru Mironov, care va sta pe locul plasat, nu lingă cel al șoferului, cum ne-am obișnuit, ci în spate. Prețul acestei deplasări va fi de 27 de lei de persoană. O echipă de filmare va însoți această cursă, care se anunță deosebit de interesantă.

Drum bun, „Soleta — 125 — 49-E”!

LIANA MOLNAR ■

Bucuria omului simplu

— Cîți ani aveți în 1952 cînd ați venit aici?

— Păi dacă azi, pe 2 noiembrie, am 57 atunci cîți ani aveam?

— Să fi tot avut vreo 25! De unde ați venit la I.S.I.A.P. și la Flacăra?

— De la Expla!

— Da asta ce mai era?

— Nu știu, da era un director Marian, și eu tot curieră, și acolo, și la Flacăra, eu am tot cărat.

— Și nicăieri nu v-au sancționat?

— Eu n-am fost nici transferată, nici dată afară, n-am luat nici aversiment.

— Asta-i un cuvînt pe care dumneata i-ai adus la Flacăra. Și dumneata i-ai rebotezat pe toți!

— Mie-mi pare rău de toți, mai ales de tovarășu Dănuț, așa cum e el, entuziasmat, că mereu zice că mă dă afară și mă reclamă la tovarășu Păunescu, dar eu îl iubesc că-i entuziasmat mereu. Mai aveam eu un pic de nervoză că nu mă lăsa să fac curat. Dar în general am fost o bună subalternă!

— Dumneata ai revoluționat limbajul la Flacăra și ai adus un strop de zîmbet cînd în redacție era mai greu.

— Ce-am făcut? De-ai ști cite nopți am pierdut aici, de cite ori am dormit eu pe banca aia de lemn să aștept să lasă pagini sau să vină titlu de la ludov.

— V-am mai spus că se zice ludlow.

— Așa-mi place mie să le încilesc. E un fel de babalonie în unele nopți cînd se schimbă revista. Da așa m-au răsfățat și i-am răsfățat eu pe colegii mei. Ca să le mai treacă oboseala le zic că le dau aversiment.

— Îți pare rău după ceva?

— Că am îmbătrînit și nu mai lucrez într-o redacție cunoscută. Eu sînt și am fost mîndră că am lucrat la Flacăra, chiar dacă am fost numai curieră, dar am făcut de toate. Am fost acasă la oameni mari și i-am văzut cum stau și toți mi-au dat buna ziua cu drag.

— Pentru cite bucurii și necazuri ați avut în ația ani, noi toți de la Flacăra am tipărit azi un mic mesaj către Mariana Baboescu, cu ocazia pensionării și a zilei-de naștere, cu care prilej am semnat toți și vă dorim ani mulți, multă sănătate și bucurie.

— Mă pensioneiez de azi, dar mai vin, vreau să mai fac o dată ordine, să mai spăl o dată toate geamurile și să fac curățenie în birouri, să stau acasă cu sufletul împăcat că nu-mi mai dați aversiment. Și dacă aveți nevoie de mine să-mi dați un semn. Vin și pe jos!

CORNELIU NISTOR ■

Cruditățile sînt vitamine pure

L-am căutat pe Florian Pușcaș în urma unei promisiuni pe care o făcuse cu un timp în urmă. Aflînd cine sînt, m-a condus fără o vorbă printre mesele restaurantului din Complexul „Sport” — Cluj-Napoca, pînă la locul unde-și amenajase „minixpoziția”. În mijloc trona un bol uriaș, atrîgînd imediat privirile prin culori și aranjament. A urmat și întrebarea care, desigur, i se pune de zeci de ori pe zi șefului de sală, Florian Pușcaș:

— Ce aveți aici? Arată ca o înghețată imensă și teribil de tentantă!

— Salata noastră de crudități: morcovi, țelină, pătrunjel, mere, varză albă și roșie. În loc de oțet și sare, suc de lămie. Acum două luni am promis că voi încerca aplicarea practică a ceea ce susține revista „Flacăra” cu privire la alimentația științific-rațională. Și asta, pentru că eu cred în ea — și o spun ca specialist. Mi-am propus să introduc zilnic, în meniuri, preparate pe bază de crudități.

— Că vă țineți de promisiune, e limpede. Dovadă, această minixpoziție. Putem vorbi și despre realizări?

— Au trecut numai două luni. Prima a fost de „pregătire a terenului”, ca să zic așa. În luna următoare am ajuns să alcă-

tuim un meniu care să conțină zilnic 30% crudități. Oferim consumatorilor salate din diferite legume proaspete, salate de fructe, iar la barul de zi, sucuri de roșii, mere, ridichi, spanac.

— 30% înseamnă mult sau puțin?

— Nu foarte mult. Sînt greuțai. În primul rînd cu aprovizionarea, care trebuie să se facă în ritm constant și în cantități nu prea mari. Am fost cam nepregătiți pentru alcătuirea unor astfel de meniuri. Pentru anul viitor vom lua măsuri de aprovizionare din timp, cu grija ca la conservare să se păstreze calitățile nutritive.

— Poate nici procesul tehnologic nu e încă bine pus la punct?

— Asta nu e o problemă. Bucătarii cunosc rețetele, mai greu sînt de convins. E muncă multă și eficiență materială nu e prea mare. Dar e sănătos pentru oameni și asta mi se pare cel mai important. Cruditățile înseamnă vitamine și au o mare importanță calorică, regenerează țesuturile și contribuie la îmbunătățirea singelui.

— Dar dumneavoastră, cum v-ați hotărît să aplicați acest fel de alimentație?

— Îmi plăcea și mie să mînc, mai ales carne. Cînd am început să învăț meseria și am văzut rolul legumelor și fructelor, le-am preferat pe acestea, asta înseamnă că am renunțat total la carne, mai ales pește și pasăre. Dar, de gase luni, nu mai consum decît crudități. Am fost bolnav.

— Dumneavoastră?

Mirarea mea este sinceră. Era un tînr cu obraji rumeni, parcă proaspăt întors dintr-un concediu de la munte. A ris și m-a anunțat că abia în 15 decembrie își începe concediul legal de odihnă pe anul acesta. Apoi mi-a vorbit despre o afecțiune hepatică, de pe urma căreia a suferit timp de doi ani; era galben la față, mult mai gras, dar, mai ales, se simțea foarte rău. În luna mai l-a înfîlțit pe inginerul Valeriu Popa și i-a urmat indicațiile. După șase luni, consumînd numai sucuri pe bază de fructe și zarzavaturi proaspete în combinație tip rețetă (cu gramaje) organismul s-a regenerat.

— Oamenii trebuie să știe că procesul de coacere, fierbere sau prăjire distruge 45—60% din vitamine. Cruditățile sînt numai vitamine pure. Pe viitor, trebuie să ne preocupăm de bucătăria vegetariană, cu preparate pe bază de crudități și sucuri naturale dar nefierite. Cafeaua să fie înlocuită cu ceaiuri din plante. Mai avem și noi multe de făcut, aici, la Complexul „Sportul”. Trebuie să ne umplem altfel cămara și veți vedea că, peste un mult timp, nu va mai fi nevoie de „minixpoziții” zilnice pentru ca oamenii să servească masa la noi, să ne pretindă chiar produse bazate pe crudități.

ȘTEFAN POPA ■

M. LIANA ■

Tot felul

● La această rubrică am scris despre modernizarea pieței Ilie Pintilie din Capitală. Cititorul N. Ionescu din Piața Gării de Nord nr. 2—4 ne scrie că, dacă am fi fost în piață într-una din zile, am fi văzut „în cite locuri curgeau burlanele de colectare a apei de ploaie în capul celor veniți să-și vîndă mărfurile în piață (aproape la toate incheieturile)”. Cine știe ce constructori ori fi plecat după cumpărături înainte de terminarea lucrării. ● Continuă să curgă conducta din subsolul blocului 3

bis, scara A de pe Alcea Rotundă din Botoșani. ● Între 25—31 octombrie a avut loc Săptămîna economiei. Ați economisit ceva? ● Pe ecranele bucureștene a apărut un film: Ana Pavlova, viața unei mari balerine. Oare un mare balerîn român n-ar merita o peliculă? ● Pasta de pix din tuburile de plastic ori se scurge dintr-o dată, ori nu iese nici de frică. Oamenii zic că pasta de pix nu e bună nici să scrii o reclamație. ● Zilele trecute cooperatorii din Berzovia erau pe ultimul loc în județul Caraș-Severin la recoltatul porumbului. ● La majoritatea clinicilor și spitalelor din București poarta principală este închisă

și se intră pe ușa din dos. Tot pe acolo se și iese ● Pe Valea Oltului, între Ciineții Mari și hanul Valea Oltului există o trecere de cale ferată prevăzută cu barieră automată. De la un timp bariera a fost superautomatizată, adică un cefe-ris o ia în spinare și-o mută pe șosea și după ce trece trenul o cară iar în poziția de așteptare. Cum o fi cînd s-o introduce calculatorul? ● Cascadorul ceh Szablocz, în acest decembrie va filma pentru televiziunea berlineză în producția „La ingerul albastru”. ● Cartea cu jucării a lui Tudor Arghezi a apărut și-n limba italiană în traducerea cunoscută Rosa del Conte ● La centrul de

pline din comuna Voluntari (ne scrie Ion Sasu din Găneasa, Sectorul agricol Ilfov) aflat în apropierea stației Gheață tuturor celor care vor să cumpere trei pîini li se vinde și-un pui de găină. Nu fript, ci de o zi. Cumpărătorul devine cloșcă. ● Ce surprize ne mai oferă luna cadourilor? Lină plus P.N.A., P.N.A. plus P.A., P.E. plus viscoză, P.E. plus P.A., bumbac plus P.A., bumbac plus P.E., C.E., C.H.E.S.T.I.E.?

CORNEL NISTORESCU ■

Hoțul cu un păcat și păgubașul cu două

Timp liber

● A plecat Tartuffe... ● Cetățenii sesizează, gestionarul plătește! ●

Finteșteanu

Acum, când aurul toamnei nu mai poate suna nici cu un cuvânt pe buzele corifeului care nu mai este;

când răfuiala dintre oameni se dovedește odată mai mult inutilă și goală, pindită de moarte;

când în iureșul epocii răzbeșc tot mai rar trilarile privighetorilor;

când lumina trecutului se îndepărtează și mai și, într-o ceață densă;

se cade să împrumutăm înțelepciunea străbunilor, îndreptăta spre bunătate, altruism, constructivă dragoste de familie, iubire de neam, înțelegând că suntem trecători, praf și pulbere prin lumea aceasta...

Am smuls aceste cinstite voroave din amarul inimii mele, pentru că nu numai odată le-am citit pe buzele corifeului care ne-a părăsit, Ion Finteșteanu. El s-a născut pentru evlavia teatrului și a murit

pentru ea. Rar slujitor al scenelor noastre, mai ales în timpurile din urmă, care să fi făcut din crezul reflectoarelor un mai strins legământ. S-a pierdut în apele lor adinci, de genune, cu destule îndoieli, care-l onorau, urmind pilda marilor inaintași, pe care-i slăvea. Slăvind-i pe ei, a făcut să se perpetueze suvenirurile de glorie, care la un loc sunt însăși dăinuirea teatrului. Când pronunța numele sprinjitorului începuturilor sale, Soreanu, o lacrimă îi incolțea în gene... Chiar în acest an, la o venerabilă vîrstă. Nu i-a fost ușor să răzbească, într-o vreme când teatrul nostru era la o ametoitoare altitudine. Nimic frivol nu i-a atins marea capacitate de seriozitate și punctualitate. Avînd o plămădă specială, a îmbrucat scindurile scenei cu meticulozitate, cu mii de exerciții de unul singur, cu voită prețiozitate unde era nevoie, cu fermecător nobil pană, cu seniorial aplomb. Și-a dat mintea și sufletul superbului adorat meșteșug, gîndind fiecare cuvînt și fiecare, chiar evaziv, gest. Nu și-a păstrat minile în buzunare, ca să și le ocupe, ci și-a făcut din manevrarea lor deschideri spre viață, spaniolești evantale pentru cucerirea dulcineelor... De mintuială n-a făcut nici o mișcare, căci se născuse cu blestemul lucrului finit în el. A scotit urecarea pe scenă rang de boierie, și de-aici grijea de ținută, de altitudine, de șacou și vestă, de crizantema de la butonieră, de mers, de armonioasa-i gestică. Străsnic l-a preocupat respectul textului și a fugit de vulgaritate ca diavolul de lumină. Cultivat, studios, voind să-și apropie cit mai mult și mai divers pînă la adinci bătrîneții, a avut un cult pentru bătrînul glorios Național bucureștean, pe a cărui sce-

nă și-a împlinit realizările aproape șase decenii. Sigur că se îndurera și elama contra celor care, acolo unde Brezeanu dăltuise „ca la carte” pe Harpagon, Notara pe Don Saluste, Demetriade pe Hamlet, alte multe măreții ale adevăratului teatru românesc, regizori provocînd noul, uitînd că Shakespeare e patrimoniu universal, îl schimbau cum îi tăia capul, lăudați la gazetă... O perioadă fiind și profesor la Conservator, și-a adus aminte de suplinitorul de la care atitea învățase. Alexandru Mihalescu, și a fost în totul ca acela... Aceeași dragoste l-a ghidat în a trece din secretele lui învățăcelilor, secrete deprinse de el de la cci dinainte, cu ochiu ațintit, cu urechi ciulite, și-n special cu patimă și venerație.

Dar, acum, peste negura sufletului meu, se fac auzite strune de chitară... Acorduri zglobii și vocea catifelată, condusă fără ostentație, întocmai șansonetștilor francezi, a unui tînar teribil de muzical, care cucerește sala... E cel de-atunci, care acum nu mai este... Finteșteanu! Pe scena bătrînului glorios Național, care atît de greu a cedat buldozărelor, cu șoaptele celor „de dincolo” cu tot, în pieșa lui Carlo Gozzi, împreună cu un frate de armonii muzicale, George Baldivin. De la „Prințesa Turandot” de-atunci, la despărțirea de astăzi... Cite victorii teatrale în cei aproape 60 de ani numai pe scena Naționalului bucureștean!

A început în timpul primului război la Iași, muzicalmente. „Tenor” în trupa de operă, la 18 ani. (Născut în 1899). O vreme a trebuit să-și repare vorbirea, sîsiit și ririt... Muncă aprigă. Reintors din refugiu, intră la Conservator, clasa

Lucia Sturdza-Bulandra. Și imediat în Compania Bulandra, unde debutează în piesa „Berg-op-Zoom” de Bernard Zimmer. Absolvă strălucit Conservatorul, cu Ion din „Năpasta”. Timpul cit stă la Bulandri, face citeva interesante compoziții. Adorabilul Nicolae Soreanu, boier sută-n sută, după ce-l ia într-un turneu cu „Rața sălbatică” de Ibsen, îl înlesnește intrarea la Național, în decembrie 1921.

De-aici începe întinsa carieră a marelui muncitor. Peste vicisitudini, suferințe, contradicții, culminînd cu realizări memorabile: „Clownul”, Tartuffe, Domnul Jourdain din „Burghezul gentilom”, Karelin, Bucșan din „Ultima oră”, Grigore Dragomirescu din „Citadela sfărîmată”, Macferlan din „Capul de rățoi”, Tatăl din „Euridice”, Farfuridi, Bursuflescu din „Hartă Răzășul”, Meserchmann din „Invitație la castel”, Anucikim din „Căsătoria” lui Gogol, Coubier din „Aimée”, Inspectorul din „Inspectorul de poliție” de Priestley, Lutz din „Heidelberg de altădată”, Ionescu de la Iunion, atitea altele...

Paralel, susținută activitatea cinematografică; la radio, la televiziune. Neuitătele lui apariții la T.V. în nopțile de Revelion, după care noi toți vom strîvi o lacrimă, ducîndu-le dorul...

Pentru toată această strădanie a existenței tale, muncă îndrîjită, și în special evlavie închinată artei actorului, vechiului glorios Național și marilor inaintași pe care te-ai silit să-i continui, corifeu neprefiut, Ion Finteșteanu, plecăciunea sufletului meu...

GABY MICHAILESCU

Cronica șoselei

Mașini de împrumut

În cazurile cînd șoferul obișnuit cu o mașină nervoasă se urcă în alta mai leneșă, cu demaraj slab, care realizează medii orare reduse, nu se întimplă, de regulă, nimic grav. Singura reacție este doar cea de enervare a pilotului care, dezamăgit, începe să regrete faptul că a împrumutat o astfel de mașină.

În procesul pilotării unor mașini necunoscute de către pilot, pot apărea momente periculoase. Mai cu seamă dacă nu a făcut o repetiție la rece a manipularii diverselor comenzi, butoane, comutatoare, pîrghii etc., șoferul riscă să aibă neplăceri pe parcurs. Oare unde e pîrghia de comandă a ștergătorului de parbriz, dar a sistemului de încălzire, lumini, semnalizare, proiectoare ori de dezaburire? Chiar obișnuita manevră de schimbare a vitezelor în care treptele sînt dispuse altfel, comportă probleme. Și mai neplăcută poate fi problema ambreiajului unde cursa este alta decît la mașina cu care e obișnuit conducătorul auto. Preocuparea pentru deprinderea cu comenzile altfel dispuse, cu indicatoarele de bord diferite și în alt mod amplasate în comparație cu cele de la mașina noastră, poate reprezenta un factor de distragere a atenției pilotului de la ce este esențial pentru siguranța deplasării: drumul, circulația.

Plecat, la volanul unui autoturism sofisticat din orașul de domiciliu, către o localitate situată la 250 km, în condiții de timp frumos, pilotul a dat asigurări proprietarului mașinii că se va descurca fără nici un fel de instrucții. Pe parcurs, nevoit să pună în funcțiune ștergătoarele de parbriz, intrucît începuse să plouă, a fost obligat să caute locul unde se află pîrghia sau butonul respectiv. Intrigat că nu se descurcă, șoferul a trecut la investigații și pe sub bordul mașinii, aplecîndu-și capul în direcția respectivă. Autoturismul rula cam cu 100 km la oră, iar afară ploua torențial. Au fost suficiente doar citeva secunde de neatenție ca autoturismul să fie scăpat de sub control și să treacă pe sens opus, unde a intrat în coliziune cu un autotren. Șoferul și-a pierdut viața ca urmare a puternicei ciocniri frontale.

Chiar și între autovehicule de aceeași marcă, aceeași capacitate, pot fi mari deosebiri (amplasarea cutiei de viteze, cursa ambreiajului etc.) care pot, în anumite situații, să împietze asupra conducătorii. Pilotînd o mașină împrumutată, șoferul simte imediat asemenea deosebiri. Cum unele nu pot fi remediate pe loc, șoferul devine nervos, iar atenția i se îndreaptă mai mult decît trebuie spre zgomotul exagerat produs de echipament, scîrțitul care se aude la schimbarea vitezelor, zdrăngănitul din portbagaj etc.

Un nevinovat scaun a provocat o coliziune gravă a unei Dacia 1310 cu un autotren. Neobișnuit cu poziția scaunului, care nu corespundea taliei sale, pilotul a tot încercat rabatarea acestuia mai în față. O defecțiune împiedica însă acest lucru. În continuare, șoferul a forțat atît de mult scaunul, încît acesta s-a desprins din dispozitivul respectiv, alunecînd rapid spre fotoliul din spate. În asemenea condiții, pilotul a pierdut legătura cu comenzile, iar autovehiculul necontrolat a trecut pe sensul opus, tamponîndu-se violent cu un autovehicul

greu. Pilotul autoturismului împrumutat a decedat pe loc.

Împrumutul de mașini are, în unele cazuri, urmări neplăcute de altă natură. Este vorba despre piesele, mecanismele, sistemele care mai aveau nevoie, pînă a-și da duhul, de numai 100-200 km și această distanță a fost parcursă de ghinionistul șofer care a împrumutat mașina. „Dacă n-o împrumutam, nu rămîneam fără ambreiaj”. „Pacă puteam să știu că asta maltratează în așa hal mașinile?” De... Hoțul cu un păcat și păgubașul cu două.

Să nu-i vorbim

de rău pe morți

S-au scris tomuri întregi despre incompatibilitatea pilotării mașinii, concomitent cu ocupații care distrag ori pot distra atenția șoferului de la actul care pretinde un grad atît de înalt de răspundere socială și care se numește conducerea autovehiculului. Cea mai mică deviere de la conduita sobră, responsabilă a șoferului costă: societatea, familia, și, nu în ultimul rînd, pe cel aflat la cirna autovehiculului. Accidente din cauza neatenției ori, mai corect, îndreptării atenției spre altceva decît conducerea autovehiculului, au fost, sînt și vor mai fi. De dorit este, însă, ca aceste evenimente, care ocupă neînvidiatul loc doi în clasamentul cauzelor accidentelor de circulație, să se reducă cit mai mult posibil. A fi atent la volan este o problemă de educație, nu numai în sensul strict tehnic al cuvîntului, ci în înțelesul larg al noțiunii de educație. Nu putem considera civilizată, educat un individ care, comportîndu-se neglijent, ușurat, superficial, cu această extrem de periculoasă „jucărie”, abdică de la imensa răspundere ce o poartă în postura de pilot, căci „jucăria” poate semăna moarte la fiecare pas. Neatenția la volan, s-o numim așa, pe fond de aventuri galante ocupă un loc important în contextul extrem de nuanțat al paletei cauzelor care îl distrag pe pilot de la conducerea mașinii.

Doctorul veterinar Ilie D. era cunoscut ca un cal breaz pentru predilecția de a se ocupa excesiv de partenerie, în timpul pilotajului. „Cum poți, tu, să fii în brațe „ocupanța” din dreapta și în același timp să conduci, pentru mine e un mister, dragă Ilie. Parcă un radar ascuns undeva în bord, te ghidează pe traiectoria corectă. Dar, la urma urmei, de ce nu rezolvi tu treburile astea amoroase înainte ori după terminarea călătoriei?” La interpelarea prietenului, Ilie i-a răspuns cu un hohot de rîs care putea avea multe semnificații. Laboranta, o tînră șatenă, care încă de la prînz și-a exprimat dorința de a-l însoți pe medic, aruncă o privire ce poate semnifica multe, spre grupul care ride. „Puțin mă interesează ce gîndiți despre mine”, „vă disprețuiesc pe toți”, „mai bine v-ați vedea de treburile voastre”.

Ce s-a întimplat mai departe aduce, pe undeva, cu secvența din „O viață” a lui Maupassant.

Cînd colegii doctorului, aflați în autobuz, au zărit în lumina farurilor Dacia galbenă, așezată de-a curmezișul șoselei asfaltate, au presimțit că s-a întimplat o nenorocire. „Oprește, Steriane, e mașina doctorului. Aoleu, da boțită mai e, armonică, nu alta!” Sumara examinare exterioară, făcută în grabă de către cei ce boțîți, n-a relevat mare lucru. O mașină

tamponată puternic în partea stîngă față. Parcă aripa și capota fuseseră tăiate cu o lamă. Întinericul și sticla de un fumuriu închis a geamurilor împiedica să se vadă interiorul mașinii. Au intrat în funcție levieretele, căci ușile se încăpățînau a nu se deschide. Oamenii mai sperau că pot salva ceva. Mai întîi l-au zărit pe Ilie. Întins, cu capul spre fereastra din dreptul postului de pilotaj și cu picioarele depășind axul longitudinal al mașinii, medicul avea figura resemnată, neutră, liniștită, caracteristică morților. Două bucăți de tablă, după ce-i străpunseseră gîtul și pieptul, rămăseseră ca niște sulțe înfipte în corpul lui fără de viață. Cînd oamenii au căutat să scoată din mașină trupul rece al femeii, au luat minile de pe cadavru și s-au retras brusc. „Tovarășe inginer, i-a uitai-vă”. „Ce-i, ce să văd? E clar că a murit și ea”. „Uitai-vă mai bine, femeia n-are cap!”. „Si voi umblați cu prostii. Era să vă zic și eu ceva. Doar de la secție a plecat cu cap”. „Nu-l timp de glume, tovarășe inginer-sef, uitai-vă bine”. Ingerul se cutremură. Pe față i se citește oroarea amestecată cu un sentiment de repulsie. Dă și el înapoi. Într-adevăr, cadavru e decapitat parcă de ghilotină. „A pătruns prin geam lama ascuțită a agregatului”, spune cu o voce abia auzită, plină de tristețe, cineva. Capul, acoperit de părul lung, șaten, se află pe bancheta din spate. Parcă l-a așezat cineva, intenționat, cu fața spre fotoliul pe care, cu puține minute înainte, îl ocupase vie, pasagera. „Brrr, e groaznic. N-am mai văzut în viața mea așa ceva”, spune un muncitor cu părul cărunț, scuturîndu-se.

„L-am văzut de la distanță, să tot fi fost 200-300 de metri, venind spre mine. Nu credeam că nu se va redresa. Avea loc. Doar șoseaua era goală. Mergeam încet, cel mult cu 20 pe oră. Am oprit, după care a urmat busitura. A pătruns cu fața exact în lamele ascuțite ale agregatului. M-am cutremurat și eu la fel ca dv. de ce am văzut. Nu-mi dau seama ce s-a întimplat cu șoferul!” Cu capetele descoperite, tăceau. Nu-i omeneste să-i vorbești de rău pe morți.

VICTOR BEDA

Dincolo de aparențe...

Opinii de cumpărător

Sîntem tentați — de ce să nu recunoaștem — să facem, uneori, aprecieri și după... aparențe. Mai ales în privința lucrătorilor din comerț. Uneori, nu este exact și nici etic. Putem leza demnitatea unor oameni corecți. Ceea ce nu înseamnă că trebuie să trecem cu vederea aspecte care pun sub semnul întrebării corectitudinea. Opinia cumpărătorului poate fi, uneori, falsă, jignitoare, dar cînd se întemeiază pe observații indubitabile, ea trebuie să se manifeste cit mai prompt și eficient cu putință.

Din acest punct de vedere, ni se pare demn de atenție cazul fostului gestionar al unității „Aprozor” nr. 103, din Șos. Ștefan cel Mare, aparținînd de I.L.F. Berceni, Marin Rădoi, în vîrstă de 32 ani, din comuna Ghiroaia, județul Vilcea, flotanț în București și numit doar cu o lună în urmă, responsabil al unității amintite.

Căci, iată, am ajuns acum la „cercetări”. Ei, da! Marin Rădoi este cercetat de citva timp, în stare de arest, la urma exercitării dreptului de opinie al unor cumpărători. Aceștia au observat că proaspătul gestionar de la unitatea amintită, deși, în aparență, un responsabil obișnuit, întreprinzător, ba chiar exigent cu vinzătorii din subordine, ceea ce în mod firesc ar trebui să însemne și corectitudine personală, tocmai din acest ultim punct de vedere părea a fi cu două fețe.

De unde această suspiciune? De la prețul uniform — la maximum, bineînțeles — pe care l-a fixat personal, fără să arate avizele de expediție cuiva, nici măcar vinzătorilor, la cele aproape 20 tone de struguri primiți în perioada 19-20 octombrie a.c.: 7,50 lei/kg, chipurile, toți strugurii fiind de calitate „extra”. S-au uitat ei, puțin, cam pieziș, chiar și citiva dintre vinzătorii, dar n-au îndrăznit să ceară explicații. Mai bine — și-au zis respectivii cumpărători — să anunțăm miliția economică!

Așa s-a trezit Marin Rădoi cu o echipă a Serviciului economic din Miliția Capitalei, „blocîndu-l la mantinelă”, cum se spune, nemaînvînd posibilitatea nici „a măsluiască acele, nici măcar să ascundă banii rezultați în plus din vinzarea strugurilor cu suprapreț. După ridicarea tuturor actelor contabile și inventarierea produselor aflate în unitate sau la anexele volante ale acesteia, cercetările, continuate de ofițerii Gheorghe Mihai, de la economic, și Constantin Chituc, de la cercetări penale, au reliefat că M.R. primise, în zilele premergătoare descinderii echipelor de la miliție, doar 2 tone de struguri „extra” la prețul de 7,50 lei/kg și circa 16 tone calitate I și a II-a, respectiv la prețul de 6,75 lei și 6,00 lei/kg. Dar întreagă această cantitate fusese vindută la prețul calității „extra”.

„Da, recunosc — avea să declare M.R. în fața probelor de netăgăduit — eu am fixat prețul, fără să le spun vinzătorilor adevărul, realizînd astfel un plus de citeva mii de lei...”

Citeva mii în citeva zile! Pe seama sacoselii cumpărătorului, a buzunarului acestuia. Pe seama sfidării corectitudinii, a bunului simț, a încrederii, a moralei noastre și a legilor țării — care trebuie să guverneze relațiile dintre oameni, fără excepție!

MIRAI GROZAVU

● Reintră Irimescu ● Și Adrian Popescu pe lista celor suspendați! ● Arbitrează galezul Bridges ●

Fără 5 titulari?

Așadar, Craiova pleacă la Sarajevo cu un avans de două goluri. El ne permite să fim cu atât mai încrezători cu cât știm că Universitatea n-a mai pierdut din 1981 la mai mult de un gol diferență partidele disputate în deplasare în cupele europene. Și n-a jucat, în acest interval, oriunde, ci la Florența și Bordeaux, la Lisabona și Atena etc., făurindu-și prin talent și abnegație o frumoasă „firmă” internațională și devenind cea dintâi formație românească intrată într-o semifinală continentală.

Cu toate acestea, nu spunem o noutate, returul cu Zeleznicear nu se anunță ușor. Ba dimpotrivă. Pe de o parte, pentru că fotbalistii iugoslavi au clasă, dovedită și la Craiova, îndeosebi în repriza secundă, pe care au dominat-o. Apoi, pentru că la Sarajevo e, de regulă, mai greu de jucat, o tribună furibundă, de genul celeia a Rapidului (nu degeaba e Zeleznicear o grupare feroviară!), purtându-și favoriții spre izbândă. Așa cum s-a întâmplat, de pildă, în meciul cu Sliven (turul I), când Bazdarevici și ceilalți, deși conduși cu 1-0, au găsit resurse să întoarcă rezultatul și să realizeze, în final, o victorie confortabilă, 5-1! Că Universitatea, călăită în altele și altele bălăii „la baionetă”, nu e Sliven, o recunoaște însuși antrenorul iugoslav Osim, ale cărui declarații, apărute în ultimele zile în ziare, sînt mai degrabă „diplomatice”. El anticipează o partidă foarte dificilă, pentru amândouă taberele, dar pare să nu fi renunțat, fie și printr-o rinduri, la nădejdea calificării. Ultima infringere din campionat, 1-2 duminică, la Split, nu l-a afectat prea tare, căci Zeleznicear, care a și deschis scorul (prin Baljici), a lăsat o bună impresie, mai ales în atac. Mai curioase sînt cuvintele „domnului milimetru” (poreclă dată lui Osim de ziaristii francezi pe cînd evolua la Strasbourg) în ceea ce privește alcătuirea formației pe care o va alina contra Universității, el afirmînd că va folosi aceeași garnitură! Noi însă credem, și confratele Mircea Cantâr de la „Înainte”, ne dă dreptate, că fundașul drept Berjian nu mai are drept de joc, cartonașul galben primit de la arbitrul Martinez, la Craiova, fiind al doilea, după cel încasat la Sion.

Să-i lășăm însă pe iugoslavi cu problemele lor, nu mici, judecînd după

Geolgan, Mănăilă și Cîrțu pe urmele lui Karpov!

rezultatul primei manșe, și să poposim la Craiova, unde situația nu e deloc liniștitoare. Universitatea a făcut, la Brașov, un meci mai slab, explicația constînd și în aceea că echipa, destul de uzată, simte nevoia unei refaceri mai îndelungate după eforturi maxime. E și motivul, mai corect zis unul dintre ele, pentru care partida de campionat cu Steaua a fost amînată, găsindu-se în acest sens înțelegerea federației și, deopotrivă, a clubului militar. Considerăm că, decalîndu-se întîlnirea cu Steaua, s-a acționat judicios. Teoretic, Craiova ar fi avut nevoie de acest meci, dar, practic, el n-ar fi reprezentat o „repetiție generală” înainte de Sarajevo în condițiile în care, de exemplu, Tilihoi, Beldeanu și Adrian Popescu, suspendați pentru Iugoslavia, ar fi jucat contra formației din Ghencea, iar Negriță și Ticleanu, posibili în fața lui Zeleznicear, n-ar fi intrat în joc, ei aflîndu-se încă în convalescență! Dacă absențele lui Tilihoi și Beldeanu erau, ca să zicem așa, previzibile, datorită avertismentelor primite, acestora li s-a adăugat, în urma unei telegramme sosite de la U.E.F.A., și cea a lui Adrian Popescu, căruia forul european i-a trecut în cont un prim cartonaș galben în meciul cu Sevilla (de la Craiova), cartonaș pe care noi, ca martori oculari, nu l-am văzut?! A decis, însă, raportul arbitrului Fahnler și din păcate el nu poate fi contestat în nici un fel! Lucrurile sînt cu atât mai complicate

cu cît antrenorii Rădulescu și Stănescu n-au nici o garanție că-i vor putea folosi pe Negriță și Ticleanu! Primul continuă să poarte ghips pe antebrațul drept, în urma unei fracturi, iar refacerea lui Ticleanu, lovit violent la gleznă de bihoreanul Nițu, întîrzie. Ambii și-au reluat pregătirile, efectuînd mai degrabă mișcări ușoare, căci Ticleanu „are o gleznă care nu încapă în gheată” (Mircea Rădulescu), rezervele doctorului Vasile Frînculescu, în ceea ce privește utilizarea lor la Sarajevo, fiind evident argumentate. El nu se va putea pronunța cu fermitate decît la începutul săptămîinii viitoare. Dacă reapariția lui Irimescu, ca fundaș central (ca la Kaiserslautern), e o certitudine, doctorul are bătăi de cap și cu Mănăilă, jenat de o contuzie la piciorul stîng. În rest, toți jucătorii (care au mai rămas!) sînt valizi și, încă mai mult, privesc cu încredere partida de la Sarajevo, considerînd că „2-0 e un scor de calificare” (Ștefănescu).

La bordul unui avion charter, Universitatea se va deplasa luni, după prînz, spre Sarajevo, urmînd să locuiască la hotelul „Bristol”. Sînt preconizate acolo două

antrenamente, cel de marți fiind programat pe gazonul lui Zeleznicear, la ora meciului, 18 la noi. O ultimă informație: partida va fi arbitrată de o brigadă din Tara Galilor, avîndu-l la centru pe Roland Bridges, cel care a condus foarte bine, obiectiv, confruntarea Cipru — România, cîștigată la Limassol, în preliminariile C.E., de tricolori, cu 1-0, prin golul lui Bôlôni.

Craiova, deci, în fața unui examen mai pretențios ca orîcînd, tocmai datorită crizei de efectiv, care pare să ridice mai multe probleme decît chiar adversarul! Numai că Universitatea, o echipă matură, experimentată, cumpanită, s-a obișnuit să infruntă dificultățile, să se adune la greu, jucătorii ei lupînd exemplar și neprecupețînd nici un efort pentru culorile clubului și, mai presus de orice, ale țării. Nu ne îndoim că la fel vor proceda, harnici și uniți, și la Sarajevo. S-o însoțim pe „campiona unei mari iubiri” cu gîndul nostru de bine, de succes, urîndu-i o carieră europeană cît mai lungă!

OVIDIU IOANITOAI

Zile de pregătiri asidue pentru „campiona unei mari iubiri”

Fotografii de MIRON IONESCU

Care este statutul antrenorului naționalei de handbal?

Rezultatele foarte bune obținute pînă în prezent, în cupele europene, de handbaliștii de la Steaua și Minaur Baia Mare, pe de o parte, și cele două amicaluri disputate în compania echipei R.F.G., pe de alta, conduc la concluzia că, cel puțin la cluburile amintite și la națională, s-a născut temeinic, responsabil, creîndu-se un climat favorabil pregătirii la un nivel corespunzător a turmeelor de anvergură din 1985 (R.F.G. — Campionatul mondial universitar) și 1986 (Elveția — Campionatul mondial), astfel încît handbalul românesc să revină în fruntea ierarhiei mondiale.

În acest scop au fost formate două loturi. Unul, cu jucători născuți din 1957 încoace, lot care, deocamdată (și vom reveni asupra acestui amănunt), se pregătește sub conducerea unuia dintre cei mai buni antrenori, l-am numit pe Lascăr Pană (tehnician plecat fără nici o explicație tot din acest loc, în urmă cu trei ani), și din care fac parte jucătorii: Buligan, Jerbie, Petran, Berbec, Pop Sergiu, Maricel Voinea, Petre Constantin, Porumb, Mocanu, Pantelimon, Covașu, Dogărescu și Ghimes. Aceștia au început pregătirile după amicalul cu R.F.G. (unde s-a apelat la o echipă „mixtă”

— tineri-„bătrîni”), cu perspectiva clară a campionatelor mondiale amintite și a Jocurilor olimpice din 1968. Tot în acest an, ei vor susține două întîlniri cu Elveția, după cum vor participa și la un foarte puternic turneu în R.D.G.

Celălalt lot, cu jucători care au depășit vîrsta admisă la mondialele universitare și care-i cuprind pe Munteanu, Simion, Durău, Gîrgea, Mirică, Omer, Matei, Oprea, Vasilca, Gh. Dumitru, Pătru, Boros, Bedivan, Jianu, Mironiuc și Grabovschi, este antrenat de Nicolae Nedef. Ei se vor deplasa în U.R.S.S., pentru a participa la tradiționalul turneu de la Tbilisi, unde vor evolua sub aceeași titulatură: România. În rest, Marian Dumitru, Drăgăniță și Sîngă sînt indisponibili din motive de sănătate. După turneele de la Tbilisi și Schwerin, adăuga profesorul Ioan Kunst Ghermănescu, președintele federației, de la care avem și detaliile de mai sus, va lua sfîrșit activitatea loturilor naționale în 1984. Jucătorii se vor reține la cluburile pentru pregătiri speciale în vederea meciurilor din cupele europene (Steaua și Minaur), iar ceilalți pentru jocurile din Cupa României (18-20 ianuarie). Vom trage apoi concluziile și Colegiul antrenorilor va face propuneri pentru lotul care ne va reprezenta la campionatele mondiale universitare.

Aceștea fiind zise, aprecînd dorința federației de a alcătui un lot capabil să se bată pentru podium la C.M.U., ne miră modul în care a revenit Lascăr Pană la conducerea echipei și în certitudinea asupra perioadei în care

va activa la lot. Nu ne amestecăm în treburile federației, dar nici nu putem trece cu vederea că în vreme ce se invocă perspectiva, antrenorul nu știe cît va dura mandatul său, care sînt condițiile sale de lucru. Ca să fim mai limpezi, vom relata discuția avută luni seara, în sala 23 August, cu antrenorul lotului.

— Așadar, Lascăr Pană, aveți din nou naționala pe mînă.

— Oarecum. Mi s-a spus să mă ocup de echipa care întîlnește R.F.G. Inițial știam că sîntem doi, eu și Nedef. Apoi mi s-a comunicat că de meciurile cu Elveția și R.F.G. voi răs-punde singur. Mai mult nu știu.

— Cum așa?

— Pur și simplu așa. Mi s-a spus „antrenezi echipa pentru meciurile cutare și cutare”. Mi-e imposibil să-mi fac un plan care să vizeze cît de cît perspectiva. Nicăieri în lume, mai ales la marile echipe, nu se întîlnește o asemenea situație, adică lipsa unui contract pe o anumită perioadă, a unei înțelegeri ferme. Nu m-a surprins numirea, cît schimbarea în sine. Și ca să fiu în continuare sincer, am să vă mai spun că nimic nu mă deranjează mai mult decît faptul că după alți ani, cîți au trecut de la plecarea mea de la conducerea lotului, nu mi-a zis nimeni unde am greșit și ce am făcut bun.

— Apropo, ați aflat pentru ce ați fost schimbat în urmă cu trei ani?

— Nu. Am bănuț eu că ar fi vorba despre unele nemulțumiri în urma lotului ocupat la mondialele din '82.

— De ce ați fost rechemat?

— Nici asta nu știu. Cred că rezul-

tatele bune ale Minaurului au dat de gîndit.

— Cine antrenează Minaurul?

— Secundul meu, Avramescu. Dar eu nu voi părăsi echipa pentru națională, dacă lucrez în condițiile amintite. Nu vreau să mint pe nimeni. Îmi asum obligația, dar am dreptul și la satisfacții. Ceea ce am reușit la Baia Mare nu mi se datorează numai mie, ci și atmosferei care ne-a înconjurat, încrederii și sprijinului acordat pe plan local. Avem nevoie de o asemenea atmosferă și de respect față de munca noastră. Deci, la națională sînt provizoriu, nu definitiv. Cu un anume prilej am mărturisit că mi-ar plăcea să lucrez la lot cu Cezar Nica, de la Brașov, ca secund. E un tehnician bun, serios. Sînt singur înșă.

Am încercat să aflăm mai multe amănunte, în această privință, de la secretarul responsabil al federației, Lucian Grigorescu. Ne-a răspuns textual: „Nu dau interviuri, nu discut problema antrenorilor”. Ne-am adresat profesorului Ioan Kunst Ghermănescu și am aflat că: „Simplu. Lascăr Pană a revenit în cadrul colectivului tehnic”.

Nouă nu ni se pare tot așa de simplu! Nici un antrenor nu poate lucra la cheremul hazardului. Nu este vorba doar de o reparație morală, ci și de o garanție că situația de acum trei ani nu se va repeta. Rămîne deci o întrebare: cît va sta Lascăr Pană la conducerea lotului? Răspunsul este important pentru munca sa, pentru handbalul nostru, în general.

RAZVAN BARBULESCU

Amintiri despre fotbal

O chibzuită inițiativă a organelor locale din Piatra Neamț a reunit zilele trecute parte din ctitorii fotbalului neamțean, pe cel care, în urmă cu 65 de ani, fondaseră, într-un efan înfrățit, clubul sportiv Ceahlăul Foot-ball Club, pe lângă renumitul Liceu „Petru Rareș” din localitate. De istoria acestor începuturi, intrate de acum în legenda sportivă, nemțenii leagă întîi de toate numele fostului director al liceului, Mihai Stamatin, cel care, în 1919, avea să gireze proaspăta asociație sportivă alături de fostul profesor de gimnastică, Gheorghe Gheorghiu, primul președinte al clubului. Interesul și emulația sportivă în acest oraș nu sînt străine, prin urmare, de sportul dascăilor și, dacă ne amintim de încurajarea, poate bizară pentru unii, pe care Calistrat Hogaș o dădea sportului, în calitatea sa de director al liceului respectiv, condiția de întemeietori a elevilor de

odinoară ne apare acum într-o lumină cu totul firească.

La întvederea festivă, actualii conducători ai clubului „Ceahlăul” au avut prilejul, cu totul emoționant, de a-i reîntîlni pe cîțiva din foștii jucători nemțeni, azi oameni în vîrstă, cei mai mulți octogenari împovărați de valorile vieții, sosiți la acest eveniment cu plăcerea intactă a amintirii și cu încintarea de a-și fi văzut împlinit visul entuziast al tinerții. Dintre acești oaspeți de onoare care au rememorat istoria patetică ori anecdotică a clubului, au fost prezenți prof. univ. ing. Octav Lecca (cel dintîi cășier al clubului, care a trasat cu plugul marginile terenului de odinoară, numit Borzoghean, pe care azi se înalță un modern stadion, juristul Emil Bădărău, prof. univ. Ionel Lipovanu (supranumit „bicicleta”, pentru viteza sa), juristul Constantin Grigoriu (aflat și azi în fruntea comisiei județene de fotbal, în pofida vîrstei), ing. Constantin Tofan (portarul de altădată, cu nelipsita sa șapcă de comis-voiajor), economistul

Ștefan Pecec (care, pe lângă calitatea sa de jucător, a ținut în mînă scriptele clubului), Constantin Grădinescu, Dumitru Velea și Aurel Baciu, toți întemeietorii, într-un fel sau altul, ai clubului ajuns astăzi la o vîrstă respectabilă. Reîntîlnindu-se la vîrsta amintirilor, acești oameni și l-au asociat pe un alt oaspete de onoare, asiderea localnic, prof. univ. Victor Firea, vicepreședintele Federației Române de Atletism și membru al F.I.A., cel care a devenit primul maestru al sportului la noi și care avea să aducă județului Neamț cel dintîi titlu de campion la atletism.

Oaspeții, aflați într-o vervă spirituală pe măsura distincției lor, s-au încetat povestind episoade din începuturile frămîntate ale clubului, amintiri despre pătaniile sportive de altădată, în fine, momente încercate de țile din cariera lor fotbalistică. Totodată, ei au invitat la un dialog amical pe fruntasii actuali ai mișcării sportive locale, aflați de față, precum Ioan Balcăza, președintele C.J.E.F.S. Neamț, Marcel Weiss, președintele de onoare al F.C. „Ceahlăul”. Vitalie Dimitriu,

președintele executiv, dr. Costache Andone, vicepreședintele și susținătorul tenace al clubului, alțiia ani, Ștefan Dumitru, directorul I.J.C.L., Emil Marcoci, directorul tehnic al I.F.E.T. Neamț, Ștefan Boboc, directorul I.J.T.L., Ilie Preda, directorul Întreprinderii „Avicola”, toți membri ai clubului, și Gheorghe Păunescu, susținătorul și cronicarul de suflet al fotbalului neamțean. Un adevărat dialog între generații!

A doua zi, toți cei prezenți la întrunire au vizionat meciul de fotbal dintre F.C. „Ceahlăul” și F.C. Constanța, terminat, am zice, în chip omagial, cu victoria gazdelor. Întîlnirea a fost precedată de două întîmplări sportive emoționante: intonarea imnului fotbalistic, consacrat în urmă cu 65 de ani, și încredințarea loviturii de deschidere celui mai vîrstnic fotbalist nemțean, Octav Lecca.

Întîlnirea omagială a celor amintiți, pe cît a fost de insolită, pe atît s-a arătat de inspirată, spre gloria balonului rotund care continuă să se învîrtească.

RADU G. TEPOSU

11 jucători nu fac totdeauna o echipă

Sport

● Remiză în 14 ore! ●

La peluză

Mai discutăm

Scriu aceste rânduri înaintea disputării meciului Steaua — Universitatea Craiova. Indiferent de rezultatul lui, se impun câteva observații. Echipa militară revine pe primul loc în clasamentul primei divizii, cu două etape înaintea încheierii turului de toamnă, cu cifre indicatori sintetici semnificativi: cele mai multe goluri marcate — 35 —, cele mai puține goluri primite — 9 —, cele mai multe meciuri câștigate — 10, din 15 partide disputate. În același timp, ea a picat la toate cele trei examene cheie de până acum: Cu A. S. Roma, Dinamo București, Sportul studențesc. Ce să însemne asta? Tutturor v-a plăcut, de pildă, Dinamo Minsk sau Zeleznicear Sarajevo. Ultima cel puțin a jucat o repriză întreagă mai legat decât craiovenii, a beneficiat și de o lovitură de penalti, a avut ocazii de nemiluită și tot n-a marcat. Este meritul în primul rând al Universității, desigur. Al apărării ei și al lui Lung în special. Este vorba și de pregătirea psihologică și de tot abecedarul unei competiții. Mi-au plăcut de asemenea Olympiakos cu atacurile ei în valuri olandeze sau echipa Franței la campionatele mondiale din Argentina și din Spania și nu mi-au clintit nici unul din simțămintele mele în fața spectacolului nici A. S. Roma, nici Liverpool. Rămân legat de frumusețea fotbalului practic de învinsele enumerate mai înainte. Printre ele, ca stil de joc, eu cred, se numără și Steaua. Le-am amintit nu pentru a da Stelei o companie europeană. Toate au sau au avut o trăsătură comună: un spectaculos joc de ansamblu; la toate întregul funcționează încântător. Exact ca la un sezonier fără amindouă limbile. Ticăitul este perfect, absolut perfect. Doar că nu arată nimic din pricina acestui amănunt: îi lipsește amindouă limbile. Și nici una din piesele care alcătuiesc acest minunat ansamblu nu este capabilă să dețină limba. Toate au plăcerea și satisfacția ticăitului perfect. Au voluptatea sistemului și nu se simt bine decât în cadrul lui. Ar fi vorba prin urmare de o criză de personalități. La Craiova, cind a fost nevoie, a reînscut din propria-i cenușă Aurică Beldeanu. Nici la Zeleznicear, nici la Steaua nu există jucător care în momentele grele, dar favorabile ale meciului, să poată da un sens întregului. La Steaua, Băloani, singurul care ar putea s-o facă, pare rezervat și prea cuminte, iar Stoica e prea pătimaș ca să fie lucid cind e nevoie de luciditate. Este frumoasa dramă a tuturor echipelor tinere și foarte avinate, cum a fost până nu de mult cazul Universității Craiova însăși. Într-un singur meci, cel cu Fiorentina, au apărut atunci simultan două mari vedete internaționale, Lung și Cămararu, pînă la acest meci, doi paria. Aflu că Dinamo Minsk a bătut la Lodz. Confulur nu pot fi socotite încheiate nici la Steaua. Patru jucători, Bărbulescu, Bumbescu, Băloani, Radu II, joacă împreună doar de

cîteva meciuri. Lăcătuș, Pițurcă, Ducadam, Pușcaș, Pelcu, Tătărău au încheiat împreună o ediție și jumătate, ceea ce este foarte puțin. Ansamblul însuși suferă de neomogenizare ale cărei efecte negative apar mai ales în meciurile cheie sub forma falimentului psihic. Neomogenitatea are însă un remediu prescrip de mult: timpul. Timpul rezolvă, uneori singur, acest handicap. Mai grav stau lucrurile dacă încercăm să găsim căile de forjare a personalităților. Steaua are mulți candidați la personalitate. Numai că aici timpul singur nu mai ajută. Bătînd în stînga și în dreapta echipe mediocre și devitalizezate, personalitățile care se impun sint efemere, neconcludente. E nevoie de încercări serioase, dificile și asta nu numai din cind în cind. În națională Steaua are un singur titular: Băloani. Iar la anul, ea ne va reprezenta în mod sigur într-una din competițiile europene, poate chiar în C.C.E. Nu e joacă. Practic, Steaua va porni o nouă campanie continentală numai cu cîteva meciuri de verificare la activ, mă refer la derbiurile cu Dinamo, Sportul studențesc și Universitatea Craiova. Sigur, același lucru se poate spune și despre Dinamo și Sportul studențesc, acestea beneficiind totuși de o omogenitate a ansamblului lucrată în mulți ani. Dar nici pentru ele nu este suficient, solida și echilibrata echipă a Sportului studențesc eșuînd de două ori la rind cind a avut de înfruntat o altă mentalitate asupra jocului de fotbal, iar Dinamo n-a mai reușit să reediteze succesul anterior în ciuda faptului că în acest an ea mi se pare mai tehnică, mai organizată și mult mai vitală. Practica de a se transfeera peste noapte noi jucători s-a dovedit a fi o himeră și o subversiune. Universitatea Craiova este o coincidență fericită în fotbalul nostru: un lot tînăr și valoros, un climat adecvat în jurul ei și două campanii, în Cupa U.E.F.A. și în preliminariile Campionatului European, cît două războaie întregi de 30 de ani. Să nu tratăm cu ușurință ce-am cîștigat. Leagănul reprezentării noastre internaționale rămîne la Craiova. Să urmărim deci pasul următor, ce mai putem eștiiga. Și iată că inevitabil trebuie să poposim la capitolul eficiență. Mă refer la atîtea posibilități irosite la loturile noastre de tineret, divizionare sau cum s-or mai numi, chemate periodic să ne reprezinte fotbalul pe plan internațional și de fiecare dată expediate într-un anonim și provizorat total de către antrenori, ei înșiși aflați într-un etern interimarizat, care adună peste noapte pe cine nu te aștepti ca să se risipească după aceea fără nici o rezultantă în planul rentabilității decît poate personală. Credem de aceea că toate aceste reprezentative pot fi așezate pe făgașul solid al permanenței profilindu-le pe cite o echipă de club, ceea ce nu exclude posibilitatea ca în loturile lor lărgite să fie chemate toate valorile care astfel ar cunoaște la rindu-le un alt climat, o altă disciplină, o altă înălțime a fotbalului. Oricum, problema e de discutat și mai ales de analizat.

NICOLAE CRISTACHE ■

Superturneu la Tilburg

În fiecare an în cîteva localități din lume au loc turnee de mari maeștri ce reunesc elita șahului mondial. Federația de șah olandeză și-a făcut o obișnuință din organizarea de turnee de răsunet. După turneul AVRO desfășurat pentru prima oară în 1933 (6-27 nov.) în prezența campionului mondial de atunci, Alexandr Alehin, și a șapte candidați la titlul mondial (clasament final: 1. Alehin, 2. Capablanca, 3. Botvinnik), turneul „Intropolis“ de la Tilburg reușește să alinieze pe cei mai buni mari maeștri ai lumii. Aflat la a XI-a ediție anul acesta turneul a avut ca participanți 12 mari maeștri, dintre care 6 candidați sau foști candidați la titlul mondial. Au lipsit campionul mondial și șalangerul său, deoarece la data primei runde, 12 octombrie, cei doi susțineau deja meciul-maraton pentru titlul mondial. Față de anul trecut, turneul a fost mai slab cu o categorie, avînd Elo mediu de 2.595 (categoria a XIV-a!).

În runda întii doar două partide au fost decise în favoarea jucătorilor ce dețineau avantajul culorii albe: Ribli — Sosonko 1-0, Timman — Van der Wiel 1-0 (în 63 de mutări după întrerupere), celelalte partide încheindu-se remiză. Aidoma tuturor superturneelor de mari maeștri și acest turneu a debutat (și apoi a continuat) printr-un șir de remize, întrerupt doar din cind în cind de cite o victorie. La valoare egală echilibrul egalității se rupe greu. În runda a doua s-au înregistrat trei remize, alte trei partide fiind întrerupte. Marele maestru vestgerman R. Hübner a reușit să-l învingă pe V. Smislov, după întrerupere fostul campion mondial nu a mai reluat jocul și astfel R. Hübner a obținut ceea ce nu reușise în sferturile de finală ale meciurilor candidaților, cind departajarea dintre aceiași doi combatanți s-a făcut printr-un „joc“ la ruletă. În aceeași rundă, la reluare, marele maestru sovietic A. Beliavski a cedat întrerupt în fața lui L. Portisch. În runda a treia, în jocul de mijloc s-au înscris remize în patru partide, iar Van der Wiel a pierdut la Tukmakov. Ljubojević l-a învins pe Sosonko abia după întrerupere. În runda a cincea Beliavski a deschis scorul prin victoria sa asupra lui Van der Wiel și astfel fostul candidat la titlul mondial de șah a trecut în zona celor 50%. În Apărarea engleză Ribli a dispus la mutarea 36 de Smislov. Din deschidere marele maestru maghiar a obținut avantajul perechii de nebuni. În finalul partidei, deși Smislov nu avea slăbiciuni cronice în structura de pionii, Ribli, cu albele, a condus cu măiestrie operațiunile de luptă și a înscris o victorie rapidă. Celelalte partide ale runde au fost remize, chiar și dacă unele s-au întrerupt. În runda a cincea derby-ul campionatului maghiar Portisch — Ribli s-a încheiat în numai 10 mutări printr-o „remiză de salon“, la propunerea lui Ribli. În Apărarea engleză Miles a obținut victoria la Sosonko, iar Timman la Andersson. Favoritul turneului, Jan Timman, deținătorul celui mai bun Elo din turneu, a realizat a doua victorie în turneu adevîrînd pe moment șansele sale spre o eventuală victorie finală. Restul partidelor au fost remize de luptă. Runda a șasea a programat cele mai interesante partide, dispute dirze cu mare importanță pentru clasamentul competiției. Sosonko a fost

învinc de Beliavski, Andersson a valorificat avantajul minimal dobîndit în fața lui Van der Wiel, iar partida dintre Ribli și Timman a atras un mare număr de spectatori. În Indiana damei, albul a reușit să anihileze orice contrajoc al adversarului. Ribli a blocat pionul negru din d4 și, în jocul de mijloc, a pătruns decisiv cu perechea de turnuri pe flancul damei, a cîștigat o calitate la mutarea a 30-a, iar printr-o tehnică impecabilă de final a transformat avantajul material în victorie. Două partide au fost remize, iar disputele dintre Miles — Smislov, Ljubojević — Portisch s-au încheiat de-abia după reluarea întreruptelor, prin victoria conducătorilor pieselor albe.

În runda a șaptea, ținta de atac a tuturor concurenților, marele maestru olandez Van der Wiel, a obținut egalitatea cu negrele în partida cu Ribli. A fost unul din rarele cazuri cind pe tabla de șah s-a efectuat prima mutare 1.e4. S-a jucat Apărarea siciliană, varianta Scheveningen, negrul a egalat ușor poziția și la mutarea a 20-a, Ribli a propus remiza. Exceptînd partida Portisch — Miles, care s-a întrerupt, restul partidelor s-au încheiat cu mult prea obișnuitul scor de egalitate. La reluare, Miles a obținut victoria.

O nouă rundă animată a fost cea de-a opta. Într-o bună partidă strategică, în Gambitul damei, V. Smislov l-a depășit pe L. Portisch prin controlul periculos al coloanei c combinat cu un avantaj pozițional evident pe flancul damei. Miles a înscris o nouă victorie de prestigiu în Apărarea engleză asupra lui Timman, ieșit deja din cursa pentru locul 1. Timman s-a expus atacului la rege cu prea multă ușurință și a pierdut sub atac de mat, nereușind să valorifice în final avantajul (după care a fugit toată partida) majorității de pionii pe flancul îndepărtat al damei. Prin această victorie, Miles s-a strecurat în fața plutonului. Clasamentul primilor clasati după opt runde era: 1. Miles 6 p. (!), 2-4. Ljubojević, Ribli, Tukmakov 5 p. 5-6. Beliavski, Hübner 4,5 p. Lansat parcă de această victorie Miles îl depășește în runda următoare pe Van der Wiel. În Apărarea Caro-Kann, cu negrele, marele maestru englez acceptă duetul teoretic de-a lungul a peste 20 de mutări. Van der Wiel nu întreprinde nimic în atac și negrul obține final mai bun prin cei doi pionii liberi ai săi de pe flancul regelui, pionii susținuți activ în avansare de piese ușoare bine plasate. Doar Portisch mai reușește să cîștige la Sosonko. Partida dintre Timman și Smislov s-a întrerupt cu avantaj pentru jucătorul olandez. La reluare, s-a jucat la nesfîrșit, Timman trăgînd de o poziție teoretică de remiză. Într-un final de turn care turn și nebun (Timman) s-au efectuat 122 de mutări, care au durat 14 ore de joc. O adevărată partidă maraton încheiată remiză!

În penultima rundă, s-au consemnat patru „remize de salon“ și două întrerupte: Ljubojević — Beliavski și Smislov — Van der Wiel, încheiate cu victoria deținătorilor culorilor negre. În finalul competiției, în runda a XI-a Portisch a înscris un punct cu negrele la Van der Wiel, Hübner a fost de acord cu propunerea de remiză a lui Ljubojević și egalitatea s-a consemnat la mutarea a 11-a. Timman a remizat cu Sosonko în 21 de mutări, iar Smislov cu Tukmakov în 27. Cele mai ambițioase dueli s-au purtat în partidele Andersson — Ribli și Beliavski — Miles, în care s-a ajuns, prin simplificări repetate de figuri, la niște finalizări complet egale de dame cu pionii la fel repartizați pe flancuri. Și aceste partide s-au încheiat tot remiză. Clasamentul final al superturneului a fost: 1. Miles (Anglia) 8 p. (!), 2-5. Beliavski, Hübner, Ribli, Tukmakov 6,5 p., 6. Ljubojević 6 p., 7-8. Portisch, Timman 5,5 p., 9. Andersson 5 p., 10. Smislov 4,5 p., 11. Sosonko 3 p., 12. Van der Wiel 2,5 p.

MARGARETA MUREȘAN ■

FAIR PLAY

Starea de spirit

Stadionul Gloria din Reșița. Meciul de fotbal Gloria Reșița — Avîntul Reghin din seria a III-a a diviziei B. La pauză, 2-0 pentru gazde. În minutul 55 reșițeanul Irimia comite un fault neintenționat la mijlocul terenului asupra lui Hajnal.

Arbitrul partidei, apreciînd ca dur faultul lui Irimia, a dus mina la buzunarul în care ținea cartonașele cu intenția de a-l arăta reșițeanului cartonașul galben. Între timp, cei doi jucători s-au ridicat de la pămînt îmbrățișîndu-se, Irimia cerîndu-și astfel scuze pentru „intrarea“ sa, iar Hajnal iertîndu-l, convîns că faultul nu a fost intenționat. Observînd intenția conducătorului partidei, Hajnal s-a dus în întîmpinarea sa și printr-un gest elocvent, vizibil din tribună, l-a rugat pe acesta să nu scoată cartonașul. Arbitrul s-a conformat rugămîntului, iar un stadion întreg a aplaudat la scenă deschisă gestul lui Hajnal. După numai 10 minute de la această fază, același Hajnal a înscris un gol superb trăgînd de la 25 de metri.

Mulțumim cititorului Alfred Lazăr din str. Ceahlău 5 — Reșița, pentru descrierea acestei faze aparent banale. Deci se poate ca și în atît de clocoțitoarea serie a III-a din divizia B să asistăm la asemenea gesturi cum a fost cel al lui Hajnal.

Vi-l mai amintiți pe Iuliu Hajnal? A jucat la A.S. Armata Tg. Mureș în perioada 1965-1982. A marcat 87 de goluri pentru echipa mureșeană, fiind goal-getter-ul ei. A fost selecționat de 25 de ori în echipa națională pentru care a înscris 7 goluri. La 17 iulie 1972, în meciul România — Italia, încheiat cu scorul de 3-3, Hajnal a fost, la 3-2 pentru italieni, autorul golului egalizator marcat printr-un șut puternic de la distanță. La vremea aceea, acest 3-3 a fost cel mai bun rezultat al tricolorilor în confruntările cu „squadra azzurra“.

Am asistat recent la întîlnirea foștilor jucători din echipa A.S.A. Tg. Mureș. Erau acolo portarii Boros, Bay, Solyom și Nagel, fundașii Slean, Szöllosy, Czako și Kiss, mijlocașii Siko, Naghi, Varadi și Pislaru, înaintașii Vegh, Lungu, Publik, Fazekas, Mureșan, Caniaro și desigur Hajnal. N-a lipsit doctorul Halmagyi (de 32 de ani la această echipă!) și colonelul în rezervă Gh. Pintilie care a condus clubul mureșean timp de 14 ani. I-am întrebant pe cei care nu mai joacă în ce a constat răsplata miilor de ore de antrenament, a regimului strict de viață, a voinței de a spune nu unor așa-zise plăceri ale tineretii. Ne-au răspuns că dincolo de unele avantaje imediate trecătoare, fotbalul a însemnat pentru ei plăcere, bucurie, puterea de a se stăpîni, a întinde învingătorului mina și mai ales stîmpana pe care prin muncă și-au cîștigat-o în ochii concetățenilor. Competițiile au trecut, prietenii au rămas. E mult? E puțin? Vom încerca s-o aflăm și de la alți foști sportivi care, din păcate, au fost prea repede uitați.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Între atîtea și-atîtea almanahuri ce ne asaltează la sfîrșit de an, a mai apărut unul: *Planeta Șah*. Este editat de Uniunea Scriitorilor și se mai intitulează *Literatura și jocurile minții*. Citindu-l, ne vom putea opri asupra citorva memorabile meciuri de șah din acest an, precum cele pentru titlul mondial Karpov — Kasparov, sau *Ciburdamidze — Levitina*. Sau îi vom cunoaște mai indeaproape pe maeștrii eșichierului românesc: Florin Gheorghiu, Elisabeta Polihroniade-Rusu, Margareta Mureșan, Mariana Pogorević, Mihai Subă și Mihai Ghindă. Dar, totodată, vom afla noi amănunte despre

laureații mult rîvnitului Premiu Nobel și jocul de șah? Dacă nu știți prea multe lucruri în acest domeniu, le veți afla din *Almanahul Planeta Șah*, unul mai captivant decât celălalt. Vă convinge doar dacă veți parcurge întregime recentă apariție, o carte ce-și onorează pe deplin titlul: *Literatura și jocurile minții*. (Victor Anu)

● A scrie înseamnă a fi lăsat să plingi și să rizi singur ● O toleranță de cel mult 1 la 1 000 000 ● Laser la domiciliu ●

Cu toate eforturile depuse de organisme și instituțiile internaționale specializate, de alți factori, în direcția lichidării flagelului foametei pe glob, omenirea nu dispune încă de un sistem mondial de securitate alimentară eficace. Numeroase țări în curs de dezvoltare rămân, din cauza slăbimilor lor producției și disponibilității alimentare, vulnerabile în ceea ce privește asigurarea hranei populației, mai ales în eaz de secetă, inundații sau alte catastrofe naturale. Potrivit datelor F.A.O., numărul persoanelor afectate de subalimentație gravă a sporit de la 360 milioane în perioada 1969—1971, la 450 milioane în prezent, ceea ce reprezintă circa un sfert din populația lumii a treia.

În lupta împotriva foametei, țările dezvoltate sînt chemate să aducă o contribuție însemnată. Privitor la această chestiune, o prestigioasă revistă franceză scria că „popoarelor celor mai sărace le datorăm mai degrabă despăgubiri, decît ajutor”. Pentru că, la situația de acum, cînd unele țări au alimente cu mult peste nevoi, iar altele nu au nici măcar la nivelul strictului necesar, s-a ajuns printr-un permanent transfer de valori din țările sărace spre cele bogate. Statele industrializate sînt acelea care au impus — atît în era colonială, cît și în cea actuală, a companiilor transnaționale agroalimentare — țărilor slab dezvoltate cultura bumbacului, arahidelor, soiei, bananelor, ananasului, cafelei, cacao, acaparînd cele mai bune terenuri, în detrimentul culturilor de cereale, și plătind produsele din colonii, sau din țările care și-au dobîndit independența, la prețuri care n-au încetat să scadă față de valoarea reală a bunurilor. Astfel, dacă acum 20 de ani pe 100 de kilograme de arahide se

primeau 75 de kilograme de orez, astăzi se primesc doar 37 de kilograme de orez; dacă în 1966 producătorii de cacao primeau 50 la sută din prețul la care se vindeau produsele lor pe piața Londrei, astăzi ei primesc doar 16 la sută ș.a.m.d.

Dintr-o astfel de exploatare rezultă, bineînțeles, profituri foarte mari: pentru fiecare dolar investit se obțin 3, 4 sau 5 dolari. În perioada ultimilor 10 ani companiile americane care au

Comentariul săptămîinii

În fapt, despăgubiri

investit în țările în curs de dezvoltare au realizat o creștere de aproape 5 ori a profiturilor lor nete. Chiar și într-un an „slab”, cum a fost 1979, la investiții de 3,7 miliarde de dolari, companiile menționate au obținut 9,1 miliarde de dolari. Altfel spus, prin investițiile făcute în țările sărace — investiții denumite însă „ajutor” — țările occidentale s-au servit, în realitate, pe ele însele.

Este însă limpede că pentru lichidarea penuriei alimentare țările în curs de dezvoltare au nevoie nu de investiții de tip colonialist, care să le sărăcească și mai mult, ci de sprijin concret, eficient. În acest sens, măsuri cum ar fi redistribuirea resurselor alimentare disponibile, intensifica-

rea ajutorului alimentar, programele de alimentație complementară ș.a. au, desigur, importanța lor. Dar o rezolvare temeinică, durabilă a problemei alimentației presupune neapărat dezvoltarea producției de alimente în ineseși țările care au nevoie de ele. Prin dotarea cu utilajele necesare, prin dezvoltarea irigațiilor, prin alte măsuri, trebuie create condițiile pentru ca țările care suferă de pe urma foametei să producă, potrivit propriilor lor necesități, produse imediat consumabile. Luînd parte la înfăptuirea unui astfel de program, țările bogate își vor putea împlini îndatoririle față de cele sărace. Îndatoriri care nu reprezintă „ajutoare”, ci, în fond, despăgubiri.

Concomitent cu eforturile în direcția asigurării cu alimente a țărilor în curs de dezvoltare, se impune rezolvarea cît mai grabnică și a celorlalte chestiuni economice de pe mapamond. Referitor la această necesitate, președintele României spunea: „Soluționarea globală a problemelor economico-financiare, realizarea noii ordini economice internaționale constituie o necesitate obiectivă pentru depășirea crizei economice actuale, pentru stabilitatea și dezvoltarea armonioasă a economiei mondiale. Este și în interesul țărilor dezvoltate de a se ajunge în cel mai scurt timp la soluționarea globală a tuturor problemelor economice și financiare mondiale, la realizarea unor noi relații economice internaționale. Aceasta va avea o mare însemnătate pentru întreaga dezvoltare mondială, pentru progresul economic și social al fiecărui popor, pentru politica de destindere, de colaborare și pace”.

ION D. GOIA ■

Lungul drum al frunzelor de ceai

Ceaiul a intrat de mult în viața noastră de toate zilele. Băutul ceaiului este deja un ritual în cursul căruia se rezolvă probleme importante sau pur și simplu se stă la o șuetă. Puțini știu însă cît de lung și de complicat este drumul frunzelor de ceai din locul unde se cultivă pînă în rafturile magazinului de coloniale. Primele plantații de ceai au fost create în India și în Ceylon (azi Sri Lanka) prin 1866. De aici cultura acestui arbust s-a dezvoltat în ritm rapid, mari întinderi de teren din întreg sudul asiatic fiind acoperite de plantații. Și în prezent, ca și acum 100 de ani, pentru unele țări ceaiul rămîne principala sursă de venit. Așa, de pildă, în Sri Lanka ceaiul păstrează locul principal între produsele destinate exportului — 36 la sută din întregul volum al acestor produse. Principalii furnizori de ceai pe piața mondială sînt Sri Lanka, India și China, iar principalii cumpărători sînt Marea Britanie și alte țări din Europa, Statele Unite, Uniunea Sovietică, țările Orientului Apropiat. În Sri Lanka, datorită climatului blînd, ceaiul poate crește, în special la poalele muntilor, în tot timpul anului. În alte zone producătoare de ceai din Asia de sud, ca, de exemplu, în statul indian Assam, producția de ceai are un caracter sezonier.

De obicei, imediat după plantarea arbuștilor tineri, între ei, la oarecare distanță, se plantează și arbori, pentru ca aceștia să apere cu umbra lor arbuștii de

soarele tropical nimicitor. În acest scop se folosesc, de regulă, salcîmii și alte esențe asemănătoare, care cresc repede și au o coroană deasă. Arbuștii de ceai trebuie să crească 4 ani înainte de a da prima recoltă de frunze. Cînd arbustul înfrunzește, el este tuns, apoi încep recoltările: la fiecare 4—7 zile brigăzile de muncitori taie acele frunze care au cres-

De pe toate meridianele

cut de la ultima tunsoare a tufei. Apoi frunzele sînt duse la fabrică, unde sînt puse pe stelaje pentru fermentare, la temperatura de 21—25 grade Celsius și la o umiditate de 90 la sută. Pe urmă frunzele se usucă în instalații speciale, unde ele capătă culoarea neagră cunoscută de toată lumea și unde se sortează pe diferite calități cu ajutorul unor site. Mostre din fiecare sort sînt supuse degustației după care ceaiul este dat în comerț.

Tempa terapeutică

Specialiști din R.P. Ungară au pus la punct o nouă metodă terapeutică, utilizată în chirurgie și în reumatologie. După

cum ne informează agenția M.T.I., este vorba de un aparat, realizat de fiziciană Marta Fenyo și de colaboratorii ei, denumit lampa Evolit, și care permite, prin emisie de lumină polarizată, tratarea cu succes a rănilor și a ulcerelor greu de vindecat, precum și înlăturarea durerilor reumatismale. Inventorii au pornit de la principiul că raza laser de joasă energie ajută la cicatrizarea diferitelor răni. Ea influențează funcționarea membranei celulare și stimulează metabolismul celulelor. Experiențele au dovedit că această influență favorabilă se datorează polarizării razei laser. Această terapie a dat rezultate foarte bune. Ulcerele și rănilor s-au cicatrizat mult mai repede decît prin terapiile tradiționale. Radiația a declanșat formarea unui strat epitelial în numai cîteva zile în cazul rănilor unde grefa de epidermă era imposibilă. Cu ajutorul lămpii Evolit s-a reușit să se atenueze foarte mult, în decurs de numai o săptămînă de tratament, durerile reumatismale, ceea ce înseamnă că durata tratamentului a fost redusă la numai un sfert sau la o treime față de cît era necesar în terapia tradițională. Aplicarea acestei metode permite evitarea administrării de analgezice antireumatismale. Lampa Evolit este un aparat portativ de dimensiuni mici. Manipularea ei nu cere nici un fel de pregătire specială, și, întrucît terapia nu are nici un efect secundar, ea poate fi efectuată și la domiciliu.

ION CODRU ■

Roza vinturilor

RAMÓN GÓMEZ DE LA SERNA (Spania)

Greguerías

(Aforisme lirice)

Primul sărut e un furt.
Cum săruturile lui erau lente, iubirile îi țineau mai mult.
Iubirea: să trezești din somn o femeie și să nu se supere.
Pieptenele femeii face lumea să chealească.
Luna deasupra unui peisaj nins arată ea o mireasă cu vâl, în drum spre altar.
Noaptea flirtează cu ziua prin ochii cailor.
De pe urma bătrînului actor a rămas o dantură care declama din Shakespeare.
Nu auzim moartea, fiindcă-n atmosfera intimă a casei moartea umblă în papuci.
Cu monocele, ochiul devine ceasornic.

Să scrii înseamnă a fi lăsat să plîngi și să rizi singur.

Prima radiografie îți-o face elevul care stă în banca din spatele tău.

Cînd mergi să te-nîlnești cu fericierea, ia-ți umbrela la tine.

Vinul vărsat pe fața de masă: silueta celui uitat.

Cînd latră cîinii la lună, ea se ridică mai sus.

La toate vinătorile există un musafir fricos: el suplinește iepurii.

Trei rîndunele pe o sîrmă de telegraf: broșă pe decolteul după-amiezii.

Măslinii arată pururea de parcă ar fi dormit prost.

Piop: arbore cu fluturi verzi.

Palmierii se trezesc mai repede decît ceilalți arbori.

Motocicleta: o capră care a înnebunit.

Uncle insecte se așază-n flori de parcă ar vrea să coasă un nasture.

Ghindele se nasc în paharele de ouă.

Servețelul este cvadratura iepurelui alb.

Viorelele sînt actrițe pensionare în toamna vieții.

Gheața se inecă în apă.

Stelele de mare sînt mîini care constată că nava s-a scufundat.

Sifon: o apă cu sughit.

Trandafirii sînt poezii care au vrut să fie trandafiri.

Sparanghelul viscăză trandafiri.

Osuarele sînt popicăriile morții.

O măicuță sapă în grădina minăstirii: parcă ne-ar îngropa.

Nu uitați că ingerul a inventat spada.

Laptele e pururea tinăr.

Nervozitate de oraș: să nu poți desface plicul cu zahăr pentru cafea.

În românește de PETRE STOICA ■

Fotonul căraus

Ce se va întîmpla pe traseele comune, cării peste 20 de ani? Răscolind măruntaiele mașinării comunicative, le vom identifica fără dificultate și fără risc virstele. Opțiunea nu ține de capriciu, de modă, de bună dispoziție sau de starea vremii. Vectorul necesitate operează, și în acest caz, cu autoritate, inflexibil. Societatea, în întregul ei, își sprîjină mersul pe pietrele de caldarim ale cîmpului informațional. Pasul înainte sau pasul înapoi îi este subordonat. Care ar fi, prin urmare, piesele de rezistență ale vehiculului comunicării, purtătorii de sarcină de informație într-un traiect precizat de urgență, eficacitate și indispensabilă siguranță? Cu ce ne împodobim speranțele în lungul drumului din fața noastră?

Fibra optică se află printre noi. Dacă cineva ar face această comunicare într-o sală de sport, pronunțînd numele unui mare sportiv, miile de spectatori ar sări în picioare, aplaudînd frenetic. Ce doză de entuziasm administrează prezența fibrelor optice? Ne lipsesc instrumentele de măsură. Poate și reperate. Pentru a evalua dimensiunea evenimentului. Pentru că fibra optică a ieșit în lume cu pretenția de a i se recunoaște aura dinastică. Drumul de la idee la realizare s-a dovedit anevoios și nesigur. Sugestia de a folosi fotonul, de a pune lumina să transporte informația, vine de la Graham Bell citire. Din 1880. Tehnica fusese creată. Lipseau materiale de calitate. Fibra optică, suficient de transparentă pentru a fi utilizată în telecomunicații n-a putut fi realizată decît în 1972. Meritul se numește „Corning Glass”. Durerile de cap și bătăile de inimă se consumă pe planșete unde este decisă puritatea. Pretenție drăcească: la un milion de atomi cel mult un atom nedorit! Virsta corningului s-a consumat și, dacă recordurile olimpice se încăpăținează cît pot — dar totul are o limită —, semnalele luminoase au acum șansa de a parcurge distanțe de 50—100 km prin jgheabul superpur al fibrei. Și pentru a nu lăsa impresia că a căzut ca o pacoste pe capul nostru, fibra de sticlă oferă și o revanșă: finețea. Un kilogram și jumătate de fibră nu cîntărește mai mult decît o lingură de nisip. Un gram de fibră de sticlă poate înlocui zece kilograme de sîrmă de cupru. Greutatea impresionantă prin puținătatea ei, o condendență usturătoare față de cupru — și scump și nu chiar de găsit pe toate drumurile. Cu tot ambalajul greu dar trebuincios, fibra triumfă: pe o distanță de 500 de metri, 25 kilograme de cablu optic înlocuiește cinci tone de cablu tradițional. Poate fragilitatea... Nici! Dacă sticla este casantă, fibra de sticlă prezintă suptele și rezistență excepționale. Și ca să ne ia după suflet orice dubiu, măsurătorile intervin implacabil. O singură fibră vehiculează cu ușurință peste o sută de informații pe secundă. Debitul în fibră optică se dovedește uriaș, de peste 50 de ori superior celui prin cablul de cupru. Cercetările în desfășurare indică drept posibilă multiplicarea acestui debit prin inocularea multană, pe același traiect, a mai multor lungimi de undă. Respectiv, în spectrul vizibil, al mai multor culori. Se va putea astfel asigura legături între două centre telefonice apelînd doar la cîteva fibre adunate într-un singur cablu. Ne apropiem, prin acest aparent modest pas, de momentul diversificării serviciilor — accesul la, cum îi spun alții, visiophone, sau cum îi vom spune noi, probabil cînd îl vom avea, videotelefon. Adio, atunci, conversației la telefon în pijama și papuci.

Ne ține pe loc, deocamdată, prețul. Între centrele, treaba merge. Legătura pînă în casa abonatului ridică, însă, într-atît costul, încît ni se pretinde un bob zăbavă pentru a ne putea totuși răsfața la umbra visiophonului. Ceea ce nu înseamnă neapărat clătînarea credinței în șansa deja promisă.

NEAGU UDROIU ■

Lumea se amuză

După PANORAMA (Polonia)

Ziua în care va fi distrusă ultima armă nucleară

Univers

● Surpriză în „clasamentul” bogătaşilor ● Cum poți obține la pronosport 13 rezultate exacte ● Prin orașul antic Tiahuanaco

Cine n-a auzit de Getty, marele magnat al finanțelor americane? Al V-lea suveran al petrolului din dinastia a cărei putere o sfidează pe cea îmbrăcată-n purpura regală este din nou, pentru a șaptea oară consecutiv, liderul necontestat al bogătaşilor americani și mondiali numărând de revista „Forbes” doar până la 400. Ce-i sub această cifră, adică conturile mai sărmene în zerouri, nu intră în clasament. În acest adevărat „hit-parade” al dolarilor a apărut în acest an o surpriză — pe locul 9 s-a situat Yoko Ono, văduva ex-beatles-ului John Lennon, muzician a cărui dispariție prematură a fost și este regretată de iubitorii muzicii rock. Văduva de 51 de ani, care locuiește în continuarea în luxuosa locuință din Dakota Building, în holul căreia un ad-

Abolirea războiului

Sub titlul relativ eliptic „Abolirea” („The Abolition”), reputatul publicist și politolog american Jonathan Schell a elaborat o nouă monografie consacrată eliminării forței și amenințării cu forța din relațiile internaționale, un volum de 174 de pagini, apărut anul acesta la New York în editura Alfred A. Knopf, lucrare ce se bucură de o foarte bună primire, după succesul autorului cu volumul „Soarta pământului”, cunoscut cititorilor din România direct, prin traducerea publicată recent de Editura Politică din București.

Punctul de plecare al cărții îl constituie definiția consecințelor negative pe termen lung ale continuării aberantei curse a înarmărilor, în primul rând a înarmărilor nucleare, ale deteriorării crescânde a situației internaționale, ale impasului istoric, în care a fost aruncată în prezent lumea, cum nu s-a aflat niciodată de-a lungul ultimelor patru decenii.

Aceste consecințe negative sînt înfățișate în tot dramatismul, sau tragismul lor, autorul arătînd că alt generațiile prezente, cit și generațiile viitoare sînt puse sub semnul întrebării pe planul existenței lor, întrucît o „iarnă” nucleară ar duce la dispariția speței umane, a tuturor speranțelor, idealurilor, a trecutului, prezentului și viitorului. „Eternul” se află la răsucire, pe tărîmul vremelniciului, iar infinitul ne oferă perspectiva apocaliptică a sfîrșitului ființei umane.

Desigur, ca gînditor militant, J. Schell nu se poate opri la această constatare pesimistă și după ce reafirmă faptul că existența armelor nucleare ne confruntă cu alternativa de a decide dacă speța umană va trăi sau va muri, el introduce dimensiunea politică a problemei, subliniînd că o temă fundamentală căreia trebuie să i se găsească de urgență un răspuns este aceea a reglementării diferendelor dintre state într-o lume în care războiul nu mai poate fi cu adevărat un instrument al politicii de stat. Armele nucleare reprezintă instrumente radicale pe plan biologic și spiritual, întrucît amenință cu neantul viața întregii umanități, dar aceleași arme introduc o dimensiune politică, prin aceea că ele au „stricat” însăși noțiunea de război.

Găsirea și definirea unei soluții optimiste nu reprezintă sarcini care au fost descoperite astăzi. Citînd mari savanți, J. Schell arată, pe bună dreptate, că direcția cea bună este cea indicată de convingerea oamenilor și a națiunilor, în conformitate cu imperatiile dreptului internațional. Dacă acest deziderat nu este

pus în aplicare, nu prevalează și nu este apărut printr-o luptă comună a întregii societăți internaționale, omenirea se va afla, ineluctabil, în fața pieirii. În termeni concreți, soluția ar fi aceea de a elimina pentru totdeauna spectrul folosirii armei nucleare, salvînd omenirea prin angajamentul solidar al tuturor națiunilor de a renunța la forță și la amenințarea cu forța, obligîndu-se, simultan, să recurgă în exclusivitate la mijloace politice pentru reglementarea diferendelor dintre ele. Această presupune o doctrină a păcii, care să ofere un tablou de obiective pe termen lung și scurt, țelurile armonizîndu-se, pornind de la recunoașterea că dezarmarea nucleară constituie aspectul fundamental, întrucît, în prezent, s-a ajuns la situația în care războiul a devenit sinonim cu anihilarea reciprocă.

Fără a manifesta un optimism exagerat, autorul american consideră că dată fiind starea anarhică a raporturilor dintre state, Organizația Națiunilor Unite, care a adus o contribuție valoroasă la încetarea sau moderarea unor ostilități, ar trebui să aibă un rol mai activ și mai important în reglementarea diferendelor fundamentale dintre națiuni, în ciuda imaginii de neputință pe care organizația mondială actuală, la fel ca Liga Națiunilor în anii '30, o oferă pe planul acțiunii diplomatice multilaterale.

Abolirea războiului ca mijloc de promovare a unor obiective politice naționale este însă de nerealizat fără eforturi stăruitoare, comune, la nivelul întregii comunități internaționale. O asemenea abolire nu ar putea să intervină decît în urma unor negocieri purtate cu toată responsabilitatea. Dar pentru ca aceste negocieri să ducă la rezultate pozitive, ar fi necesară, după părerea autorului, o afirmare oficială și o definire tehnică, militară și politică a scopurilor urmărite. Dacă s-ar putea realiza definirea acestor scopuri și s-ar conveni un acord de principiu în acest sens, ar fi posibili pași concreți, într-o fază subsecventă, pentru elaborarea unor înțelegeri de natură să asigure și să garanteze abolirea recurgerii la forță ca mijloc de rezolvare a diferendelor dintre state. Manifestînd realism, autorul ține să sublinieze că abolirea armelor nucleare ar trebui să reprezinte principalul obiectiv preliminar, înainte de a trece la negocieri politice de fond pe alte teme.

În ipoteza în care s-ar ajunge la un acord pentru abolirea armelor nucleare, aceasta nu înseamnă că toate problemele vor fi fost soluționate; se va impune necesitatea unor schimbări politice, dar acestea nu vor mai fi operate prin mijloace militare. Diferențele dintre state nu vor mai fi rezolvate prin forță, ci pe căi pașnice, iar cele care nu pot fi rezolvate imediat vor fi amîinate. Chiar dacă

armele nucleare nu vor deveni anacronice, întrucît cunoștințele științifice și tehnologice pentru producerea lor vor rămîni, se va putea profita, totuși, de o perioadă „de respirație” pentru a identifica modalitățile diplomatice și politice de guvernare a raporturilor internaționale în mod pașnic, ceea ce, în ultimă instanță, ar face anacronice armele nucleare.

Într-o abordare prudentă a problematicei, Jonathan Schell nu omite să precizeze că abolirea armelor nucleare nu ar duce în mod automat la rezolvarea tuturor problemelor globale ale omenirii, mai ales a celor decurgînd din criza economică mondială. Dar dacă armele nucleare ar fi abolite, atunci, reliefează autorul, „soluționarea crizei economice ar fi una din măsurile limitate pe calea unor schimbări politice globale, necesare în ultimă instanță, dacă dorim să abolim o dată pentru totdeauna armele nucleare”. În opinia sa, absența pericolului unei lovituri nucleare de descurajare și a primejdiei unei lovituri accidentale sau semiaccidentale într-o criză ar duce, la o lume liberă de arme nucleare, care s-ar caracteriza printr-o stabilitate la care nici nu putem visa în actualele condiții, cînd există arsenale nucleare uriașe.

Mesajul final al autorului este încărcat de raționalitate și optimism. El declară: „ziua în care ultima armă nucleară de pe pămînt va fi fost distrusă va fi o zi măreață. Va fi o zi de sărbătoare. Prin aceea zi vom fi dat substanță opțiunii noastre de a crea un viitor omenesc. În aceea zi vom fi făcut să dispară odată pentru totdeauna fatalismul și absența încrederii în om... iar atunci cînd sărbătoririle se vor încheia, ne vom putea întoarce cu noi speranțe și cu noi energii la rezolvarea problemelor neîncheiate cu care continuăm să fim confrunțați”.

Acest mesaj deopotrivă optimist și umanist al autorului american Jonathan Schell readuce în actualitate ansamblul opțiunilor statelor iubitoare de pace, — România numărîndu-se printre cele mai active dintre ele, — care militază neobosit pentru făurirea unei lumi a păcii, pentru eliminarea definitivă a folosirii forței și amenințării cu forța din relațiile internaționale, pentru înfăptuirea dezarmării generale și complete și, în primul rînd, a dezarmării nucleare, sub un control internațional strict și eficace, pentru statornicirea unei noi ordini mondiale, întemeiate ferm pe normele dreptului justiției și echității, în consonanță cu aspirațiile legitime ale tuturor popoarelor, dornice să-și consacre geniul lor creator cauzei propășirii lor economice, sociale și dezvoltării vieții spirituale.

IOAN VOICU

Cînd poștașul sună de trei ori

mirator demant a curmat cursul unei excepționale cariere muzicale, are în cont 950 000 000 dolari, sumă care nu conține să crească din dobinzi, cote părți la acțiuni și, mai ales, din drepturile de autor ale soțului ale cărui melodii sînt constant reeditate, în tiraje imense și deosebit de rentabile. Cum își folosește Yoko Ono imensele disponibilități financiare n-am aflat dar, oricum, se pare că nu e afectată nici de criza economică, nici de cea energetică, nici de alt gen de criză. Care criză i-a determinat pe doi locuitori ai orașului Sheffield din Anglia, țara mamă a americanilor, să renunțe la „ocuirea bateriilor soneriei electrice care i s-a costat mai puțin de o milionime un fabuloasă avere a moștenitoarei japonezo-americane. Decizie care era să-i priveze, pe un bătrîn miner pensionar și pe fiul său, de profesie șomer, de exact 188 157 lire sterline. Ce s-a întîmplat? Poștașul însărcinat cu colectarea buletinelor pronosport (o chestie cu adevărat internațională) i-a căutat pe cei doi împătimiti jucători la capricioasa ruletă a fotbalului, însă fără rezultat. A revenit. Nimic. Abia la a treia cursă s-a hotărît să bată în ușa, încălînd unul din preceptele rigidei politiei britanice. De data asta a avut succes. Fiul minerului i-a deschis imediat motivînd cu lipsa finanțelor tăcerea soneriei. Rezultatele meciurilor disputate în liga I a campionatului englez de fotbal au făcut din cei doi săraci, bogăți pentru noapte. 13 exacte. Cu un umor tipic insular, bătrînul miner i-a declarat binefăcătorului său, poștașul, că acum își va putea permite să înlocuiască bateriile uzate.

IOAN ROȘCA

Intr-o serie de regiuni ale Americii de Sud există numeroase vestigii din trecut îndepărtat, al căror rol nu a putut fi explicat încă de știință. Acoperite pînă acum de pădurea tropicală multe dintre ele au fost descoperite abia la începutul acestui secol iar altele abia de cîteva săptămîni sau ani. Și în continuu ies la iveală alte și alte descoperiri.

Stabilirea momentului apariției lor și explicarea modului construirii piramelor, templelor și palatelor dă multă bătaie de cap arheologilor. Așa este cazul orașului antic Tiahuanaco, situat în apropierea lacului Titicaca. Și mai multe enigme ridică descoperirile făcute într-o regiune de coastă a Ecuadorului, unde au fost găsite figurine de lut ce nu sînt de origine sud-americană.

Trecutul istoric al Perului pune la fel de multe semne de întrebare. De ani de zile, în unele cazuri chiar de decenii, oamenii de știință caută un răspuns cit mai bine fundamentat, care să reziste oricărei încercări cu tăria incontestabilă a dovezilor concrete.

Motive animaliere în pustiu

Interpretări și presupuneri mai mult sau mai puțin credibile au fost lansate și cu privire la originea imaginilor săpate în solul deșertului peruan Nazca, unde acoperă o suprafață de peste 5 000 de kilometri pătrați. Există aici o serie de figuri geometrice — triunghiuri, trapeze, pătrate, etc. — care se întind pe mai multe sute de metri. Drepte ce par infinite, se întind de la un orizont la altul; se pot recunoaște spirale și linii în zigzag. În plus, există imagini uriașe ale circa 80 de păsări, a unei maimuțe cu coada spiralată, a unei iguane, a unei șopîrlă. Faptul că imaginile pot fi sesizate cel mai bine, nu de pe pămînt, ci din aer exercită o fascinație deosebită asupra cercetătorilor.

În urmă cu circa 45 de ani, istoricul Paul Kosok a descoperit că liniile respective sînt de fapt fragmente de imagini. El ajunsese în această zonă în dorința de a stabili rolul irigațiilor agriculturii în perioada culturilor vechi, în special în secetoasa regiune deșertică a Perului, unde aceste linii erau considerate ca fiind asemănătoare cu niște canale. Dar ceea ce a putut vedea Kosok din avion era ceva greu de imaginat: liniile se împleteau armonios formînd figuri! Prin urmare la 60—80 kilometri de coastă, coasta Pacificului aici, exista o adevărată „galerie de artă” care era probabil veche de mai multe secole. Pînă atunci nimeni nu

o descoperise, desi prin văile de la Pampa de Nazca trece Panamerican Highway — cea mai importantă șosea a continentului.

Zburau indienii ?

Multe dintre imaginile de animale se aseamănă cu motivele picturale ale ornamentelor de pe ceramica găsită în această zonă și provenind de la indienii culturii Nazca. Unele estimări ajung la concluzia că vîrsta acestei „galerii a deșertului” este de aproximativ 1500 de ani, elaborarea imaginilor coincizînd deci cu perioada de înflorire a culturii Nazca. Desenele au luat naștere prin îndepărtarea unui strat de circa o jumătate de metru din solul

deasă din care puteau fi confecționate un gen de baloane care semănau ca formă cu o piramidă răsturnată. Nacela balonului era confecționată dintr-o trestie existentă în regiune. Woodman a fabricat chiar un balon de acest gen cu care doi oameni s-au ridicat la o înălțime de 130 de metri deasupra solului. De aici imaginile se puteau vedea bine. Firește, aceasta nu era o dovadă incontestabilă și a faptului că indienii Nazca s-au ridicat la asemenea înălțimi cu baloane construite de ei.

Ipoteze îndrăznețe

Așa cum li este felul, cunoscutul arheolog amator Erich von Däniken lansează o ipoteză mai îndrăzneată: suprafețele netede din pampa peruană ar fi constituit piste de aterizare pentru ființe extraterestre. Cercetătorul ungar Zoltan Zelko crede că acest sistem de linii constituie o uriașă hartă care era folosită pentru buna administrație a țării și în caz de război. Vest-germanul Von Breuning crede că a descoperit în imaginile respective un fel de „stadioane. Unul dintre cercetătorii cei mai consecvenți ai enigmei din Peru este desigur Maria Reiche din Dresda (R.D.G.), matematiciană în vîrstă de 79 de ani. De 38 de ani ea trăiește în deșertul peruan încercînd să ridice un colț al vălului ce acoperă acest mister. Ea apreciază că imaginile acestea ar constitui un gen de calendar agrar. O serie de linii reprezintă zilele solstițiului de vară și de iarnă, pe cînd figurile de animale simbolizează stelele și mișcările lor. Aceste semne, apreciază ea, i-ar fi ajutat pe oamenii de aici să calculeze perioada cea mai bună pentru semănat și recoltat.

Oricare ar fi realitatea, în prezent renunțările imaginii sînt în pericol pentru că poluarea mediului înconjurător se manifestă și în Pampa de Nazca. În plus, automobilii și motocicletii sînt tot mai tentați să-și demonstreze „măiestria” în această zonă fără accidente de relief și provoacă pagube irecuperabile imaginilor de pe sol. Iată de ce guvernul peruan a declarat galeria din deșert monument istoric, iar UNESCO a inclus-o în patrimoniul comun al omenirii.

În pofida diferitelor încercări de a găsi o explicație, a îndrăznețelor ipoteze lansate cu privire la această „galerie de artă”, cea mai mare din lume, enigma din deșertul Nazca continuă să facă parte dintre problemele deocamdată nedezlegate ale trecutului latino-american.

ROMEO NADĂSAN

Lumea se amuză

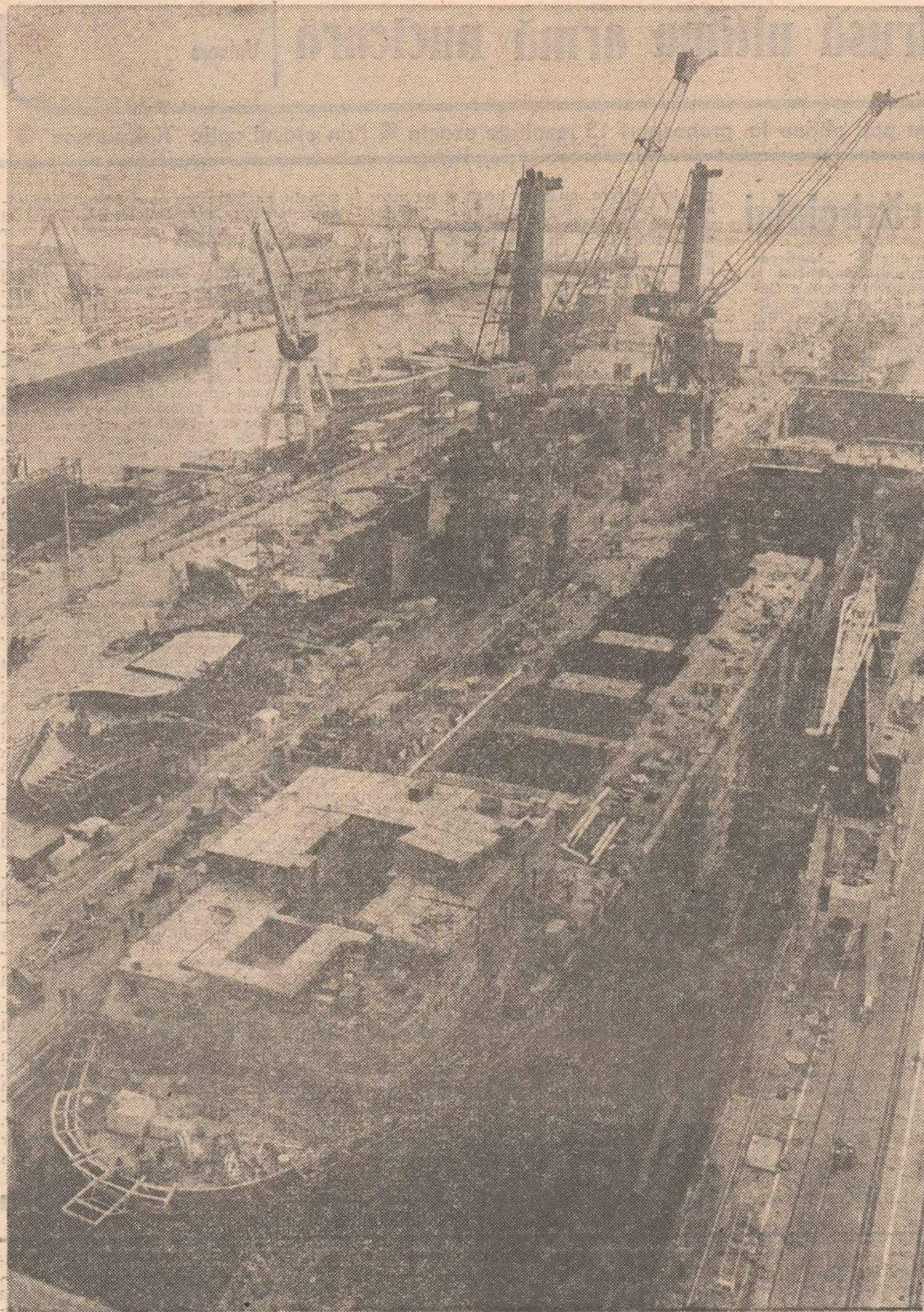
Zur Schlemme

După N.B.I. (R.D.G.)

Enigme încă nedezlegate

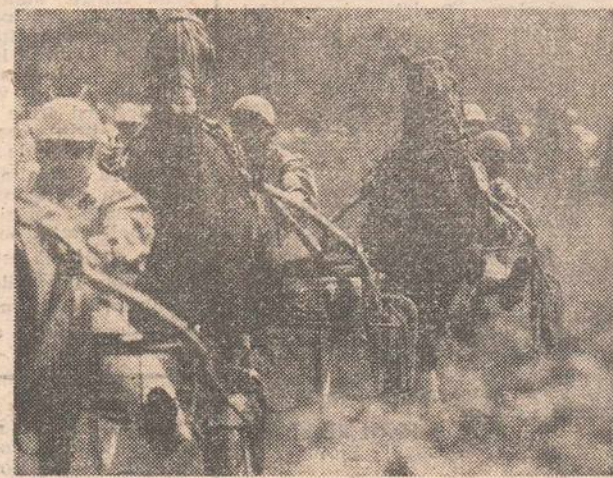
Printre primii nouă fotoreporteri ai lumii

„Uriașul de 100 000 tone“

Anul trecut, în Siria, colegului nostru Corneliu Mocanu, fotoreporter principal la Agenția Română de Presă, i s-a decernat titlul de „Maestru internațional în fotografia de presă“. Evenimentul a fost consemnat, la timpul respectiv, în diferite publicații. Dar, un lucru mai puțin cunoscut, aflat ulterior, îl constituie faptul că o asemenea distincție o au în portofoliu, să zicem așa, doar nouă fotoreporteri din lume. Este încă o dovadă a marii aprecieri de care se bucură, pe plan internațional, fotografia noastră de presă. Drumul până la această distincție, trebuie să-o recunoaștem, a fost greu. Puțini sînt aceia care își amintesc că în urmă cu zece ani Corneliu Mocanu a obținut la Berlin diploma de onoare a juriului pentru lucrarea „Tinărul dirijor“, fotografie publicată în mai multe ziare și reviste din țară și de peste hotare. Apoi, ceva mai târziu, în '80, la Havana, colegul nostru a obținut „Medalia de argint“ la concursul „Interpress“ pentru fotografia „Micul șahist“. Și, în timp, lăsînd modestia la o parte, premiile au început să se țină lant. Și la Moscova, și în Siria... Anul acesta Corneliu Mocanu a fost invitatul televiziunii din Polonia. Și în timp ce artistul executa fotografii pentru o expoziție intitulată : „Varșovia văzută de un român“ televiziunea a făcut un film de 25 de minute care, comentariile de presă vorbesc de la sine, s-a bucurat de un real succes. Toate acestea, ține să o precizeze Corneliu Mocanu, au fost executate numai pe filme și pe hirtie românească și au văzut lumina tiparului în mai multe țări ale lumii : în Japonia, Anglia, S.U.A., Franța, Finlanda, R.F.G., R.D.G., Polonia, Bulgaria, Cehoslovacia, iar recent va trebui să onoreze invitația de a participa la editarea în U.R.S.S., a unui album cu cei nouă deținători ai titlului de „Maestri în arta fotografică“ „...Am făcut toată viața, — zice Corneliu Mocanu — așa ca un crez de credință, numai fotografii alb-negru. Și, în primul rînd, nu mă consider un artist fotograf, ci numai un fotoreporter de presă. Între aceste definiții este o deosebire ca de la cer la pămînt. Fotoreporterul surprinde pe peliculă momentul care nu este studiat în laborator și care, asta este cel mai important, nu este repetabil. Este, dacă se vrea, unic în felul său. Fotografia alb-negru poate să combată culoarea și poate oricînd să stea alături de una color. În fotografia color, susține Corneliu Mocanu, ideea poate să mai și lipsească. Fotoreporterul trebuie, lucru verificat în presă, să surprindă atît momentul în sine cît și omul. Fără om, fotografia de presă este ca și inexistentă. Punerea omului în imagine, cît și în foaia de hirtie fotografică, este secretul fiecărui fotoreporter. Aici, o zice primul nostru maestru internațional în fotografia de presă, intervine talentul fiecăruia dintre noi și se poate realiza numai în fotografia alb-negru... Pînă una alta, ne face plăcere să ne gîndim că multe dintre fotografiile publicațiilor noastre care sînt semnate scurți : AGERPRES — poartă și semnătura lui Corneliu Mocanu, primul român cu titlul de „Maestru internațional în fotografia de presă“, care poate fi întîlnit, cu aparatul său fotografic, peste tot...“

SORIN POSTOLACHE

„Derby“ — Damasc 1983

„Micul dirijor“ — Diploma de onoare a juriului Berlin (R.D.G.) — 1974

„Geolgău în acțiune“ — Damasc '83

„Micul șahist“ — Medalia de argint la Havana — 1980

Flacăra, Redacția : București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : PROBLEMELE OMULUI (Scrisori—audiențe—anchete) — Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Mihai Stănescu, Emanuel Valeriu, Horia Pătrașcu, Dorin Gherghinescu, Georgeta Stănescu — 25 42, 21 30, 25 58 ; PROBLEMELE DEZVOLTĂRII (Politică—economie—știință) — Cornel Nistorescu, Ion D. Goia, Liviu Timbus — 25 66 ; PROBLEMELE CULTURII (Literatură—artă—invățămînt) — George Arion, Victor Nită — 14 57 ; PROBLEMELE NOULUI (Reportaj—urgențe—sport) — Ovidiu Ioanitoaia, Ilie Purcaru, Adrian Dohotaru, Nicolae Grigore, Dumitru Constantinescu, Oprea Georgescu, Constantin Balacciu, Margareta Mureșan — 21 28 ; PROBLEMELE REVISTEI (secretariat, foto) — Dan Bărlădeanu, Constantin Dragomir, Elena Ghera, Sorin Postolache — 21 23, 25 69, 20 72, 14 53 ; secretar responsabil de redacție — Nicolae Cristache — 21 43 ; redactor-sef adjunct — Nicolae Arsenie — 21 24 ; redactor-sef 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei“. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA“ — sectorul export-Import presă F.O., Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.

Redactor-sef: ADRIAN PĂUNESCU